

ROVANIEMELÄISTARINOITA

"ÄLÄ USKO MITÄÄN NÄKEMÄÄSI TAI KUULEMAASI
ELLEI SE VASTAA OMAA KOKEMUSTASI"

ALEXANDER ROVANIEMELÄINEN

HARALD BIRGER OLAUSEN

ROVANIEMELÄISTARINOITA

ELI ERÄÄN VAKOOJAN ROMANTTISTRAAGINEN SEIKKAILU
ROVANIEMELLÄ KEVÄÄLLÄ 2014

(JOS HALUAT TIETÄÄ MITÄ HÄNELLE LOPULTA KÄVI
HYPPÄÄ SUORAAN VIIMEISEEN LUKUUN:

SUOJELUPOLIISIN SALAINEN RAPORTTI VAKOOJAN KARKOITTAMISESTA).

HARALD BIRGER OLAUSEN

KIRJOITIN MIKA WALTARIN OHJEIDEN MUKAISESTI
"ÄLÄ TYYDY PIENIIN AIHEISIIN.

KIRJALLISTA NÄPERTELYÄ MEILLÄ ON IHAN KYLLIKSI.

TARTU SINÄ MOUKARIIN JA TAO OMAA AIKAASI
KUIN HEHKUVAA RAUTAA.

ÄLÄ PELKÄÄ SUURIA AIHEITA,
SILLÄ IHMINEN KASVAA TYÖNSÄ MUKANA.

OLE ROHKEA.

SINULLA TÄYTYY OLLA USKALLUSTA MYÖS EPÄONNISTUJA.

ENNEN KAIKKEA ÄLÄ MASENNU,

ÄLÄ KATKEROIDU,

ÄLÄ KOSKAAN VIHAA IHMISTÄ."

ROVANIEMI POEMS

"I DREAM THAT I'D MEET YOU AFTER ALL THESE YEARS,
AND YOU'D STILL BE THE SAME MISCHIEVOUS RASCAL YOU USED TO.
I LISTEN TO MY HEART, IT SAYS I'D BE READY
FOR A NEW ADVENTURE WITH YOU."

HARALD BIRGER OLAUSEN

"TUTUSTUIN JUICEN IHMEELLISEN TUMMANSÄVYISEEN
RASKAANSARJAN ROKKIBAARI-GRANDEEN,
MISSÄ KOKOONTUI KAUPUNGIN COOLEIN PORUKKA.
JA MISSÄ KERROTTIIN KAUPUNGIN
PARHAIMMAT JUTUT. JA MISSÄ KIRJOITIN
RUNOKIRJANI ROVANIEMI POEMSIIN."

Ihanat kansikuvapojat: yrittäjä Härski Hartikainen ja
haminalaissukuinen upseeri ja herrasmies Veli-Matti Muuri.
Kiitokset Sauli Haapaniemelle

ISBN:978-952-6668-03-1

Kirjoittaja: Harald Birger Olausen

Kustantaja: Kulttuuriklubi

Kansi, ulkoasu ja taitto: Johanna Mattila

Painopaikka: Tornion Kirjapaino – Tornio 2014.

Omistettu rovaniemeläismatkatovereilleni; Abel Uosikisen rintaperilliselle Jussille, Granden Juicelle, M Roomin Härski Hartikaiselle sekä ”ihanana turmeluksen yöoppaalle”, Eino Hantulalle, kirjailija Lassi Sinkkosen vuonna 1970 kirjoittaman Valekonsulien vihjaavan varoittavin sanoin: ”Pitäkää Suomesta huolta. Rauha rauha he sanovat ja kirjoittavat sopimuksia aloittavat ja lopettavat puheen yhdistyneissä kansakunnissa, vetoavat turvallisuusneuvostoon, käyttävät veto-oikeutta, vakuuttavat: jumala on puolellamme. He nousevat lentokoneisiin, ylittävät valtakunnan rajoja, valtuuksiaan, määrärahojaan ja valheitaan. Mistä he lähtevät siellä puhkeaa sota. Minne he pysähtyvät siellä vallitsee levottomuus. Heidän salkuissaan on suunnitelmia myös huomisen varalle, eilisen varalle, kaiken varalta kaikkiin tilanteisiin. He neuvottelevat asiasta kuin asiasta, rajasta kuin rajasta, rahasta kuin rahasta, valtiosta kuin valtiosta, kansasta kuin kansasta, ihmisestä kuin ihmisestä. He ovat neuvottelun ja kaupan apoteooseja. He väsyvät neuvotteluihin ja neuvottelijat heihin. He vihaavat kompromisseja. He solmivat uudet sopimukset kumoamaan vanhat. He tutkivat vanhoja sotia. He perustavat tutkimuslaitoksia ja uusia aselajeja. He rakentavat sodalle rauhan nimissä. He maksavat enemmän kuolemasta kuin elämästä. He ovat vihkiytyneet asialleen. Huomenna he ovat ehkä täällä.”

SISÄLLYS

PIETARILAINEN LÄHTÖLASKENTANI KOHTI ROVANIEMÄÄ.....	8
KUIN HARRY POTTER KOHTI TAIVAITA.....	10
JOKUNEN VARTIOTORNI SIELLÄ TÄÄLLÄ.....	12
VOISIKO TARZAN VIETTÄÄ VIIDAKKOELÄMÄÄ SUOMESSA?.....	14
SUOMALAISILLE VAIKEA ARMEIJAKYSYMYKSIÄ.....	16
VAIN BALTIASSA PÄIVYSTÄNEET NATO-KONEET EHTIVÄT AJOISSA PAIKALLE.....	20
KORKALOVAARAAN.....	22
ONNELLINEN MIES.....	24
ÄLÄ HUOLI - VIISI JA PUOLI!.....	25
PIKKUPETSAMOLLAISIA SELVÄNÄKIJÖITÄ.....	26
TALOYHTIÖN SPONSOROINTI.....	27
ELSA JA TOPI.....	28
STEREOTYYPPI JA IDEOLOGIA JAKOIVAT SAMAN IDENTITEETIN.....	30
REHTORIPARKA.....	33
ONNEA ON KOLME LAJIA.....	34
PALAVIA SUKELLUSVENEITÄ.....	44
SAATTAA SISÄLTÄÄ HAULEJA.....	46
TANSSI TULIVUOREN HUIPULLA.....	48
OMA POHJOINEN LEDLIN KOLMIONI.....	50
"SENKIN VIIDEN TÄHDEN PÖKÄLE!".....	52
ROVANIEMI ON VALITETTAVASTI HELVETIN RUMA KAUPUNKI!.....	78
TÄSTÄ MIE TYKKÄÄN!.....	80
MUISTOJA POHJOLASTA.....	82
SITÄHÄN TÄMÄ ON PERKELE: - YHTÄ SIUNATTUA HULLUUTTA KOKO ELÄMÄ!.....	84
POHJOISTA ITÄÄ.....	118
MÄNTYVAARA.....	122
LUMEN ODOTUS.....	124
NOKKA KOHTI POHJOISEN TUNTUREITA.....	126

ITSEÄÄN SYÖVÄ KOIRA JA SALAPERÄINEN SIR HAMPTON	128
MATKAHUOLTO-MATIAS	130
PANSSARIPOIKA LOMILLA	133
OINAAN MERKEISSÄ	134
KAROKKE-NIKO	137
KAKSOSET	139
ERÄPOLUILLA	140
HYMYILEVÄT RANNAT	142
AUTOTUVAN AJATELIJA	144
SELVIYTYJÄ	146
SOTAHISTORIAN KENRAALI	148
MUISTOJA ROVANIEMELTÄ	150
MAKKARALEIPÄ SINAPILLA	152
VAROKAA!	153
EI MITÄÄN ONGELMIA	154
ROVANIEMEN TEMPELLI	156
JALKAPALLOTAITOKIRJA	166
OKSENNUSKLUBINKÄÄNTEISTEN FANIEEN UUDET PUNAISET VAATTEET	168
EI CIÄN VAKOOJAJ!	170
RIEHAANTUNUT PILVI	172
PÄÄSIÄISEN NIETZSCHELÄINEN IHME	174
ERÄS ROVANIEMELÄIS VASTAUS SEURAN HAKUILMOITUKSEEN	176
VIIMEINEN KÖYHÄN KANSAN PUOLESTA	178
UUTTA UIMAHALLIA ODOTTELLESA	184
ROVANIEMEN HYVÄT JA HUONOT PUOLET	186
ANNA NAURAA PÄÄLLE KOSKA ON PÄÄTTÄNYT ISONA RYHTYÄ POLIITIKOKSI	188
MIE-MALLISTO	189
TODELLINEN NÖYRYYS ON OLEELLINEN OSA HYVÄÄ VALLANKÄYTTÖÄ	190

ANTTI LIIKKASEN POLIITTINEN ONGELMAJÄTE	192
HEVOSIA, RALLIA JA KUNTOILUA	230
TAUSTASTANI JOHTUEN KANNAN RASKASTA TAAKKA REPUSSANI	232
ARMOTON TOTUUS	250
MUKKA ELÄÄ VIELÄ ROVANIEMELLÄ	252
PUUTARHANHOIDON TÄRKEYS	254
SE MITÄ KUTSUMME OPPIMISEKSI ONKIN MUISTAMISTA	256
LÄPINÄKYVÄ HUNTU PEITTÄÄ TUOREEN KÖYNNÖKSEN JA SULAA HUOMAAMATTA	258
SOTAVANKI ON KOVAN ONNEN LAPSI	260
JUMPPAAMISTA	273
SATRAUS ON TOTUUDEN PAKENEMISTA	274
"VENÄLÄISDESANTI"	276
ELÄMÄ ON IHANAA JA SITÄ RATAA	277
PÄÄTTÄJÄT	278
TÄHTIKISSA STELLA	280
RAIMOND SEBONDIN ROVANIEMELÄISPUOLUSTUS	282
JÄNNITTÄVÄÄ VAIHTELUA MUUTTUVAN MAAILMAN MYLLERRYKSISSÄ	284
MAAMME LAULUN TÄHDEN	286
KOODARIN IHMEELLINEN PÄIVÄ	288
BINGO BOYSIEN HILJAINEN PROTESTI	290
ÄHÄKUTIT JA LILLIPUTIT	292
AKROBAATTI SUIHKUSSA	294
GEORGIALAISET MIKALADZET	296
THE BACKSTABBERS	298
OLUTTA JA POROMAKKARAA	300

KYRVÄT EDELLÄ.....	302
MINISTERIAINESTA VAI EI?	304
JE SUIS LA LUMIERE DE TES TENEBRES: DIEU!	306
BUSSIKUSKI.....	309
GRANDEN ELÄVÄKSI MUUTTUNUT KAURISMÄKELÄINEN ELOKUVUANI	310
18-VUOTIS SYNTÄRIBILEET.....	330
HINDUJUMALA DURAJA DEVI JUHLI JANAI PURINAA	332
KASKUMIES	334
GUNDE SVANIN HIIHTOKAVERI.....	336
NÄPPÄRÄ	338
KALLONKUTISTAJA	340
MYKISTÄVÄÄ!	342
HUUMORI ON KAIKKEIN ALIN INHIMILLISEN LUOVUUDEN MUOTO	344
MAHTAVA PEKKA	346
ILMEIKKÄÄN HILJAINEN SIVUSTATARKKAILIJA.....	348
SUOMEN NUORIN POROMIES	350
YKSINMATKAILIJA	352
ANDI-TÄTI.....	354
DAIMONI JOKA SYNTYI JUMALTEN AFRODITEN JÄRJESTÄMISSÄ PIDOISSA.....	356
JÄÄVEISTÄJIÄ	415
RYHTI ON TÄRKEINTÄ.....	417
KAIKKI LÄHTI YHDESTÄ KARVAHATUSTA	419
HENGÄSTYTÄVÄÄ KAUNEUTTA	420
SUOJELUPOLIISIN SALAINEN RAPORTTI VAKOOJAN KARKOITTAMISESTA.....	422
HENKILÖLUETTELO	424

PIETARILAINEN LÄHTÖLASKENTANI KOHTI ROVANIEMÄÄ

"TAJUSIN: TOSSA KAUPUNGISSA ON OLTAVA UTYÄ JA KOVAA PORUKKAA JOS NE KESTÄVÄT KAIKEN TUON LÄSSYTYKSEN MITÄ TURISTEILLE KAUPUNGISSA TARJOTTIIN KESKELLÄ KAIKESTA SIITÄ HUOLIMATTA JA JUURI SIKSI."

En tiedä mikä minua silloin alaituiseen riivasi Pietaris-
sa. Kaupunki oli kaunis; täynnä seikkailuja ja syvistä
varjoista esiinsukeltavia, kohtalokkaita ja salaperäisiä
tunnelmia, mutta olin silti levoton. En ollut tyytyväinen
oikein mihinkään, ehkä olin jonkinsortin vellovien tun-
teiden kamikazelentäjä tai alati tuhoa puoleeni vetävä
tuomiopäivän katastrofinarkkari.

Ajatelin, että kaikki tämä johtui varmasti siitä, että
idolini, pietarilaisen emigranttirunoilijan ja oman ai-
kansa homeisten kellarien ja pakoon juostujen “veren-
makusuussaundergroundkulttuurin oivaltavan läppän-
deeringerinheittomestarin”, Joseph Brodskyn esimer-
kin mukaan minäkin lopetin koulun jo heti kättelyssä, ja
aloin kirjoittaa runoja, koska havaitsin ettei mitään edis-
tystä sitten mystikkorunoilija William Blaken ajoista ol-
lut tapahtunut siinä, “että yleinen tietoisuus tunsu itsen-
sä mukautuneeksi vain jos siinä oli tarpeellista siirty-
mää tulevaisuuteen.”

Rakastin kansaani ja erityisesti Pietaria. Mutta minua
alkoi kiinnostaa päivä päivältä yhä enemmän, oliko ruo-
ho vihreämpää aidan toisella puolella. Siksi suuntasin
haaveellisen katseeni kohti Suomea nähdessäni Venä-
jän televisiosta tylsän ja kliseisen matkaohjelman Rova-
niemestä. Tajusin: tossa kaupungissa on oltava ytyä ja
kovaa porukkaa jos ne kestävät kaiken tuon lässytyk-
sen mitä turisteille kaupungista tarjottiin keskellä kai-
kesta siitä huolimatta ja juuri siksi.

KUIN HARRY POTTER KOHTI TAIVAITA

"JYRKKÄNÄ LEIKKAUKSENA HALKI
SYNKKINÄ HUMISEVIEN METSIEN
AVAUTUU SUOMEN PITKÄ ITÄRAJA,
KORVEN OMA KIELLETTY VYÖHYKE,
JONKA VAIN HIRVET JA
SUDET VOIVAT YLITTÄÄ ILMAN VIISUMIA."

Miksi minä sinisilmäinen ja uteliaan ihmettelevä ja uusille kokemuksille avoin lukutoukka, joka tulen yhdestä maailman suurimmasta kulttuurista, mikä on tuottanut Gogolin, Tsaikovskin ja Ahmatovan kaltaisia taiteilijaineroja, lähdin kokeilemaan onneani idän ja lännen rajamaana tunnetun pienen läntisen naapurimme pohjoiseen pääkaupunkiin Rovaniemelle?

Ehkä syy oli kirjallinen. Kiinnostuin jo lapsena suomalaisuudesta kirjallisuuden kautta, juuri siksi että jos joillakin niin heillä näytti olevan kykyä, voimia ja uskallusta nähdä asiat kaukana Euroopan hienoista ja nensänsä nyrpistelevistä metropoleista kuin pikkutyttö sadussa keisarista ilman vaatteita: suoraan ja kursailematta juuri sellaisina kuin ne olivatkin.

Erityisesti pohjoisten erämaiden suuret kirjailijat: Ilmari Kianto, Veikko Huovinen ja Paasilinnan veljekset Arto ja Erno innostivat minua opiskelemaan suomenkielen Leninin menetelmin suoraan kirjoista muutamassa kuukaudessa.

Ja kun olin oppinut mielestäni suomenkielen niin hyvin, että selvityisin muustakin kuin vodkan tilaamisesta, pakkasin tavarani, hyvästelin vanhan Ludmila-mummoni, ja nousin sydän pamppaillen kuin Harry Potter kohti taivaita valmiina kohtaamaan sen minkä kohtalo oli osakseni valmistanut Johannes Salmisen ”Rajamailla” kirjan alkusanojen innoittamana: ”Jyrkkänä leikkauksena halki synkkinä humisevien metsien avautuu Suomen pitkä itäraja, korven oma kielletty vyöhyke, jonka vain hirvet ja sudet voivat ylittää ilman viisumia.”

JOKUNEN VARTIOTORNI SIELLÄ TÄÄLLÄ

"IDÄN ORJUUTTA VASTAAN SEISOO SUOMEN POIKA.
VARTIOPAIKALLAAN JÄÄTÄVÄSSÄ TUULESSA,
TAKANAAN EUROOPPA JA LÄNSIMAAT,
KAIKKI SE MITÄ PUOLUSTAAKSEEN HÄN ON OLEMASSA,
EDESSÄÄN IIVANA JULMAN KANSA, AASIAN SIELUTTOMAT LAUMAT."

Lensin ”maailman turvallisimman lentoyhtiön” eli Finnarin lentokoneella Helsinkiin, koska tiesin ettei Suomessa voi koskaan tapahtua Aeroflotin vuonna 1994 Moskovasta Hongkongiin olleen lennon kaltaista onnettomuutta, missä lentokapteeni antoi 15-vuotiaan poikansa ja 13-vuotiaan tyttärensä ohjata koneen 600 kilometrin tuntinopeudella tuhoon.

Mutustelin kahvin maku suussani Johannes Salmisen sanoja sitä mitä hän tarkoitti sillä, ettei suurta dramatiikka ollut tarjolla suomalaisille mistään ilmansuunnasta, sillä hänelle ”jokunen vartiotorni siellä täällä” ei riittänyt muuttamaan paljaaksi hakattuja alueita rautaesiripuksi (kirja on kirjoitettu keskellä ”Kylmää sotaa”) siinä kohtalontäyteisessä merkityksessä joka tällä sanalla tavallisesti oli.

”Suomalainen on uudelleen keksinyt, mihin maantiede on hänet lopullisesti sijoittanut, ja rauhallisesti sopeutunut elämään sen venäläisen maamassan reunalla, joka Aasiasta ulottuu aina Kamtsatkaan ja Turkemenistaniin”.

Salminen ymmärsi idän olevan suomalaisten elämässä haasteen niin hyvässä kuin pahassakin, ja juuri siksi heidän rajaolentoina eroavan oleellisesti muista pohjoismaalaisista Uno Kailaan sanoin: ”Idän orjuutta vastaan seisoo Suomen poika. Vartiopaikallaan jäätäväsässä tuulessa, takanaan Eurooppa ja Länsimaat, kaikki se mitä puolustaakseen hän on olemassa, edessään Iivana Julman kansa, Aasian sieluttomat laumat.”

Katsoin ikkunasta ulos: lentokone laskeutui keskeltä metsää Helsinki-Vantaan lentokentälle.

VOISIKO TARZAN VIETTÄÄ VIIDAKKOELÄMÄÄ SUOMESSA?

"SILLOIN VASTA YMMÄRSIN MIKÄ MINUA OLI VETÄNYT SUOMEEN:
NÄIDEN ILKIKURISTEN JÄÄRÄPÄIDEN
VASTAANSANOMATON VIEHKEYS,
KUTEN LUKEMASSANI TSEHOVIN NOVELLIKOELMASSA,
MIKÄ OLI KASKUMAISTA, TERÄVÄÄ, JA TIHEÄTUNNELMAISTA;
OLLA JUURI SITÄ MITÄ MUU SIVISTYNYT EUROOPPA
EI OSANNUT EIKÄ HALUNNUT OLLA."

Ja kun vaihdoin konetta Rovaniemelle (Finnair taas, sillä venäläisenä en lennä periaatteesta norjalaisen halpisyhtiön koneella sillä se vie aina kuitenkin lopulta länteen! Lisäksi norjalaiset ovat aina kännissä. Sanoohan Ibsenin Peer Gyntihin: ”Drikke mine herrer!”) tutustuin suureksi ilokseni koneissa olleisiin neljään kirjalliseen rovaniemeläismieheen.

Ensimmäinen, Abel Uosukkisen rintaperillinen Jussi luki Veikko Huovisen ”Lyhyitä erikoisia”. Toinen, Granden Juice luki Peter von Baghin ”Filmihulluuden syvempää olemusta”. Kolmas M Roomin Härski Hartikainen luki Velvet Undergroundin ruoskatanssijana tunnetuksi tulleen Mary Voronovin ”Swimming Undergroundia”. Neljäs ”ihanan turmeluksen yöopas Eino Hantula luki Benvenuto Cellinin ”Omaelämäkertaa”.

Juuri kun olin lukemassa Anton Tsehovin ”Tarpeetomia ihmisiä”, kuulin miten Abel Uosikkisen rintaperillinen Jussi kysyi muilta Huovisen sanoin: ”Voisiko Tarzan viettää viidakkoelämää Suomessa”, ja kaikki muut purskahtivat nauramaan.

Silloin vasta ymmärsin mikä minua oli vetänyt Suomeen:näiden ilkikuristen jääräpäiden vastaansanomaton viehkeys, kuten lukemassani Tsehovin novellikoelemassa, mikä oli kaskumaista, terävää, ja tiheätunnelmaista; olla juuri sitä mitä muu sivistynyt Eurooppa ei osannut eikä halunnut olla: samassa kuossa sunnuntai- ja luonnonlapsia, ”joiden voima piili auktoriteetti- ja kunnioittamattomissa romanttis-traagisissa byronilaisissa nykysankareissa, jotka olivat lapsellisuuttaan kyvyttömiä valheisiin ja kompromisseihin.

SUOMALAISILLE VAIKEA ARMEIJAKYSYMYKSIÄ

"ERIKOISEN ASEMAKSI MEILLÄ ON MEIDÄN VELVOLLISUUKSEMME SEKÄ ITSEÄMME ETTÄ EUROOPAN KULTTUURIA KOHTAAN UHRATA PUOLUSTUKSEMME HYVÄKSI, MINKÄ IKINÄ VOIMME. PUOLUSTUKSESSAMME EI OLE KYSYMYKSIÄ SIITÄ, VOIMMEKO PAISUTTAAMME ASEVARUSTUKSIAMME YHTÄ SUUREKSI KUIN NAAPURIN."

Muistelin mielessäni miten ainoa suomalainen poliitikko josta armeija-aikainen Montsegorskin ilmavoimien tukikohdan strategian opettajani puhui oli entinen kokoomusjohtaja ja pääministeri Lauri Ingman, sillä hän oli ainoa suomalaispoliitikko, joka ymmärsi idän vaaran, ja sen ettei Venäjä koskaan muuttunut tai sen halut Suomea kohtaan:”Masentavan vaikutuksen tekee se, että kun niissä oloissa, joissa kansamme nyt elää, umpimähkäisten vakuuttelujen nojalla tehdään perusteettomia ja vaarallisia ehdotuksia, joiden toteuttaminen voi tehdä puolustuksemme tehokkuuden kerrassaan kyseenalaiseksi. Se keskustelu, mitä lehdissä on käyty puolustuslaitoksen budjetista, on tehnyt minuun masentavan vaikutuksen.”

Armeijakysymys oli varjostanut vaikeita hallitusneuvotteluja opettajani mukaan Suomen alkutaipaleella, ja oikeistoa koko itsenäisyyden alkuvuosikymmenet. Armeijan sisällä olivat keskenään sodassa vanhat parrat vastaan nokkavat nousukkaat, ihan kuten Kokoomuksessakin.

Ingman oli kuulemma puhunut näistä asioista painavasti Kokoomuksen puoluekokouksessa Turussa jo vuonna 1923, sillä armeijan sisäiset kahnaukset ja sen asema olivat kiusallinen asia Ingmanille, jonka mielestä Suomen itsenäisyyden merkittävin turvallisuustekijä oli yhtenäinen ja vahva armeija:”Ne rohkeat väitteet mahdollisuuksista vähentää puolustusmenoja ja vastavasti supistaa puolustuslaitosta siitä, mitä hallitus budjettiesityksessään on suunnitellut, eivät nähdäkseni voi perustua muuhun, kuin siihen käsitykseen, että poliitti-

nen asemamme on niin turvallinen, ettei meidän tarvitse ottaa varsinaisesti lukuun hyökkäyksen uhkaa ainkaan näköpiirissämme olevassa tulevaisuudessa.”

Pohjalaisen kuuluisan pappissuvun jäsen Lauri Ingman oli kokoomuslainen poliitikko, professori ja arkkipiispa, joka oli kaksi kertaa pääministerinä. Nuortenkirjailija Alfred Emil Ingman oli hänen veljensä: ”Nähdäkseni tässä asiassa YKSI tulevaisuuteen kohdistuva seikka kuitenkin on selvä, se nimittäin, että samassa mitassa kuin me vähennämme puolustustamme, kasvaa ruokahalu itärajamme toisella puolella ja siis sodanvaaramme.”

Hän oli Paasikiven läheinen ystävä ja Mannerheimin uskottu mies. Svinhufvudin neuvonantaja ja porvarillisen Kokoomuksen sydän ja aivot niinä vaikeina aikoina, kun maata piti yrittää nostaa sekaannuksen tilasta järjestykseen ja kasvuun yhtenäiseksi sinivalloiseksi kansakunnaksi muiden kansakuntien joukkoon punaisen vaaran sytytellessä maailmanpalon ilmieliekkeihin: ”Otan huomioon, mitä usein on esitetty siitä, että Venäjä ei Suomen valloittamisella voi saavuttaa aivan suuria etuja. Siitä huolimatta se rauhallisuus mahdollisiin yllätyksiin nähden IDÄSTÄ, mikä kuvastuu edellä mainituista lausunnoissa, hyvin huonosti soveltuu siihen ankaraan todellisuuteen, jonka kanssa olemme tekemisissä.”

Ingman oli tyyni ja rauhallinen isänmaan, kodin ja uskonnon mies, ja häntä pidettiin opettajani mukaan Venäjällä vaarallisen kaukokatseisena: ”Edelleenkin on huomattava, että Venäjä siihen määrään on yllätysten maa,

ettei mitenkään ole viisasta pitemmäksi ajaksi rakentaa niiden suuntaviivojen ja pyrkimysten varaan, jotka siellä ehkä tänään vallitsevat – epävarmoja nekin! Muistutettakoon vain, että samalla kun Venäjä kuumeentapaisesti parantaa sotalaitostaan maalla, merellä ja ilmassa, kehittää kaasuasetta jne, siellä edelleen valmistetaan lukuisasti mm. suomalaisia punaupseereja.”

Strategian opettajani sanoi kerran, että jos Suomessa olisi vielä tänäänkin edes hippunen näitä ingmanneja, koko maa olisi ollut jo aikaa sitten Naton syleilysssä, ja Venäjän olisi ollut pakko jättää maa rauhaan, sillä Ingman varoitti miten jo silloin venäjänystävät ”täällä ja rajan takana hääräsivät voimansa takaa, vehkeillen valtakunnan itsenäisyyttä ja vapautta vastaan”, ja muistutti Venäjän yleisestä hyökäävästä luonteesta, joka pansin etsimään ulospääsyä siellä missä vastustus, vaikkapa vain tilapäisesti, heikkeni: ”Yleinen rauhaan pyrkivä mielipide Euroopassa ymmärtää hyvin, että erikoisen asemamme takia on meidän velvollisuutemme sekä itseämme että Euroopan kulttuuria kohtaan uhrata puolustuksemme hyväksi, minkä ikinä voimme. Puolustuksessamme ei ole kysymys siitä, voimmeko paisuttaa asevarustuksiamme yhtä suureksi kuin naapurin. Pitäisi näet olla jokaisen helppo käsittää, että kun se, miten Venäjä valloittamalla Suomen voi saavuttaa, on suhteellisen vähäarvoista, niin Venäjän ei kannata aivan suuria voimia uhrata Suomea vastaan.”

VAIN BALTIASSA PÄIVYSTÄNEET NATO-KONEET EHTIVÄT AJOISSA PAIKALLE

"VENÄJÄN ILMAVOIMIEN MUUTAMA VUOSI SITTEEN SUORITTAMA RÖYHKEÄ PITKÄPERJANTAINEN ILMAHYÖKKÄYSSIMULOINTI TUHKOLMAAN YLLÄTTI RUOTSIN ILMAVOIMAT HOUSUKINTUISSA EIKÄ YKSIKÄÄN RUOTSALAISSKONE PÄÄSSYT ILMAAN. VAIN BALTIASSA PÄIVYSTÄNEET NATO-KONEET EHTIVÄT AJOISSA PAIKALLE."

Välillä katselin ”sillä silmällä” (ei kuitenkaan Putinin) suomalaista ilmatilaa, koska lensin armeijan Su-24M-koneita 20 lentominuutin päässä sijainneessa Montsegorskin ilmavoimien tukikohdassa kaksivuotisen armeijapalveluksen aikana Venäjän pohjoisessa lennotossa.

Ja kun katselin ammattilaisen silmin tarkkaan, huomasin että suomalaiset olivat pahasti jäljessä ilmapuolustuksessaan, ja että tämä maa oli helppo valloittaa muutamassa tunnissa, jos oli huippunykyaikainen sotilaallinen ylivoima rajan takana odottamassa sopivaa tilaisuutta, kuten meillä oli.

Minä olin mukana kun Venäjän ilmavoimien muutama vuosi sitten suorittama röyhkeä pitkäperjantainen ilmahyökkäysstimulointi Tukholmaan yllätti Ruotsin ilmavoimat housut kintuissa eikä yksikään ruotsalaiskone päässyt ilmaan. Vain Baltiassa päivystäneet Nato-koneet ehtivät ajoissa paikalle.

Sotilaallisesti jatkuvasti voimistuva Venäjä on rakentamassa pohjoisille alueille erityistä sotilaspiiriä vastaavaa arktista erikoisryhmää ”turvaamaan Venäjän kansalliset intressit”.

Valmiina kaiken pitäisi olla ensi vuonna. Lisäkoneita on jo siirretty valmiusasemiin etelästä Novosibirskin saarelle ja Frans Joosefin maalle. Alakurtissa rajan takana on täydessä valmiudessa moottoroitu 62. jalkaväkiprikaati ja 85. erillinen helikopterirykmentti. Severomorskissa Pohjoisessa laivastossa odottaa 10 strategisen ydinsukellusveneen lisäksi liuta erikokoisia ja tehokkaita taistelulaivoja aina lentotukialuksesta miinanraivaajiin.

KORKALOVAARAAN

"TODELLISUUDESSA KORKALOVAARA ON KAIKKEA MUUTA KUIN MIKÄÄN SLUMMI. SE ON KIRKAS JA HOHTAVA HELMI ROVANIEMEN KRUUNUA KIILLOTTAMASSA. MEILLÄ VENÄJÄLLÄ KORKALOVAARA OLISI KAUPUNGIN AJAN HENKEEN NUOREKAS JA MUODIKAS PAREMMAN VÄEN JA TERVEYTÄ JA KUNTOAAN VAALIVIEN KAUNIIDEN IHMISTEN SUOSIMA "POP, IN JA JEESMESTA", MISSÄ UUSRAHA NÄKYISI JA HAISISI KOKO KAUPUNGIN YLLÄ TYYLIKKÄINÄ PITTORESKEINÄ YKSITYISKOHTINA."

Sain helposti asunnon KAS:ilta eli Kunta-asunnoilta Korkalovaarasta keskeltä erämaamaisemia ja alkavia kairoja “kaukana kaupungin hälyistä ja liikeenteestä” (hienman liioitellusti ilmaistu kun puhutaan Rovaniemestä), mikä on suomalaisittain pieni suuri kaupunki, jolla on suuren kaupungin avara sielu, mutta onneksi pikkukaupungin lämpimät edut.

Ihmeekseni asuinpaikkaani pidettiin rovaniemeläisittäin jonkinsortin slummina, olihan siellä kaikki suomalaislummin tunnetut ikävät tunnusmerkit; yksi hikinen ulkomaalaisomistuksessa oleva halpa ja jo nyt lopettanut pitseria, kiskurihintainen Siwa (lähinnä olut- ja maitotäydennysostoksia varten), vanhoja yksinpuhuvia ja kädet taskussa päämäärättömän näköisesti haahuilevia jonninjoutavia tyhjäntoimittajia, lisättynä eri asteen ulkomaalaisilla, tavallisella, “entisellä tuulipukukansalla”, nykyisellä persukansalla ja loppumattomalla eläkeläisarmeijalla.

Todellisuudessa Korkalovaara on kaikkea muuta kuin mikään slummi. Se on kirkas ja hohtava helmi Rovaniemen kruunua kiillottamassa. Meillä Venäjällä Korkalovaara olisi kaupungin ajan henkeen nuorekas ja muodikas paremman väen ja terveyttä ja kuntoaan vaalivien kauniiden ihmisten suosima “pop, in ja jeesmesta”, missä uusraha näkyisi ja haisisi koko kaupungin yllä tyylikkäänä pitturaeskeinä yksityiskohtina.

Kolme avaraa ja valkoista huonetta isolla parvekkeella kolmikerroksisen talon ylimmästä huoneesta ikkunat suunnattuna kohti kairoja ja mäntymetsiä, oli minulle kuin lottovoitto (Korkalovaaran R-kioskilla pelaavat kimpat voittavat joka viikko isoja summia. Tätä kirjoittaessani tämän viikon saalis oli Kenosta 10.000 euroa).

ONNELLINEN MIES

Talossani asuu tsetseenisissejä, afgaanipakolaisia ja eräs tyyppi, jonka nimestä en ole vielä kukaan saanut selvää, kun hän sitä lausueessaan katsoo aina muualle ”pälyyillen silmäkulmiensa alta niin epäluuloisena näköisenä kuin vain suomalainen osaa, kädet roikkuvien lökkipöskyjen taskussa, ja sitä muminaa kuullessani olen saanut vain selville, että hänen nimessään on aivan liian monta konsananttia.

Omien sanojensa mukaan kansakoulu meni rimaa hipoen ja säälistä. Rippikoulukin väärinpäin: ”Sain sieltä ehdot. Enkä oo mikään komia mutta naisia on ollut luvattoman paljon (älä kerro muijalle). Tytöt tykkäs kovasti minusta jo ”Raikkareissa”-iltatansseissa Rantavitikan koululla. Ja mun piti aina tanssittaa tyttöjä, niin että tyttöystäviä oli jo silloin paljon. Vähän pussailtiin ja joku oli vähän kateellinenkin. Rippikoulun jälkeen menin Ounasvaaran siltatyömaalle hiekkapojaksi ja niin minusta tuli ”Onnellinen mies”.

Hän viittaa Suomen eniten ulkomailla kirjoja myyneeseen Arto Paasilinnaan, joka aikansa kuunteli ja myhäili tyyppiä tyypin äidin saunan porstuassa naama punaisena muustakin kuin nautituista väkijuomista ja hyvistä kahvisikareista: ”Aina silloin tällöin siltä kuului ähinnän ja tohinan seasta myhäilyä ja pientä hihitystä. Näin syntyi ”Onnellisen miehen” siltainsinööri Jaatisen hahmo kaksine naisineen, Insinööri Jaatiseksi minua kutsuttiin yhteen aikaan. Mutta en minä oo mikään siltainsinööri vaan hiekkapoika vain.”

ÄLÄ HUOLI - VIISI JA PUOLI!

Ja kun olin asettunut taloksi aloin tietysti ensimmäiseksi rassata ja ruuvata mukanani seuranneita kaikenmaailman teknisiä vempaimia, etupäässä televisiota - mutta se ei ollutkaan niin helppo homma kuin olin ensialkuun kuvitellut, vaikka olin saanut erikoiskoulutuksen mitä monimutkaisiin ja huippunykyaikaisiin teknisiin tiedusteluvälineisiin tuli.

”Venäläiset vehkeeni” eivät ottaneet sitten niin millään asettuakseen suomalaisiin vastaaviin, ja vaikka kuinka yritin monta päivää tuskaisesti peräkkäin hiki otsaltani valuen, en onnistunut millään.

Ja kun sitten olin viemässä roskia talon päädyssä olevaan roskakatokseen, käytävällä minua vastaan käveli tomeran näköinen pohjoisen nainen flanellisessa yöpaidassa minulle ystävällisesti hymyillen ja uteliaasti udellen: ”Kuka uusi talonasukas mahtoi olla, ja mistäpäin, ja oliko koiraa, ja jos oli niin millainen, ja jos ei ollut niin miksei sitten ollut, ja oliko edes kissaa, ja jos ei ollut kissaa, niin oliko edes kullakalaa?”

Ja kun näistä alkutenteistä olin selvinnyt, kerroin hänelle televisiohuoleni. Ja hän suureksi ihmetyksekseni marssi muutta mutkitta perässäni asuntooni, ja aikansa rassailtuaan sai näkymään televisiostani vahingossa kaikki salaisimmatkin kanavat.

Hella Murriseksi ristimäni nainen hymyili minulle salaperäisesti lähtiessään, ja kysyi pilke silmäkulmassa: ”Oot sie joku vakoilija kun sulla näkyy kaikki Venäjän armeijan ja tiedustelupalvelun tarkoin varjellut huippusalaiset kanavat?” Sitä vain mietin mistä tämä nainen kaiken niin hyvin tiesi.

PIKKUPETSAMOLAISIA SELVÄNNÄKIJÖITÄ

Myöhemmin kun olimme yhdessä talon pihalla grillaamassa lihaa selvisi, että flanellipukuisen ”Hella Murrikin” Ivalon Pikkupetsamossa asustava vanhin tytär oli tunnistanut minut samalla hetkellä kun olin muuttanut taloon, kuin ihmehen kaupalla, ”siksi tutunoloiseksi venäläispojaksi”, joka oli kuvailut kameralla viimevuotisia porokilpailuja Ivalonjoen jäällä.

Pikku-Petsamosta oli kullinluikaus sekä Norjaan että Venäjälle, ja se oli aikoinaan sijainnut ei-kenenkään maalla neljän eri maan yhteisellä rajavyöhykkeelle, missä kulkevat toisistaan välittämättä suomalaiset, saamelaiset, norjalaiset ja venäläiset.

Siinä ei auttanut se, että yritin vakuutella heille etten ollut koskaan edes käynyt Ivalossa, hyvä että edes tiesin missä Ivalo oli, ja että suurin osa venäläisistä nyt vain sattui omaamaan samanlaiset kansallisesti tunnistettavat ulkoiset piirteet, korkeat poskipäät, litteän nenän ja pitkät koivet.

”Mutta kun sen venäläispojan nimikin oli Alexander”, flanellipukuisen naisen vanhin tytär intti inttämistään minulle vetäen taskustaan valokuvan, jossa armeijan vaatteisiin pukeutunut venäläispoika hymyili iloisesti.

Minua huimasi: kuvassa olin minä ilmiselvästi. Alla luki nimeni: Alexander Antonov-Ovsejenko, mutta vuosi 1920 oli väärä. Silloin Tambovin kuuluisaa talonpoikaiskapinaa kukistamassa olleen komentaja Antonov-Ovsejenkon Alexander-poika oli kadonnut mystisissä olosuhteissa, joita ei ole vielääkään selvitetty.

TALOYHTIÖN SPONSOROINTI

Joka yhteiskunnan pahnanpohjimmaisina elelevät, ihan kuten Korkalovaarassakin, kuka mitenkään huonoa ja kuluttavaa elämää yhteiskunnan ja muiden ihmisten kaltoin kohtelemat “Kaupunkipultsarit”, nämä naamansa mustiksi juoneiden harmaiden betoniseinien hiljaiset ja voimattomat miehet, ja siitä mielensä kovettaneet ja käsi nyrkissä kostoa vannonen katkerotuneet, “yhteiskunnallisten pohjakerrosten suurmeimmat sakat ala Maksim Gorkin Pohjalla-näytelmän surkuteltavat ihmispolot”: tajuamatta ahdingossaan ja elämänväärinyymmärryksessään spinozalaisesti elämän olevan liian kallisarvoinen lahja (käynti kuolevien luona parantaa takuuvarmasti tämän typerän turhamaisuuden) tuhlettavaksi, mitä pitäisi enemmänkin vaalia eikä tuhota.

En tiennyt, että pultsarijengin sietäminen kuului pakollisena lisänä vuokrasopimukseen: ilman hymyä pahan hajun kera, ja ettei yhtä räyhäävää pultsaria saatu aisoihin.

Talon oma pääpultsari haali kämpppäänsä pultsarikave-reitaan, jota mölyisivät kännisten kovaäänisiä ja järjettömiä juttujaan yötä päivää kunnes (s)ammuivat, niin että pihalla ei kukaan viitsinyt olla pakollista sisään- ulostuloa lukuunottamatta minuuttia kauempaa, kun ei koskaan tiennyt lensikö räkä vai tupakka pultsarijengin ikkunasta päähän, vai saiko kaupan päälle keljuilut, jos sattui kohtamaan jengin kasvokkain alaovella.

Öisin talon ilmanvaihtokanavia pitkin kuului kapakoiden sulkemisen jälkeen hiljaista muminaa, ujelusta ja ärvellystä tasaisin välein, ihan kuin pultsarijengi olisi harjoitellut joulukonserttia varten.

ELSA JA TOPI

"PARAS TARINA KOIRAN ÄÄRETTÖMÄSTÄ VIISAUDESTA JA USKOLLISUUDESTA ON KUN ODYSSEUKSEN PALATTUA HARHARETKILTÄÄN VAIN HÄNEN IKÄLOPPU ARGON KOIRANSA TUNNISTI VANHAN ISÄNTÄNSÄ, JA RAAHAUTUI VAIVALLOISESTI NURKASTAAN HEILUTTAMAAN VIIMEISILLÄ VOIMILLAAN KOINSYÖMÄÄ LAHAA HÄNTÄÄNSÄ, JA KUOLI SITTEEN SIHEN PAIKKAAN ONNELLINEN ILME NAAMALLAAN."

Ensimmäiset tapaamani elolliset olennot olivat Elsa Topi- koirineen metsäpoluilla, ja silloin ymmärsin miksi Buddhaa vartoi 12 pikkukoira, jotka muuttuivat tarvittaessa jättiläisleijoniksi. Sokrates kertoi Glaukonille koiran osaavan erottaa ystävän vihollisista arvioimalla ilmassa olevia tunteita, mm. yhdistelemällä asioita toisiinsa niin, että näistä loogisista päättelyistä seurasi ihmisten mielestä järkevää toimintaa.

Ja koska tiedon rakastaminen oli Sokratekselle sama asia kuin viisauden rakastaminen, oli koira hänen mielestään fiksu ajattelija, eläinmaailman filosofi, jonka silmistä paistoi läpi elämän perimmäinen tarkoitus: rakastaa ilman ehtoja elämää!

Sigmund Freud piti ihmistä häilyvänä ja ristiriitaisena olentona, mutta koira hän piti vakaana ja tunteiltaan puhtaana, ja siksi luotettavampana kuin ihmistä: ”Koiraa ei saa näet kasvattamalla, toisin kuin ihmistä, tuntemaan julkisesti häpeää ja kätkemään tunteensa.”

Elsa ja Topi ovat tuttu näky metsäpoluilla. Kynitty vilkkoira Topi näyttää enemmän Late lammas -osastolaiselta kuin Vuhku vahtikoiralta. Elsa on nyt yksin Topin kanssa. Oma mies kuoli muutama vuosi sitten, ja siksi Topi on tärkeintä mitä Elsalla on.

Paras tarina koiran äärettömästä viisaudesta ja uskollisuudesta on kun Odysseuksen palattua harharetkiltään vain hänen ikäloppu Argo- koiransa tunnisti vanhan isäntänsä, ja raahautui vaivalloisesti nurkastaan heiluttamaan viimeisillä voimillaan koinsoymää laihaa hantäänsä, ja kuoli sitten siihen paikkaan onnellinen ilme naamallaan.

STEREOTYYPPI JA IDEOLOGIA JAKOIVAT SAMAN IDENTITEETIN

"YLEN KANAVIA KUUNNELLESSANI HUOMASIN KUUNTELIJOIDEN
PILKKAAVAN TOIMITTAJIA KERTOILLESSAAN "HARJANVARREN
SOIVAN TAI FLUNSSAN PARANTUVAN JUOMALLA OMAA KUSTAAN."

Aloin myös seurata rovaniemeläismedioita sillä ajatuksella, että se joka hallitsi kieltä, hallitsi myös mieltä. Tylsä ja lattea hömpöä mikä levitti ”tunteita kiihdyttävää yllykkeellistä vastuuntunnottomuutta siirappisesti toistettuina halpoina nyyhkykopiaina”, näytti saaneen jalansijaa myös paikallisjournalismissa. Uusi-Rovaniemi ja Lapin Kansa vaikuttivat jollain tavalla tolkun medioilta, Ylen ja Lappilaisen pitäessä perää.

Jo aikoinaan modernin runon isänä pidetty Charles Baudelaire varoitteli lukijoita tahraamasta käsiään ikäviä asioita levittäneisiin sanomalehtiin (rovaniemeläismediat eivät halunneet sahata sitä oksaa millä ne itse istuivat. Siksi ne eivät riittävästi kyseenalaistaneet, taustoittaneet, tutkineet ja antaneet erilaisille ajatuksille elintilaa).

Ylen kanavia kuunnellessani huomasin kuuntelijoiden pilkkaavan toimittajia kertoillessaan ”Harjanvarren soivan tai flunssan parantuvan juomalla omaa kustaan”. Toimittajien olisi pitänyt tutustua Paavaliin, kun hän vastusti mukautumista siihen mikä aina yritti sopeuttaa meidät, kuten roomalaiskirjeissä (12:2): ”Älkää mukautuko tämän maailman menoon, vaan muuttukaa ja uudistakaa mieltänne”, sillä huumorin löytää vain siellä missä kyetään erottamaan raja tärkeän ja merkityksettömän välillä.

Jotkut jutut vaikuttivat melkein mukiinmeneviltä. Mutta kun niitä hieman pöyhi, niistä paistoi läpi sivistymättömyys, pintapuolisuus, ja ne olivat ikävällä tavalla jossain maakunnallisen mainosjournalismin välimaastossa kulkevia puolueellisia rimanalituksia, ihan samaan tyy-

liin kuten Roland Barthes kirjoitti: ”Adjektiivin astuessa kieleen stereotyyppisessä muodossa se jätti oven selälleen ideologialle, sillä stereotyyppi ja ideologia jakoivat saman identiteetin.”

Surkein oli kuitenkin Lappilainen-ilmaisjakelulehti, mikä ei ollut uskottava tai ammattimaisesti tehty. Eihän tekijöitä (tiedotteita kun ovat) journalistisen tavan mukaan mainita lainkaan, eikä ”lehti” ymmärtänyt uutismaailmankin olevan oivaltavimmillaan samanlainen kultaikaivos kuin Goethe ymmärsi ihmisen mikrokosmoseksena, missä jokainen esine oli mikrokosminen ilmaus makrokosmoksesta. Sitä oli ennen kaikkea ihmiseksi tulut luonto: ”Henki, maailmansielu, tuli muodoksi kaikkialla, sekä orgaanisessa että epäorgaanisessa luonnossa, ja ihmiseen vaikutti kaikelle muotoa antava idea ja voima.”

Aloin kaivata renessanssia, milloin ihminen katsoi ensimmäisen kerran itseään vapaana taikauskosta ja myytien kahlitsevasta voimasta Baudelairin runo ”Ylimielinen rangaistus” mielessäni (se mikä menee ylös, tulee aina myös alas): ”Siitä pitäen hän eli kuin katukoira, ja kun hän kierteli pitkin pellonvieriä eteensä näkemättä, tietämättä onko kesä vai talvi, likaisena, turhana, rumana kuin vanha tavara, pikkulapset tikahtuivat nauruun häntä pilkatessaan.) Jaan Kaplinski ennusti että kehitys kulkee maailamalla niin, että älymystön sana menettää painoarvonsa: ”Saapuvat ammattipoliitikot ja liikemiehet, ja heidän myötään tulee länsimaalaistyyppinen kevyenlainen, virtaviivaisesti ajatteleva ja kirjoittava lehdistö. Meille se on jo syntynyt ja minun täytyy tunnustaa, etten halua sellaista lukea.”

REHTORIPARKKA

Miksi rovaniemeläisnuori ei menesty urheilijana yhtä hyvin kuten läheisten naapurimaiden hyvin menestyvät nuoret?

Kyseessä on viranomaisasennevamma ja yhteiskuntaamme vaivaava ja kaikkialle ulottuva kusipäisyys, sillä eräs rovaniemeläisvanhempi kertoo miten hänen tyttärtään ei päästetty koulusta viisi minuuttia ennen tunnin loppua jotta hän olisi ehtinyt linja-autoon ja harjoituksiin, ennen kuin isä meni rehtorin puheille, joka antoi tytölle luvan salaa.

Eikä tapaus ole kuulemma lajissaan ainutlaatuinen Rovaniemellä. Jos rehtori paljastuu, häntä voi odottaa sama kohtalo, julkinen nolaaminen ja erottaminen, kuin muutama vuosi sitten jossain täyteenahdetussa etelän hemmolassa, kun opettaja taltutti hieman kovistellen luokkansa vakiohäirikön, jonka jälkeen hurjistuneet vanhemmat saivat sitten potkittua opettajan ulos koulusta.

Näin synnytetään lisää nyhveröitä, nynnyjä, pelkureita ja raukkiksia, ja nuori valtiollistetaan, valta epäinhimillistetään, ja se saa nämä tuhannet rääkätyt ja kidutetut ihmismielet pomppimaan epätoivoisina laillistetun ja kasvatuksen nimellä kulkevan terrorin sydämettömään tahtiin häpeillen ja häpeällisesti.

Vaihtoehtona on vapaus ja sen ymmärtäminen, missä nuori käärii auki ympärillään kuin ajallisesta riippuvuudesta vapautettuja, inhimillisen minän kautta sisäiselle yhteydelle alisteisten ilmiöiden viuhkan, joka on koko ajan pakkoa pakenevaa ja muotoutumassa olevaa merkitystä nuoren ihmismielen ehtymättömässä kultakaivoksessa.

TELL

ONNEA ON KOLMEA LAJIA

"KATSOIPA ROVANIEMEN SEUTUA AJASSA TAAKSEPÄIN KUINKA KAUASTA-
HANSA VASTAAN TULEE JOKI. JOKI ON OLLUT ELÄMÄN VALTASUONI. SE ON
MAHDOLLISTANUT LIIKKUMISEN, TARJONNUT PYYTÄJÄLLE KALAA JA KAR-
JALLE RANTANIITYT."

Näin kirjoitti Lapin maakuntamuseon johtaja Raili Huopainen maaliskuussa 1987 museonsa kulttuurihistorian osaston näyttelyn ”Rovaniemi – kylästä kaupungiksi”- näyttelystä kirjoitetun samannimisen kirjan esipuheessa, kertoi minulle Abel Uosikkisen rintaperillinen Jussi ennen kuin laskeuduimme Rovaniemen lentokentälle, mutta muistutti minua sivistyneenä miehenä oman järkeni vastuusta maassa, (mistä suuri suomalainen ajattelija Samuli Paronen sanoi kerran, että kun valta kasaantui, se menetti kyvyn neuvotella, ”Silloin sen ainoaksi mahdollisuudeksi jäi kaiken muuttaminen vallaksi!”) David Hume sanoin: ”Että jos otamme käteemme jonkin teoksen. Esimerkiksi uskonnollisen. Tulee meidän kysyä, sisältääkö se mitään määrää tai lukua koskevaa abstraktia päättelyä? Ei. Sisältääkö se tosiasioita tai olemassaoloa koskevaa kokemusperäistä päättelyä? Ei. Heitettäköön se siis tuleen, sillä se ei voi sisältää muuta kuin viisastelua ja harhaluuloja.”

Huomasin ettei kukaan kirjoittajista edes vihjannut meidän olevan unessa siihen asti kunnes ymmärrämme, että me vain teeskentelimme olevamme hereillä unessamme, ettemme olisi joutuneet sen kiusallisen tosiasiain eteen, ettei meillä oikeasti ollut mitään sanottavaa oikein mistään, koska emme yksinkertaisesti osanneet ajatella muulla kuin sillä päällä millä istumme: ”Niiden kaikkien kolmen kivuliaan elämän, jotka luulemme eläneemme lyhyen elämämme aikana, ja käyneet läpi niiden muistilokeroiden seiniin jääneet häpeäpilkut, pilkat, valheet, syyttelyt, alistamiset, nöyryyttämiset, hankalat muistot, valheet - kukin vuorollaan järjestykses-

sä peräkkäin, ymmärtäen vasta jälkikäteen: kun et ymmärrä olet sen vallassa joka ymmärtää.”

Jussin mukaan näyttely Rovaniemestä oli aikoinaan menestys jonka tekemiseen osallistuivat Huopanaisten lisäksi iso joukko: Marjut ja Pekka Aikio, Christian Carpelan, Kaisa Korpijaako, Sari Rantanen, Jukka Suvilehto, Yrjö Wiherheimo, Jari Haavikko, Leena Heikkola, Jouko Heinonen, Eero Maunu sekä Leena Toivanen.

Näyttelyyn kuvat löytyivät museosta sekä Rovaniemen kotiseutuyhdistys Rovaniemen Tottosta. Leena Heikkola kirjoitti kirjaan Rovaniemen historiasta. Eero Maunu Rovaniemestä liikenteen keskuksena. Jouko Heinonen Rovaniemen markkinoista ja Jari Haavikko Rovaniemen rakennuskannan muutoksista. Heikkolan mukaan maankohoamisen jäljiltä paljastuivat Ounasvaaran korkeimmat huiput kallioluotoina muinaisesta Ancylusjärvestä. Saarten kivikkoisia ja louhikkoisia rantavalleja on nähtävissä Isorakan, Väilirakan, Tottorakan sekä Juhannuskallion alueilla.

Lyhyttä tundrakautta seurasivat ensin koivumetsät ja sitten mäntymetsät. Vanhin Litorianmeren rannalla sijainnut asuinpaikka löydettiin Sinetän Lamminvaarasta. Historialliset löydöt osoittavat, että Rovaniemellä liikuneen väestön elannon perustana olivat kalat ja metsänriista. Kauppayhteydet olivat laajat ja monipuoliset. Kauppa ulottui Ruijaan, Varankiin, Kuolaan ja Vienen.

Alueen norjalaisvaikutus, mihin viittaavat myös alueen Varjakka-nimet, oli hallitsevana 900-luvulle asti. Sen jälkeen ensin suomalais- ja sitten myös karjalaisvaiku-

tus lisääntyi, ja kilpailu pohjoisen turkiskaupasta ja lohirikkauksista alkoi.

Rovaniemi oli rajapaikkakunta, jonka väestö joutui kokemaan vuodesta 1411 lähtien useita vienankarjalaisen vainoretkiä. Vihollisten liikkeistä ilmoitettiin korkeille paikoille pystytytjen tottovalkeiden avulla.

Väestö pakeni piilopirteille vainoretkien ajaksi. Keskiajan päättyessä Rovaniemellä oli kaikkiaan neljä kylää, joissa yhtensä 25 savua. Omat oravimetsät, eräjärvet ja lohিপatojen tuotto olivat väestön elannon perusta. Turkikset ja kala olivat maksuvälineitä kun käytiin vaihtokauppaa pirkkalalaisten ja karjalalaisten kanssa.

Ruotsin suurvaltasodat, venäläisten hävitysretket ja lukuisat katovuodet toivat jatkuvaa epävarmuutta elämään. Pienten peltotilkkujen tuottama vilja petulla ja jäkälällä jatkettuna riitti vain osan vuotta. Jokivarsien tulvaniityt mahdollistivat kyllä suurienkin karjojen pitämisen, mutta rutot ja pedot verottivat jatkuvasti karjaa.

Maanviljelyn merkitys kasvoi 1700-luvulta lähtien ja voita vietiin Ruotsiin ja Norjaan. Vesisahojen perustaminen Sinettäan, Hakokönkäälle ja Meltaukseen aloittivat metsien taloudellisen hyväksikäytön, mutta vasta hörysahojen perustaminen 1860-70-luvuilla aloitti suursavottojen ajan Kemijoen vesistoalueella.

Ja ihan samalla tavalla kuin Kotkassa, missä norjalaiset toivat Gutzeitin johdolla vihreän kullan menestysreseptin Itä-Suomeen, toi norjalainen Olsen sen Pohjois-Suomeen Rovaniemelle perustamansa Konttinen-yhtiön kautta.

Rovaniemi alkoi kehittyä ja Korkalon kylästä ja aiemmin epävirallisesti eronneesta kirkonkylän alueesta muodostettiin vuonna 1901 taajaväkinen yhdyskunta. Kunnan hallinto siirtyi Rantavitikan kirkonkylään ja asemakaava vahvistettiin vuonna 1904.

Rovaniemen kirkonkylän ja muun pitäjän eroaminen toisistaan vuonna 1929 oli merkittävä tapahtuma. Kauppalan kehitys hallintokeskukseksi alkoi 1930-luvulla, kun monet valtion virastojen piirikonttorit aloittivat toimintansa. Vuonna 1938 Rovaniemestä oli tullut Oulun läänistä erotetun Lapin läänin hallintopaikka.

Sodan aikana kevättalvella 1941 saksalaisjoukkojen määrä lisääntyi Rovaniemellä niin, että jatkosodan alkaessa kaupungissa oli jo noin 12-15.000 saksalaissohilasta. Saksalaisten päämaja sijoitettiin kauppalaan ja lento- ja ilmatorjunta sekä ilmavalvontajoukot lentokentän alueelle.

Pohjois-Suomen saksalaisjoukoista muodostettiin lapin armeija tammikuussa 1942. Komentajana toimi kenraali Dietl. Esikunnat toimivat kouluilla. Asuinparakki-alueet olivat Korkalovaarassa ja Ounasvaaran rinteiden alaosassa.

Suomalaisten ja saksalaisten välit kiristyivät kesällä 1944, kun lentoturmassa kuolleen Dietlin tilalle nimitettiin jyrkän linjan mies Rendulic.

Kun Suomi solmi aselevon Neuvostoliiton kanssa, aseveljeys saksalaisten kanssa päättyi Lapissakin 1.10.1944 alkaneeseen Lapin sotaan.

Suomalaisjoukot seurasivat Kemijokivartta myöten perääntyviä saksalaisjoukkoja ja saapuivat Rovaniemen

edustalle 10.10.1944. Tällöin saksalaiset räjäyttivät sillat ja aloittivat Rovaniemen kauppalan polttamisen. Kauppalan tuhoaminen jatkui 16. päivään asti. Kun suomalaisjoukot saapuivat 17.10.1944, kävi ilmi, että kauppa-
la oli lähes kokonaan tuhottu. Saksalaisten tehokas mii-
noitus täydensi vielä tuhoa.

Jälleenrakennus kesti aina vuoteen 1953 asti. Kasva-
va väestö tarvitsi lisää asuintilaa. Rovaniemen kauppa-
laan liitettiin uusina aluena vuonna 1948 Viirinkangas
ja osa Pöykkölää sekä vuonna 1957 osa Korkalovaaraa
ja Karvoranta. Ja niin lähti kaupunki kasvamaan nykyi-
siin mittoihinsa.”

Tarinan olisi voinut kertoa toisinkin, jos totuude-
netsijän tärkein tavoite olisi ollut paljastaa kreikka-
laisfilosofien tavoin kaikki aistiharhojemme muodot
ajatuksella:”Olevainen ei voinut olla vain tässä ja nyt.
Meillä on oltava muutakin ikuista kuin ihminen. Kaiken
olevaisen täytyi olla ikuista. Mikään ei voinut syntyä
tyhjästä. Sellainen mitä ei ole, ei voi myöskään muut-
tua toiseksi.”

Historiankirjoittajat (ei Veijo Meren hieno kirja Man-
nerheimista) ovat valovuosien päässä Aleksis Kiven
Nummisuutarien kotikirkkoon saarnaamaan tulleesta
Kurkelan Juhosta, joka oli vielä nuori ja kokematon pu-
hujana, mutta omasi vaikuttamisen taidon, syvän tuntei-
siin vetoavan esiintymistavan ja kristallinkirikkaat aja-
tukset. Heti saarnansa aluksi hän jakoi aiheensa kah-
teen oivalliseen ja kansaa syköhdyttävään osaan: toinen
oli helvetin vaivoista ja toinen taivaan iloista.

Kun suomalainen historiankirjoitus tyytyy latistamaan jännitävän seikkailun tylsäksi litaniaksi vuosilukuja ja tilastoja toteutuu Goethen sanat, että kun kiinnitetään tarkkaa huomiota teknisiin yksityiskohtiin, on se aina myös merkinä siitä ettei ajan henki ole tuottelias. Myös ihminen näyttäytyy meille Goethen mukaan tuottamattomana, kun hän yksilönä alkaa askarella vastaavalla tavalla.

Ciceron mielestä tiedon hankkiminen ei ole lainkaan niin tärkeä velvollisuus, kuin ovat tämän yhteiskunnan ja ihmisen välisen yhteyden säilyttäminen. Ajattelun historian parhaimmat esimerkit löytyvät omaperäisistä ja epäsovinnaisista ajattelijoista ja ajatuksista, joita tämäkin aika kaipaisi, nyt kun kansalaisten välinen konflikti on muuttunut yksittäisen kansalaisen sisäiseksi konfliktiksi.

Siksi historiaa pitäisi elävöittää. Saada se takaisin ihmisten mieliin ja kieliin, koska jo Wittgenstein sanoi ettei käyttäytymisen perusta ole tiedollinen eikä se perustu uskomuksille, vaan kaiken oppimisen ja kokemuksen toistuvat ja taivuttelevat piirteet antavat sosiaaliselle käyttäytymisellemme sen säännön mukaiset piirteet, tiheätunnelmaisen Andrei Tarkovskin elokuvan Andrei Rublevin hengessä mikä kertoi ikonimaalarin elämästä 1400-luvun sekasortoisella Venäjällä, joka omalla matkallaan halki epätodellisuuksien vihametsän sai vastaansa valtaa pitävien inhon. Yksinäisenä ratsastajana hänen oli kuitenkin luotettava omaan näkemykseensä, kamppailtava voimakkaana uskonsa puolesta ja noustava lopulta yksilönä suuren typeryyden yläpuolelle.

Suomesta tuntuu puuttuvan kokonaan kansan ja valan välillä kertomuksina sukupolvelta toisille kiertävä välittävä kerros, josta heille saisi mielenvirkistystä Mozart-efektistä- soittamalla sitä kuin vastasyntyneille ja yrittämällä virittää heidän mielensä muulla kuin sen nykyisin täyttävällä tylsämielisyydellä ja tuhovimmalla, sillä Platonin mukaan kukaan ei ole tahallaan paha, vaan jos joku on paha, se johtuu joistakin selitettävissä olevista tekijöistä, kuten pahasta ruumiillisesta tilasta tai tietämättömyyteen perustuvasta kasvatuksesta, eikä hänen mukaansa kukaan vapaasta tahdosta etsiydy pahaan tai sellaiseen mitä arvelee pahaksi. Siksi paha naamioituu aina ovelasti yleisen hyvän kaapuun, jotta se saa ihmisten sydämet puolelleen.

Juuri siksi meillä Venäjällä on kertomukset: höyryjä päästävät varaventiillit, kuten tämä tarina: ”Kun Nikita Hrustsov 1956 NKP:n puoluekokouksessa paljasti Stalinin ajan ennenkuulumattomia rikoksia kuunneltiin tuota nelituntista puhetta tyrmistyneenä. Puhujalle lähetettiin kokousväen joukosta lappu, jossa kysyttiin: toveri Hrustsov, mitä te itse teitte asioitten korjaamiseksi noina vuosina. Puhuja pyysi lapun lähettäjää nousemaan ylös ja kertomaan nimensä. Hrustsov tuijotti minuuttitolkulla vaikenevaa kuulijakuntaa ja sanoi lopulta: ”Tein juuri samoin kuin äskeisen lapun lähettäjä.”

”Thomas Hobbes väitti Leviathanissaan, että luonto on varustanut meidät kaikki tehokkailla suurennuslasilla eli intohimolla ja itserakkaudella, joiden läpi katsottuna jokainen pienikin uhraus jonkin seikan pyhittämiseksi tai jonkin velvollisuuden täyttämiseksi näyt-

täytyy heille suurena vääryytenä, mutta heiltä puuttuu kaukoputki, nimittäin moraalinen ja yhteiskunnallinen tiede, jonka avulla he näkisivät kaukana tulevaisuudessa vaanivat kurjuudet, joita ilman ei tällaisia uhrauksia voi välttää.

Yksi merkittävä nykyhetkien hätkähdyttäjä on amerikkalainen vuonna 1928 syntynyt Hayden Whiten, joka teki elämäntyönsä historian, kirjallisuuden ja filosofian alueella ja vaikutti myös politiikan tutkimuksesta käytyyn keskusteluun.”

Heino Nyyssönen esittelee Whiten ajatuksia Kia Lindroosin ja Suvi Soinisen toimittamassa teoksessa *Politiikan nykyteoreetikkoja*.

”Vuonna 1966 White julkaisi arvovaltaisessa *History and Theory* -lehdessä esseen *Burden of History*. Jo tämä kirjoitus loi asetelmat ja asetti historian tutkimukselle haasteen, josta White tunnetaan.

White esitti historian ennen kaikkea tunkkaisena ja konservatiivisena tieteenalana, jonka edustajat eivät olleet huomanneet kahtiajaon tieteeseen ja taiteeseen vanhentuneen.

Erottelu perustui 1800-luvun väärinkäsitykseen positivististen tiedemiesten ja romantiikan taiteilijoiden välillä. Historian sijaan White arvosti kirjallisuuden ja erityisesti modernistien tapaa esittää mennyt.

Esimerkiksi James Joyce, Henrik Ibsen tai Thomas Mann onnistuivat Whiten mielestä tavoittamaan kauno-kirjallisilla töillään jotain hyvin olennaista menneestä aikakaudesta.

Historian tutkimus tuotti Whiten väittämän mukaan puolestaan keinotekoista järjellisyttä sinänsä absur-

diin maailmaan. ihmisen muistin avulla luoma moraali oli pelkkä valhe, jossa historia kahlitsi vaistot, esti toiminnan ja muutti ihmiset pelkiksi varjoikseen.:”Historia käytännössä rajoitti poliittista toimintaa saamalla ihmiset ajatteleman maailman olevan jo valmis.”

Menneisyyden ja nykyisyyden välillä näytti olevan kyseenalaistamaton jatkumo, joka oikeutti ja jopa velvoitti tulevaisuutta koskevat ratkaisut. Ja vaikka White ei maininnut sanaa nostalgia, esiin tuli kuitenkin eräänlainen menneisyyteen takertuminen ja menneessä eläminen.

Lähtökohtana piti olla epäjatkuvuus ja kaaos; nykyisyys ei muistuttanut aiempia tilanteita - nämä ovat itse asiassa osittain samoja teemoja, joihin myös Michel Foucault tarttui muutamaa vuotta myöhemmin kirjassaan Tiedon arkeologia (1969).

White tähdensi vuonna 1966, ”että menneet tulevaisuudet ovat periaatteessa olleet yhtä avoimia kuin nykyisyyden tulevaisuuskin”:”Tärkeää on, miten tuo tulevaisuuteen vaikuttava menneisyys ymmärretään.”

Whitelle historioitsijan taakka ja moraalinen velvollisuus oli nostaa tieteenalan tasoa, jotta hän voisi osallistua nykyisyyden ja ihmisten vapauttamiseen historian taakasta.

Historian oli haettava ratkaisuja nykyongelmiin. Tälöin taiteen ja oman ajan tieteen kuten sosiologian teorian asettamat kysymykset oli otettava vakavasti aristoteliisessä hengessä: onnea on kolmea lajia; hauskanpito ja huvitukset, vapaan ja vastuullisen kansalaisen täydellinen elämä ja elämän tutkiminen ja siitä filosofointi.

PALAVIA SUKELLUSVENEITÄ

"JUURI NIMENOMAAN YDISNUKELLUSVENEIDEN PURKUTYÖT
AIHEUTTAVAT NÄITÄ TULIPALOJA, KUN PURKAJAT HITSAAVAT,
POLTTOLEIKKAAVAT JA ANTAVAT RÄLLÄKÄN KIPINÖIDÄ."

Ennen kuin nousimme koneesta, M Roomin Härski Hartikainen kertoi miten oli kuullut, että uusin villitys on vierailta Raja-Joosepin ja Lotan kautta pelottavaan pohjoisen ”jätekaupunki” Murmanskiin, katsomassa soih-tuna palavia hylättyjä entisiä mahtiaikojen ydinsukellusveneitä, joita palaa ”harvasepäivä” turistien iloksi.

Pahimmasta onnettomuudesta, Kurskin 118 uhria vaatineesta ydinsukellusturmasta vuodelta 2000 muistutti Härskin mukaan komentosilta majakan lähellä, tässä hyytävän kylmässä Venäjän pohjoisimman ja maailman suurimmassa napapiirin pohjoispuolella sijaitsevassa 300.000 asukkaan kaupungissa, mikä sijaitsee Kuolan niemimaan luoteisosassa Kuola-vuonon pohjukassa.

Käryävät sukellusveneet bongataan netin kautta, silmä paksu ja tumma savupatsas paljastaa ne helposti. Ensin palaa kumikuori. Jos palo riistäytyy käsistä, se voi olla hengenvaarallista leikkiä Härski kertoo: ”Juuri nimenomaan ydinsukellusveneiden purkutyöt aiheuttavat näitä tulipaloja, kun purkajat hitsaavat, polttoleikkaavat ja antavat rälläkän kipinöitä.”

Venäläisviranomaiset eivät koskaan raportoi radioaktiivisista vuodoista, koska ”monista purettavista ydinsukellusveneistä on poistettu käytetty ydinpolttoaine”, vaikka paksujen teräskuorien suojaamat ydinreaktorit ovatkin jäljellä. Jälki voi olla pahaakin kuten vuonna 2012, kun ydinsukellusvene Jekaterinburg, missä oli vielä 16 toimivaa ydinkärkeä, paloi soih-tuna.

SAATTAA SISÄLTÄÄ HAULEJA

"LIHAA! RIISTAA JA KALAA PARHAIMMASSA JA LUONNOLLISIMMASSA MUODOSSA LAPIN MARJOJEN KERA. SITÄ ON PARHAIMMILLAAN AINA KAUKAA TULEVIEN MATKUSTAJIEN ETSIMÄ KANSAINVÄLISEN TASON LAPILAINEN MENY. RIEKOSSA VAIN SAATTAA JOSKUS OLLA HAULIT MUKANA"

Kun astumme lentokoneesta lentokentälle ”ihanana turmeluksen yöpas”, Eino Hantula huomaa kahvilassa vakibaarinsa ”Pahan Kurjen” Jaredin, joka näyttää näiltä kansainvälisten lentokenttien nykykuuluisuuksilta tummissa laseissaan ja androgyynivartaloissaan - kykkivän kahvijonossa sen näköisenä että hurjistunut norsulau-ma on kävellyt hänen ylitseen.

”Ohojaa, Aijai ja voi vittu tätä maailmaa”, Jared huokailee ja hamuaa hermostuneena vapisevin käsin ryttyistä tupakka-askiaan taskustaan. Turhaan. Se on tyhjä.

Hantula, sutki seuramies, päättää lievittää kärsivän kaverinsa oireita muistelemalla poikien yhteisiä hetkiä Rovaniemen ykkösmestoissa: Hantula hovimestarina ja Jared kokkina. Hurjat jutut lähtevät lentoon yhtä ärhäkästi kun seuraava lentokone nousee kiitoradalta ilmaan.

Hantula esittelee minut tälle sikakomealle kokille, joka inttää olevansa maailman viihdetaivaan antitäh-ti Mick Mers: reumaattinen juoppo ilman kuuluisuutta, ja hymyilee maailman valloittavinta ”otan sinut jos haluan”-hymyään.

Jared ei tiedä että venäläisyydestäni huolimatta olen vakaumuksellinen vegetaristi, vakuutellessaan Lapin riista- ja kalaruokien erinomaisuutta: ”Lihaa! Riistaa ja kalaa parhaimmassa ja luonnollisimmassa muodossa Lapin marjojen kera. Sitä on parhaimmillaan aina kaukaa tulevien matkustajien etsimä kansainvälisen tason lappilainen meny. Riekossa vain saattaa joskus olla haulit mukana.”

TANSSI TULIVUOREN HUIPULLA

"EI ELÄMÄÄ VOI KÄSIKIRJOITTA. SE PITÄÄ VAIN KOKEA
PETERVONBAGHILAISITTAIN ANONYYMIN MAAILMAN ANONYYMINÄ
TOIMIJANA, IHMISEN NEGAATIONA JA AIKANSÄ KUVANA."

Ja kun kuuntelin poikien ”pojat ovat poikia”-juttuja, aloin aavistella mikä meininki minua pahimmillaan ja parhaimmillaan saattaa odottaa itse kaupungissa, ja että olen ehkä saapunut juuri sinne minne kuvittelinkin: Don Siegelin ”Tanssi Tulivuoren huipulla”-elokuvan maailmaan, missä rikolliset olivat normaaleja ihmisiä, ja murhan suoritettuaan heidän piti edelleenkin käydä vessassa, piti syödä, nussia ja huvitella.

”Don Siegel näytti tappajansa voivan olleen lempeitä ja hauskoja. Katsojat yllättyivät nähdessään tappajan inhimillisyyden, joka on lähempänä totuutta”, luki Grandin Juice Peter von Baghin Filmihulluuden syvemmästä olemuksesta matkalla kaupunkiin menevässä pikkubussissa.

Minä ymmärsin heissä olevan monta keskenään toisistaan ottavaa salaperäistä ja seikkailunhaluista minää, jotka sulautuivat yhteen unien ja todellisuuden kanssa elämän pituiseksi jännityselokuvaksi, koska pohjimmiltaan heissäkin tuntui vaikuttavan pelon ja epävarmuuden synnyttämien vaarallisten absurdismien tiukasti historiaan ankkuroituneet lieveilmiöt, ja niiden kyvyttömyys torjua jatkuvasti murenevan moraalin paikoilleen jämähtänyt yksioikoisuus.

”Ei elämää voi käsikirjoittaa. Se pitää vain kokea petteeronbaghilaisittain anonyymien maailman anonyyminä toimijana, ihmisen negaationa ja aikansa kuvana”, Grandin Juice sovelsi Peter von Baghia: ”Tämän elokuvamatkan voit aloittaa Grandesta.”

OMA POHJOINEN LIDLIN KOLMIONI

"TUTUSTUIN JUICEN IHMEELLISEN TUMMANSÄVYISEEN RASKAANSARJAN
ROKKIBAARI-GRANDEEN, MISSÄ KOKOONTUI KAUPUNGIN COOLEIN PO-
RUKKA. JA MISSÄ KERROTTIIN KAUPUNGIN PARHAIMMAT JUTUT, JA MISSÄ
KIRJOITIN RUNOKIRJANI ROVANIEMI POEMSIN."

Niin päätin tutustua uuteen kotikaupunkiini näiden neljän mainion ja erilaisen rovaniemeläisveikkosen; Abel Uosikkisen rintaperillisen Jussin, Grandin Juicen, M Roomin Härski Hartikaisen sekä ”ihanan turmeluksen yöoppaan”, Eino Hantulalle maailmojen ja silmien kautta- sillä minulle vain kokemuseräinen tieto, eli itse koettu, nähty ja kuultu oli tärkeää ja totta.

En uskonut halpojen matkaoppaiden tylsiin vakuuteluihin mielenkiinnottomien paikkojen ihmeellisistä tarinoista, vaan halusin itse tutkimalla, erehtymällä ja eksymällä löytää mahdollisen kaikki piilossa lymyävät sateenkaaren värit mahdollisesta, jotka nämä ihmiset olivat pyyteettömästi elämänhauskuuden tähden itse ilman hyötymistarkoitusta maallanneet oman elämänsä arvoituksien loppumattomilla taivaanväreillä.

Näin minulle muodostui Rovaniemen matkastani oma pohjoinen Lidlin kolmioni Abel Uosikkisen suosittelimesta Rovaniemen uimahallista, ja siellä sijaitsevasta Actic-kuntokeskuksesta, sen räiskyvistä kansanihmisistä, Härski-Hartikaisen M Roomin ajanhermolla tunnontarkasti kulkevista ja sitä havainnoivista asiakkaista sekä Juicen ihmeellisestä tummansävyidestä raskaansarjan rokkibaari-Grandesta, missä kokoontui kaupungin coolein porukka ja kerrottiin kaupungin parhaimmat jutut, ja missä tein runokirjani Rovaniemi Poemsin.

Hauskinta oli yhdessä kaupungin todellisen hengen, ja sen kruunaamattomien katujen kuninkaiden ja kuningattarien tuntevan ”ihanan turmeluksen yöoppaan”, Eino Hantulan maailmoihin sukeltaminen.

"SENKIN VIIDEN
TÄHDEN PÖKÄLE!"

"KAIKKIEN TÄSSÄ TARINASSA MAINITTAVIEN HÄRSKYKYSIEN" JUURET OVAT
SYVÄLLÄ KARJALAN KESÄISIN TUUHENTUVISSA KOIVIKOISSA. "

”Onnea Tuomas ja Manuel. 13.3.2011 ratkottiin jällele hiusalalan suomenmestaruuksia Helsingissä ja M Room nappasi täyden potin. Hiustatuointien SM - kilpailussa M Room nappasi sijat 1. ja 3. Voittajaksi itsensä taiteili M Room Rovaniemen yrittäjä Tuomas Hartikainen. Komeasti pronssille ylsi viimevuotinen suomenmestari Manuel Sein! Onnea molemmille herroille! Molemmat mitalistit jatkavat M Roomin kasvutarinaa (M Room on miehen paikka. Se on ajaton parturi, joka on luotu juuri sinua varten.

Me tiedämme, että päiväsi ovat kiireisiä. Sen vuoksi M Roomin parturi toimii ilman ajanvarausta.

Me M Roomissa hallitsemme perinteiset parturipalvelut sekä uusimmat tyylit. Tule rentoutumaan hiustenleikkuun tai parranajon lomassa. M Room on sinun omaa aikaasi!), sillä molemmat herrat avaavat uudet M Room liikkeet hutikuun alussa. Manuel avaa Turun M Roomin 1.4. Tuomas Oulun M Roomin yhdessä veljensä Jussi Hartikaisen kanssa 4.4. P.S. Molemmissa avattavissa liikkeissä leikataan taas ensimmäinen viikko ILMAISEKSI!”-M Roomin nettisivuilla vuonna 2011.

M Room on menestystarina suomalaisessa parturi maailmassa. M Roomin nettisivuilla hypetetään jatkuvasti yhtiöperheen kasvutarinaa:”Ensimmäinen päivä onnistuneesti takana ja nelisenkymmentä joensuulaisista miestä sai tänään uudet hiukset by. M Room Joensuu ! Tähän onkin hyvä lopetella vuotta 2012. Kymmenen uutta M Roomia avasi ovensa tänävuonna ja ensivuonna tahti senkuin kiihtyy.. :) Tammi-helmikuun vaihteessa avataan kaksi uutta M Roomia ja jos kaikki menee putkeen niin eiköhän sitä 15 uutta liikettä saada ensivuon-

na auki. Näillä eväillä kohti vuotta 2013! Vuonna 1998 Petri Sipiläinen ja Toni Kylätasku osallistuivat parturi- en MM-kilpailuihin Soulissa. Pitkien kisapäivien aikana suomalaiskaksikko ehti pohtia parturi-kampaamokulttuurin muutosta, ja varsinkin miesten asemaa parturi-kampaamoiden asiakkaina. Petri ja Toni olivat huomanneet, että vuosien saatossa miehistä oli muodostunut useiden ammattilaisten ajatuksissa potentiaalisten asiakkaiden sijaan pakollinen riesa. Miehet eivät enää saaneet heille sopivaa palvelua alalla, jossa liikkeet ja toimintatavat rakennettiin naisten tarpeiden ja toiveiden mukaisiksi. Petri ja Toni tiesivät, että monille miehille varsinkin ajan varaaminen parturille oli hankalaa, ja vapaita aikoja ei edes nopeaan hiusten siistimiseen parturi-kampaamoista noin vain sisälle kävelemällä löytynyt. Miesten parturipalveluiden tuottaminen oli jäänyt muutamien harvojen ammattilaisten käsiin, ja miehille parturikäynneistä oli tullut väkinäistä ja hankalaa pakkopullaa.”

Pete ja Toni kutsuvat itseään leikillisesti ”Parturi- maailman kolumbuksiksi”- uuden suunnan ja asioiden suunnannäyttäjiksi:”Toni ja Petri kiertelivät maailmaa hakien tukea ajatuksilleen, ja seurasivat tarkasti alan kehitystä Suomessa. Molemmat pitivät omaa liikettä, joista he keräsivät miesasiakkaiden toiveita ja palautteita. Toni ja Petri olivat kokeneita parturialan yrittäjiä sekä arvostettuja kouluttajia, ja heillä oli vahva tahto tehdä vihdoinkin jotain erilaista. Ajatusten taustalla seurasivat myös Petrin muistot hänen mummonsa parturiliikkeestä 60-luvulta. Pikkupoikana paljon ai-

kaa mummolassa viettänyt Petri seurasi liikkeen touhuja tarkasti, ja mielikuva parturiin kaikessa rauhassa saapuneista miehistä istumassa pitkällä sohvalla lehtiä lueskellen ja keskenään jutustellen oli jäänyt elävästi Petrin mieleen.-Tunnelma oli leppoisa, kaikki viihtyivät, ja hiuksetkin tuli samalla leikattua, Petri muistelee:”Parturikäynnit olivat iso osa miesten maailmaa, osa miehistä historiaa. Mummo lopetti parturiliikkeensä eläkkeelle jäätyään, ja myöhemmin Petriä on harmittanut, ettei hän tuolloin ostanut tuota tunnelmallista liikettä itselleen. Ajatus samantyyppisen miesten parturiliikkeen perustamisesta alkoi kuitenkin saada muotoaan, ja lopulta Tonin kanssa ajatukset saatiin vihdoin oikeaan järjestykseen: miesten omalle parturimaailmalle on selkeästi tarvetta. Näin syntyi miehiä ja poikia palveleva M Room, ajaton parturi.”

Löysin kuin löysinkin pienen hapuilun jälkeen Härskin M Roomin. Olin lukenut suomalaislehdistä, että uudeksi sukupolvinäytelmäksi mainostetussa Kaspar Hauser-näytelmässä kerrotaan Härskin tapaisista ihmisistä, jotka haluavat samaan aikaan menestyä, nauttia ja katsoa ”tubea”, koska heillä ei ole koskaan ollut yksinäistä yhdessä. Härskin tarinan koordinaatit ovat nokkela hoksaavuus ja armoton läppändeeringin heitto tilanteessa kuin tilanteessa ajasta ja paikasta riippumatta:”Miten tämä muka liittyy kymmenen virkkeen päästä tulevaan maaliin?” Etunimi tulee epäilevältä apostolilta. Vain äidillä on oikeus kutsua Härskiä millä nimellä haluaa: eli Tumpuksi! Muut varokoot vähän millä sanoilla nimittelevät.

”Kaikkien tässä tarinassa mainittavien Härskyyksi-
en” juuret ovat syvällä Karjalan kesäisin tuuhentuvis-
sa koivikoissa. Härskin Härskin äiti on kotoisin Karja-
lan Soanlahdelta. Kun mummo kuoli Härskin pikkuveli
Sassa ”Härski” tietysti sekin, joka oli ymmärtänyt suvun
olevan kotoisin Karjalasta, sanoi silloin mummon pääs-
seen ”Pilvien Karjalaan”

Härski kertoo miten kerran Isähärski reissullansa os-
tamassa moottoripyöräilyhousuja, heheh, nahkaisia sel-
laisia, kohtasi miehen, joka käveli hänen isänsä tekemi-
sissä kengissä:”Ja supliikimiehenä kuin miekin päätyi
höpöttelemään myyjän kanssa mitä mitä vain höpöhö-
pöjä, ei mitään muttia missään tapauksessa, kävikin ilmi
että Isähärski oli Karjalasta kotoisin, ja isän isä, joka oli
Karjalan miesmuistiin paras suutari ”Härskienhärski”
karjalaisten kansallisurheilun kyykän lyömätön suur-
mestari, Konsta Hartikainen, jonka kengissä keisaritkin
kävelivät Karjalan kunnailla 1900-luvun alussa, ja jonka
kengissä myyjä käveli, myi kengät siltä seisomalta Isä-
härskille. Muuten vitunmoiset ”puutsit”.

Härskin elämän kohokohtia ovat olleet hetket:”Hienoa
oli se kun pääsin koulun jälkeen M Roomiin töihin, mut-
ta törkeän hienoa oli se kun hoksasin miten siisti juttu
koko M Room on, varsinkin se että koko ajan SM-kul-
taa parturoinnissa voittanut Toni ja MM-hopeamitalis-
ti Pete kannustivat meitä kisaamaan parturoinnin Suo-
men Mestaruuksista. Vaikka olin aluksi koulussa inhot-
tu ylimielinen paskiainen hakiessani paikkaa auringos-
sa, koska halusin menestyä, olo oli kuin petturi Ambro-
silla, kun Johnny English sanoi sille:”senkin viiden täh-
den pökäle!”

Koulussa urheilullinen poika muutti Rovaniemelle Nivalasta vuonna 2004 opiskelemaan liikunnanohjaajaksi. Nuoren pojan haaveena, joka oli jo päässyt urheilun makuun kiertäessään kuusi kertaa kymmenottelun SM-kisoissa nuorena ympäri Suomea, oli päästä liikunnanohjaajaksi, mutta päätyikin teatterilavojen kautta parturoimaan ihmispäitä.

Odotellessani Härskin vapautumista edellisestä asiakkaasta laitoin Ipodistani soimaan psykedeelistä ja akustista folkpoppia soittavan ruotsalaisten ujojen ugmiesten ”The Amazingin” levyn, jossa oli ”hitunen päivän turhantärkeyden häivyttävää kenkiintuijottelupopin unenomaista vilperimäisyyttä, kuin Jangtsejoen virtaa seurailevassa jokidelfiinissä hetkeä ennen kuin kinkut täräyttivät sen aivot pellolle, ja kuvittelin mielessäni delfiinikostoksi näille nykyajan verenhimoisille uuskolonialisteille:”Mitä jos asiat olisivatkin toisinpäin?”

Nivalasta lähteneen Rovaniemen M Room yrittäjä Tuomas Hartikaisen tarina on epätavallisen kiinnostava ja täynnä nerokkaalle etsijälle ja selviytyjälle ominaisia seikkailuja ja kommelluksia:”Suomi on ihan jees: mutta valtio on paska laitos. Kovasti valtio yrittää muka kannustaa nuoria yrittäjiä. Minua esimerkiksi ei. Mediassa se saadaan näyttämään hyvältä. Kun hain apua aloittaessani yrittäjyyttä, totuus oli karmaiseva :yritettiin olla muka mukavia. Kuunneltiin. Mutta mitään apua ei tullut. Miekii kuuntelen maailman kaikkia kieliä erittäin sujuvasti, mutta en mie ymmärrä niistä mitään. Siinä vaiheessa kun ois pitänyt saada apua

niin ei. Vastaus oli: ”Kaikkia muuta me autetaan mutta ei partureita, kun te vedätte harmaata koko ajan tilastojen perusteella.” Sitten Finnveran tyyppi näytti minulle rovaniemeläisten parturien tilastoja viime vuonna: ”20.000 euroa tässäkin tilastossa oli monilla vuoden liikevaihto. Eihän sillä kukaan tuu toimeen: Ne huijaavat. Parturit eivät voi tehdä tällaisia liikevaihtoja. Me emme siksi tue sinuakaan, sillä muuten kaikkia muitakin partureita pitäisi tukea. (Finnvera myönsi viime vuonna yksin Lapissa 31,5 miljoonaa euroa tukea lähinnä isoille yrityksille: eli käytännössä puhdasta tulonsiirtoa valtion kassasta osakkeenomistajille)”

Finnveran ongelma on sama kuin koko valtionkin. Tällaisia yhteisten varojen fossiilijäänteisiä rahastusautomaatteja, minkä liepeillä pesii hyvä veli-verkostot ja piilokorruptio, ei kaippa enää kukaan muu kuin suuruiset poliitikot ja heidän käsi ojolla olevat kaverinsa, jotka elävät harhoista: vahvistusharhan vallassa he etsivät ja ovat taipuvaisia ottamaan vastaan informaatiota, joka tukee heidän aikaisempia käsityksiään, jolloin esitettyjä väitteitä hyväksytään kritiikittömästi, ja äärimmäisten ilmiöiden todennäköisyyksiä liioitellaan omiin tarpeisiin surutta. Totuusharhassa usein toistettu asia (medioissa valhe muuttui todeksi kunhan sitä tarpeeksi kauan toistettiin) muuttui nopeasti yleiseksi totuudeksi, ja ihmiset uskoivat aina lopulta mitä halusivat uskoa.

Härski sanoo, että juuri tämä menneen ajan korruptio on se mikä maasta pitäisi nyt kitkeä ja pikaisesti pois: ”James Bondin kuuluisan repliikin hengessä Kulmaisesta silmästä: hallitukset vaihtuvat valheet eivät.”

(kun Hunttalan Matti aikoinaan Suomen osti- vähän samaan meininkiin esimerkiksi tasavallan presidentin vientipalkinnon saaneet yritykset menivät seuraavana vuonna takuuvarmasti konkurssiin):”Tämä on aivan räähäntöytä kuraa ja koijaamista. Me tavalliset veronmaksajat tämän kaiken maksamme veronkorotuksina. Minä joka en saa mitään tukia ja työllistän kaksikymmentä kuukausipalkkaista työntekijää, maksoin kahden vuoden aikana arvonlisäkorotuksena valtiolle yli puoli miljoonaa lisäeuroja paisutetun hallinnon edustuskuluihin.”

Monet harhat ovat ihmisille hyödyllisiä Härski sanoo:”Koska ne suojaavat ihmistä kielteiseltä todellisuudelta, ja auttavat heitä näkemään edessään myönteisiä mahdollisuuksia, mutta ovelasti hyväksikäytettyinä nämä harhat luovat vainoharhan, joka ohjaa tietämättömyyttä kadunihmistä probagandan avulla ovelien manipuloitsijoiden haluamaan suuntaan kuluttajina.”

”Mutta tällainen harha ei ole enää kivaa”, Härski sanoo ja näyttää pöydällä avoinna olevasta iltapäivälehdestä mihin terveyspalvelujen momentilta hyvinvointiyhteiskunnassa rahat ohjataan ilman todellista demokraattista valvontaa kuin kankkulan kaivoon.

Lehdessä kerrotaan Varsinais-Suomen sairaanhoidopiiriin ”maan yleisen tavan mukaan itselleen junailemista eduista”, niin ettei enää itse varsinaiseen sairaanhoitoon riitä rahoja, ja tarvitaan näitä Sote-uudistuksia, joita tekevät samat miehet jotka ovat sekoittaneet hallinnon, ja kupanneet ja puliveivanneet siinä sivussa itselleen ja kavereilleen isot siivut helppoa rahaa veronmaksajien avoimeen piikkiin.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin poliittiseen palkintovirkaan hallituksen näennäiseksi johtajaksi eli kumileimasimeksi valittu sosialidemokraattinen puheenjohtaja Piia Elo hyväksyi sairaanhoitopiirin johtajan lähes 20.000 euroa maksaneet syntymäpäivämenot ohi budjetin keneltäkään lupaa kysymättä, koska saman talon hallintojohtajan Lauri Tannerin (mitä sukua entiselle demaripomo Väinö Tannerille?) mukaan hänellä on oikeus (kenen antama ja miksi?) siihen, samoin kuin ”järjestää hallituksen puolesta edustustilaisuuksia”, samaan aikaan kun hoitajia on pakkolomalla ja sijaisia ei saa palkata kun ei ole rahaa.

Härski sanoo, että syy voi olla se, ettei korkeita virkamiehiä saada perjantaisin tällaisiin bileisiin, ellei siellä ole kunnan kalliit tarjoilut ja monenmoiset maltaita maksavat erikoismössöt. Härski laskee nopeasti päässään, että pientä vierasjoukkoa kestitettiin noin viidelläsadalla eurolla per lärvi.

Härski on toista maata kuin nämä menneen ajan muita kuppaaavat hyvän kaapuun pukeutuneet iilimatomaiset vääryyden profeetat. Tästä hemmosta olisi voinnut tulla mitä tahansa, vaikka lääketieteen Nobelia ”synnynnäisen lisämunuaisen liikakasvua” tutkimuksellaan havitteleva lääkäritutkija. Siksi onkin hyvä kysyä miksi hän päätyi Rovaniemelle parturiyrittäjäksi?

”Opiskelijoilla on aina tiukkaa yrittää elää ja siinä sivussa pitää vähän hauskaakin. Rupesin miettimään ulkonäköpolitiikkaa-halusin näyttää hyvältä, että mistä sais halvalla värjäyksen ja leikkauksen. Näin julisteen jossain ostarin seinällä siitä ”Conan barbaari miten se

vaikea saksalainen nimi nyt tavattiinkaan Scwartztjotainkoffin” hiustuotteista ja hiusmallihommista. Koska olin ainut mies pääsin, vaikka oli jo korkea hiusraja. Vedettiin ohimot mustiksi-toiseksi kamalimmat hiukset. Ensimmäiseksi olivat Norjan Mo I Ranassa vuonna 2007, jossa kesähommissa tienasin sitten parturiopiskelurahan. Leikkaus maksoi silloin huikeat 42 euroa. Rana. Se oli hirveintä ikinä.”

Härski alkoi etsiä ”glamouria”- mielikuvitusta ja hohtoa hiushommeleista, sillä Härskille parturissa käymisen tuli olla viihdyttävää ja mieltävirkistävää. Pari vuotta Härskillä pyörähti aina silloin tällöin hiusmallina. Härskiä alkoi samalla pikkuhiljaa kiinnostaa miten hiuksista voidaan tehdä pikkurahalla osa tyylikästä kaupunkilaiselämäntapaa ja olemusta. Seuraamme tässä tarinassa sitä millaisen jäljen vuonna 2004 Rovaniemelle muuttanut ja näyttelijänäkin hyvin pärjännyt Härski on kaupunkiin kymmenessä vuodessa jättänyt?

Härskin tarina alkaa Lapin ylioppilasteatterin talvisarjasta kylmänä pohjoisen talvena 2007-2008 Anton Tšehovin yksinäytöksisestä pilasta, ”Kosinta”, mikä oli pienoisnäytelmä heikkosydämisestä venäläisherrasta, joka oli saapunut pyytämään naapurinsa tyttären kättä. Hyvin suunniteltu kosintareissu vain lipsahti väärille raiteille heti alkuunsa. Kosija oli herra nimeltään Lomov, jota näytteli lupaavasti Tuomas Hartikainen.

Lomovilla oli tärkeä ja merkityksellinen avainrooli ”Härskiksi” kavereitten keskuudessa kutsutun Tuomoksen omassa elämässä.

Rupesin arvostamaan elämää enemmän kun luin Mötley'n Cruen basistin Nikki Sixin kirjan "Heroiinipäiväkirja". Kirjan nimi kertoo kaiken. Se oli hiton haastavaa, koska se käytti herskaa vitusti. Törkeänvaikuttava kirja. Rupesin miettimään kuinka lopen helpolla me muut ihmiset ollaan keskimäärin päästy tässä elämässä eteenpäin. Pollea kanssa mutta, mutta edelleen oli ja teki itteään niin saatanan suosituksi ja halutuksi henkilöksi. Sitteen puhutaan sellaisesta kirjasta kuin Nicci Sixin maailma. Sitä kirjaa minä rakastan ihan valtavasti. Edelleen Nikki Six tekee keikkaa. Ei Jack Danielsia eikä huumeita. Tarinan opetus oli se, että kuinka ikinä onkaan hankalaa, niin pienellä määrällä itsekuria sie pystyt tekemään miljoonia."

Tuntuu kuin elämä luovien ja innokkaiden nuorten kanssa ylioppilasteatterin estradilla ja kulissien takana olisi avannut tämän nuoren herran itsekin oivaltamaan jotain hyvin tärkeää elämässään: ihan kuin jokin olisi naksahnut silloin hänen päässään lopullisesti vähän samalla tavalla kuin James Joycen Odysseuksessa oli kysymys koko ajan sattumanvaraisesta oikullisuudesta ennen olevan ja jälkeen tulevan välillä, koska mikään ei oikeasti muuttunut kuin jatkuvasti hajoava mielemme ja pirstaloituva todellisuutemme ympärillämme, ja se että elämä toi tullessaan enemmän pettymyksiä kuin mielihyvää, ja että Sofokleen kuningas Oidipuksen ajatus ihmisten korkeimmasta päämäärästä valjastaa kaikki voimavaransa toistensa palvelemiseen olikin täyttää puppua, ja juuri tämän takia olimme tuomittuja ikuisesti kantamaan sisällämme näkymättömiä nöyryytyk-

sen, häpeän ja alistumien psykoottisia ja epäsosiaalisia kahleita kaikkialla missä liikuimme, sen lisäksi että jouduimme aina näyttelemään toista kuin olimme selviytyäksemme ja piilottamaan muilta oman todellisen minämme, ja että vasta kun ymmärsimme näistä kaikista vaihtoehdoista ainoan, ymmärsimme oikean, sillä olimme aina ne teot mitkä teimme, niin hyvässä kuin pahassakin, eikä siihen tarvittu enää turhia sanoja uskottelemaan valheita hyvästä ihmisestä ja hänen toteutumatomista tarkoituksistaan.

Kun kysyin Härskiltä hänen lentokoneessa lukemastaan Velvet Undergroundin ruoskatanssijana tunnetuksi tulleen Mary Voronovin Swimming Underground-kirjasta, huomasin hetkeä ennen kuin sakset suhisivat pääni yläpuolella otsassani välkkyvän ”Ex Niholo Nihil - tyhjästä ei tule mitään”.

”Hullu matka järjen ja arjen tuolle puolen, ihan kuin Tsehovin Kolmessa Sisaressa, missä elämä, nuoruus ja onni olivat imeytyneet vanhan talon ikkunoihin ja talon kaikkiin muihin osiin pysyvästi, niin että ne elivät omaa elämäänsä muiden jo hävittyä, kuten Kolmessa Sisaressa Ljubov Ravenskajan lopullisen menetyksen hetki, kun hän koki voimakkaan kiintymyksen ja välittömän selvyuden, toistaessaan hiljaa mielessään kristallinkirkasta elämänsanomaansa hetki ennen vajomistaan johonkin ei ihan selvään, ja ei ihan tunnistettavaan pimeään möhkäleeseen, ihan kuin se ei olisi koskaan ennen nähnyt millaiset seinät maailmalla kaikessa ihannuudessaan oikeasti olivatkaan (syvä huokaus ja silmien tihrustaminen, ja sitten se salaperäinen katse joka

kaikilta tsehovtutkijoilta oli jäänyt harmillisesti huomi-
oimatta, että se oli jo jotain mitä kukaan muu kuin itse
Tsehov tajusi, että tässä piili koko näytelmän oikea sa-
laperäinen hoksaava ja koukuttava ydin), kun se katsoi
niitä ahnailla silmillään pitkän matkan päästä helläl-
lä rakkaudella, ja jo nyt kauas siitä poisliuenneita elä-
mänmuistojaan, tuolla alhaalla jossain, ajan ja välimat-
kan päässä, juuri tuossa Siskosten kohdassa, missä en
voinut pidättää itkua, vaan aloin vuotaa silmistäni kuin
seula, nytkähdellä koko ruumiini kanssa kuin horkka-
tautinen, ja että se sattui sydämeeni asti konkreettise-
na typeryyden ja elämättömän elämän, ja ennen kaik-
kea aukeamattomien arvoitusten liian myöhään- kipu-
na, nuo pienet hetkellisesti harmittavat elämäni tärke-
ät mitäänsanomattomuudet; pieni lamppu siellä jossain
pöydällä joka ilta muistuttamassa sitä siitä, että elämä
sisälsi myös käsinkosketeltavia asioita, turvasatamia ja
piilopaikkoja, ihan vain jo senkin takia ettei tässä kai-
kessa meuhkaamisessa ja kyttäilyssä olisi ollut muuten
mitään merkitystä: ja kaikella sillä oli kuitenkin loppu-
peleissä, niissä piilevissä sumuttavissa ja surullisissa
tahattomuuksissa, pelkistyksien ristiriidoissa ja valin-
tojen vaikeuksissa, keskellä salatoiveikkuuden hapa-
rointi”, Härski vastasi.

Mietin millaisen tsehovtutkijan maailma menettikään
tässä pikkukaupungin parturissa, mutta sai vastalahjak-
si onneksi Chaplinin Dikdaattori elokuvan pikkupartu-
rin tsehovilaisella terävyydellä ja tihetunnelmaisuuudel-
la terästettynä. Juuri siksi Lomovin rooliin sisään uimi-
nen oli Härskille tärkeää.

Ylioppilasteatterissa hän ensimmäisen kerran pani itsensä likoon omana itsenään eikä vain viittauksena johonkin aiemmin annettuun elämänrooliin. Lomov pisti Härskin ajattelemaan omaa elämäänsä jatkuvana spehtaakkeliperformancena, missä hän itse näytteli pääosan, lavasti ohjasi ja keräsi lipputulot. Ihan kuin entisaikojen teatterinjohtajat, sillä erotioksella että hän tiesi hyvin ettei mikään X voinut olla yhtäaikaan A ja ei-A eri asennoissa, ja että hän ihan kuten elokuvaohjaaja Luis Bunuelkin, kannatti vapautta kaikissa sen ilmenemismuodoissa.

Mutta mikä tärkeintä: Härski tuntui tietävän, että inhimillinen tieto on aina erehtyväistä ja epävarmaa, eikä se voinut perustua mihinkään pysyvään, ja että jo Descartes piti tietoisuutta substanssina, joka oli erillään ruumiista:”Ruumis oli kuin tiedoton kone, joka oli myös kaikilla eläimillä (ja että Camusin mukaan me omaksumme tottumuksen elää jo ennen kuin olemme tottuneet ajattelemaan:”Ruumis ankkuroi meidät maailmaan johon meidät on heitetty, myös se mihin synnymme määrää ajattelumme ja poliittiset mielipiteemme hyvin pitkälle).”

Ensimmäistä kertaa Härskin käsiteltävänä parturintuolissa tajusin mikä voima ja vimma partureilla olikaan käsissään kautta koko maan leikatessaan hiuksiamme ja höpötellessään näennäisen ohimennen niitä näitä, saaden meidät salakavalasti ymmärtämään, että meillä oli aina mahdollisuus valita päiväuniemme tai sumuisten aivojemme logiikan välillä:”Joko hyppiä kuin kanit toisten pompoteltavana ja kellon orjana: suurin osa ajatte-

lustamme oli meiltä piilossa olevaa tunneperäistä ajattelua, ja että siksi ongelmien ratkaisua ei pitänyt hakea näkyväisestä, syistä tai helpoista nakeista, vaan että se saattoi mieluummin lyötyä sivulauseista, silmänräpäytyksistä, huokauksista tai sanojen välisistä tauoista, kuin liian selvistä vihjauksista syyseuraussuhdetta orjallisesti noudattamalla”, Härski sanoi taas ohimennen tietämättä itsekään miten fiksuja elämänviisauksia hän tuosta vaan suustaan päästeli.

Vasta Härskin käsittelyssä “ymmärsin kunnolla yksin”, että taustalla vaikuttivat asioiden ja ihmisten välillä näkymättömät vaijerit, jotka joko vetivät puoleensa tai työnsivät pois, sillä meitä erottivat ja yhdistivät voimat olivat toisiltamme, ja joskus myös itseltämme, visusti piilossa:”Tietoisuus ei ole mikään taikakalu mikä ratkaisisi kaiken, mutta sitä laajentamalla voimme kurkistaa asioiden taakse ja nähdä itsemme takaapäin”, Härski sanoi kerran. Ja kun kysyin mitä hän tällä tarkoitti, hän väitti ettei muistanut mitä oli sanonut:”Näitä juttuja tulee ja menee. Ei ole tärkeää mitä kukin sanoo, vaan että kuuntelee. Se kuuluu tämän pelin henkeen. Parturit ovat ajatuksen- ja ideanvaihtoklubeja, jossa jaetaan yhteistä omaisuutta!”

Härskin omaan tarinaan liittyvät oleellisesti Konikapinasta ja presidentti Kyösti Kallioista tunnettu isänmaallisuuskonnon hurmahengen ja pohjalaisen peräänantamattomuuden täyttämä pikkupitäjä nimeltään Nivala, mainosalan yrittäjänä toimivat vanhemmat (tietää ettei raha kasva puussa, ja on siksi niin nuuka että kävisi kusella pihalla, jos se olisi sallittua: että säästäi-

si vesilaskussa), M Roomin hallintoa ja kahta Oulun liikettä pyörittävä kaksoisveli Jussi, "Rovaniemen kaunein tyttö"-tyttöystävä Riikka, Kettu-niminen kissa, M Room, kantakapakka Grande, Juice ja vanhat ystävät ylioppilasteatterin ajoilta.

"Kettu on ärsyttävän omahyväinen ja itsetietoinen. Hiton tuuhea. Koko kulmakunnan cooleinta räävätöntä kissaa esittävä harvinaislaatuinen eläinotus: raitainen 7-vuotias, omat hampaat vielä suussa: pystyy syömään muutakin kuin omaa häntäänsä. Riikka näki lehdessä ilmoituksen:"kahdellakymppillä katti". Koko matkan koitiimme Kettu naukui, mutta on asettunut nykyisin jo hyvin talon itsevaltiaaksi emännäksi."

Härskin juttujen taustalla elävien sanojen etymologia ulottuu Nivalaan ja Hannu-isän (sen isomman Härskin) luettuun Kaleeriblogiin:"Pasha on pääsiäisen suuri herkku. Siihenhän on valittu makeimmat ainekset jo kauan ennen kuin kalorin tiedettiin edes olevan olemassa: voita, sokeria, kermaa. Nam. Pasha on ennen ollut tapana tehdä puiseen pashamuottiin, johon on kaiverrettu kreikkalaiskatolisia symboleja, risti tai muita koristeita. Mutta koska puisia muotteja ei aivan jokaisessa kaupassa ole myynnissä, kahvinsuodattimen muovikehyksistä on tullut mitä mainioin pashamuotti. Malli on oivallinen ja rakenne muutenkin suosii ylimääräisen nesteen valuttamista herkun kovettamiseksi. Ja usein suodattimen sisäpinta jättää pashaan kauniin kuvioinnin. Sainpa kuitenkin käsiini Venäjältä, Pietarista ostetun muovisen pashamuotin, jossa oli myös kauniit, alkuperäiseen uskonnolliseen juhlaan liittyvät ko-

hokuvat. Kuva-aiheen on tarkoitus siirtyä kovettuvaan massaan ja tuoda iloa pääsiäispöytään. Innoissani täytin pääsiäisen alla tuon muotin mainiolla sekoituksella ja sen lisäksi luotin myös minulle perinteisempään kahvinsuodattimeen. Ja seuraavana päivänä sitten kaadoin pashat lautaselle ja poistin muotin. Kahvinsuodatin-pasha oli kaunis ja kiinteä ja pystyviivat kuvioivat pinnan kauniiksi ja symmetriseksi. Mutta kun sitten aloin purkaa varsinaista, oikeaa pashamuottia, tuopa ei ollutkaan päästänyt nestettä riittävästi valumaan aluslautaselle, vaan pasha oli massaltaan pehmeää ja märkää eikä kauniista kuvioista ollut vetelän oloisella pinnalla tietoaakaan. Kesken oli jäänyt muotin kehitystyö. Oli perustettu tehdas, hankittu sinne kalliit koneet ja laitteet, valettu muotit ja tehty tuote markkinoille pilaamaan hyvät ainekset. Pari riviä pieniä reikiä muotin alaosaan olisi tehnyt tuosta tekeleestä lähes täydellisen. Mutta olivat jääneet reiät tekemättä. Kysymys: Mistä tunnet venäläisen perseenpäristimen? Vastaus: Se ei pärise eikä mahdu perseeseen. Tuon pashayritelmän jälkeen olen täysin vakuuttunut, ettei Putinin kannata vallata koskaan Suomea. On hänellekin parempi, että lähellä on itsenäinen, maltillisesti johdettu ja hyvin kansalaisensa koulutettava mallimaa, jossa valmistetaan hyviä ja laadukkaita tuotteita ja jossa osataan suunnitella tuote kutakuinkin valmiiksi asti ennen kuin se päästetään omille markkinoille saati sitten rajojen yli muille maille. Mutta huonosta pashamuotista huolimatta Kristus nousi kuolleista! Totisesti nousi!

P.S. Jos seuraavilla Stocmannin Hulluilla Päivillä on vielä myynnissä puinen pashamuotti, käyn sen ilman

muuta ostamassa. Voin sitten puolueettomasti vertailla idän ja lännen suunnittelu- ja valmistuskulttuuria pas-hamuotista käsin.”

”Isän mainostoimiston ”ALTAVANTI” nimi tuli siitä, että isä katsoi Roomassa liikennevaloja; odotellaan ja mietitään mitä tehdään, sitten vihreä valo, juostaan, ja ”tehdään sitten siistit logot”. Isä on pitkän linjan yrittäjä, konkurssien kautta kulkenut. Olen yrittäjän lapsena nähnyt ettei yrittäminen ole helppoa. Isä on myöskin laskuvarjohyppääjä kuten minäkin. Kirjoitti muutaman kirjan, mutta ei liiemmin natsannut. Lähetti toimittajalle kirjan, ja se oli muuttunut aika paljon. Isä ei ollut tyytyväinen, mutta sopu syntyi ja kirja saatiin ulos. Ihan kunnon kirja. Isä antoi mulle lahjaksi kirjan. Rakastuin siihen kirjaan. Ensimmäisen kirjan hukkasin heti. Annoin sen jollekin kaverille lainaksi. Isältä sain tilalle uuden kirjan. Se on mahtava kirja. Siinä mielessä että tunnistan sieltä henkilöitä. Se on ensimmäinen kirja missä olen. Hartikaiset leuhkii aina, niin minäkin.”

Härskille, jolle leikkuusakset ovat nykyajan sivellin ja ”Every day crazy days (Härski on oikea nykypäivän hiustaiteilija kuten tamperelainen Geggo, ja hänen rotunsa hengenheimolaiset estettisine kokemuksineen ja minän jatkeineen)”, on tärkeä rooli M Roomin brändikonseptissa, sillä hän ymmärtää jokaisen ihmisen olevan itsensä määrätelijä, kun häntä pyydetään runoilijan tavoin avaamaan avaruutta sinne missä luovuutta kuristava säännönmukaisuus on tehnyt ympäristöön liian selvät jäljet seurata pelissä, mihin kuuluu hymyilyä, hauskoja juttuja ja erilaisia hymynkareen tuolla puolella pa-

ranneltuja sattumuksia ja trapetsimaisiksi huippusuorituksiksi muunneltuja kömpelöjä kommelluksia, “ym-märryksellä pilke silmäkulmassa, ettei loppujen lopuksi millään muulla kuin hiuksilla ole mitään väliä”, sillä näissä pippaloissa pääosanesittäjät joutuvat kokemaan saman sivuroolimaisen tyhjyyden tunteen huomatesaan ajan kuluneen ja hiusten kasvaneen, kuin Marcel Proustin ”Kadonnutta aikaa etsimässä” – kirjassakin.”

Juuri sitä varten M Room on tehty. Torjumaan tuo miehinen eksistentiaalinen ahdistus ja kaljuuntumisen pelko, myös niiltä miehiltä, joiden titteli on komeapi kuin Tasavallan Presidentillä ja lupaa paljon, vaikka antaa vähän. Tähän taruun on kätkeyty sisälle kulttuurimme eräs tärkeimmistä oivalluksista, osata nähdä esteistä välittämättä asioiden ytimiin, ja välttää arvioimasta koiraa sen “karvojen” perusteella, ettei sitten myöhemmin, kun on jo liian myöhäistä, joudu huomaamaan ettei keisareilla ole tietenkään koskaan uusia vaatteita.

Parturi on tsehovilainen ihmistuntija, joka näkee kokemuksella tarkasti sekä sisälle että ulos. Syvälle niihin ihmismielen syvyyksiin, joista meillä on vain aavistuksenomaisia häivähdyksiä uniemme kautta, koska vaikka katsomme ulos ympärillämme olevaan todellisuuteen, josta emme oikeastaan tiedä kunnolla mitään vinkkelimme liian kapeaksi totuutta löytääksemme.

“Vittu mikä jätkä! Ja mitkä jutut. Lämpöä, lempeä ja elämänymmärrystä.”, yksi vakioasiakas huikkaa kun Härski menee tauolle:” Härskin tavaramerkkinä on suurten taidenerojen tapaan leikkivä lapsi,”Homo Ludens.” Ja ihan kuin Michelangelo, joka kävi läpo sielun

ja hengen metamorfoosin, missä etsijä ja kyseenalaisti materiaalin muodon vankeuden, ymmärtääkseen mitä vapaus on, hänessäkin on räjähtävää alkuvoimaa, periksiantamattomuutta, tutkimusmatkailijaa, sinnikästä selviytyjää, ja jalon villin tavoin viettiensä harhauttamana ainaista eksyjää, ”härskiä sekoilijasikailijaa”, sekoitettuna hullunhauskalla tavalla viehättäväksi seura-piiricoctailiksi nautittavaksi pari kertaa kuussa parturintuolista.”

Härski on asiallisesta olemuksestaan ja ulosannistaan huolimatta perinteellinen suomalaiskansallinen humoristi, joka osaa sanoillaan panna halki poikki ja pinoon kaikki konnamaiset turhantärkeilijät ja vilpilliset teeskentelijät.

Härskille moraalii ei voi olla jotain yksittäisen ihmisen erityistä hyvyttä tai jonkinlainen poikkeusilmiö, joka ei oikein sovi vallitseviin perussääntöihin tai menettelytapoihin, vaan yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaista ja välttämätöntä, eikä siksi vahvin ei saa ottaa kaikkea itselleen, silloinhan muut kuolisivat ja ihmiskunta lakkaisi olemasta, koska yksilöllinen menestys riippuu muiden menestyksestä, ja sellainen yhteiskunta, joka tähtää kaikkien menestykseen, tuottaa myös menestystä yksilölle ja koko yhteiskunnalle.

Ja hieman arvoituksellisen leikillisesti voisi hyvin myös väittää, tämän todistelun avulla, vaivalloista, mutta välttämätöntä kiertotietä käyttäen, todellisuus, joka juuri Härski äsken vielä kielsi, jälleen myöntää, jopa kaikkia yksityiskohtia myöten. Lisäksi hänessä elää vielä puhtaan sielun pohjalla häneltä itseltäänkin puolik-

si salattuna syvästi uskonnollinen pietistinen elementti, joka ristiriidat asettaa ja yhdistää: mitä syvin nöyryys luojan edessä, missä meillä ei ole oikeutta asettaa Jumalan olemassaoloa tai hänen maailmansa olemassaoloa kyseenalaiseksi: tehdä niitä omasta hengestä me riippuvaisiksi.

Ja samalla tavalla kuin afroamerikkalaisen elokuvan kovin nimi, Spike Lee, vitsaili, että elokuva on hänelle vain veruke myydä omista elokuvistaan kertovia t-paitoja, voi hyvällä syyllä sanoa, että M Room on samaan tapaan vain hyvä tekosyy kaikenmaailman "härskelle" päästä luokkaretkelle kuka mistäkin TUMPPUKYLÄN toivottomuuden rotkosta tai kaupunkien mitäänsanomattomien murhalähiöiden kaninkoloista höpöttämään, puputtamaan, suoltamaan ja imemään lisää elinvoimaa ammentavaa, omaa erilaista ja erinomaista avartavaa näkökulmaansa hiljaisella liekillä kuka missäkin kytien ja mitälie potien, tasapainoillen kielen päällä: eikä heillä ole perinteistä kielioppia karttanaan villisti laukkaavissa mielikuvituksissaan onnistuessaan koskettamaan ja liikuttamaan asiakkaitensa mieliä huumori, minkä absurdiluonne lisää olemukseen keveyttä, sortumatta ylimakeaan ja jonninjoutavaan sentimentaalisuuteen.

Rovaniemen M Room kuhisee lounasaikaan toinen toistaan herkullisempia sanasukkelia omalaatuisten syvällisiä ja komeita pöytälaatikkofilosofejia, jotka eivät tiedä edes päästävänsä suustaan kirkkaita helmiä sioille kiireen keskellä tallattavaksi aukeavaan päivään, sillä niin suloisia sanoja ei voi lausua kukaan muu kuin sydämestään täysin puhdas ja viaton luonnonlapsi sielun-

sa kyllyydestä Aleksis Kiven kielellisen nokkeluuden ja rytmillisen kauneuden äidinmaidostaan imeneenä.

”Jussi-veli, joka on myös Härski, on parasta mitä mulle ei oo käynny ikinä vaan se on ollu aina.” Jussi vahvistaa puhelmiessa asian ja sanoo Härski olisi viimeinen asia mistä haluaisin elämässäni luopua. Härski kakkonen kertoo, että kun kahdestaan yrittää niin ainakin toinen onnistuu, koska Härkit pelaavat smaan maaliin kuin yhteenkasvaneet siamilaiset kaksoset.

Ja tämä kaikki on vastalääkettä viimeisen suuren humanistikirjailijan, Thomas Mannin, ”Kuolema Venetsiassa”-kirjan varoitukseen yksinäisen katselijan vaiteliaista huomioista ja havainnosta, jotka olivat hänen mukaansa sekä epämääräisempiä että terävämpiä kuin sen jolla oli seuraa, sillä Mann tiesi omasta epäonnisuudestaan jalon tosirakkauden tiellä yksinäisen ajatusten olevan raskaita ja omalaatuisia, joissa oli aina hiiven surumielisyyttä, koska Mann oli huomannut yksinäisyydessä syntyvän omintakeisia ajatuksia, rohkeata ja outoa kauneutta sekä runoutta, mutta myös siihen aikaan moraalisesti tuomittua nurjaa luonnottomuutta ja luvattomuutta.

Siksi Härskin paikassa rehoittaa aidosti hersyävän runsas omalakisensa humoristinen alakulttuuri, jossa virvoitetaan päivittäin tylsyydestä ja latteuksista ylirasittuneita pois ahdistavasta yliasiallisuuden kuivakkuudesta takaisin kohti leikkivän luonnonlapsen normaalia, hilpeää iloisuutta, jossa ihmiset alkavat viserrellä Mozartin Taikahuilun tapaan taianomaisesti ihmeellisyyksiä linnun laulun lailla, koko paikan täyttyessä huumo-

rintajun takaisin palauttavista ilakoivista sanoista, Härskin kiekuessa ylimpänä kuorossa kukkona tunkiolla, ”Homeroksen Iliaan kreikkalaissoturin äänen voimakkuudella”, mikä vastasi ihanan makoisasti vesi kielellä hyvissä varusteissa kulkevaa viittäkymmentä kaunista nuorukaista.

Silti Härskin näennäisesti vaatimaton leikinlasku osoittaa häneltä poikkeuksellisen suurta itsehillinnän kykyjä, kun hän suostuttelee kuulijansa muutta mutkitta huumorillaan kilteiksi ja mukaviksi kätkemällä tarinoihinsa kielellisiä nokkeluuksia ja osuvia huomautuksia, tajuamalla Ciceron tavoin, ettei kannata oikeudessa lyhytkasvuista miestä kehottaa esittämään asiansa lyhyesti, varsinkin jos tuomarina istuu vielä lyhyempi mies.

Härskin perimmäinen viehätysvoima perustuu tällaisiin myötäeläviin - ja syntyisiin ennakkoavistuksiin, joita ei voi oppia muualla kuin Rovaniemellä, ja sielläkin vain kantapään kautta, sillä vain rovaniemeläinen kykenee luomaan tyylikkäästi ympärilleen aidosti välittävän ystävällisen ja miellyttävän tunnelman sydämelisellä tahdikkuudellaan ja henkevillä sanoillaan tilanteessa kuin tilanteessa.

Aristoteleelle tällainen käytös oli jokapäiväisessä kanssakäymisessä ja hauskanpidossa tarvittava välttämätön luonteen hyve, joka asettui johonkin pellemäisen ja yrmeiden keskelle Nikomakhoksen etiikan mukaan.

Aikoinaan tätä ilmiötä kutsuttiin sydämensivistyneessä maailmassa eutrapeliaksi. Sen mukaan herrasmies erottautui yrmeistä tuppisuisista karkeista moukista, viljelemällä Härskin tavoin teräviä ja älykkäitä pikahuo-

mioita nokkelasti hienostuneen itseironian ja purevan satiirin keinoin, osaamalla samalla puhua taidokkaasti vakavista asioista kevyesti ja leikillisesti, loukkaamatta tai suututtamatta sitä, jota asia, josta kulloinkin puhuttiin, kosketti tavalla tai toisella. Tällaista syvistä kansojen riiveistä nousevaa omanarvoista näppäryyttä Philipp Melanchton piti erityisen taitavana yllättävien yhteyksien ymmärtämisenä asioiden ja asiayhteyksien välillä, sillä tavalla onnistuttiin myös loppupeleissä muita paremmin vakuuttamaan epäröiviä, lohduttamaan surullisia ja rauhoitella vihaisia.

Tähän perustuu myös Rovaniemen suuri vetovoima muun Suomen silmissä, sillä valitettavasti ne muut ihmisyyden ja suomalaisuuden väärinymmärtäneet heimoveljensä Suomen avarilta soilta ja takametsistä ovat vuosisatoja langenneet salakavaliin etelän hemmojen harhauttamismielessä hämärtämiin pilkunnussimissäntöihin, toistamalla tylsämielisen tosikkomaisuuden esi-isänä pidetyn apostoli Paavalin Efesolaiskirjeen 5:4 varoituksen välttää paheita, ennen kaikkea eutrapeliaa, jonka Paavali tiukkapipoisuudessaan ja näköalattomassa ahdasmielisyydessään samaisti jonninjoutaviksi jutuiksi sekä kunnollista ihmistä teeskenteleville tekopyhille ihmisille sopimattomiksi rivouksiksi, ja vaaralliseksi paholaisen sekoittamaksi mielensaastaksi.

Tämä erottaa myös jyrkästi toisistaan etelän hemmot (ei kaikkia: ei ainakaan kotkalaisia) ja rovaniemeläiset. Etelän hemmoille eutrapelia on kuin H.C. Anderssonin satu keisarin uusista vaatteista, sillä he pelkäävät vapaan mielen ja kahlitsemattoman mielikuvituksen nos-

tavan ihmismielen salaisuudet sopimuksettomaan tilaan: pinnalle myrskyn lailla riehumaan ja sekoittamaan asemaan ja arvovaltaan naamioitua jäykkäniskaisuutta ja nirppanokkaisuutta, hellenistisen Pan-hahmon muodossa - viettien ja himojen iloisen sekavaan hullunmyllyyn, "jotta siellä olisi riittävästi älynraikasta ilmaa ilon, leikin ja huumorin kohdata inhimillinen uteliaisuus mielihyvässä, otsikolla" Hyväksi koettuja unelmia."

Härski nauttii ihmeellisiä vaikutuksia aikaansaavista sanoistaan sulkiessaan työpäivänsä päätteeksi M Roomin oven kuin rikas mies, sillä erotuksella, että hän jakaa jokapäivä rikkautensa ystäviensä syvimpiin mielensopukoihin haarautuvina sivupolkuina uskaliaalla häpeämättömyydellään, ja ihan kuin aikoinaan kuuluisa stoalaisfilosofi Seneca, hänkin osaa samalla vapauttaa töiden jälkeen itsensä itselleen luikahtaessaan toisen kotinsa "Granden" ovesta sisälle, jonka kellon voi tarkistaa kello 18.00 kohdalla siitä, että Härski saapuu takuuvarmasti paikalle, istuu baarijakkaralle, ja saa eteensä kyselemättä tuopin, missä lukee hänen nimensä.

Ja niin Härski ui puolalaisen satiirikon, kolmen sekunnin painajaisen, Stanislaw Jerzy Lecin tavoin "viekskaasti omaan aikaansa oluttuoppostensa äärellä", jolloin muut olivat orjina laillisesti ostettavissa milloin minäkään ääri sitä, ääri tätä ja ähkyihmetysten hyvin manipuloituille aatealttareille, kun olivat ensin nousuhumaloissaan uineet läpi tuhannnen tuopin tahtomerren; pääsen läpi umpioisten merkitysten ja ymmärrysten seinien; lässynlässynehdottoman mustavalkoisuuden sulki-

essa sisäänsä seuraavan ilmaistuopion toivossa erimiel-
täölemisen ja vastaamisen ilon, kun he eivät tähänneet
mihinkään muuhun tulokseen kuin heidän oman erin-
omaisuutensa esittämiseen. Mutta tämä ei ollut todis-
tettavasti Härskin tie. Jotakuinkin tavallisesti kymme-
nen aikaan illalla Härski kömpii kotiinsa Riikan ja ket-
tu kissansa viereen, ja alkaa vetää sikeitä nokka tuhis-
ten innoissaan vieläkin päiviensä jännittävistä yllätyk-
sellisyyksistä.

ROVANIEMI ON VALITETTAVASTI HELVETIN RUMA KAUPUNKI!

"ERITYISESTI NÄMÄ KESKUSTAA HALLITSEVAT VALKOISENRUMAT SULAVIA
JÄÄPALOJA MUISTUTTAVAT, PÖMPÖÖSIT JA TURHASTA KEHUMISESTA ITSE-
RAKKAAN NÄKÖISIKSI PAISUNEET SIELUTTOMAT, JA TYHJÄÄ SISÄLTÄ KU-
MISEVAT JUHLARAKENNUKSET JÄRKYTTIVÄT KAUNEUTTA JA SOPUSOINTUI-
SUUTTA ETSIVÄÄ ESTEETTISÄLYLLISTÄ RAUHATONTA SIELUANI."

Ja kun vihdoin pääsin Rovaniemen keskustaan hämmästykseni oli suuri: ulkoisesti kaupunki näytti yhtä surulliselta ja luotaantyöntävältä kuin isäni aikainen Neuvostoliitto persoonattomine betonikyhäelmineen, joita rakennuksiksi väitettiin: Rovaniemi on helvetin ruma kaupunki!

Vanhaja kuvia katsellessa Rovaniemelläkin näkyivät aikoinaan rakentamisen parhaat kansainväliset ja kansalliset vaikutteet, mutta nyt koko kaupunki näyttää siltä kuin itse isä aurinkoinen eli Stalin olisi päässyt kilpailemaan itsensä taitelijaksi mieltyneen toisen hullun diktaattorin kanssa siitä kumpi rakentaa mahtipontisempia ja etovampia rakennuksia, joiden synkkä ja masentava varjo peittää alleen koko muun kaupungin.

Erityisesti nämä keskustaa hallitsevat valkoisenrumat sulavia jääpaloja muistuttavat, pömpöösit ja turhasta kehumisesta itserakkaan näköisiksi paisuneet sielutomat, ja tyhjää sisältä kumisevat juhlarakennukset järkyttivät kauneutta ja sopusointuisuutta etsivää esteettisäilyllistä rauhatonta sieluani.

Silloin aloin etsiä tämän ruman kuvan sisältä kauneutta uusplatonilaisen menetelmän turvin: yritin voittaa vastenmielisyyteni tästä maisemallisesta ankeuttamisesta vastanneita ahneita ja lyhytnäköisiä poliitikkoja kohtaan, ja kurottaa yli totutun luulotelman kaupungin rumuudesta, löytääkseni sen sisällä ihmisissä piilevän kauneuden. Eikä rumaa ollut muuta kuin sikinsokin hajallaan ja erityyleillä rakennettu keskusta – ympärillä kutsuvat erämaat pelastivat kaupungin.

TÄSTÄ MIE TYKKÄÄN!

Kuljin ylös alas,
katsoin varmuuden vuoksi
sivulle ja taakse. Mutta
ihan tarkkaan en siellä
mitään nähnyt. Mutta
kukaan ei voinut
sanoa ettenkö olisi
huolella suunnitellut
tätä kaikkea. En vain
tiennyt minne olin
menossa. Kun tie
loppui jatkoin
kinttupolkua etenpäin
sysipimeässä. Sivulle,
syrjään, pusikoiden lomitse,
sekaan ja sisään. Ja sitten olin
jo ties missä, eikä mitään
enää ollut tehtävissä.
En voinut edetä enkä perääntyä.
Joten olin vain. Ei se niin
ihmeellistä ollut kun kerrottiin.

MUISTOJA POHJOLASTA

On joskus Rovaniemelläkin ollut ennen Einoa ja Aatua muutamia muitakin lahjakkuuksia. Esimerkiksi rovaniemeläistaustainen kirjailija Jari Tervo, joka on tietenkin Suomen paras kirjailija, jos sitä kysytään rovaniemeläisiltä, vaikka muutama hajaääni kuuluu vastaan, siksi että Tervo jaarittelee nykysin joidenkin vankkumatomien fanien mielestä liikaa ja kirjoittaa vaikeaselkoisesti, siltikin moni on sitä mieltä, että Tervon runoja pitäisi jakaa lahjoina uusille asukkaille ja niiden ympärille järjestää festivaali.

Tervoa kunnioitetaan myös siksi, että hänen kirjojensa sivuilla paistaa kaupungin kuvitellun mentaalimeneisyyden ”kaikenmaailman marsipaani-äikkösten” hahmoissa rovaniemeläisiä syvältä sielunpohjia myöten koukuttava omintakeinen metsäläinen groteski huumori ja tyhjänokille ilkkuva ironinen satiiri, sekä kirjojen sivuilta läpipaistava hymyilevä Rovaniemi.

Erityisen miehekkäästi Tervo toimi kun hän laittoi entisen työnantajansa, isolevikkisen valtakunnallisen lehden sivuilla ruotuun erään niljakkaana limanuljaskana tunnetun kriitikon, joka leikkii kirjailijaa.

Tervo aloitti runoilijana jo parikymppisenä. Intialaiseen lippalakkiin hän on koonnut nuoruutensa runot; Tuulen keinutuoli 1980, Sillankorvan illansuussa 1983, Karistan taivasta 1988 sekä Muistoja Pohjolasta 1990.

Tervo itse kirjoittaa kirjan takakannessa säikähäneensä, että olisi ollut etevämpi runoilija kuin luuli, mutta myös surkeampi: ”Vaikuttaa siltä, että en ole siltä väliltä.”

Tervo osasi olla runoissaan samanaikaisesti Joel Lehtosen runojen tapaan sekä ”terävä kaikenepäilijä” että elämästä hurmioitunut nautiskelija. Mutta siinä missä Lehtonen esimerkiksi vuonna 1911 ilmestyneessä Nuoruus-runokirjassaan kääntää veitsensä poroporvarillisuutta, onttoa moralismia ja suurisanaisilla aatteilla ratsastavia vastaan, Tervo kärsii yksinäisten nerojen tapaan messiaanisessa magalomaniassaan peergynthismiä – pakottavaa halua nousta muiden olkapäille.

Sillankorvan juuressa kokoelmassaan Jack Brelin, Vladimir Vysotskin ja Gornelis Wreesviikinsä tarkkaan kuunnellut, Rimbaudiin ja Baudelaireen mieltynyt, bellmannilainen nuoritervo, käy einoleinomaista jaakobinpainia itsensä kanssa runossaan Pyhä Yrjö, ”mustamaalateissaan varjoaan” siinä sivussa oksentaen vatsallisen viinaa ynnä loimuavan tupakan - muuttuen lopulta itse Pyhäksi Yrjöksi: ”Kun Pitkänsillan puolivälissä kevät keikkuen tulevi, Tervo horjuen.”

Tervon neljäs ja ehyin runokokoelma ”Muistoja Pohjolasta” vuodelta 1990 on kursailematon ja lämmin kunnianosoitus muistojen rovaniemeläisille (...Kuusi huutaa Viirinkankaan kalmistossa, Kadonnut on viimeksi hölkännyt Kemintietä Kemiin, Kurtakko kuoli mutkassa, jossa nyt pelattiin minigolfia, Se tuoksui kuin Korkalovaaaran Kukka Oy, Heitto-Veikko, Ihatsu näytti juovuksissa puolalaiselta ylimykseltä, Herkku-Kertun baarissa, Se spreijaa valkoiseen Aaltoon...).

Tervo kirjoittaa PÖLYN YHTYVÄN HÖLYNPÖLYYN ja lopuksi näpäyttää tervomaiseen tapaansa: ”Sinä joka tiedät mistä runot on tehty. Olet saanut minusta tarpeeksi, kolmekymmentäyksi vuotta. Jääthän hyvästi. Mene pois.”

SITÄHÄN TÄMÄ ON
PERKELE: - YHTÄ
SIUNATTUA HULLUUTTA
KOKO ELÄMÄ!

"MINULLA ON VIELÄ TALLELLA YKSI UNTAMOSTA SÄILYNYT PÄIVÄKIRJA. KESÄLLÄ UNTAMO VEI KERRAN VIIKOSSA KARTONKILASTIN JUANKOSKELTA MIKKELIIN LEPPÄVIRRAN REITTIÄ PITKIN. UNTAMON MATKAT JATKUIVAT AINA VUOTEEN 1957 SAAKKA, KUNNES RAUTATIE TULI JUANKOSKELLE."

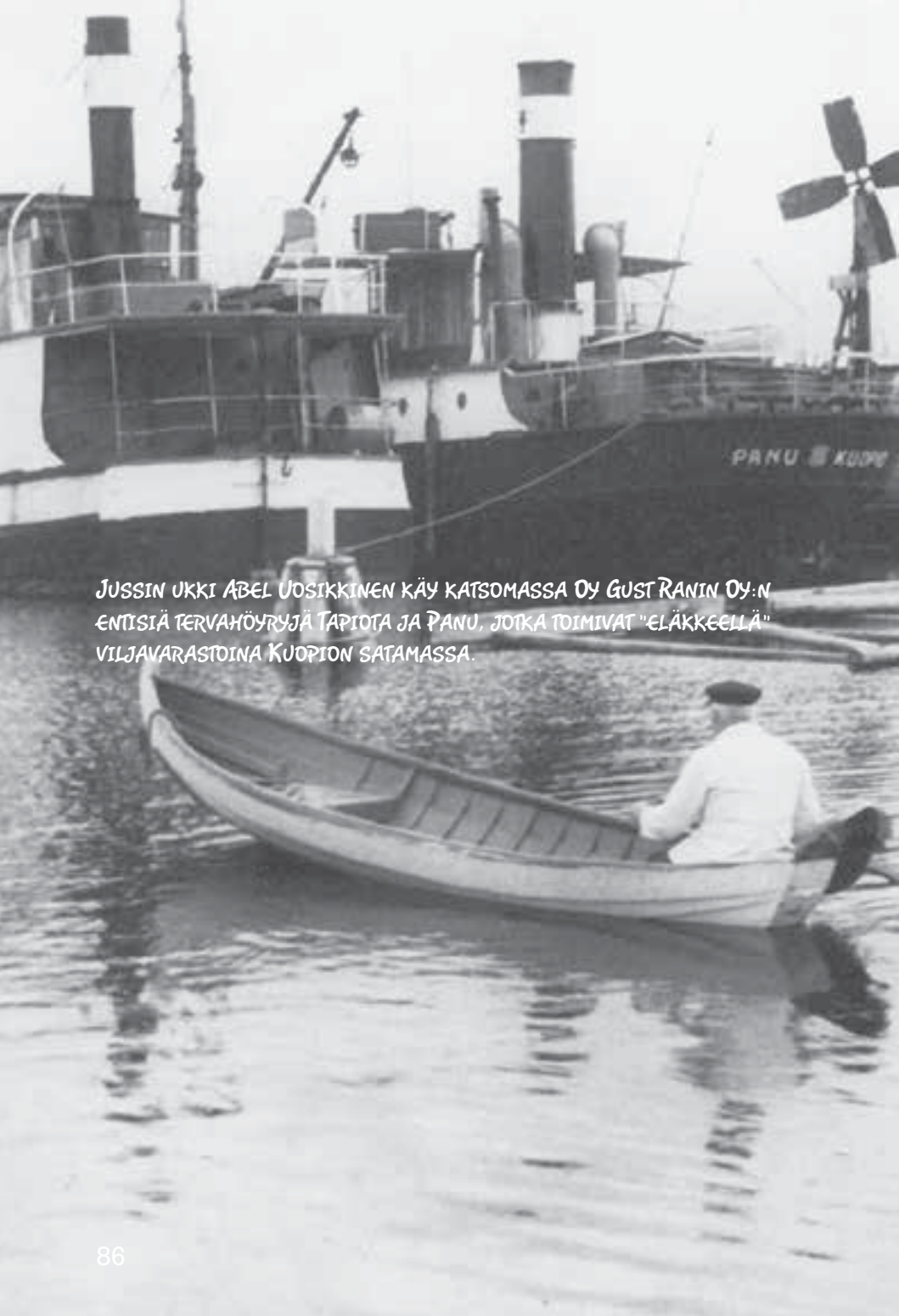
Jatkoin tutustumistani omaan ”Lidlin kolmiooni” Abel Uosikkisen rintaperillisen Jussin maailmasta, jossa hänen omien sanojensa mukaan ”kollektiivinen tajunta” majaili jossain Kuopiossa, ja etäispesäke täällä Rovaniemellä, jossa sentään Jussin onneksi oli Puijon vastineena Ounasvaara.

Hankin Acticin vuosikortin, mikä mahdollisti sekä uimisen että kuntoilun uimahallilla, ja sain tavata siinä sivussa mielenkiintoisia rovaniemeläisiä- mm. Pekan ja hänen kuuluisan baanijenginsä. Ja tietenkin Rovaniemen entisen ja pidetyn kaupunginjohtajan, Matti Pelttarin, joka kävi edelleenkin täsmällisesti arki-aamuisin uimahallin avaamisen jälkeen kello 6.30 uimassa. Nyt hänellä oli aikaa uida rauhassa, toisin kuin kiireisinä kaupunginjohtajavuosinaan, jolloin hän oli jo kello 7 aulassa ehtiäkseen ensimmäisten joukossa kahdeksaksi kaupungintalolle.

Istun lounasravintola Marizassa Abel Uosikkisen rintaperillisen Jussin kanssa lounasajan lopulla yhden jälkeen, jolloin etsradi on vapaa, kun kiireisesti virastolounaansa suihin ahmivat virkamiehet kiiruhtavat kovalta tohinalla takaisin työpöytänsä ääreen.

Katselemme Jussin mukanaan tuomia vanhoja savolaislaivojen kuvia ja lehtileikkeitä mm. Panusta.

”Panu kelluu nyt Heinäveden Palokissa matalassa rantavedessä. Panun pelastamiseksi on perustettu Höyrylaiva Panun tukiyhdistys, jossa on nyt 8 jäsentä. Yhdistys huolehtii Panun kunnostamisesta liikennöitävään kuntoon, Kustannusarvio on 200.000 € ja lisäksi paljon talkootyötä. Museovirasto on myöntänyt Panun kun-

JUSSIN UKKI ABEL UOSIKKINEN KÄY KATSOMASSA OY GUSTRANIN OY:N
ENTISIÄ TERVAHÖYRYJÄ TAPIOTA JA PANU, JOTKA TOIMIVAT "ELÄKKEELLÄ"
VILJAVARASTOINA KUOPION SATAMASSA.

nostustöihin 40.000 €. Panu on rakennettu Varkaudessa 1898 Gust Raninin kauppahuoneelle. Laiva entisöidään. Höyrykoneen esilämmitys on aloitettava lähtöä edeltävänä päivänä. Siihen kuluu muutama kuutio puuta. Kun ollaan liikkeellä, kuluu yksi kuutio halkoja tunnissa (lähde: Savon Sanomat/huhtikuu 2014).”

Jussi ilahtuu kovasti, kun Jussin vanha tuttu, Marizan tarjoilija, Tomi Teräs, joka muistelee Jussin kanssa yhteisesti vietettyjä hetkiä juhlan ja arjen keskellä vuosien saatossa, muistaakin yhtäkkiä ”vaimokkeensa” olevan jostain sieltä Jussin kotimaisemista eli Kuopiosta.

Talo on tutusta tutumpi ja täynnä miellyttäviä muistoja Jussille 41 vuoden ajalta. Samassa talossa hän aloitti pitkän työuransa valtion leivissä vuonna 1968, ja täällä hän sen myös päätti vuonna 2010.

”Olin ehtinyt olla Rovaniemellä vuoden, kun tämä silloin Säästöpankin taloksi kutsuttu talo valmistui joulukuussa 1968. Seuraavan vuoden työvoimapuolella pidettiin sen aikaisesti juhlavat avajaiset. Itse työministeri, jonka titteli oli vielä ennen vuotta 1970 kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri, siviiliviraltaan Savonlinnan kaupunginjohtaja ja myöhempi Mikkelin läänin maaherra, Viljo Virtanen, vihki juhlallisesti toimitilamme.”

Jussi kertoo miten he silloin vaimonsa kanssa muuttivat ensin puoleksitoista vuodeksi Sinetässä erääseen vapaana olleeseen opettajan asuntoon ennen muuttoa Rovaniemen ”Tapiolaan”: Sinetässä haimme maitomme kolmen litran maitontonkalla ja sitä kutsuttiin ”tin-kimaidoksi”.

Jussista kertoo paljon miten hän on viettänyt merk-

kipäiviään. Raittiit viiskymppiset vietettiin kotona kolmipäivisinä. Lahjatuoton Jussi sijoitti uuteen kanteleeseen. Kuusikymppisensä Jussi vietti entisellä kotiseudullaan Juankoskella vaimonsa ja tyttärensä pojan Peterin kanssa. Syntymäpäivän tuoton 2222 euroa Jussi lahjoitti Polioinvalidit ry:n Pohjois-Suomen osastolle. Marizassa juhlittiin Jussin seitsemänkymppisiä, joiden tuoton 1800 euroa Jussi lahjoitti stipendinä lapsenlapsilleen.

”Olin kutsunut laajan ystävä -ja sukulaisjoukon ympärille maata, mutta ulkopaikkakuntalaisista vain yksi kaukainen sukulaisnainen Tampereelta pääsi juhliin. Juuri kun hän astui ovesta sisään sanoin hanuristille että soitappas Kallaves.”

Rovaniemellä ammatinvalinta- ja kuntoutuspsykologin työstä ja myöhemmin työllisyysasiantuntijan töistä ”muutaman hassun vuoden” jo eläkkeellä ollut lapsen rikkaan mielikuvituksen ja seikkailunhalun itsellään säilyttänyt savolaistaustainen Juhani Uosikkinen on hurmaava herrasmies ja terävä jutunkertoja, päättään tässä taidossa muita pidempi, ja kirkas jutuissaan kuin ”keisari toisten samanlaisten konserttojen joukossa” (Beethovenin pianokonsertto nro 5 Es-duuri op. 73 on Beethovenin viimeinen pianokonsertto. Tämä ”Keisarikonsertoksi” kutsuttu teos syntyi Napoleonin piirittäessä Wieniä), joka muistaa Suomen ja Rovaniemen lähihistorian nimi nimeltä ja vuosi vuodelta lähes pilkuntarkasti.

Jussi toimi pitkään Akavan luottamusmiehenä, ja toimi lääninhallituksen muutostyöryhmässä Lapin viimeisen maaherran, Kemijärven entisen kaupunginjohtajan ja Keskustan entisen kansanedustajan, Timo E. Kor-

van kanssa suunnittelemassa Lapin tulevaisuutta sen jälkeen kun lääniä ei ole.

Lapin psykologiyhdistyksen puheenjohtajana sekä Psykologiliiton valtuustossa ja hallituksessa pitkään toiminut Jussi muistaa urallaan vain yhden tapauksen, jossa häntä virkamiehenä yritettiin hieman väärän koivun kautta saada älytettyä toimimaan pientä lahjusta vastaan jonkun muun asian puhemiehenä.”Olin virkamatkalla Utsjoella, kun sekä kunnanjohtaja että kunnanhallituksen puheenjohtaja yrittivät ylipuhua minua ottamaan tarjoilua vastaan. Asiana olisi ollut uuden kunnan monitoimikeskuksen laajentamishanke työllisyysvaroilla. En ottanut vastaan edes tarjottua kahvia, vaan heti töiden jälkeen menin ihailemaan iltaruskaa ulkosalle kunnanjohtajan suureksi mieliharmiksi.”

Jussia kuvaa hyvin hänen kertomuksensa siitä miten hän päätyi kirjoittamaan arvostelun erään tuttuunsa suomentamasta kirjasta Lapin Kansaan. Jussi oli kylässä Lapin lennoston ja myöhemmin entisen ilma-voimien komentajan, kenraaliluutnantti Pertti Jokisen luona, joka antoi Jussille juuri painosta tulleen Jean-Pierre Otellin kirjan:”Mustat laatikot”, toivomuksella että Jussi arvostelisi sen lehteen. Jussi luki kirjan ja kirjoitti:”Lentokoneen ohjaamisessa on kyse satojen menetelmien soveltamisesta niitä vastaaviin tilanteisiin. Joskus poiketaan menetelmien raiteilta, jolloin asiat mutkistuvat ja voi tapahtua mitä tahansa. Itse luin kirjan lomalennolla Las Palmasiin. En kuitenkaan suosittelukaan kirjaa lukemiseksi lentokoneessa.”

Ja vaikka Jussi muistelee miten hän pikkupoikana joutui aina silloin tällöin poliostaan huolimatta seiso-

HÖYRYLAIVA UNTAMON MATKA ON ALKANUT KARTONKILASTISSA KAPTEENI ERKKI UOSIKKISEN JOHDOLLA JUANKOSKEN ULKOSATAMASTA KARJALANKOSKELTA KOHTI MIKKELIÄ. SITÄ ENNEN 30 METRIN PITUIINEN LAIVA OLI NIPIIN NAPIN SAATU KÄÄNTYMÄÄN KAPEASSA VIRRASSA. LAIVAN LASTAUS OLI KOVVOO HOMMOO SAVOLAISITTAIN, JA KESTI KAKSI TYÖPÄIVÄÄ.

maan Juankoskella (mistä ovat kotoisin mm. kansantaitelija Juice, Immo Kuutsa, säveltäjä Kaj Chydenius, laulaja Eija Ahvo sekä Rovaniemen nykyinen kirkkoherera Jouni Riipinen) opettajan määräyksestä tunnin luokan nurkassa, hän jatkoi Kuopion maineikkaaseen Yhteiskouluun, missä ovat opiskelleet aikanaan mm. arkkipiispa Martti Simojoki, piispa Olavi Rimpiläinen, suurlähettäjä Arto Mansala sekä ministeri ja kansanedustaja Leena Luhtanen.

Jussin isän serkkua, Sortavalan seminaarin lehtoria ja moninkertaista telinevoimistelun Suomen mestaria sekä Los Angelesin ja Berliinin Olympialaisten voimistelujoukkuepronssimitalisti Martti Uosikkista pidettiin suurena urheilulupauksena, jonka tähtäyksenä olivat Helsingin peruuntuneet Olympialaiset 1940.

”Make (Make on kirjoittanut kirjan Mutkamäenlasku eli pujottelu) on ukkini Abel Uosikkisen veljenpoika, joka oli talvisodan alkamisen aikoihin Sortavalan seminaarin lehtorina eli sukumme ensimmäinen ylioppilas. Maken isä Juho Uosikkinen oli laivuri ja Oy Gust Raninin hinaaja Wipusen kippari. Tehtävää jatkoi hänen poikansa ja Maken veli Eelis Uosikkinen 1906 - 1991, joka oli myös urheilija. Eelis oli yhdistetyn miehiä ja voitti Ounasvaaralla kaiketi joskus v 1927 yhdistetyn mäenlaskun. Eelis ei tarvinnut dopingia, sillä talvella hän hiihti jäätä pitkin 50 - 70 km tekemään Oy Gust Raninille puukauppoja. Make oli minun idoli ja kannustaja, vaikka oli poistunut keskuudestamme. On dramaattista ajatella, että nuoret urheilijat kuten Make marssivat Berliinin olympialaisissa avajaisissa Hitlerin katseen alla

ja sitten muutaman vuoden päästä moni heistä kaatui.”

JR 69:n komppaniapäällikkönä toiminut Jussin isän serkku haavoittui kuolettavasti Talvisodan viimeisinä päivinä. Siunaustilaisuudessa Kuopion tuomiokirkossa divisioonankomentajan seppeleen laskenut Erkki Palolampi kirjoitti sodan päätyttyä kuuluisan kirjansa ”Kol-
laa kestää”.

Nimensä kirjan kerrotaan saaneen Martti Uosikkisen viimeisiksi jääneistä legendaarisista sanoista: ”Muista-
kaakin että Kollaa kestää”.

Jussi työskenteli fyysisistä hidasteistaan huolimatta ahkerana kesätyöntekijä mm.”kauppaloona” tätinsä omistamassa Kuopion maalaiskunnan Kaislastenlahden Mömmölänlahden kyläkaupassa, onnistuen kaikissa muissa töissään paitsi viidenkymmenen kilon sementti-
säkkien siirtelyssä, ja Juankoskella jäätelökioskin myy-
jänä, josta ei ollut pois muuta kuin Untamon viimeisellä reissulla Juankokselta Mikkeliin kesällä 1958, jonka hän otti vapaaksi, aikana jolloin töitä tehtiin kellon ympäri pikkupalkalla kenenkään murisematta asiasta tai mu-
rehtimatta sen enempään, ja työssä missä päivät alkoivat jäiden hakkaamisella, ja isojen jääpalojen raahaamisella sahanpurujen suojista kellareista päivänvaloon jäätelöä suojamaan, jolloin mitään jäähdytyslaitteita ei ollut näkösällä muuta kuin isoissa etelän väkirikkaissa ja maksukykyisissä suurkaupungeissa.

”Kioski, jossa olin kesätöissä, sijaitsi pienellä kukkulla Juankosken Pukkikalliolla. Juantehtaan torvisoittokunta soitteli Pukkikalliolla vappuaamuna. Osa puhaltajista töröytteli torveen pienemmä tai isommassa “sievässä” päässään valtiollista “polttoainetta”.

Jussi siirtyi ylioppilaskirjoitusten jälkeen opiskelemaan silloin vielä Jyväskylän kasvatustieteiden korkeakouluna tunnettuun, ja vuonna 1966 Jyväskylän yliopistoksi muuttuneeseen ”Suomen Ateenaan” psykologiaa, opiskelukaverinaan mm. myöhemmin Keski-Suomen maaherrana tunnettu kurikkalaistaustainen entinen SKDL:n kansanedustaja, ministeri ja puheenjohtaja Kalevi Kivistö, toimien siinä välissä Keuruulla yhteiskoulussa uskonnon sekä sielutieteen ja filosofian tuntiopettajan vanhemman lehtorin tehtävissä niin vakuuttavasti, etteivät hänen silloiset oppilaansa uskoneet ettei hän ollut lukenut päivääkään teologiaa yliopistossa.

Ennen kuin 16.1.1968 Jussi Uosikkinen valittiin tilapäiseksi vanhemmaksi ammattivalinnanohjaajaksi Rovaniemen ammatinvalinnanohjauksen piiritoimistoon Rovaniemelle, hän ehti hoitaa kaksi kuukautta maantiedon ja biologian opettajansijaisuutta Vaajakoskella. Pesti muuttui työvoimahallinnossa vuosien myötä lukuisten organisaatiomuutosten kautta Rovaniemen työvoimatoimiston ammatinvalintapsykologista koko Lapin ammatinvalinnan ja kuntoutuksen hoitamiseksi Te-keskuksessa (Lapin Kansan entinen päätoimittaja Juhani Nurmela kirjoitti eräässä pakinassaan ”ammattivalinnanohjauksen Rovaniemen piiritoimiston toimistopäällikkö Pentti Vaaramasta” että voisiko tämän sanoa yksinkertaisemmin?), mistä hän pääsi eläkkeelle 68-vuotiaana, siirrettyään itse eläkkeelleläähtöään viidellä vuodella eteenpäin 1.7.2010, ollen Lapissa, jossa yleensä eläköidytään jo kuusikymmentävuotiaana, sen verran harvinainen eläkkeelleläähtijä, että pääsi Lapin Kansan jut-

tuun 28.6.2010 ”Lapissa jäädään eläkkeelle muuta maata aiemmin”.

Nykyisin Jussi on leppoisa eläkeläinen, joka matkustelee ja käy erilaisissa tilaisuuksissa aikansa ratoksi, ja hoitaa myöhemmällä iällä puhjennutta astmaansa ja aikuisiän insuliinipistosdiabetestään uimalla ja muistelemalla.

Jännittävin tarina on Jussin kertoma oma seikkailu siitä miten pieni kuopiolainen poliopoika päätyi psykologiksi Rovaniemelle Juankosken ja Jyväskylän kautta, löytäen palatessaan ensimmäiseltä hiihtoretkeltään Kittilän Kumputunturilta toisen samanlaisen, ”sudeettisavolaisen” (niin että on putkinotkolaisittain ehtinyt akotumaan ja kakaroitumaan), nykyisin Rovaniemen savolaisten sihteerinä toimivan oulualaissavolaislähtöisen vaimonsa.

Jokaisessa savolaisessa on enemmän tai vähemmän Joel Lehtosen Putkinotkon venkoilevaa ja tilanteesta kuin tilanteesta jotenkuten selviytyvää Juutas Käkriäistä.

”Siinä seisoo Käkriäinen, hiukan köykkyselkäinen mies. Hänen käsivartensa ovat tavattoman pitkät, ikäänkuin gorillan; kämmenet leveät, jalat hyvin lyhyet. Päässä hänellä on karvalakki, näin kesälläkin: kuuma se on nytkin, auringon alkaessa vähitellen lämmittää; siksi hän onki päätänsä raapiessaan sysännyt sen toiselle korvalliselle, niin että tukka pääsee pörröttämään esille oikealta ohimolta, tukka, joka on sekaisin kuin tappurakuontalo. Hänen suustaan valuu, paitsi silloin tällöin sylkäistäessä, muulloinkin ruskeaa mällinestettä vankko-

jen leukojen karkealle sängelle. Housujen takalistosta riippuu riekaleita, joista jotkut hipovat kasteista ruohikkoa, pitkinä kuin rättimaton kuteet. Tällä hetkellä kiiluvat Käkriäisen silmät – kaksi pientä itsepintaisen otsan alla ja ulkonevain poskipäitten välissä, - kovin vihasina ja synkkinä. Ne välkähtelevät joskus, milloin auringonsäde sattuu niihin, punaisina kuin koiran tai jonkun metsäeläimemme (Joel Lehtonen: Putkinotko”VII- 16-17”).

Ja jostain samassa tässäkin esityksessä on kysymys. Hiljaisesta kansanomaisuudesta ja älystä. Ilmeistä. Asennoista. Tuijotteluista ja mulkaisuista. Suunnykyemisistä. Naamanvääntelyistä, sillä erotuksella että Jussin tavattuaan saa samanlaisen puhtaan ja pyyteettömän ahaaelämyksen kuin saksalaisen luterilaisuuden sisäisen ns. hallelaisen uudistusliikkeen eläväisiä ja iloisia virsiä kuunnelleessa (vastustajat moittivat niitä siksi että ihmiset villiintyivät näistä virsistä liikaa).

Ja kun Jussia tarkasti katsoo ja kuuntelee, hänen pojanviikarin leikkisistä silmistään vilahtaa Puijon seikkailuun kutsuvien mäntymietsien uljuus aina kun hän palaa lapsuutensa ikimuistoiisiin kesiin, ja hänen palatessaan muistoissaan Untamon kannelle hänen silmänsä kostuvat vuosikymmenten takaisista Kallaveden kutsuvista aalloista, ja ääni ohentuu juuri sellaiseksi millainen se ehkä joskus kauan sitten oli, niinä hänen hurjina ensimmäisten vaikuttavien kokemustensa elinvuosina. Ja nyt tuo sama tunne viipyilee enää vain hänen rinnassaan polttavana kaipauksena, etäisinä tuulenpuuskina, ja hiljaa poislipuvien aurinkoisten kesien tuoksuissa, niin että rinnassa pistää ja tekee kipeää.

Sananlasku sanoo, että kun savolainen puhuu, vastuu siirrtyy aina kuuntelijalle, sillä ihmiset tuntuvat pitävän monenlaisten muiden kärsimysten keskellä kaikkein ihanimpana asiana kärsimysten loppumista ja rauhaan pääsemistä, eivät suinkaan mitään nautintoa. Silloin saavutettu mielenrauha on suloinen ja kaivattu, ja nautinnon päättyessä tuntuu sitä seuraava lepotila tuskalliselta. Tuo savolaisille jumalten lahjana annettu vastuu on lajissaan myötäsukaista ja myötäelävää: ei kaikille - mutta kylläkin rovaniemeläisen Jussin edustamalle ”kirjalliselle metsäläisten ikikansanluonteen jotunilais-canthilais-lehtoslaissavolaisuudelle”.

Se ei halua osoitella sormella eikä satuttaa, sillä tosisavolainen ymmärtää asioiden olemuksen olevan vapaan, mutta vangituksi itsensä kokevan tahdon sokea pyrkimys, eli täysin perusteettoman ja sokean motivoimattoman viettimaailmamme, jossa hyvä ja paha ovat erottamattomia, eikä niiden välissä ole olemassa mitään yksinomaan hyvää tai pahaa, vaan ainoastaan ”minän” jatkuva valinnanmahdollisuus tässä ohikiitävien hetkien epämääräisyyksien sattumassa. Mutta sitten on myös savolaisuuden poliittinen versio, mikä muistuttaa osuvasti Erasmus Rotterdamilainen kirjassaan Tyhmyyden ylistystä.

”Nukuttiin keskipäivään ja vuoteen vieressä on pahainen palkkapappi, joka herran hädin tuskin nousua toimittaa sukkelasti aamumessun. Sitten aamiaisille ja pian sen jälkeen lounaalle. Sen jälkeen nopat, shakkipeli ja arvat, ilveilijät, narrit ja huorat, vitsit ja rivoudet. Välillä yhtä ja toista pikku purtavaa. Taas päivälli-

nen, sitten ryypyt eivätkä herra paratkoon vain yhdet. Tällä tavalla vailla huolen häivää vierivät tunnit, päivät, kuukaudet, vuodet ja vuosisadat. Ei ole mitään turhem-
paa kuin käsitellä vakavia asioita pinnallisesti. Toisaalta ei ole mitään hienompaa, kuin käsitellä vakavia asioita pinnallisesti, tai käsitellä joutavia asioita siten, että vaikuttaa kuin puhuisi hyvinkin tärkeitä.”

Jussin vastakohtana voi hyvin pitää itsestään, saavutuksistaan ja savolaisuudestaan suurta sirkusta pyörittävää demariaktivisti ”Lasse Lehtistä, joka toimi saamaan aikaan Suomen Lontoon suurlähetystössä lehdistösiihteerinä kun Jussin lakia opiskelluut Helena-tytär (jolle Lehtinen kertoi Kuopion lyseon voimistelunopettaja Make Uosikkisen olleen heidän urheiluidolinsa) suoritti lähetystössä virkamiesharjoittelua”, mutta ei tunnustanut Jussin tavoin, että Jo Cicero muistutti aikanaan, että voisi halutessaan mainita niin Roomasta kuin muistakin yhteiskunnista esimerkkejä siitä, kuinka ensiluokkaisen kaunopuheiset miehet olivat aiheuttaneet valtiolle enemmän haittaa kuin hyötyä.

Puheliaita ja vuolaita Jussia ja Lassea yhdistää kuitenkin Winston Churchillin huoli, kun häntä kerran pyydettiin puhumaan ja häneltä tiedusteltiin, kuinka kauan hän joutui valmistelevaan puhetta. Winston kysyi, että se riippui siitä, kunka kauan hän joutui puhumaan. Kaksi tuntia oli vastaus. Winston huokaisi helpotuksesta ja sanoi: ”No hyvä, ei sen valmistelemiseen mene kuin kymmenen minuuttia. Pelkäsinkin jo, että minulta odotetaan kymmenen minuutin mittaista puhetta – sitä pitäisi valmistella kaksi tuntia.”

Mutta siinä missä Jussi kuuluu vanhaan, totuutta rakastaneeseen suomalaiseen maalaisivistyneistöön, Lehtinen on toista maata osatessaan käyttää hyväkseen oivaltavalla tavalla päänäpinttymiä, joita osaa synnyttää teksteissään ja puheissaan toiston avulla, soveltamalla Hitlerin sumutustekniikkaa, että suurille joukoille tarkoitettu probaganda tuli suunnitella niin, että sen ymmärtäisivät kohderyhmän älyllisesti kaikkein rajoittuneimmatkin ihmiset, vaikka kyseessä oli tietenkin vain siistien ja helppojen sisätöiden hankkiminen omille puoluetovereilleen, koska hänenlaisensa luottivat Gorgiaksen sanoihin Platonin dialogeissa, missä hän kysyi: ”Onko mitään sen suurempaa kuin sana, joka taivuttaa tuomarit oikeudessa, päättäjät valtiopäivillä, kansan kansankokouksessa tai ihmiset missä tahansa poliittisessa tilaisuudessa? Jos sinulla on sanan mahti, teet lääkäristä orjasi. Liikemiehen huomataan kokoaivan omaisuutta ei itselleen vaan sinulle, joka osaat puhua ja saat kansanjoukot puolellesi.”

Nämä jokapaikan häsläävät sekopäät, ja kilttiä seläntakana teeskentelevät rikollissluonteiset pikkupoliitikot ja laiskat virkamiehet ovat juuri tunnetusti yhteiskunnan ylimmille tikapuulle kiipeäviä ja ihailua suurilta kansanjoukoilta vaativia tekopyhiä perseennuolijoita, eriluokan surkeita huijareita ja luottamuksen pettäneitä korruptoituneita poliitikkoja, joiden paikka olisi vankilassa, koska valheen avulla saavutettu petos on alhaisin teko maailmassa, sillä jo Dante sanoi omassa Helvetissänsä, että petosta, ihmisen synneistä suurinta, Jumala vihasi eniten ja siksi heidän paikkansa olivat helve-

tin alimmat portaat, missä tuska oli suurin, koska vaikka meillä on halu valehdella, emme halua että kaikki valehtelisivat, muuten kukaan ei uskoisi toisten puheita, kuten nyt on käynyt poliitikoille, joille onnistunut valhe oli aina petos. Se edellytti sellaisen esittäjän, johon luotettiin ja joka vaikutti rehelliseltä.

Heidän kotijumalansa on viikinkien ”Loke”, joka oli magian, tulen, petoksen ja valheiden jumala. Hänellä oli muista erottuva pitkä liehuvalettinen punainen tukka. Hän oli puoleensävetävännäköinen vihreiden smaragiasilmiensä loistaessa häikäisevää valoa. Hän hymyili valloittavasti ja oli sujuvasanainen hurmuri. Teräväpäinen ”Loke” liehitteli jumalattaria, jotka eivät voineet vastustaa hänen vetävää viehätysvoimaansa. Mutta ”Loke” oli kylmä, julma, laskelmoiva ja itsekäs narsistipsykopaatti, joka lupasi ja vannoi kauniisti, mutta rikkoi aina törkeästi kaikki antamansa lupaukset, ja tappoi typeränä nössönä pitämänsä valon ja totuuden jumalan ”Balderin.”

He olivat kotikontujensa pikkuprinsskejä jo lapsena järjestämistään ensimmäisistä missikisioista lähtien ja määräsivät katseillaan, silmäyksillään ja murahduksillaan, kenestä pidettiin ja ketä vihattiin. He olivat laumasielujen ovelia ja häikäilemättömiä joukkopsykoosin luoja, ja suurien massojen herkkiä liikuttelijoita.

He osasivat uskomattoman tuntuisia ja vaikuttavia ihmestatua omasta elämästään, ja omasta tärkeästä roolistaan maailman myrskyissä ja tyrskyissä. He kopioivat kaiken mallikkaasti ja olivat tiptopetiketin mukaan suorittamassa murhaa Karamazovin veljesten-kirjan kar-

mean esimerkin mukaisesti pelkkää perseennuolemistaan, vaikkei kukaan olisi sellaista halunnutkaan.

He olivat oppineet keräämään muiden ihailua lapsesta lähtien valehtelemalla ja pettämällä. He osasivat saada ihmiset tekemään mitä ikinä halusivatkaan. He olivat joukkojensa ja sukupolviensa äänitorvet ja mielihyvävaikuttajat, jotka jäätyään kiinni valheesta osasivat aina selittää asiat itselleen parhain päin päästäkseen pälkähästä. He muuttivat jatkuvasti tarinoitaan, joissa oli vain yksi yhteinen tekijä: minä. Eikä heidän valehteluunsa ollut muita syitä kuin petkuttamisen halu, ja usko omaan jumalalliseen kaikkivoimaisuuteen ja erinomaisuuteen. Heillä oli itserakas ja liioiteltu näkemys omasta arvostaan ja tärkeydestään.

He myönsivät läheisilleen, etteivät tunteneet lainkaan syyllisyyttä eivätkä olleet pahoillaan aiheuttamastaan tuskasta ja vahingosta muille, koska niin vain sattui aina heistä riippumatta näillä yhteentörmäyksillä käymään. He pesivät aina kätensä kaikesta tapahtumien vastuista, mutta ottivat mielellään heti kunnian jos jokin asia meni heistä riippumatta hyvin, ja toi sädekehän heidän muun tekemisensä ympärille. He olivat päässeet lujalla henkilökohtaisella huijaamisella, likaisella pelillä ja petoksilla arvostettuihin asemiinsa ja sieltä käsin he kaveerasivat toisten samanlaisten kanssa, jotta he olisivat kokeneet olevansa jotain, sillä he muistivat aina muille mainita itse päässeensä asemiinsa omilla erinomaisilla avuillaan ja luonteenpiirteillään.

He menestyivät raakaa kilpailua suosivissa tunnekylmissä ja suorituskeskeisissä ympäristöissä, jossa arvos-

tettiin itsekkyyttä, vihan voimaa, miehistä uhoa, yksin selviytymistä, toisten tönimistä, ahneutta ja jonossa etu-
lua. Heidän kekseliäisyytensä huijata, ja petollisuuten-
sa, eivät jättäneet heitä koskaan pulaan. He osasivat tar-
jota helppoja ja viihdyttäviä tarinoita, joita ihmiset halu-
sivat kuulla. Heidän mottonsa oli Ciceron tavoin ajatus
siitä, että totuuden tavoittelu ei sopinut massoille, kos-
ka tiedolla saattoi olla kielteiset seuraukset valtiolle.

Älykkäimmät heistä vetosivat Nietzscheen (juuri
Nietzschen mielestä valehtelu oli merkki voimakkaas-
ta ja terveestä persoonasta. Nietzsche ihaili yli kaiken
vallanhimoa, sillä siitä kumpuava tahto määritteli hä-
nen mukaansa totuuden), joka piti ihmistä valheellise-
na ja teennäisenä eläimenä, jolle moraali oli vain uska-
lias väärennös. Hänen mukaansa totuuden tavoittelija
oli heikko ja lapsellinen, eikä hänessä ollut voimaa tai
omaa tahtoa: ”Hän oli hento, tyhjäksi puhallettu muoto-
astia, jonka täytyi odottaa sisältöä voidakseen hahmou-
tua sen mukaan”.

Jussi tietää toisin kuin Lehtinen, että sokraattisissa
dialogeissa ymmärrettiin, että oikeudenmukaisuuden
tuottaminen oli sitä, että sielun eri osien kohdalla suh-
de hallitsevien ja hallittavien välillä saatiin luonnonmu-
kaiseksi, väärämielisyyden tuottaminen taas sitä, että se
tehtiin luonnonvastaiseksi. Siksi kaikkein pahimpia yh-
teisen onnen tiellä olivat nämä demokraattisista henki-
löistä pakkomielteellä saada menestystä, valtaa ja kun-
niaa, kuoriutuvat omahyväiset nykytartuffet, eli nämä
sulavat ja täydelliset kaikkia alituisesti pettävät tees-
kentelijät ja huijarit .

Siksi Jussi on täysin toista maata. Hänessä syvälle savonmullasta kumpuava herrasmiessavolaisuus antaa aina mahdollisuuden kohteliaasti myös toiselle ihmiselle, varsinkin jos maltaa kuunnella tarkkaan mitä tällä pulppuavalla lähteellä on kulloinkin tarjottavanaan mielenkirkastukseksi ja virkistykseksi sanallisesta aarrearkustaan, joka pohjautuu Thomas Hobbesin oivallukseen totuudesta ja valheesta, mikä on totta silloin kun ne ovat kielen, eivätkä olioiden ominaisuuksia: ”Ei siellä missä ei ole kieltä, ole sen paremmin totuutta kuin valhettakaan, eli siitä seuraa kysymys: voiko samalla puheessa normaalissa ihmisten välisessä kanssakäymisessä esiintyä pelkästään pyyteetöntä olemista? “

Eikä siksi kukaan tervehenkinen savolainen halua, että ihminen valtiollistetaan, vaan päinvastoin valtio ihmimillistetään (kuului Pestalozzin lausuma, jota voitaisiin sanoa humanismin kaavaksi valtion ja kansalaisen suhteesta. Ihminen, jonka humanismi pyrki luomaan, voi syntyä vain jos hän on vapaa ulkopuolisesta pakosta), missä hyvän idea oli platonilaisittain tiedon ja todellisuuden ylin selityseruste, sillä tehdessään tietämisen mahdolliseksi sille, jonka sielu oli suunnattu olevaan, se oli tiedon ja totuuden alkusyy, ja antaessaan kaikelle muulle olemassaolon, se oli koko todellisuuden perustavana oleva luova voima, eikä siksi ole pelkoa että totuudenpuhujalle kävisi samoin kuin kerskuri Thamyrakselle, joka hävisi kilpailun runotarten kanssa tai Aiaxelle, joka hävisi riidan Akhilleuksen aseista Odysseukselle. Tai tarun mukaan Polyneikes, joka lahjoi kulta-aisella kaulaketjulla Erifylen paljastamaan miehensä,

tietäjä Amfiaroksen piilopaikan, jonne tämä oli kätkeytynyt välttyäkseen osallistumasta onnettomaan sotaretkeen Thebaa vastaan. Kostoksi Erifyle surmasi hänen poikansa Alkmaion.

Siksi tämä savolaishuumorin tuoteselostus, jonka kirjalliset esikuvat tulevat 1900-luvun alkupuolen suurilta savolaisilta kertojilta; näytelmäkirjailija Maria Jotunilta, pakinoitsija Aapelilta sekä kirjailija Joel Lehtoselta.

Apelin ”Siunattu hulluus” ilmestyi vuonna 1948. Siitä teki Kuopion Yhteisteatterissa 50-luvun lopulla teatterikoulun jälkeen uransa näyttelijänä aloittanut elokuvaohjaaja Rauni Mollberg vuonna 1975 suosituksen kaksiosaisen televisiosarjan (tästä lisää Harald Birger Olausenin toimittamassa dramaturgi Jorma Savikon henkilökuussa Rauni Mollbergista ”Pitkä Ajo, missä Molle huudahtaa:”Sitähän tämä perkele on. Yhtä siunattua hulluutta koko elämä.” Kirja on loppuunmyyty, mutta löytyy Rovaniemen kirjastosta).

Pohjois-Suomessa ilmestyneen sosiaalidemokraattisen Pohjolan Työn kriitikko ylisti Mollen elokuvan maisemakuvausta, tilanteita ja henkilöitä, joita hän piti lajissaan loistavana kansankuvauksena. ”Siunatussa Hulludessa” kaksi Rummukaisen veljestä oli viemässä kolmatta eli tervejärkisintä velmiestään hullujenhuoneeseen – koska lääkärin mukaan samasta perheestä ei ole viisasta kerralla yhtä enempää toimittaa hoidettavaksi,”Savikko kirjoitti kirjassaan, ja jatkaa sen olleen selvää pilkantekoa:”Mutta vakavasti ottaen ilkkurinen Aapeli oli sitä mieltä, etteivät viisainakaan itseään pitävät ihmiset tiedä mitä milloinkin

tekevät."Viisaus nimittäin" - hänen mukaansa- "kaikk-nainen viisaus on Jumalalta annettu, eikä ihminen, joka on vain astia, johon viisaus ylhäältä päin kaataa liraute-taan, voi asettaa sille mitään mittaa eikä määrää."

Maria Jotuni ja Joel Lehtonen kuvaavat aikansa mur-teellaan venkoilevaa ja iloista kansanomaisuutta täyn-nä olevaa savolaista keskiluokkaa. Jotunin töissä näkyy vahvasti Ibsenin ja Hamsunin vaikutus. Lehtosen Rabe-lais-aurun takaa pilkahtaa Bocaccion ja Cervantesin il-veily sekä Anatole Francen älyllinen ironisuus.

No miten sitten tämä kaikki liittyy Rovaniemellä asu-vaan savolaismieheen nimeltä Jussi, joka on asunut mel-kein koko aikuisikänsä kaupungissa? Sillä tavalla, että Jussi on kuin ilmetty henkilöitymä kirjallisten savolais-esikuviansa tapaan, jotka hän tuntee perinpohjaisesti, ja hieman tyyppinä itse kuin Jotunin komediallisen täys-osuman "Miehen kylkiluun" koomisen tahdoton filoso-fi Tuomas Lukasson.

Palataan ennen kuin Jussi saa suunvuoron ja vastuu siirtyy kuntelijalle, vielä hetkeksi sekä Aapelin että Joel Lehtosen viljelemän purevan kansanhuumorin pariin erittelemään erisortin sovalaisuutta ja savolaiset kes-kenään Julia Kristevan sanoin meissä asuvasta muuka-laisesta.

"Muukalainen: tukahdetettu raivo syvällä kurkussani, läpinäkyvyyden sumentava musta enkeli, epäselvä jäl-ki, luotaamaton. Muukalainen, vihan ja Toisen ilmenty-mä, ei ole mukavuudenhaluisen laiskuutemme romant-tinen uhri, eikä kansakunnan kaikkiin vaikeuksiin syy-pää kuokkavieras, ei ilmielävä jumalallinen ilmestys

eikä vastustaja, jonka välitöntä eliminointia ryhmärauha vaatii. Outo kyllä, muukalainen asuu meissä: hän on minuutemme kätkeyty puoli, tila, johon talomme murenee, aika, joka turmelee yhteisymmärryksen ja myötätunnon. Kun tunnistamme muukalaisen itsessämme, säästymme inholta muukalaisia kohtaan toisessa. Muukalaisuus alkaa oman erilaisuuden tiedostamisesta ja päättyy, kun näemme itsemme muukalaisina, kapinoimassa siteitä ja yhteisöjä vastaan, mikä tarkoittaa että juuri ”me” tulee ongelmalliseksi, ehkä mahdottomaksi”.

Tämän tietämättömyys on merkittävin este parantumiselle. Vietämme elämämme parhainta aikaa itse sitä tietämättä, jouteliaan huolettomuuden täyttämää huuman vuoristorataa, missä puhtaan himon alkuvoimainen nostalgia sitoo kohtalomme toisiimme pakonomaisesti koko ajan taianomaisesti särkyen, ja läikkyen yli äyräittänsä, samalla niin sekä hyvässä että pahassa, koska tässä jatkuvassa tunteiden vuoristoradassa ei ole kultaista keskitietä, vain huippuja, jotta kaikki tuntuisi todemmalta ja uskottavammalta, sitten jälkeinpäin, kun yrittää itselleen selittää sitä kummallista tunnetta mahanpohjassa, mitä koki silloin, kun elämä ei vielä ollut muistojen tukahduttama valheellinen selittelyprojekti, ja se kamala tosiasia, että juoksemme koko elämämme kovaa vauhtia karkuun tätä ilmiselvästi kadotettua yhteyttä unelmiimme, ja perimmäiseen ongelmaamme, että mitä enemmän ajattelimme asiaa, sitä vähemmän pidimme siitä ajatuksesta, että meidän tulisi muuttaa asioita ja itse osallistua siihen jollain tavalla Michel de Montaignen Esseiden varoitus mielessä:”Ne jotka ryh-

tyivät tutkimaan ihmisten tekoja, eivät missään kohtaa yhtä suuria vaikeuksia kuin yrittäessään paikata niitä ehjäksi kokonaisuudeksi esittäen niitä yhtenäisessä valaistuksessa, sillä ne olivat yleensä niin merkillisellä tavalla ristiriidassa keskenään, ettei niiden mitenkään voi ajatella olevan lähtöisin samasta puodista.”

Kysymys on myös filosofisesta, ajattelevasta ”minästä”, ja sen yksityisyydestä - kenelle se oikeasti kuuluu, ja riippuuko tietomme toisista empatian avulla tapahtuvasta hypystä oman, itseensä sulkeutuneen yksityisyytemme ulkopuolelle siitä toiveesta että tämä ”minä” löytyisi sitten jonkun toisen yksityisyydestä. Tai että olemmeko me mitään ilman toisia, ja onko tämä todellisuuden kuvittelu vain sitä että me olemme toistemme kanssa tekemisissä, mikä näkyy hyvin filosofi Martin Heideggerin ajattelussa:”Ehkäpä, kun täälläolo kaikkein lähimmällä tavalla ottaa itsensä puheeksi, se sanoo aina, että se olen minä, ja lopulta kaikkein äänekäimmin silloin, kun se ei ole tämä oleva. Täälläolo on aina minun. Entä jos tämä täälläolon rakennemuoto olisi syynä siihen, että täälläolo ensi sijassa ja enimmäkseen ei ole itsensä? Entä jos eksistentiaalinen analytiikka tavallaan kaatuisi edellä mainitun väitteen mukana, joka edellyttää sekä sen, että minä on annettu täällä olevalle itselleen että täälläolon läheisen tulkinnan?”- Jussille tämä minä on lapsuuden savolainen ”minä”, missä hänen olemassaolonsa toteutuu enemmänkin muiden kanssa kuin vain itsekseen mumisemalla yksin jossain kyläpahasen nurkassa!

Joten kaikki toivo ei ole vielä menetetty. Onhan meillä Jussi vastapainona Lehtisen epämoraaliselle

monomaaniselle poliittiselle savolaisuudelle (jolle ihan samoin kuin hänen puoluetoverilleen Mikael Jungnerille periaatteet ovat tarkoitettu vain niille ihmisille joiden "moraalinen kompassi on rikki"), missä Jussi on todelliseen huumoriolemukseensa herännyt moraalinen sivistyssavolainen, joka tarkastelee elämää ja itseään totuudellisesti, kyeten samanaikaisesti myötäelämään kanssaihmisissään: pyrkien tekemään hyvää, välttämällä paha - ja ennen kaikkea machiavellismin hyvän ja pahan tuolle puolen ulottuvaa periaatetta nähdä itsensä muita parempana yli-ihmisenä jolle kaikki mahdoton on tarjottu vadilta jumalten lahjana sallittuna kiellettyinä heidelmänä.

Siksi on hyvä hieman perata "myyttistä käsitettä savolaisesta kiertoilmaisista vapaana valehtelija" ja huomata, että kyseessä on moderni myytti, jota ovelasti valheista kiinni jäänyt Lehtinen on käyttänyt suojakilpenään Joseph Gobbelsin sanoin: "Propagandan päämäärän tuli olla kansan ymmärryksen tehokas muovaaminen, että kansa hyväksyi käsityksen siihen nähden ylivoimaisen valtiojohdon tehtävistä ja tavoitteista siten, että se omistautui halukkaasti ja ilman sisäistä vastarintaa niiden toimeenpanoon."

Nykysavolaisuuden kaksi toisilleen vastakkaista kuvaa ovat siis kirjallisuuden "Jotunin, Canthin ja Lehtosen kuvaama metsäläinen ikikansanluonne" vastaan moderniksi myyttiksi alistettu poliittinen savolaisuus.

Kärkein esimerkki erosta on Jussin ja Lehtisen vastakkaiset tavat nähdä syntymänsä osana suurta historiallista kansakunnan linjaa. Siinä missä Jussi sanoo

syntyneensä sinä aamuna, kun koko Suomen armeija oli muutamaa harvaa poikkeusta lukuunottamatta ollut edellisen illan Mannerheimin Hitlerin kanssa Immolassa viettämien syntymäpäivien (5.6.1942) jälkeisessä kohmelossa, Lehtiselle hänen ihmeellinen ja koko Savo järjestyttänyt syntymänsäkin oli maailmanpoliittinen suur tapahtuma, vaikka kukaan ei nähnyt hänen suureksi harmikseen tietävästi sen kummempia enneunia, eikä maailmojamullistaneita haltioituneita pyrstötähtisekoiluja taivaalla, tai hurmioitunut jumalallinen komeetta pörrännyt hänen syntymähetkellään taivaalla.

Ja kun Jussi tyytyy fiksuna ”jotunilais-canthilais-lehtoslaisavolaisena” säällisesti tähän, Lehtinen jatkaa omaa kehuaan lisäämällä mauttomia ylikierroksiin kohti muille vaarallisen todellista typeryyttä, kertomalla miten kaksi päivää myöhemmin hänen uinuvaan vauvankehoonsa luikerteli amerikkalaisen gangsteri Al Caponen pöhötyneestä ihraruumiista irronnut paha henki, ja miten tämän viikkoa myöhemmin päivänunillaan ripulipaskat vaippoihinsa ruikkineen ihmelapsen tahto ohjasi turvallisesti presidentti Paasikiven Pariisin rauhankonferenssiin lähettämää valtuuskuntaa, ihan vain muille tiedoksi ja vihjeeksi millainen jäppinen siellä kehdoissa siihen aikaan haisi ja tuhisi onnea tälle kurimuksen ja kärsimyksen nöyryyttämälle kansakunnalle, valmiina astumaan sopivan paikan tullen heidän olkapäilleen ohjailemaan maan tapahtumia ja rahavirtoja omiin sekä puoluetovereittensa tyhjiin taskuihin kaiken aikaa suureen ääneen itseään kehuen ja höpötäten hyväntekijän valekaapuun kääriytyneenä, kuten sitten tapahtuikin – siihen saakka kunnes yli varojensa

elänyt ja hallinnoltaan yli äyräittänsä paisunut maa oli imetty tyhjiin, ja oli konkurssissa hänenlaistensa korkeiden poliittisten suojatyöpaikkojen mätänä hedelmänä ja presidentillisen siunauksen saattelemana demokraattisen sosialismin nimissä.

Jussin muistelot alkavat ukki Abel Uosikkisesta (1877-1961) ja Kuopion Satamakadulta 40-luvun alusta, missä Uosikkiset monessa polvessa silloin vielä asustelivat. Suvun miespuoliset jäsenet olivat kuopiolaisia laivamiehiä. Abelin poika ja Jussin Erkki-isä (1906-1962) oli myös saman yhtiön laivakapteeni.

”Isäni Erkki oli Panu-laivassa jo 12 vuotiaana kokkina. Lammas oli kuulema lähtenyt Pietarissa “kävelemään” eli pilaantui. Kaksi vuotta myöhemmin hän oli jo kansimiehenä. Myöhemmin hän oli matkustajalaiva Heinäveden perämies, kunnes 1930-luvun alussa hän suoritti Kuopiossa laivurikoulun, mikä oikeutti laivan päällikön hommin.”

Aimo Siltari kirjoitti 21.12.1986 Savon Sanomien ”Kuopion kääntöpiiri”-palstallaan siitä kuinka monta tiiltä upposi hänen mielestään silloin Kuopion rumimpaan rakennukseen, Tipulaan:””Se olj siinä 35 roomulastillista, selittää Eelis Uosikkinen Korsteeni-lehdessä 1986. Eelis hinasi tiilet Wipusella Jänissalosta, hiekan Hietasalosta ja soran Reposaaaresta.”

Siltarin mielestä Wipunen olisi kuulunut rantaan ja jalustalle nostettuna. Hänen olisi tehnyt mieli työntää raameihin Make Uosikkisen Napero-laivan kuva. Siltarin mukaan Maken Napero-laiva oli oman aikansa lemmikki, jota tuskin kukaan enää muistaa tai muistelisi ny-

kyaikana, ja Make oman aikansa sankari, jonka mukaan olisi pitänyt nimetä tämän kotikatu Niemenkatu.

Jussin äitikin oli yhden kauden, jäiden lähdöstä jäiden tuloon, eli toukokuusta marraskuuhun, metrihalkoja kuljettavien laivojen emäntänä huolehtien oman siinä sivussa hyvin menevän rasavillinsä lisäksi kahvitte- lusta ja miehistönsä muonittamisesta oikeilla tuhdeilla savolaiseväillä ja vanhan ajan korvikkeella.

”Olin niin villi vielä tuolloin, että äiti nosti minut kan- nen yli ja sanoi tiputtavansa minut, jos en olisi ollut kun- nolla. Jotain hyötyäkin minusta ja villeydestäni oli. Kun laivamiehet kiroilivat paljon, sanoin aina että ne ”noi- tuivat”. Kun ne eivät viitsineet enää kuunnella ”noitumi- siani” kiroilu loppui siihen paikkaan.”

Kymi-yhtiön lehdessä syyskyssä 1958 oli juttu Unta- mosta otsikolla: ”Ja sen tervahöyryn nimi oli Untamo”. Kuvana on Untamo viimeisellä matkallaan Saksalan lai- turissa Mikkelissä: ”Saimaa ja tervahöyry ovat kuulu- neet erottomattomasti yhteen. Saimaan sinisiä selkiä verkkaisesti halkova, iloisesti savu tuprutteleva tervar- höyry -kas siinä näky, jolle mielikuvituksemme on tai- puvainen antamaan romanttista väritystä. Ja millaista ro- mantiikkaa: leppoisaa, harmitonta ja ehtymättömän sa- volaisen huumorin höyryä.”

1900-luvulla Suomen valtasuonet olivat meret ja joet, joita pitkin kuljetettiin myös Savosta puuta Pietariin ja Tallinnaan, joista tuotiin sitten paluumatkalla siirtomaa- ta laivanruumissa. Siksi isä-Erkillä oli myös Itämeren laivurin paperit. Tervahöyryarmaada oli aikoinaan jär- vistään tunnetun Savon maakunnan ylpeys, mutta tei-

den parantumisen ja kasvavan autokannan myötä ter-
vahöyryjen aika oli auttamattomasti ohi.

”Elokuun 13, laiva lähti Karjalankosken satamasta
tutuksi käyneelle matkalleen Mikkelin Saksalan sata-
maan, ja tästä vuorosta tulikin sitten Untamon viimei-
nen palvelus Juantehtaalle. Untamon päällikkö Erkki
Uosikkinen on toiminut tämän laivan kapteenina vuo-
desta 1951 alkaen. Teräsrunkoinen laiva on rakennettu
Lehtoniemen konepajalla vuonna 1913. Laivan pituus on
30 metriä ja leveys 7 metriä, ja lastia laiva kykenee ot-
tamaan 260 tonnia. Untamo on aikoinaan edustanut suu-
rinta höyryalustyyppiä, mikä saattoi kulkea Saimaan ka-
navan kautta vanhojen sulkuporttien aikana, jolloin ka-
navassa oli kokonaista 28 sulkuporttia. Purjehduska-
utena Untamo teki kolmiskymmentä edestakaista mat-
kaa eivätkä jäätkään sitä pelottaneet. Se on pystynyt sel-
viytymään parikymmentä senttiä paksusta kevätjäädästä,
ja 4-5 tuumainen syysjääkin on vaivatta murtunut Unta-
mon keulan edestä.”

Jussi kertoo miten isä-Erkki juuri ennen kuin sota
vuonna 1939 syttyi, seurasi sydän syrjällä laivan kannel-
la mitä perässä uhkaavasti seurannut neuvostoliittolai-
nen sota-alus heistä oikein halusi. Ukki Abel Uosikkinen
oli legenda jo eläessään Kuopiossa. Abel oli pikkupo-
jasta lähtien merillä ja Laivan päällikkö jo 20-vuotiaana.

Kalkkilaivan kapteeninakin vierähti kymmenisen
vuotta. Laivat missä Ukki Abel oli kapteenina, olivat Oy
Gustav Raninin (Raninin suku omistaa Kuopiossa vielä
tunnetun likööriliikkeen Lignell&Piispasen) omistamat
Panu ja Tapio vuosina 1899-1948.

Abelin ja hänen poikansa oli tehtävä Abelin 72-vuotispäivänä vaikea valinta kumpia jatkaa. Abelin 43-vuotias Erkki-poika antoi solidaarisesti tilaa isälleen, joka jatkoi Tapion peräsimestä aina olympiavuoteen 1952 saakka. Erkki-isä, äiti ja pikku-Jussi muuttivat Juankoskelle, missä isä-Erkistä tuli Untamon päällikkö.

Jussin rakkaimpiin muistoihin kuuluvat ne kesät, kun Untamo-niminen laiva, jolla oli aina välillä tarvittaessa proomu perässä, lähti Juankosken ulkosatamasta Karjalankoskelta kartonkilastissa kohti Mikkeliä.

Jussi kertoo, että hänellä on vielä tallella yksi Untamosta säilynyt päiväkirja. Kesällä Untamo vei kerran viikossa katonkilastin Juankoskelta Mikkeliin Leppävirran reittiä pitkin. Täydessä kartonkilastissa matka kesti paluineen päivineen viikon, ja Jussi oppi tuntemaan reitit niin tarkkaan, että muisti jokaisen yksityiskohdan ulkoa niin, että olisi voinut ajaa ne itse moottoriveneellä milloin tahansa, sillä hän sai joskus ohjata laivaa yksin tuntikausia. Joskus se oli Jussin mukaan hyvin jännittävää, kun oli sumua ja laiva tööttäsi yhtäsoittoa tuntikausia. Untamon matkat jatkuivat aina vuoteen 1957 saakka, kunnes rautatie tuli Juankoskelle.

”Kymi yhtiö möi Untamon syyskuun lopulla 1958 4 miljoonan kauppahintaan (huom. rahauudistus 1963 olisi merkinnyt 40.000 mk kauppahinta ehkä indeksitarkistuksineen 50.000 - 60.000 mk). Kauppa tehtiin syyskuun viimeisenä lauantai-iltapäivänä Juantehtaan virkamieskerholla. Ostajat Laivuri Aarne Behm Savonlinnasta ja liikemies Matti Heikkilä (mm. Oravin sahan omistaja). Kymin puolelta kauppakirjat allekirjoittivat Juanteh-

taan johtaja dipl.ins. Lars Timgren ja konttoripäällikkö Rolf Chydenius (Kain isä). Oli mukava seurata kaupantekoa. Koska päällikkö Aarne Behm ei tuntenut laivareititiä Juankosken ulkosatamasta Karjalankoskelta Kuopioon, isäni lähti luotsiksi ja minä pääsin vihoviimeiselle Untamon lyhyelle reissulle mukaan. Mukava oli seurata touhua 16-vuotiaana. Kuopioon saavuimme noin klo 21. eli oli pimeää. Untamo ajoi aluksi sementtiä Lappeenrannasta Kuopioon. En tiedä, milloin Untamo myytiin Turkuun. Saimaan kanava avattiin uudelleen 1968.”

Untamo upposi myöhemmin. Virallisen raportin mukaan Airistolla Erikvallan niemen kärjessä on hiekkalastissa olleen teräsrakenteisen Donnan (ent. Untamo) hylky 18 metrin syvyydessä. Hylyn pituus on noin 30 metriä ja leveys 7 metriä. Alus on rakennettu Lehtoniemessä vuonna 1913. Aluksen keula on sukeltanut pohjamutaan. Sen sijaan peräsin ja potkuri ovat irti pohjasta. Laivan lastia oltiin tuomassa Airiston Soran hiekanottopaikalta Nauvon Sandöstä Turkuun, kun kovassa merenkäynnissä hiekka alkoi siirtyä toiselle kyljelle. Iäkäs 300 dwt:n laiva kaatui ja upposi. Laivan kapteeni Roald Salmelin ja koneenhoitaja Trygve Holmborg joutuivat pelastusrenkaineen veden varaan. Hinaaja Rautu poimi heidät myöhemmin läheiseltä rannalta. Aluksen omisti kemiöläinen Rederi Donna (Roald Salmelin ja Trygve Holmborg).

”Laivuri Aarne Behmin olen tavannut kaksi kertaa Savonlinnassa viimeksi sattumalta Casinon kylpylän ravintolassa, missä oli laivanpäällystöliiton pikkujoulu. Behm ajoi viimeisenä vuosinaan Heinävesi laivaa kesäi-

sin Savonlinnasta Punkaharjulle Retretin laituriin. Lai-
vurin matka päättyi Heinäveden kannelle Punkaharjun
Retretissä muistaakseni vuonna 2000 eli laivurin läh-
tö oli samanlainen kuin Untamon päällikön Juho Juuti-
laisen Savonlinnan Kyrönsalmessa toukokuussa 1951.”

Jussi kertoo hausalla tavalla sen ajan jännittävis-
tä tunnelmista ja matkoista, kun majakoita eikä muita
opasteita vesiliikennettä ohjaavia reimareita lukuunot-
tamatta ollut, ja kompassikin, jota korjattiin kerran vuo-
dessa, oli vähän mitä oli. Silloin selvittiin kokemuksen
mukanaan tuomalla taidolla ja merimiesten vaistolla,
millä oli selvitty vuosituhannet aikaiseminkin, niin mik-
sei silloinkin asialleen omistautuneissa taitavissa käsis-
sä.

”POLIONI 70 vuotismuistopäivänä Helsingissä
14.9.2013” Kirjoitin tekstarin polioni 70-vuotismuis-
topäivänä eräille entisille työtovereilleni ja muille
seuraavaa:”Olen polioni 70 v. juhlaristeilyllä Helsingissä.
Eilisestä 70 vuotta sitten kävelin vielä reippaasti.
Vauhti hiljeni 14.9.1943. Vauhti hiljeni, kun poliovirus
iski. Hyvin olen ehtinyt silti kaikenlaiset asiat hoitaa.
Juhlapäivä alkoi poikani Karin kanssa Bulevardilla kah-
vila Ekbergissä buffetaamiaisella. Muita juhluvieraita
ei ollut. Eilen oli juhlauinti meressa nostalgisella Mar-
janiemen uimarannalla. ”

Jussin puheissa vilahtelee muistoja menneiltä ajoilta.
Tuttuja ja tuntemattomia. Kuuluisuuksia ja vähem-
män kullisia mm. naapurin Topi Pentikäinen (Anu Pen-
tikin aviomies) Aapelin ”pikkupietarinpihamaisissa”
kulisseyissä.

”Muistan miten isäni oli silloin aikoinaan reilun vuoden Kymin Oy kuorma-autonkuljettajana Juantehtaalla. Vuoden 1960 alusta hänet nimitettiin ulkotyönjohtajaksi, kunnes hän työuransa päättyi sairaalomaan lokakuussa 1961. Monien vaiheiden jälkeen hänen aivokasvaimensa eli aivosyöpä diagnosoitiin. Joulukuun puolivälissä neurokirurgi Henry Troupp leikkasi aivokasvaimen Töölön sairaalassa. Kaikkea ei saatu pois, joten laivuri Erkki Uosikkinen poistui keskuudestamme 12.4.1962 heti poikansa Juhanin ylioppilaskirjoitusten jälkeen.”

Jussi osaa kietoa kuuntelijansa hämähäkin tavoin pikkurillinsä ympärille kertoessaan hauskalla ja koskettavalla tavalla monipolvisia ja kaikkialle rönsyileviä muistojaan elämänsä monimutkaiselta taipaleelta: ja häntä kuunnellessa ymmärrän vihdoin, että tätä on oikea savolaisuus- sydämen puhdasta lämpöä ja elämisen riemua vaikeuksien kautta voittoon-periaatteella täydennettynä pilke silmäkulmassa.

Ja vaikka Jussin jutuissa tuntuu olevan yhtä monta lukua kuin Putkinotkossa (37), hänen edustamaansa ”biologista savolaisuutta” kuvaa parhaiten Joel Lehtosen Putkinotkon kuittaamiseksi vuonna 1923 kirjoittaman ”Korpi ja Puutarhan” tunnelma: ”Ilveksen ja suden poikasten elämä ei ole kehuttava” Metsän pojan unelmas- sa” makaamassa pellon pientarella kaukana korvessa, jonne hän on piillyt viranomaisia.” Hän ei ole enää mui- nainen leveäharteinen ja punakka mies. Ohueksi hän näyttää menneen, melkein niin kuin talikynttilä, ja yhtä kelmeäksi ja keltaiseksi kuin talikynttilä. Niin yksinpä karvatkin hänen leukapieleissään ja poskissaan lähel-

lä silmiä näyttävät miltei kutistuneen kokoon (Joel Lehtonen: Korppi ja Puutarha-sivu 38)”.

Työministeriön porukka lauloi Jussille kaiuttimen välityksellä 16.6.2010 eläkkeelle lähtemisen kunniaksi:”Rovaniemeltä kummia kuuluu, tätä uskoa meinaa mä en: muistikoneesta luopua joutuu eläkkeelle jää Uosikkinen... Kun kuuskymmentä vuotta, mie aapista tavvoon, jo silloin Jussilla, käyp tie avvoon. Niin pitkään uraansa, kaikenlaista mahtuu, hänen mukaansa lähtee historiaa.”

Se olisi tullut videoiden kautta Jussi kertoo, mutta sillä kertaa yhteydet eivät pelanneet:”Se oli hyvä muistutus siihen päivään kun aloitin työt Rovaniemelle, jolloin meillä ei ollut edes kopiokonetta.”

Mietin jälkepäin Jussia ajatellessani mikä tämän ystävällisen ja avoimen sielun merkitys onkaan mahtanut olla täällä pohjoisessa niiden vuosikymmenten aikana, mitkä hän on vaikuttanut aktiivisena kansalaisena, työntekijänä, perheenisänä ja tietenkin ”sudeettisavolaisena” rovaniemeläisten arkeen.

Jussi on pidetty ja ihailtu kaveri uimahallissa, missä Jussi käy, jos ei nyt ihan päivittäin, niin ainakin joka toinen päivä, tai kun kynnelle muilta kiireiltään kykenee.

Ja mikä parasta: Jussilla on aina aikaa puhua niitä näitä ihan huvinkin vuoksi.

Jussin elämä ansaitsi tulla kirjoitetuksi omaksi kirjakseen, sillä se mitä Jussin partaterän terävä äly ei hoksa ja valokuvamuisti ei muista, ei ole sen arvoistakaan.

Laiva- ja konepäiväkirja

Pidetään ainoastaan Suomen rannikko- ja sisävesiliikenteeseen käytetyssä aluksessa, jonka suutin pituus on enintään 20 metriä ja, jos alus on konein kulkava, sen konevoima höyryaluksessa enintään 50 ja moottorialuksessa enintään 70 indilboitua hevosvoimaa.

Th. Lamm

Omia

Aluksen nimi

Valt. laiva

Kuopio

Kotipaikka

Tämä laivapäiväkirja sisältää 200 numerointia ja sinetöidyllä sitellä yhdistettyä sivua

Saklanbusta 1 p:nä manas kuuta 19 47

Vahvistaksi:

J. A. Hartin

Merimieskassin puolesta

POHJOISTA ITÄÄ

"AUGUSTUS TIESI TUNNUSTUKSISSAAN IHMISSUVUN OLEVAN UTELIAS TUTUSTUMAAN TOISEN ELÄMÄÄN, MUTTA ITSE HIDAS KORJAAMAAN OMAA ELÄMÄÄNSÄ. IHMISET KULKEVAT IHAILEMASSA KORKEITA VUORIA, MEREN AALTOJA, VUOLAITA VIRTOJA JA AVARIA ULAPOITA. HE TUTKIVAT TÄHTIEN RATOJA MUTTA HE JÄITTÄVÄT ITSENSÄ TUTKIMATTA JA IHMETTELEMÄTTÄ."

Näin aloin tutkia ja tutusta uuteen kotikaupunkiini, sillä se oli helppoa. Heti kun saavuin viime syksynä väri-sevästä ja kylmästä Solomon Volkovin kuvaamasta eu-rooppalaisesta kulttuurikaupunki Pietarista tänne leu-tojen pohjoistuulien ja karujen vaarojen Rovaniemel-le tunsin olevani kotona. Tuntui kuin pala minusta oli-si kuulunut aina tänne ja etten koskaan lähtisi kulumal-lakaan täältä pois, sillä ihan kuten joskus aikoja sitten samanlaisesta kauneudesta hurmioitunut Goethe sirot-teli taskustaan ympärilleen orvokin siemeniä omassa pikkukaupungissaan, jotta maailma olisi tullut vieläkin kauniimmaksi, niin minäkin teen nyt saman sanoilla sen Rovaniemen kunniaksi minkä olen itse elänyt todeksi italialaisen Firenzen Uffici-galleriassa sijaitsevan Botti-cellin Kuninkaiden kumarrus-maalauksen innoittama-na, missä pyhyydelle selkänsä kääntäneet Medici-su-vun kaupungin uuden hengen luomisille tärkeät ja ne-rokkaat Lorenzo Il Magnifico, Giuliano ja Cosimo sekä Pico della Mirandola ja Angelo Poliziano irvailivat itse-tyytyväinen hymy kasvoillaan “ähäkutit kun tietäisitte”-tyyliin jälkipolvien suureksi arvoitukseksi: MIKSI?

Isoisoisän isoisäni kertomusten mukaan juuri täällä pohjoisessa ihmiset olivat vahvoja, vankiä ja riittävän ovelia selviytyäkseen milloin mistäkin heitä vaivaavas-ta vitsauksesta. Mutta kun tulin kaupunkiin huomasin heti ettei se enää pätenyt.

Oli yksi vitsaus mistä nykyrovaniemeläiset eivät ole-leet selvinneet kunnialla: politiikka ja virkamiehet, joi-den alistavien ja nöyryyttävien mahtikäskyjen ja vas-tenmielisten lässytysten jäljiltä uhattuina olivat sekä ny-

kyrovaniemeläisten kokemusten mielekkyys että niiden sisältämien merkitysten ymmärtäminen.

Tuntui kuin he olisivat väsyneinä pitkän ja uuvuttavan taistelun jälkeen anteneet periksi voimakkaan vihollisensa edessä vähättelemällä omakohtaisia kokemuksiaan ja joutuneet tavan ja tottumuksen vankilaan (tai ajatelleet Shakespearen tapaan ettei mikään ollut hyvää tai pahaa, ellemme sitä siksi ajatelleet), koska heidän nopetempoiseksi muuttunut nykyelämänmuotonsa latisti heidän kokemuksensa pinnallisiksi ja ohikiitäviksi elämyksiksi, jotka eivät enää liittyneet järkevällä tavalla toisiinsa - jolloin politiikka ja virkamiehet saivat mukatodellisuuden hölynpölyn byrokratiallaan kuristavan niskalenkin nykyrovaniemeläisyydestä medioiden suosiollisella avustuksella heille ikävin ja vahingollisin seurauksin.

Minulle ja perheelleni tämä oli tuttua ”valtioterroria”, elää jatkuvan pelon alla ja yrittää vain selviytyä, kuten Stalinin vainoista 30-luvulla, missä vain vahvat luonteet pystyivät selviytymään kunnialla säälimättömästi aikakautta kohtaan.

Mutta meillä oli aseenamme huumori, vitsit, kertomukset ja taide, kuten Jevgeni Schwarzin lastennäytelmät ”Varjo sekä Lohikäärme”, missä Ihmissyöjä työskenteli poliisin laskuun, Varjo hoiti valtion asioita ja Vampyyri työskenteli virastossa ja Lohikäärme terrorisoi ja korruptoi jalattomia, kädettämiä sekä kuuromykkiä sieluja.

Professori Unto Kupiainen puhui tästä samasta asiasta puolustaesaan vuonna 1939 väitöskirjaansa ”Huu-

mori suomalaisessa kirjallisuudessa. I. Aleksi Kivi ja realistit.”Kupiainen kirjoitti siitä miten Kiven jälkeisessä kirjallisuudessa huumoria esiintyi runsaasti, ja miten se vaihtoi muotoaan samaan aikaan kun hänen mielestään kylmän repivä äyllisyys, mikä ilmeni objektiivisia havaintoja tekevästä realismista, oli hänen mielestään huumorin pahin vihollinen.”Vaikka huumori jos mikä yksilöllistä ja kasvaa esille asianomaisen kirjailijan taiteilijalaadusta ja elämänkatsomuksesta, eikä siten oleellisimmilta puolilta suinkaan ole selitettävissä minkään aate- tai tyylivirtausten pohjalta, heijastavat nämä silti joko kirvoittavina tai jarruttavina tekijöinä sen esiintyessä kirjallisuudessa.”

Pohjoisen jutuisia rehotti aidosti hersyvän runsas omalakisensa humoristinen alakulttuuri, jossa virvoitettiin päivittäin tylsyydestä ja latteuksista yllirasittuneita pois ahdistavasta yliasiallisuuden kuivakkuudesta takaisin kohti leikkivän luonnonlapsen normaalia, hilpeää iloisuutta. Moni kertoja oli kuin Joel Lehtosen Rakastunut Rampa, toinen Veikko Huovisen Havukka-Ahon ajattelija, kolmas Ilmari Kiannon Ägitaattori Puntarpää, neljäs Arto Pasilinnan Onnellinen mies. Siksi nämä kiertelevät ja pulisevat pohjoisen kansanmiehet osasivat puhua täydellä sydämellä ja omallatunnolla sokraattisten dialogien hengessä, koska he olivat niitä tos miehiä, jotka eivät tienneet edes päästävänsä suustaan kirkkaita helmiä sioille kiireen keskellä tallattavaksi aukeavaan päivään, sillä niin suloisia sanoja ei voinut lausua kukaan muu kuin sydämestään täysin puhdas ja viaton luonnonlapsi sielunsa kyllyydestä.

MÄNTYVAARA

JOKA PÄIVÄ KÄVIN METSÄLLÄ. SILLÄ SE SIJAITSI HETI OVENI TAKANA. KILOMETREITTÄIN METSÄPOILKUJA JA MÄNTYVAARA. ENKÄ ENÄÄ MUREHTINUT TURHAAN SITÄ MITÄ EN KUITENKAAN ENKÄ KOSKAAN OLISI VOINUT PAREMMAKSI MUUTTA.

LUMEN ODOTUS

"SIITÄ HUOLIMATTA MITÄ ROVANIEMELÄISET AINA SANOVATTAI
TEKEVÄT, HE SÄILYTTÄVÄT LOPPUUN ASTI ITSELLÄÄN
OLEMASSAOLON VIIMEISEN SALAISUUDEN."

Sitä odotetaan kaupungissa joka vuosi suurella innolla. Kun taivas on tietyllä tavalla kallellaan kohti kuuta, re-
vontulet räiskyvät horisontin äärimmäisillä laidoilla toi-
siaan vastaan; yhdessä ja erikseen - ja ilmassa väreilee
jotain käsittämättömän satumaista onnen ja odotuksen
häivähdystä, silloin se tulee taivaalta alas, laskee levol-
lisen huntunsa kaupungin päälle kuin sokerikuorrutuk-
sen, ja koko kaupunki näkee yhteistä valkoista unta sil-
mät auki yötä päivää siihen asti kun ensimmäinen au-
ringonsade herättää sen keväisen valon odotukseen.

Eikä tämä ole verrattavissa Pietarin ajatukset hukut-
taviin suohuuruihin, puhelioiden Rooman katujen loput-
tomaan alakuloon ääriään myöten täynnä olevan Civi-
taveccian vedellessä viimeisiään, tai menneiden aiko-
jen Perikleen Ateenan päättämättömään lohduttomuus-
teen, vaan pohjoiseen sovellukseen Bahtinin kirjoituk-
sesta Oscar Wilden oivalluksesta Dostojevskin sank-
reiden hengessä: -"Siitä huolimatta mitä rovaniemeläi-
set aina sanovat tai tekevät, he säilyttävät loppuun asti
itsellään olemassaolon viimeisen salaisuuden."

Ehkä tämä kaikki siksi, että lumen alla joutui koko
ajan luomaan itsensä uudelleen; sietämällä arjen sur-
keutta, pahuutta ja ihmisten suurta typeryyttä, tässä sär-
kyneiden illusioiden ja petettyjen toiveiden takuuar-
massa hautausmaassa, missä varmuuden tavoittelu oli
absurdin epäloogista, koska järjellä ei pystynyt sydä-
mellään toimiva tunnistamaan tuntematonta ja ratkaise-
maan ennakoimattomissa olevia vaikeuksia.

LÖ R PÖTTELE

NOKKA KOHTI POHJOISEN TUNTUREITA

PO R ELL

270
KPL

KOLMEN KAP
LUNNIN TÄMÄ
JA RAUHOSSA
TÄMÄ LIIKKE
KÄYTTÄYTYN
2000.11.17

1/5 2€
ilm

1/5 2€
Pää

1/5 4€
ilm
Kauko

1/5 9.84€
SU

"MUTTA SANTERI EI ENÄÄ KUUNNELLUT. OLI NÄET TULLUT "SE AIKA HÄVI-
TÄ TAAS RUOTTALAIKPOIKIEN" KANSSA METTÄÄN, JA SUUNNATA NOKKA
KOHTI POHJOISIA TUNTUREITA HUOVISEN SELUNVAELLUKSEN LEEVI SYT-
KYN TAVOIN, KUN SILLE TULI KIIRE SIIRTYÄ LAPPIN MATKALLA OLLUEESEEN
KURKEEN, KOSKA PULLO OLI LOPUSSA JA POLIISIT OLIVAT TULOSSA, JO-
TEN LEEVI EI AIKALLUT VAAN MENTI KURKEEN - IHAN KÜTEN SANTERIKIN."

”Ruottinlaivalla” syntynyt, muutaman sanan sveankiel-
tä sokeltava Santeri on epeli mitä pelaamiseen, höpöt-
tämiseen ja velmuiluun tulee, sillä onhan tämän karja-
laisten ja saamelaisten risteymän matka jatkunut Iva-
loon ja sieltä Rovaniemelle.

Santerista on tullut koko Rovaniemen suuri hupinu-
mero, jonka luokse tullaan hymyssäsuin rikastuttamaan
kansanterveystyötä, ja suomalaista liikuntakulttuuria
pitkävetoa, ässäarpoja, veikkausta, lottoamista, heppa-
vetoja ja kenoa tekosyynä käyttäen.

Korkalovaaralaiset ovat niin hyväsydämistä ja avo-
kätistä porukkaa, että kilvan Santerin opastuksella lah-
joittavat euroansa milloin Lottoon, milloin ties mihin.
Eikä kukaan ole moksiskaan sunnuntiaamuisin haki-
essaan senttivoittoja- menihän rahat hyvään tarkoituk-
seen säästyen sentään julmetulta krapulalta.

Krapulasta puheenollen eräs vakiolahjoittaja ehdotti
hakiessaan viikottaista senttivoittoaan, että sattumanva-
raisuuksien mielettömyyksien takia olisi parempi teh-
dä kimppekännilotto: pihalle vain saavi kiljua, ja loih-
tia höpäjöiden umpimähkäisen ärveltämisen keskellä
voittonumerot.

Mutta Santeri ei enää kuunnellut. Oli näet tullut ”se
aika hävitä taas ruottalaispoikien” kanssa mettään, ja
suunnata nokka kohti pohjoisia tuntureita Huovisen Sie-
lunvaelluksen Leevi Sytkyn tavoin, kun sille tuli kiire
siirtyä Lappiin matkalla olleeseen kurkeen, koska pul-
lo oli lopussa ja poliisit olivat tulossa, joten Leevi ei ai-
kallut vaan meni kurkeen – ihan kuten Santerikin.””

ITSEÄÄN SYÖVÄ KOIRA JA SALAPERÄINEN SIR HAMPTON

"RAKKAIN ON VIHOLLINEN - SALAPERÄINEN SIR HAMPTON, JOKA AINA SILLOIN TÄLLÖIN PISTÄÄ PIKKUPÄÄNSÄ OVESTA SISÄÄN. JA SAMA PELI JATKUU KOTONA, SILLÄ SIR HAMPTON ASUU SAMAN KATON ALLA."

Cityn kirjan maskottikoiraksi hankittiin aikoinaan suoloinen ranskanbuldoginpentu josta kasvoi valtava ihramakkara, joka sen sijaan että olisi tehnyt töitä käskettyä ja alistunut muitten koirien tapaan koiranolemukseen kuuluvaan vartiontiin, kyylläämiseen, tuhahteluun, ja pikkupediltään silloin tällöin silmäillen asiakaskäyttäilyyn, päättikin käydä haisemaan päätoimisesti, inahtelemaan, ähkimään, kuolaamaan ja syömään itseään, kun muut hauvelit tyytyvät yleensä lammasmaisesti vain nuolemaan itseään.

Sillointällöisten pahanhajuisten paukkujen jälkeen pienet toljottelevat pullosilmät tämän Ällöttimen päässä eivät inspiroi kirjailijaa Jaakko Jutenin tavoin kirjoittamaan ”Schatte-koiran surullisesta kohtalosta tai Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien Killi ja Kiiski – nimisten suomenpystykorvien seikkailusta tässä pöhlä-iitojen ja höpä-uunojen luvatussa maassa.

On vaikea kuvitella, että tämä otus kuuluu saman populaatioon mistä eläinlääkäri James Herriot kirjoitti Kai-kenkarvaisissa ystäväissään. Ja jos tämä Ällötin osaisi kirjoittaa Sinikka Salojärven kirjan ”Koirat kirjoittavat” tavoin, tarinat olisivat painokelvottomia ja vähintäänkin K-18 luokituksella varustettuja ihraisia ja kuolaisia koirakauhukertomuksia.

Rakkain on vihollinen – salaperäinen sir Hampton, joka aina silloin tällöin pistää pikkupäänsä ovesta sisään. Ja sama peli jatkuu kotona, sillä Sir Hampton asuu saman katon alla.

Pake

MATKAHUOLTO-MATIAS

ettipalvelut

HELMIKUUN ALUSTA ROVANIEMEN MATKALUONNAN LIPUNMYYNISSÄ JA PAKETTIPUOLELLA TYÖSKENTELEVÄLLÄ ALUNPERIN YLIVIESKALAISELLA JA HUOLTAMOLLA AIEMMIN TYÖSKENNEELLÄ 24-VUOTIAALLA MATIAKSELLA ON HYMY HERKÄSSÄ

PANSSARIPOIKA LOMILLA

MATKAHUOLLON BAARISSA ISTUVA SODANKYLÄLÄINEN EELI ON TEHNYT PITKÄN MATKAN PAROLAN PANSSARIJOUKOISTA KOHTI KOTIA SODANKYLÄÄ. ROVANIEMELLÄ EELI KAVERINEEN KÄY SHOPPAILEMASSA JA KE-SÄISIN AUTOLLA HURJASTELEMASSA.

OINAAN MERKEISSÄ

Lapin maaherra ei ollut aikoinaan mikään hunsvottien pilipalipaikka, vaan sen verran tärkeä että kulloinenkin presidentti valitsi siihen luottomiehensä, jonka tuli olla riittävän osaava selviytyäkseen usein viulut maksavana tai isäntiensä piikkiin sopivasti ujuttavana perässähihtäjänä presidenttien ja valtion johtavien virkamiesten jatkuvasta ramppaamisesta milloin minkäkin tekosyyyn nojalla Rovaniemen kautta Lapin kelohonkamökeille.

Kun sitten Kekkonen yllätysvetona vuonna 1974 (Kekkonen poikkesi usein esittelijän ehdotuksesta valtioneuvoston istunnossa. Kerran hän nosti kolmannelta ehdokassijalta piruuttaan Kalmakurjen verohallituksen korkaan virkaan nimen sopivuuden takia) nosti uran valtionhallinnossa tehneen diplomi-insinööri Asko Oinaan ohi poliittisten pyrkyrien Lapin maaherraksi ystävänsä ja entisen pääministeri Martti Miettusen seuraajaksi, tapahtuma oli uutinen, koska se oli lajissaan ensimmäinen epäpoliittinen virkanimitys poliittisesti kuumentuneella aikakaudella.

Oinas oli pidetty ja aikaansaapa ministeriön korkea-virkamies, joka oli saanut toimiessaan saamelaiskomisiossa valtion edustajana vaikutusvaltaisia puolestapuhujia, mm. Kittilän silloisen kunnanjohtajan Aarne Nikan, maanviljelyspiirin Ahti Riskun, pankinjohtaja Antti Ahon sekä Reidar Suomenrinteen, joka kuullessaan ystävänsä nimityksestä uudeksi maaherraksi soitti hänelle ja sanoi: ”Askosta on tullut maaherra ja minä olen tänään saanut pojan. Pojan nimi on oleva Asko. Voi Outi,

miten me tätä juhlimme? Minä lähden tunturiin ja joi-kaan, joi-kaan täydestä sydämestä sinunkin puolestasi.”

Yllättävää oli se, ettei Oinas omien sanojensa mukaan ollut aiemmin tavannut kasvotusten Kekosta, joka paljasti miesten ensitapaamisessa miksi hän oli Oinaan valinnut. Oinaan ansiot työllisyyden hoidossa olivat kiinnittäneet syrjäseutujen ongelmien ratkaisusta kiinnostuneen presidentin huomion niin, että Kekoksen mielestä Oinaan ensisijaisena tehtävänä tuli olla Lapin työllisyyden hoito ja työttömyyden alentaminen kohtuulliselle tasolle, mutta mikä tärkeintä: presidentti ilmoitti olevansa aina käytettävissä, kun tukea Lapin asioiden hoitoon tarvittiin.

Kemijärveläispojan, jonka isä oli ollut 1900-luvulla Amerikassa, tulo Rovaniemelle ei ollut ihan mutkaton. Entisen maaherran vaimo veti oven kiinni nenän edestä, ja ilmoitti päin naamaa ettei Oinas ollut sopiva virkaan. Ensimmäisenä virkamies johon hän lääninhallituksessa törmäsi oli poliisitarkastaja Kauko Liisanantti, joka oli aikoinaan Kemijärven nimismiehenä sakottanut häntä valottomalla polkupyörällä liikkumisesta.

Mutta pahin oli vielä edessä. Syyte lahjonnan ottamisesta, siitä huolimatta että Oinas oli myös maaherran toimessaan pidetty ja tunnollinen puurtaja, joka sai paljon hyvää aikaan, mm. Lapin kehittämissuunnitelman, Lappia-projektin sekä Lapin yliopiston.

Kaikesta tästä ja vähän muustakin mielenkiintoisesta Asko Oinas kertoo vuonna 1999 ilmestyneessä muistelmateoksessaan: ”Ihmiset sen tekevät – Lapin miehen monta elämää.”

KAROKE-NIKO

JAPANILAISEN ÄIDIN JA SUOMALAISEN ISÄN POIKA NIKO PÄHKÄILEE VIELÄ KUMPAAN AIKOO JOSSAIN VAIHEESSA SUURENA MUSIIKIN JA KARAOKEN YSTÄVÄNÄ OSALLISTUA: IDOLSIIN VAI VOICEEN.

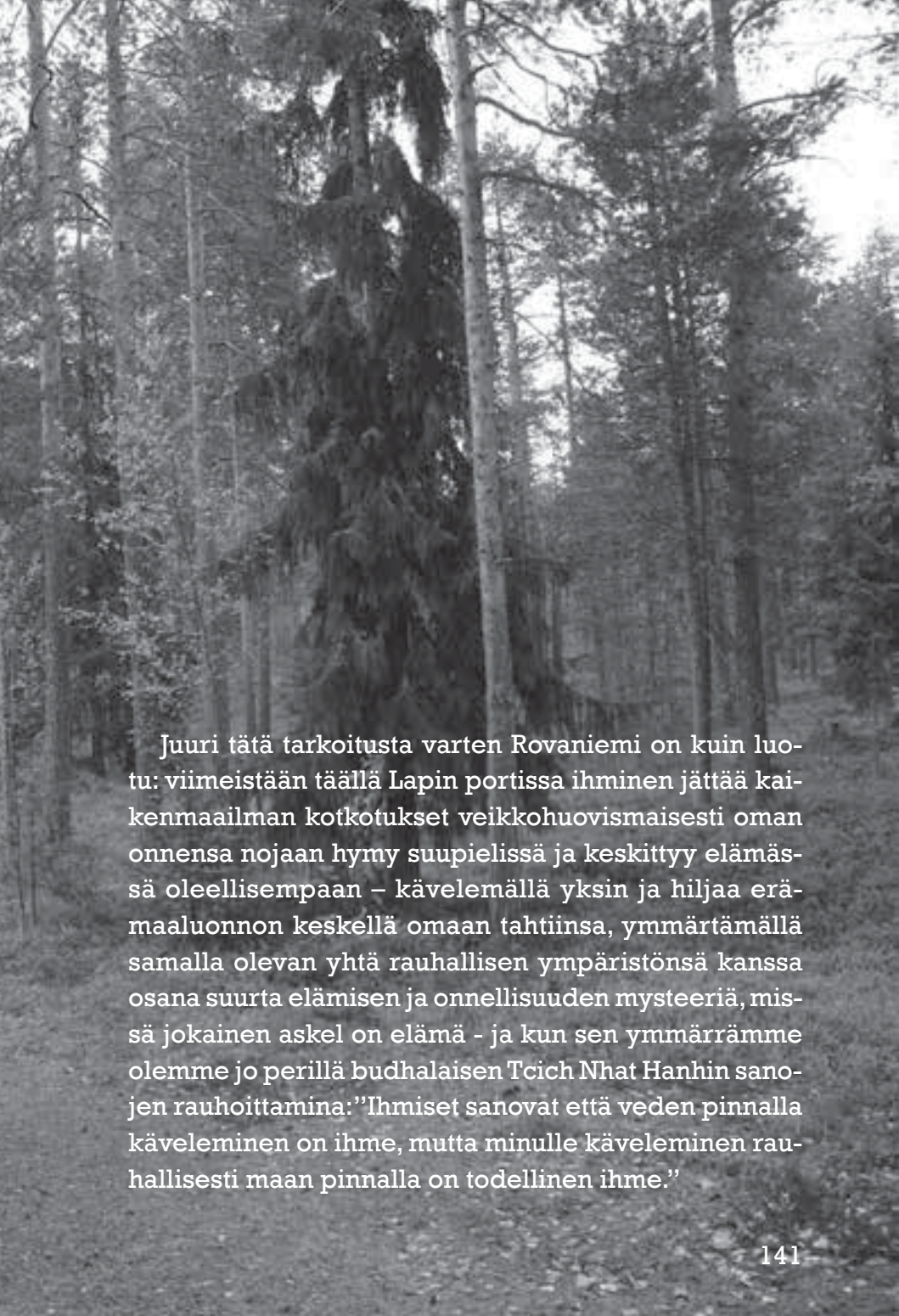
KAKSOSET

HELYTTÄVIN NÄKY KAUPUNGILLA PÄIVISIN ON KUN JARI TYÖNTELEE VAU-
NUISSA KAKSOZIAAN SILLOIN KUN EI OLE JOULUPUKINPAJALLA TONTTU-
LEMASSA.

ERÄPOLUILLA

Rovaniemi on puhtaan ilman erämaakaupunki jota ympäröivät kairat ja vaarat. Joskus tuntuu kuin asumisessa Rovaniemellä samaan hintaan kuuluisivat plussana sekä korkean paikan leiri että happikaappi kun etelän kaupunkien ilmojen vaarallisuudesta asukkaita medioissa varoitellaan.

Ja koska kaupungissa ei ole jonoja eikä kiirettä mihinkään itselleen vahingolliseen turhanhötöilyyn, se kutsuu ihmisen nauttimaan luonnollisesti siitä mikä on ihmisille parasta: vapautumaan turhista haluista ja tarkoin ennaltamääräytyistä päämääristä vahvistamalla ”kävelymeditaatioilla” luontopoluilla omaa sisäistä tyyneyttä ja rauhaa etsivän varmuutta.

Juuri tätä tarkoitusta varten Rovaniemi on kuin luotu: viimeistään täällä Lapin portissa ihminen jättää kaiken maailman kotkotukset veikkohuovismaisesti oman onnensa nojaan hymy suupielissä ja keskittyy elämässä oleellisempaan – kävelemällä yksin ja hiljaa erämaaluonnon keskellä omaan tahtiinsa, ymmärtämällä samalla olevan yhtä rauhallisen ympäristönsä kanssa osana suurta elämisen ja onnellisuuden mysteeriä, missä jokainen askel on elämä - ja kun sen ymmärrämme olemme jo perillä budhalaisen Tcich Nhat Hanhin sanojen rauhoittamina: ”Ihmiset sanovat että veden pinnalla käveleminen on ihme, mutta minulle käveleminen rauhallisesti maan pinnalla on todellinen ihme.”

HYMYILEVÄT RANNAT

Suomalaisen luontovalokuvauksen isä Into Kondrad Inha teki ensimmäisen kuvausmatkansa vuonna 1892 silloin vielä lähes koskemattomaan Lappiin Rovaniemen kautta.

Hän oli lapsuudessaan kuullut paljon Lapin ihmeellisistä tuntureista, laajoista soista, suurista kymistä ja valtavista koskista, jotka olivat siitä asti välkkyneet hänen mielikuvituksessaan kotimaan luonnon suurimpana ilmauksina.

Inhalle kontrasti oli suuri tulla erämaa-Lappiin Pohjois-Pohjanmaan kautta: ”Imin sieluuni näitten maisemien raskasta ilottomuutta. Kaikki puut näyttävät kituvan meren läheisyyttä, ja kun vielä taivas maatui hikiseen pilveen, niin katosi senkin sini ja samalla mielen virtasi vastustamaton tunne päästä iloisemmille seuduille.” Inha pääsikin onnekseen Kemijokea pitkin Rovaniemel-

le ja sieltä myöhemmin pohjoiseen esitelläkseen myöhemmin Ståhlbergin Atelier Apollon näyttelyssä valokuvansa.

Myöhemmin erakoituneelle yksineläjälle nämä rannat hymyilivät aina kun hän tunsi elämänvoiman itsessään.

Tutkija Kati Lintonen kirjoittaa synkkyyteen taipuvaisen Inhan etsineen mielenrauhaa vesien äärellä kun varjot laskeutuivat kauneimmankin erämaan ylle mielen täyttyessä alakulolla ja surumielisellä kaipaoksella: ”Kun Inha kuoli hänen laatikoistaan löytyi kuvia lehdettömistä puiston puista. Ehkäpä nämä olivat viimeiset lohduttajat, korpijärven rantametsien pikkuserkut, jotka kuiskivat matkalaiselle terveisen lapsuuden maisemista, ”kesän synnyinseuduilta”.

AUTIOTUVAN AJATELIJA

Olisin voinut olla vaikka mitä. Kaiken tyhjyyden ja tar-
koituksettomuuden vedenpitävä todiste. Kohtalo elä-
mää suurempi, taivaasta ennalta määrätyn ennustuk-
sen kahlitsemana: Nähkääs siinä menin minä. Autio-
tuvan ajattelijana, joka ratkaisi arvoituksen ja sai lahjak-
si elämän. Jonka onnea rovaniemeläiset silloin joskus
kauan sitten ammoisina aikoina kiittivät kadehtien, ja
nyt näette sitten miten turmio on tempaissut tupani syö-
vereihinsä.

SELVIYTYJÄ

PIRJO JÄI AIVIOEROSSA TYHJÄN PÄÄLLE KUN UKKO ILMOITTI HALUAVAN-
SA OSANSA RIIHIKUIVANA PANKKITILILLEEN. PIENEN TUUMAUSTAVON JÄL-
KEEN VELJENSÄ ROHKAISEMANA MARKKINOINTITRADENOMIN KOULUTUKSEN
SAANUT PIRJO PÄÄTTI LUNASTAA ASUNNON ITSELLEEN, SILLÄ TOISTA SAMAN-
LAISTA TILAISUUTTA EI EHKÄ OLISI ENÄÄ KOSKAAN TULLUT HÄNEN ETEENSÄ.

Pirjo on suomalaisen periksiantamattoman naisen perikuva: lannistumaton ja uttera selviytyjä joka ei anna periksi suurenkaan hädän keskellä, vaan kulkee mieluummin aina välillä vaikka vaikeiden tilanteiden pakkotamana pää alaspäin matkallaan vaikeuksien kautta voittoon.

Pirjo jäi aivioerossa tyhjän päälle kun ukko ilmoitti haluavansa osansa riihikuivana pankkitililleen. Pienen tuumaustauon jälkeen veljensä rohkaisemana markkinointitradenomin koulutuksen saanut Pirjo päätti lunastaa asunnon itselleen, sillä toista samanlaista tilaisuutta ei ehkä olisi enää koskaan tullut hänen eteensä.

Ongelmana oli tietenkin raha. Pirjo tarvitsi kipeästi lisätuloja. Hän etsi ja löysi kiinteistöyhtiö Engeliltä siivoojan paikan ja siivoaa nyt iltaisin Rovaniemellä eri kohteissa.

Raha on edelleenkin tiukassa eikä se valitettavasti kasva puussa, kuten Pirjo sai huomata joulukuussa kesken kovien pakkasten kun auto yhtäkkiä keskenkaiken leikkasi kiinni. Ensin Pirjo yritti sinnitellä polkypyörällä, mutta flunssaisena töihin meno ei tuntunut houkuttelevalta, joten Pirjo marssi taas pankkiin ja hankki uuden auton.

Pirjon eväät selviytyä hankalista asioista tulee koitoon. Isä oli luonnon keskellä paljon liikkuva rajamies ja Pirjo oppi rakastamaan itsekin luontoa ja liikkumista. Pirjo oli niin lahjakas urheilussa, että hänelle povattiin huippu-urheilijan uraa. Suomussalmen pituushyppyennätys, reilusti yli neljä metriä - taitaa olla vieläkin hänen nimissään.

SOTAHISTORIAN KENRAALI

"STALININ HILJAINEN VAATIMATTOMUUS, PIIPUN TUPRUTTELU JA TYINEYS TEKIVÄT SUUREN VAIKUTUKSEN. KUN MARSALKKA ZUKOV TAPASI STALININ ENSI KERRAN, HÄN EI PYSTYNYT NUKKUMAAN SEN JÄLKEEN."

Uimahallin toisena hierojana työskentelevä Aaro Peuru on kävelevä sotahistorian asiantuntija. Ei ole sellaista kahakkaa, taistelua, konfliktia tai sotaa josta hän ei olisi kuullut ja tietäisi edes jonkin verran.

Erityisesti häntä kiinnostaa Suomen viimeiset sodat Neuvostoliittoa vastaan, missä Suomi tuli kunniakkaalle toiselle sijalle meidän jälkeen.

Aaro kertoo lukeneensa miten Stalinilla oli ilmeikkäät ja eloiset kasvot ja hän liikkui kissamaisen nopeasti säteillen herkkyyttä ja energiaa. Jokainen joka oli tavannut Stalinin odotti innokkaasti saavansa nähdä hänet jälleen, sillä Stalin pystyi luomaan vaikutelman, että hänen ja tämän toisen välille oli muodostunut ikuisen side. Stalin sai lapset tuntemaan itsensä aikuisiksi ja yhtä tärkeiksi kuin nämä.

Viimeisin kirja jonka Aaro on lukenut on Zukovista, joka oli pieni, paksu ja kestävä. Hänellä oli karkeat piirteet ja pitkä leuka. Hän oli Stalinin tapaan armottoman raaka, ja hänessä yhdistyivät barbaarinen kostonhimo, roomalainen kurinalaisuus ja piittaamattomuus tappioista.

”Hänen hiljainen vaatimattomuutensa, piipun tupruttelunsa ja tyyneytensä tekivät suuren vaikutuksen. Kun marsalkka Zukov tapasi Stalinin ensi kerran, hän ei pystynyt nukkumaan sen jälkeen:”Minuun tekivät suuren vaikutuksen Stalinin ulkonäkö, hänen hiljainen äänensä, hänen näkemystensä konkreettisuus ja syvällisyys ja tarkkaavaisuus jolla hän kuunteli raporttia.” - Geoffrey Roberts

MUISTOJA ROVANIEMELTÄ

Hymyilit aina. Nyt minuakin hymyilyttää. Kiitän siitä. Silloin ajattelin sinua. Taas kerran. Kaukaa menneisyydestä.

En tiedä oliko se sattumaa, mutta ehkä sen takia ihmiset juuri rakastivat sinua. Eikä minulla ollut enää sen jälkeen sitä tuskaista yksinolijan pelkoa, mikä oli seurannut minua lapsesta lähtien, että jäisin sittenkin lopulta yksin kuihtumaan tähän sekavaan maailmaan.

MAKKARALEIPÄ SINAPILLA

SAMAAN AIKAAN KUN LAULUSSA SANOTTIIN KEVÄÄN TULLESSA HANSLAAKAREIDEN ILMESTYVÄN KATUKUVIIN, POHJOISEN POJAT LÄHTEVÄT ETELÄÄN KIITREEN VILKKA PAIKKAILEMAAN HURJAA VAUHTIA RAPAUTUVAA SUOMEN TIEVERKKO. KET RAN KUUKAUDESSA AINA SOPIVASTI ROPSIN KOTTOTTELUIDEN AIKAAN KOTONA KÄYVÄ TOMI KÄHKÖNEN SANOO ETTÄ TILANNE ON MAHDOTON: "JOS MAIKKI KORJATTAISIIN SIINÄ MENISI 70 VUOTTA YHTEENSOITTOON". EHKÄ SIKSI MAKKARALEIPÄ SINAPILLA MAISTUU HYVÄLLE AUSTALIASTA AIKOINAAN LÄHTÖPASSIT SAANEELLE TOMILLE, JOKA YLEENSÄ VIETTÄÄ FILIPPIINEILLÄ FILIPPIINIILÄISVAIMONSA KANSSA TALVET.

VAROKAA!

Mielellään sakinhivutuksen pelossa nimettömäksi jäävä rovaniemeläinen yksityisjatteliija sanoo, että varokaa eniten elämässänne niitä rovaniemeläistyperyksiä, jotka leikkivät fiksuja, ja kuuluttavat sen kaikelle kansalle tietäväksi.

Hänen mukaansa typerysten kokonaislukumäärä arvioidaan aina auttamatta liian pieneksi, koska todennäköisyys että henkilö on typerys, on riippumaton tämän muista ominaisuuksista.

Typerys on siis henkilö, joka aiheuttaa vahinkoa toiminnallaan hyötymättä siitä itse tai jopa aiheuttaen vahinkoa myös itselleen. Jotkut saavat perimässään poikkeuksellisen paljon typeryysgeenejä ja kuuluvat syntymästään lähtien typerysten eliittiin. Typerykset ovat pohjimmitaan vaarallisia, koska järkeillä on vahingollinen taipumus aliarvioida typerysten vahingoittamiskyky.

Tavalliset rovaniemeläiset eivät hänen mukaansa ymmärrä itseään arjen kiireiden ja välttämättömyyksien keskellä evätkä ole hereillä siitä mitä heidän ympärillään tapahtuu, sillä olemme kaikki kuin sokeita kanoja jyvän ympärillä, ihan kuten Michel Chion kirjoitti, koska luulemme yhden aistin välittämäksi luulemamme aistien välittyvän useiden eri aistien kautta.

Intohimon, ahdistuksen ja huumorin filosofi Sören Kierkegaard kirjoitti tästä vuonna 1843: ”Erään teatterin kulisessa syttyi tulipalo. Ilveilijä säntäsi näyttämölle varoittamaan yleisöä. Kaikki pitivät varoitusta vitsinä ja taputtivat. Ilveilijä yritti uudelleen, eikä yleisön riemulla ollut rajoja. Juuri näin maailma tulee tuhoutumaan älypäiden osoittaessa suosiotaan siinä uskossa, että kaikki on vain pilaa.

EI MITÄÄN ONGELMIA

"HÄN MYÖS MATKUSTEELEE PALJON MYÖS ULKOMAILLE OSALLISTUEN KOU-
LUTUSTILAISUUKSIIN, JA ON SAANUT MYÖS PALKINTOMATKOJA, SIKSI HÄN
KUTSUU MUITAKIN KOKEMAAN MARKKINOIMIENSA TERVEYSTUOTTEIDEN VOI-
MAN JA JAKAMAAN NIITÄ KAIKKIEN NIIDEN KANSSA JOISTA VÄLITÄMME."

Kun täynnä elinvoimaisuutta ja energiaa olevan Marja-Liisa Nurmelan jutustelua kuuntelee, olisi valmis ostamaan heti siltä istumalta häneltä vaikka vanhan käytetyn auton niin vakuuttava hän on omassa asiassaan.

Ehkä siihen viittaavat autokauppiaan tyttären geenit, mutta myös asia minkä puolesta Marja-Liisa jaksaa kiertää jatkuvasti puhumassa: terveys ja terveet elintavat.

Marja-Liisa kertoo miten hän itse innostui melkein kaksikymmentä vuotta sitten naapurin pyydettyä hänet kerran mukaan yhdelle kotisesittelylle, jonne oli tulossa eräs kodinhoitaja esittelemään pesuaineita.

Marja-Liisa päättikin kokeilla esittelijän muita tuotteita, ravintolisiä, ja innostui asiasta todenteolla viikon päästä tuntiessaan itsensä pirteäksi kuin peipponen, ja lapsesta asti häntä vaivanneen reumankin, mitä äiti yritti helpottaa tervaamalla tyttärensä nivelet ja lämmittelemällä uunin loisteessa, helpotti eikä tuntunut enää niin kivuliaalta.

Niin alkoi matka kiertävänä terveysvalistajana. Hän perehtyi kunnolla alaan ja huomasi miten suuri vaikutus ravinnolla oli hyvinvointiin ja elämänlaatuun.

Sen lisäksi että Marja-Liisa neuvoo, myy, kiertää, soptii tapaamisia ja auttaa ihmisiä löytämään terveellemmän tien omaan elämäänsä, hän myös matkustelee paljon myös ulkomaille osallistuen koulutustilaisuuksiin, ja on saanut myös palkintomatkoja, siksi hän kutsuu muitakin kokemaan markkinoimiensa terveystuotteiden voiman ja jakamaan niitä kaikkien niiden kanssa joista välitämme.

ROVANIEMEN TEMPPELI

"NYKYHETKENÄ ARVOSTAN TÄTÄ - MUTTA JOS SILLOIN AIKOINAAN
JOKU OLISI SANONUT, ETTÄ TÄHÄN TULEE TÄMMÖINEN
KULTTUURILAITOS, NIIN IKINÄ EI OLISI USKONUT KUKAAN"
- JUKKA RISTILUOMA

Nykyhetkenä arvostan tätä – mutta jos silloin aikoinaan joku olisi sanonut, että tähän tulee tällöinen kulttuurilaitos, niin ikinä ei olisi uskonut kukaan” - Jukka Ris-tiluoma

Rovaniemen taidemuseon Riitta Kuusikon ja Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan Sisko Ylimartimon toimittama kirja Korundista kertoo seikkaperäisen mielenkiintoisen tarinan siitä miten vanha postivarikko muuntui nykyajan monipuoliseksi kulttuuritaloksi.

Esipuheessa museonjohtaja Helena Liikkanen toteaa taustalla vaikuttaneen nykyajan trendin, kun vanhat teollisuuskiinteistöt eivät enää sovellu alkuperäiseen tarkoitukseensa, ne usein muutetaan kulttuurin käyttöön, kuten postivarikosta kulttuuritaloksi muuttunut Korundikin.

Liikkanen jatkaa, ettei Rovaniemellä vanhan postivarikon säilyminen toisen maailmansodan aiheuttamilta vahingoilta ollut ihan selvä tapaus, kun saksalaiset polttivat lähes koko muun kauppalan ennen kuin vetäytyivät kohti Jäämerta pohjoiseen. Kiireen keskellä postiautovarikko jäi onneksi räjäyttämättä.

”Mitä harvinaisempi vanha rakennus on paikkakunnalla, sitä merkityksellisemmäksi se käy nykyisille asukkaille. Mykät seinät kätkevät sisäänsä arvaamattoman paljon mennyttä elämää. Kulttuuritaloksi muuttuneessa rakennuksessa työskentelee ja siellä vierailee ihmisiä, jotka eivät näistä tarinoista mitään tiedä. Pala vanhaa tiiliseinää, ikkuna-aukon kulunut räystääslista tai portaikon koristeellinen kaide, joka saneerauksen yhteydessä on jätetty ennalleen, herättää kysymyksiä. Mikä tämä talo oli ennen? Ketä täällä oli, eli ja teki töitä”.

Näihin Liikkasen esittämiin kysymyksiin kirja antaa vastauksen ja kasvot; Jonna Katajamäki kertoo elämästä postivarikolla, Anniina Koivu varikon lapsista, Ulla Lempiäinen kuvataidevihuudesta kaupungissa ja Juhani Pallasmaa miten teollisuustalo lopulta muuttui taiteen iloksi.

Korundi on siinä mielessä ihmeellinen taideteos, että siinä yhdistyvät antiikin Rooman ja Ateenan mielikuvat esteettisyydestä ja etiikasta. Talon edessä olevat pylväät vievät meidät Schillerin käsitykseen antiikin kreikkalaisten järjestä, sopusuhtaisuudesta ja kirkkaudesta, sillä tavalla mitä Uuden ajan kulttuurihistorian kirjoittaja Egon Friedell tarkoitti kun hän sanoi, ettei kreikkalaisilla missään tavata uudenaikaista epäselvyyttä ja liikaselvyyttä.

Talo taas itsessään on jyhkeässä jämäkkyudessaan kuin historian kertomusten mieliimme muovaama pelettävän jäykkä, peruuttamaton ja massiivinen Rooman sotakoneisto, sillä sen uhkea punatiilikuori viittaa ohimennen kaiken sen aikoinaan sisältämän mölyn, jyskeen, paukkeen, kipinöinnin ja kirsunnan jäljiltä modernin ajan Danten kuumiin helvetinpätseihin, sekä Ca-ton ehdottomaan etiikkaan.

Synteessä kaikesta tästä uudisrakennusta katsoessa ja sen tunnelmaa sisältä kokiessa voi aistia käytännössä esteettisenä elämyksenä sen mitä Kant tarkoitti kategorisella imperatiivilla, vaikka sitä ei millonkaan missään toteutettaisi, missä moraalilla ei ole oikeastaan eettinen oppi siitä miten meidän piti tehdä itsemme onnellisiksi, vaan pikemminkin esteettinen ymmärrys muunnettu-

na Dostojevskin käsityksestä viisaasta ihmisestä hyvä-
nä ihmisenä, ja miten meidän piti tulla siten onnellisiksi
ymmärtämällä elämän yksinkertaisuuden ainutkertai-
nen kauneus mahdollisuutena johon kannattaa tarttua.

Arkkitehtuurin filosofiasta on kirjoitettu paljon kir-
joja kuuluisien mestarien; roomalaisen Vitruviuksen,
renessanssin Albertin ja modernismin Le Corbusie-
rin puolesta tai vastaan, kuten saksalaisfilosofi Hegel,
joka näki ihan saman Gizan pyramideissa kuin me ny-
kyajan ihmiset meidän aikamme juhlavissa yhteisissä
rakennuksissamme: ”Pyramidien tarkoituksesta ja mer-
kityksestä on vuosisatojen kuluessa esitetty monenlai-
sia hypoteesejä. Nyt näyttää kuitenkin epäilyksettä sil-
tä, että niiden tarkoituksena on sulkea sisäänsä hauto-
ja kuninkaille tai pyhille eläimille, Apis-härille, kissoil-
le, Ibis-linnuille ja niin edelleen. Tällä tavalla pyramidit
asettavat silmiemme eteen itsensä symbolisen taiteen
yksinkertaisen prototyypin.”

Siksi ei olekaan yhdentekevää millainen maailma
ympäröi meidät sinne tänne vapaasti ja villisti poukkoi-
levalla satunnaisella turhuudella, ja jossa julkiset raken-
nukset kätkevät sisälleen samalla tavalla kuin pyramidit
ja muut pyhät rakennukset ajatuksen uudesta huomises-
ta, osaksi piilossa, osaksi avoimesti härnäten ja vanhaan
nojautuen, mutta siitä jo irtirimpuillen kuin kevät ottaa
talvesta niskalenkin, sillä jo Platon tiesi täydellisen ole-
van olevan myös täydellisesti tiedettävissä.

Renessanssin arkkitehtuurissa Firenzen orpokodil-
laan aloittanut mestariarkkitehti Alberti kuvaa arkkiteh-
din älyllisesteettistä vastuuta näin: ”On suositeltavaa,

että arkkitehti menettelee samalla tavalla kuin kirjallississa töissä tehdään. Tällä alallahan kukaan ei kuvittele toimineensa hyväksyttävästi ellei ole lukenut ja syvällisesti tutkinut kirjoittajia, eikä pelkästään parhaita, vaan kaikkia niitä, jotka ovat kirjoittaneet jotakin asianomaisen käsillä olevaa työtä koskevaa”.

Juuri siksi kirjan mielenkiintoisin artikkeli on talon teollisuushallista kulttuuritaloksi muuttaneen, Suomen yhden arvostetuimman arkkitehdin ja rakennustaiteen museon entisen johtajan (samaa aikaan museon toimistopäällikkönä työskenteli myös toinen rakennustaiteen merkkihenkilö, entisen oikeuskansleri Paavo Nikulan vaimo ja mediapersoona Jone Nikulan äiti, Riitta Nikula, josta tuli myöhemmin taidehistorian professori Helsingin yliopistoon) kirjan lopussa oleva artikkeli: ”Teollisuustalosta taiteen iloksi”.

Pallasmaan nimi on tuttu kaikille, jotka ovat seuranneet suomalaisen rakennussuojelun historiaa ns. Fontellin talon tapauksesta 80-luvulla, jolloin yhden arvokkaan talon laitton purkaminen sai aikaan vastalauseiden ryöpyn kulttuuripiireissä ja rakennussuojelulain sekä sitä vastustaneet piirit, etunenässä aaltolaista suoraviivaista ja tehokasta jälkimodernismin lippua silloin Suomessa heilutelleen arkkitehdin ja Wieniin arkkitehtuurin professoriksi kiistojen keskeltä ”paenneen”, Timo Penttilän (mm. Helsingin kaupunginteatteri ja Ratinan urheilustadion Tampereella) toimesta.

Penttilä kritisoi näkyvästi syksyllä 1981 esillä olleen ”Suomi rakentaa 6”-näyttelyn ympäriltä mielestään ilmennyttä epämääräistä ympäristöoppia ja van-

han säilyttämistä. Hänen mielestään 60- ja 70-lukujen konstruktivistisen totuuden ja rehellisyyden palvonta oli vaihtunut Penttilän mörkönä pitämän ”ympäristöopin” yksinvaltiuteen, joka oli hänelle vain pahainen mitättömyyden ylistys: ”Mieluummin huono, keskin-kertaista naapuria jäljittelevä kuin hyvä siitä poikkeva uudisrakennus,” hän uhoi kirjoituksissaan.

Penttilä käytti kovaa kieltä ja syytti rakennussuojelijoita libido-ongelmista kärsiviksi. Taustalla oli Penttilän itsensä saama kritiikki ahneudesta ja vanhojen arvovakennusten häikäilemättömästä tuhoamisvimmasta. Penttilä vastusti omien sanojensa mukaan sellaista säilyttämisideologiaa, joka näki vanhuuden itseisarvona, joka oli häpeämättömästi muumioimassa arkkitehtuuria tekemällä maailmasta museota.

Penttilän ajatuksia pidettiin tuolloin öykkärimäisinä esimerkkeinä älyllisestä barbarismista. Ja vaikka ajattelun alku on erimielisyydessä – ei vain muiden vaan myös itsensä kanssa, ja että edes kerran päivässä oli tarpeen epäillä kaikkea niin perinpohjaisesti kuin mahdollista, Penttilä ei ylimielisessä norsunluutornissaan jaellessaan yksipuolisia tuomioitaan ja nakellessaan niskojaan rakennushistorian porukoille ymmärtänyt Spinozan kuuluisaa lausetta ”syy on läsnä vaikutuksissaan” hurjasti laukkaavan mielikuvituksensa huijatessa häntä tekemään jatkuvasti virheellisiä arvostelmia ajatuksella, hyökkäys on paras puolustus.

Mielenkiintoiseksi asian tekee se, että juuri Juhani Pallasmaa ja rakennushistorian museon ympärille kerääntynyt vaikutusvaltaisten yhteiskunnallisten toimi-

joiden joukko, mm. rakennushistorian museon johtokunnan puheenjohtajana toiminut Lahden entinen kaupunginjohtaja, ja silloin juuri valtiovarainministeriön valtiosihteeriksi nimitetty Teemu Hiltunen, sai aikaan vastalauseiden myrskyn ja käänsi viimeistään rakennushistorian museon tuottaman lähes kaikki Suomen museot kiertäneen ”Suomi purkaa”-kiertonäyttelyn jälkeen suojelemaan arvokasta, sotien jälkeisen purkuvimman jäljiltä valitettavan harvaksi käyneen Suomen historiallisen rakennuskannan säilyttämiseksi.

Arkkitehti Juhani Pallasmaa puhui kauniisti ja vakuuttavasti meneisyyden muistista rakennetuissa ympäristössämme, ja sen vaalimisen tärkeydestä osana arvokasta yhteistä muistiamme, jota ei saanut lyhytnäköisten ja rahastamismielessä liikkuvien alttarille mistään hinnasta uhrata.

Samaa linjaa hän jatkaa tämä kirjan artikkelissaan, missä hän valoittaa miten hän onnistui yhdistämään vanhan talon elementit uusien yksityiskohtien suunnitteluun, niin että Liikkasen alkusanojen toteamus siitä, että jokainen talon kävijä tietää mikä talossa on vanhaa, mikä uutta uudenaikaisessa kulttuuritalossa, käy ilmi selvästi toteen joka kerta kun utelias kulttuurinnälkäinen asiakas pistää päänsä talon sisään.

Ulla Lempiäinen kertoo artikkelissaan ”Kuvataidevihuri puhaltaa Rovaniemellä” miten saneerauksen yhteydessä vanhan punatiilisen rakennuksen ulkoista olemusta kohennettiin vain vähän, samalla kun sisätilat pantiin melkein kokonaan uusiksi:

”Rakennuksen yläkerran katon harjaa korotettiin

varhaiskristilliseltä kirkkoarkkitehtuurilta periytyvin ja hyväksi havaituin basilikatyyppisin kattoikkunoin luonnonvalon saamiseksi tiloihin. Pihan puolelle rakennettiin myös uutta ilmettä ja lisätilaa antava osa. Lisäksi museon pääsisäänkäynnin eteen aivan Lapinkävijäntien viereen jalkakäytävälle pystytettiin viiden graniittipylvään rivi. Antiikkiin viittavien pylväiden tarkoituksena oli Juhani Pallasmaan mukaan toimia ensinnä julkisen rakennuksen moderneina tunnusmerkkeinä sekä toiseksi rajata melko kapeaksi jääneelle jalkakäytävälle pienoiskokoinen sisääntuloaukko. Arkkitehti halusi luoda omalla tavallaan minimalistisen veistoksen käytämällä näissä pylväissä erilaisia graniittilaatuja ja kiiltoasteita, joilla hän sai aikaan mielenkiintoisia jännitteitä symmetrian ja epäsymmetrian välillä”.

Lempiäinen kertoo miten taidemuseon sisäänkäynnin edessä olevien abstrahoitujen graniittipylväiden tehtäväksi tuli symboloida katsojalle kulttuurirakennusta, koska arkkitehdin mielestä juuri nämä yksinkertaistetut ja askeettiset pylväät toivat uudelle kulttuurirakennukselle tavoiteltua ilmettä ja korkeakulttuurista tunnelmaa:”Pylväiden keskellä olevalla ohuella messinkipannalla arkkitehti on halunnut liittää mukaan mielikuvan koruesineistä. Pylväikkö ja rakennuksen seinään kiinnitetty pieni lasinen tuulikaappi metallioviineen viestittävät kävijöille ja satunnaisille ohikulkijoille, että juuri tästä pääsee Rovaniemen taidemuseoon”.

Taidemuseon ulkoseiniin on taltioitu Lempiäisen mukaan tärkeä osa sodassa hävitetyin ja jälleenrakennuskauden sekä sen jälkeisen Rovaniemen menneisyydestä.

Korundin seinien kautta välittyy katsojalle Pallasmaan tavoitteleva tunne ainutkertaisesta paikasta olemisesta, mihin Pallasmaan mielestä pitäisi aina liittyä myös pyhyiden tunne, talossa jossa hänen mukaansa oli sekä historiallista että tunnearvoa rakennustaiteellisesta värityksestään huolimatta.

Suomen Kuvalehdessä Riitta Pyysalo kirjoitti marraskuussa 1988 Rovaniemen taidemuseosta kutsuen sitä kauniisti Rovaniemen temppeleksi: ”Taidemuseossa kävijä saa yleensä ensimmäisen monitasoisen elämyksensä jo rakennuksen ulko-ovella. Rovaniemen taidemuseon edustan pylväiden vartioiman pienen lasikaapin metalliovien kautta astutaan sisään taiteen temppeleihin. Pelkkää museota instituutiona voidaan pitää yhtä vähän pyhäkkönä kuin arkistoa tai kirjastoa, sillä olennaista on rakennuksen sisältö ja tarkoitus. Taidemuseosta tulee pyhäkkö nimenomaan sen sisältämästä visuaalisesta ilmeestä, joka voi muodostua sekä arkkitehtuurista että kuvataiteesta ja joskus muotoilustakin.”

Korundin rakentaminen koostui kolmesta eri vaiheesta. Ensimmäinen vaihe toteutettiin vuosina 1984 – 1986, niin että Rovaniemen taidemuseo päästiin avaamaan yleisölle 17.10.1986. Toinen vaihe kesti vuodet 1986-1999. Lopullisen muotonsa talo sai 2007-2011, jolloin taidemuseon ja konserttitilojen yleisöosat yhdistettiin ja pääsisäänkäynti sekä yleisötilat sijoitettiin entisen korjaamopihan perälle.

Pallasmaa kertoo huonetilojen jakaantuneen pääpiirteissään siten, että museon tilat sijaitsevat Lapinkävijäntien varrella, yhteiset yleisö- ja toimistotilat sekä orkesterin jäsenten harjoitushuoneet ja orkesterin muut

tilat rakennuksen eteläpäädyssä ja taidemuseon taidevarastot pohjoissiivessä.

Kirjan elävintä antia on Jonna Katajamäen kirjoitus ”Elämää postivarikolla”, minkä hän aloittaa draamatistien tunnelmien vallassa talvisodan ensimmäisenä pimeänä talvipäivänä 30.11.1939 Rovaniemen postivarikon esimiehen, Josef Axel Backbergin, ajatuksin, kun hän seurasi radiosta tilanteen kehittymistä.

Katajamäki kuvaa intiimisti tavallisten postivarikolaisten elämänvaiheiden kautta, kuin aikoinaan suosituksessa television ohjelmassa ”Naapurilähiö”, tunnelmia ja tapahtumia aina siihen h-hetkeen asti, kun postivarikon huoltopäällikkö Matti Muukkoson puhelin soi eräänä päivänä, ja luurin toisessa päässä kaupunginsinööri Esko Maunu kertoi Muukkoselle etsivänsä sopivaa paikkaa Jenny ja Antti Wihurin rahaston tarjoamalle arvokkaalle taidekokoelmalle: ”Mitä tarttis tehdä, että saatas arvokas taidekokoelma vanhalle postivarikolle?” Muukkoselle asia kävi paremmin kuin hyvin, kun kaupunki hommasi korvaavat tilat postivarikolle Rakkatieltä ja latu oli avattu taidemuseolle.

Anniina Koivu keskittyy kuvaamaan artikkelissaan ”Varikon lapset” neljää rovaniemeläisnaista, joiden lapsuus 50-luvulla liittyi oleellisesti postivarikkoon: ”Varikolla asuneet ja kasvaneet lapset elivät sosiaalisessa ja eläväsissä yhteisössä. Oltiin kuin samaa suurta perhettä eikä lasten tarvinnut olla yksin. Sosiaalisuus paistaa kaikista eikä kenestäkään oo tullut nirppanokkaa. Kun olemme tavanneet vuosien jälkeen, niin kaikki muistaa vain kuinka on ikävä niitä aikoja. Postivarikosta ei ole varmasti huonoja muistoja kellään.”

JALKAPALLOTAITOKIRJA

FC SANTA CL

XIANG LONG

LAINEN RAHVINTOLA

400

HALKATON

FC Santa Claus
Jalkapallotaitokirja
Kokouskirja
Kokouskirja
Kokouskirja
Kokouskirja

AUS JUNIORIT

ROVANIEMELÄINEN "ÄIDIN OMIEN SANOJEN MUKAAN ITSENSÄ KASVAT-
TAMA" HORNEMEKANIKKO JUHA STENBACK KULUTTAA VAPAA-AIKANSA
FC LYNKIN NAPPULALIIGAN POMONA, JA ON KEHITTÄNYT 2,5-13 VUOTIALLE
ALAN HARRASTAJILLE OMAN JALKAPALLOTAITOMERKKIKIRJAN.

OKSENNUSKLUBIN KÄÄNTEISTEN FANIEEN UUDET PUNAISET VAATTEET

"KANTIKKAAN KOLHOUNEN JA KULMIKKAINEN ÄLYTTÖMYYSIEN ISO-REETUN EDUSTAMA MUKAMACHOMAINEN ESIPERSKARVARAAPUTTAJAIN AMISKULTTUURI JA ÄLYHOIÄLÄJÄTÄMÖLYAPINAMAISET SUKKAHOUSUKOHELLUKSET OLIVAT NÄILLE KÄÄNTEISILLE FANEILLE UUDET PUNAISET VAATTEET, PIKANTINA KIRPEYDENÄ - SEKOITETTUNA OMAHYVÄISTEN ITSETYYTYVÄISYYS-COCTAILIEN HALPAHINTAISIIIN MURHAAJATIRKISTYSIKKUNOIHIN."

Olettehan kuulleet sitä tarinaa kun iso-Reetu, Fredrikkinä itseään julkisuudessa kutsuva jonkinsortin (rimaa hipoen) laulaja kertoo tarinaa siitä miten hän ihmetteli 90-luvulla uutta suosiotaan nuorten keskuudessa, kunnes tajusi että yleisö inhosi häntä ja oli tullut kaukana eturivin loistepaikoista sijaitseville keikapaikoille vain pilkkaamaan tätä vuosikymmenet itseuhossaan tyhjää egoaan kasvattanutta mörrimöykkyä.

Kantikkaan kolhouden ja kulmikkaiden älyttömyyksien iso-Reetun edustama mukamachomainen esiperskarvaraaputtajien amiskulttuuri ja älyhoiäläjätämölyapinamaiset sukkahousukohellukset olivat näille käänteisille faneille uudet punaiset vaatteet, pikanttina kirpeytenä - sekoitettuna omahyväisten itsetyytyväisyyscoctailien halpahintaisiin murhaajatirkistysikkunoihin.

Näin sanovat valistuneet ja kaiken nähneet nykyrovaniemeläisnuoret, joita ei ole ihan sokerista tehty, ja jotka ovat monta kertaa fiksumpia kuin vanhempiensa sukupolvi.

Uuden sukupolven Jasmin etunenässä, keräävät yksösinhokkilistoilleen Jesse Kaikurantaa ja Arttu Viskaria, ja näiden riekkumisilla voitettaisiin vaalit kuin vaalit, jos he haluaisivat tehdä sirkkavennamot, mutta oksennusämpäri, perskännit ja kunnon räkänaurut riittävät, kun ymmärrys takaraivossa istuu yhtä tiukasti kuin paska Junttilan tuvan seinällä perimmäisenä kyvykkyytenä olla koko ajan samaan aikaan ristiriitaisesti monta toisistaan keskinäistä nokkapokkaa ottavaa minää tässä epävarmojen sattumanvaraisuuksien häilyvässä ohikiitävyydessä hohoijaatyperyksistä välittämättä ja siitä huolimatta.

EI CIAN VAKOOJA!

MEKSIKON RAJALTA USAN ARIZONASTA KOTOISIN OLEVAA LAPIN YLIOPISTON ENGLANNINKIELEN LEHTORIA GABRIEL SAVEZIA VOISI HYVIN LUULLA "PUNAISEN LOKAKUUN" AMERIKKALAISTÄHDEKSI. HÄNEI MYÖSKÄÄN OLE CIAN VAKOOJA.

RIEHAANTUNUT PILVI

"SILKKAÄ KÄRSIMYSTÄ, TURHAMAISSUUS, TEKOPYHYYS, ITSEPÄISYYS. JA MITEN ETEVÄSTI NÄMÄ PIRUT SAAVUTTIVAT PÄÄMÄÄRÄNSÄ. SANAT JA SÄKEET SÄIKYTTIVÄT IHMISIÄ... MINÄ SANON PYH TUOLLAISILLE KOTKOTUKSILLE JA KÄÄNNÄN SELKÄNI. EHKÄ HUOMENNA PAISTAA AURINKO. EHKÄ EI. SILLÄ EI OLE NIIN VÄLIÄ. JATKAN TAAS MATKAANI."

Rovaniemen kauneimman ja rakastettavimman koiran epävirallisen tittelin voi huoletta luovuttaa Nivavaaras-
sa asuvalle keskikokoiselle villakoiratyttö Pilville, jon-
ka elämä on kuin yhtä suurta koirarunoutta huolettoman
lähättämisen ja hännänheilutusten lomassa tässä mei-
dän ihmisten raskauttaman maailman epätodellisuuk-
sien sietämättömässä keveydessä.

Ja mitä maailman tärkeimpään asiaan rakkauteen tu-
lee - sen voi tietää vain kostealla kuonollaan nuuskiva
ja märkiä pusuja kielellään antava ”Riehaantunut Pilvi!”

”Riehaantunut Pilvi”, Kyoon, oli yksi kuuluisan munk-
ki Ikkyuun (1394-1481) lukuisista runoilijanimistä. Hän
oli epäsovinnainen ja särmikäs henkilö, joka oli kiin-
nostunut zenin opeista, temppelien ja munkkien iloista.

Tästä oman aikansa kapinallisesta ja monien ristirii-
tojen munkista kehkeytyi tavallisen kansan suusta suu-
hun elävä sankari, joka oli suorasanainen ja ovela auk-
toriteettien uhmaaja. Aina heikkojen puolella sorrettu-
ja puolustamassa.

Ikkyuulle ihminen oli varustettu yhtä uljaalla type-
ryydellä kuin härät, hevoset ja muut elikot. Runous oli
hänen mukaansa alun perin helvetissä keksitty:

“Silkkaa kärsimystä, turhamaisuus, tekopyhyys, it-
sepäisyys. Ja miten etevästi nämä pirut saavuttivat pää-
määränsä. Sanat ja säkeet säikyttivät ihmisiä.. Minä sa-
non pyh tuollaisille kotkotuksille ja käännän selkäni.
Ehkä huomenna paistaa aurinko. Ehkä ei. Sillä ei ole niin
väliä. Jatkan taas matkaani.”

PÄÄSIÄISEN NIETZSCHELÄINEN IHME

"NIETZSCHE KIRJOITTI "ILOISESSA TIETEESSÄÄN: "IHMISEN JA IHMISEN SILTANA EI OLE VAIN KIELI, VAAN MYÖS KATSE, KOSKETUS, ELE; AISTIVAIKUTELMAMME TIETOISEKSI TULEMINEN MEISSÄ ITSESSÄMME, KYKY TARKASTELLA NIITÄ JA IKÄÄN KUIN SIJOITTAAN NE ULKOPUOLELLEMME."

Pääisäisen ihme kannattaa kokea täpötäydessä Rovaniemen ortodoksikirkossa lankalauantaina puolenyön tietämällä, jolloin jumalaa kiittävä ortodoksikansa vaeltaa kynttilät kädessä kirkon ympäri hokien pelastajansa nousseen kuolemasta: totisesti!

Valkolankkuinen ortodoksikirkko näyttää ulkoisesti enemmänkin baptistikirkolta, mutta on sisältä yhtä intiiimi, kuin maan kaikki muutkin ortodoksikirkot.

Jäseninä on paljon karjalaisten ja kolttasaamelaisten jälkeläisiä, ja uusina ryhminä egyptiläisiä koppteja sekä meitä venäläisiä.

Pääsiäisen ihme koetaan viimeisen kerran Wagnerin Parsifalissa, jolle Nietzsche loi myyttisen, retoorisen ja assosiativisen Zarahustran, liian sovinnolliseksi ja latteaksi kokemalleen Parsifalille- vastavoimaksi, ja pimeäksi runouneksi, jotta moderni ihminen kykenisi näkemään hämärässä kaiken alun toivottomuuden.

Richard Rorty ylisti Nietzscheä, joka ”kuvaamalla itsensä omin termein loi itsensä, sillä konstruoimalla oman mielensä, hän loi sen ainoan osan itsestään, jolla on merkitystä. Sillä ihmiset eivät ole ”muuta kuin läsnä – ja poissaolevia taipumuksia käyttää lauseita, jotka ilmaistaan tietystä historiallisesti ehdollistuneesta sanastossa.”

Nietzsche kirjoitti Iloisessa tieteessään: ”Ihmisen ja ihmisen siltana ei ole vain kieli, vaan myös katse, kosketus, ele; aistivaikutelmamme tietoiseksi tuleminen meissä itsessämme, kyky tarkastella niitä ja ikään kuin sijoittaa ne ulkopuolellemme.”

ERÄS ROVANIEMELÄIS- VASTAUS SEURAN- HAKUILMOITUKSEEN

"PASKAN JAUHAMINEN VOI SAADA SINUT KORKEALLE,
MUTTEI PIDÄ SINUA SIELLÄ KAUAA."

Huomasin Rovaniemelläkin netin voiman ja mahtavuuden mitä uusien kontaktien solmiseen tuli. Tämä teksti pysäytti minut: "...Ensiksi mie en etsi tyttöystävää. En etsi mitään. Mua panettaa ajoittain tosi paljon, mut mie haluan, että joku ottaa minut vuan kainaloonsa tai edes halaa. Teen nykyään paljon töitä koska oon yksinäinen. Mulla ei oo varaa käydä baareissa vaikka haluan edes yhden illan unohtaa kaiken arkisen. Oletko nyt tyytyväinen? Molen ehkä kylmä koska en tiedä mitä ihmiset haluaa. Se on puolustusmekanismi. Mutsori jos koit sen negatiivisesti. Kaikki haluaa jotain. Suhdetta, seksiä, läheisyyttä. Mie haluan niitä kaikkia. Mie haluan suudella vaikka nyt ensin. Turvallisen naisen, jonka kaa harrastaa seksiä saatika viettää aikaa käymällä syömässä tai elokuvissa. Onko se liikaa vaadittu? Haluan jutella naisen kanssa ilman että on heti kiinni seksin merkeissä minusa. Onko liikaa vaadittu? Haluan seuraa baariin. Onko liikaa vaadittu? Haluan ihmisen rinnalleni. En mitään kottavaa kalkkuna tai bilehirmua. Haluan sellaisen naisen joka osaa olla myös kaveri eikä odota että häntä palvelee 24 tuntia seitsemänä päivänä viikossa kuin neljän tähden hotellissa. Sulle vaan sanon, että sie oot se kalkkuna, joka jutteli härän kanssa: - Haluaisin lentää puun latvaan, mutta minä en jaksa lentää niin korkealle. Härkä sanoi: - Mikset popsi minun paskaani, Se on täynnä kuitua ja antaa sinulle energiaa. Kalkkuna alkoi heti sitä napsimaan ja sai pian voimaa lentää alimmalle oksalle. Pian muutaman päivän popsimisen jälkeen se oli valmis lentämään puun latvaan. Sieltä Sen kuitenkin näki maa-jussi, joka ampui heti kalkkunan alas puusta. Kertomuksen opetus: Paskan jauhaminen voi saada Sinut korkealle, muttei pidä sinua siellä kauaa..."

VIIMEINEN KÖYHÄN KANSAN PUOLESTA

"KÖYHÄ MIES KUOLEE 12,5 VUOTTA AIEMMIN KUIN RIKAS MIES! NOINHAN SETAITAA OLLA, VALTOVARAINMINISTERIÖSTÄ TODETAAN. KÖYHIEN KUOLEMATEIVÄT VM: LLE KUITENKAAN KUULU, JOTEN ASIASSA PITÄÄ KÄÄNTÄÄ SOSIAALI - JA TERVEYSMINISTERIÖN PUOLEEN. STM EI VOI EPÄKOHDALLE MITÄÄN VM: N LEIKATESSA SEN JO VALMIIKSI NIUKKOJA TERVEYSRAHOJA. KUNNISSAKAAN KÖYHIEN LÄÄKÄRILLE PÄÄSYÄ EI VOIDA PARANTAA KUNTAVEROTUKSEN OLLLESSA KUULEMMA JO TAPISSA. JOTEN KAIKESSA RAUHASSA SAAVAT KÖYHÄT JATKAA ENNENAIKAISIA KUPSAHELUIJAAN." - ESKO-JUHANI TENNILÄ RUNOSSAAN "KAIKEN TAKANA ON SUPERMINISTERIÖ" VUONNA 2013 ILMESTYNEESSÄ KIRJASSAAN "TOPPARI ARKADIANMÄELLÄ"

Kyöhä mies kuolee 12,5 vuotta aiemmin kuin rikas mies! Noinhan se taitaa olla, valtiovarainministeriöstä todetaan. Köyhien kuolemat eivät VM:lle kuitenkaan kuulu, joten asiassa pitää kääntyä sosiaali – ja terveysministeriön puoleen. STM ei voi epäkohdalle mitään VM:n leikatessa sen jo valmiiksi niukkoja terveysrahoja. Kunnisakaan köyhien lääkärille pääsyä ei voida parantaa kuntaverotuksen ollessa kuulemma jo tapissa. Joten kaikessa rauhassa saavat köyhät jatkaa ennenaikaisia kupsahetelujaan.”- Esko-Juhani Tennilä runossaan ”Kaiken takana on Superministeriö” vuonna 2013 ilmestyneessä kirjassaan ”Toppari Arkadianmäellä”

Kun Lapin kautta aikojen suosituin ja pitkäaikaisin rovaniemeläiskansanedustaja Esko-Juhani Tennilä kertoi viime eduskuntavaalien alla luopuvansa eduskunnasta, moni ei ollut uskoa korviaan, ja koko Lapissa vallitsi hämmennys ja suru: olihan Tennilä ihmisenä poikkeuksellisen tarmokas voimapesä mitä tuli köyhän ja unohdetun kansan etujen puolustamiseen. Suru tuli myös puseroon Tennilän poliittisille vastustajille, sillä Tennilä oli niin pidetty ihmisenä yli puoluerajojen että moni äänesti Tennilää henkilönä siitä huolimatta ettei hänen edustamaansa poliittista linjaa ihan sataprosenttisesti olisi allekirjoittanutkaan.

Nuorena Tennilä oli yksi näkyvämpiä taistolaispoliitikkoja aikana, jolloin Lenin ja Otto-Ville Kuusinen olivat arvossa taistolaisnuorten opintopiireissä, ja taistolaisuus merkitsi ensimmäisen laajamittaisen marxilaisen intellektuellipolven syntyä Suomessa. Taistolaista sivistyneistöä leimattiin myös ”hyödyllisiksi idiooteiksi”.

Leninin sanonta hyödyllisistä idiooteista on porvarillisessa kielenkäytössä käännetty päälaelleen. Lenin puhui osasta sivistyneistöä hyödyllisinä idiootteina, kun he oman edun tavoittelussa tekevät porvaristolle palveluksia.

Ylipäättänsä taistolaiset eivät olleet niin homogeeninen ryhmäkunta kuin tavallisesti luullaan. Yhdistävänä tekijänä oli ensi sijassa ”revarien” eli SKP:n oikeiston vastainen taistelu. Tuo oikeisto vei lopulta puolueen taloudelliseen tuhoon. SKP joutui konkurssiin ja kansandemokraattinen liike menetti ”kasinopeleissä” omaisuutensa Kulttuuritalon ja Sirola-opiston.

Taistolaisnuorten radikalisoituminen kytkeytyi vahvasti kansainväliseen näkökulmaan. Erityisesti Vietnamin sodan vastaisella liikkeellä, Chilen tapahtumilla, kolmannen maailman vapautusliikkeillä ja lännen opiskelijaliikkeillä oli suuri merkitys 1960-luvun lopun ja 1970-luvun nuorisolle. Koulu eikä koti antanut tarpeeksi aineksia käsitellä näitä kysymyksiä.

Kansainvälisen solidaarisuuden kautta Neuvostoliiton maailmanpoliittinen rooli tuli ymmärrettävämmäksi. Neuvostoliiton kommunistinen puolue oli taistolaisille ”sopiva” liittolainen. Tämä asetelma antoi myös Kekosen Suomessa taistolaisille valttikortteja takataskuun.

Taistolaiset arvostelivat voimakkaasti Suomen porvariston politiikan tekoa ja talouden hoitoa. Kritiikki oli voimakasta, mutta ei siltikään tavoittanut koko todellisuutta, esimerkiksi joukkotyöttömyyden laajuutta.

Tennilässä yhdistyi pohjoisen poliittinen Don Quijote veikkohuovismaiseen Nätti-Jussiin, samalla tavalla kuin

Huovinen, joka kirjoitti poistipahtaneista ikijätkistä, joilla oli puhevaltaa ja uskallusta haukkua herroja ja olla tasavertaisia kenen tahansa kanssa, samalla tavalla Tennilä puolusti tiukasti viimeiseen hengenvetoon lappilaista unohdettua köyhää kansaa, ja ihan samalla tavalla kuin nirppanokkaiset pääkaupungin kulttuuripiirit alkoivat ilkkua Huoviselle hänen kainuulaisuudestaan.

Huovinen vastasi itse keksimänsä Kainuustit ry:n puoluesihteerinä, että kaikkien oikeiden kainuustien on koko elämänsä kirjoitettava ”maanukoista, pontinkankeittäjistä, ja salametsästäjistä sekä yleensä rahvaasta, ihan samalla tavalla Tenniläkin on koko ajan säilyttänyt itsellään tekemisissään elämänmakuisen rosoisuuden ja asioista niiden oikealla sanoilla puhumisen, ymmärtämällä tietynlaisen rikkinäisyyden ymmärtämisen osaksi ihmiselämän suurta mysteeriä siinä Franz Kafkan peräänkulluttamassa korkeassa tuomioistuimessa, mikä on ihmisen sisäisessä maailmassa, niin että joudumme sen kanssa tekemisiin lakkaamatta, jotta suoriutuisimme omatuntomme lahjomattomista vaatimuksista emmekä turvautuisi itsepetokseen.

Ehkä yksi syy miksi Tennilä luopui oli Goethen varoitukset, kun hän pelkäsi tiedostamisesta tulevan valtavan sairaalan, jossa olemme toistemme sairaanhoitajia, vaikka ei osannut sanoa juuta eikä jaata miten selviytyä tästä pahasta maailmasta olematta tyhmä (olkaa lampaita susien keskellä, viattomia kuin kyyhkysset ja ovelia kuin käärmeet), kun hyvään kehottavat ihmiset paljastuivat aina itse pahoiksi, tai heidän sanomansa takana oli vuosisatojen jäykkäniskaisuus, missä vanhojen miesten kuo-

laava hulluus yritti lannistaa leikkivän ja luovan ihmisen vapaan tahdon säännönmukaiseksi latteudeksi, tullen samalla itse riippuvaisiksi luomastaan suvaitsemattomasta julmuudesta inhimilliseen häilyväisyyteen sekä sattumanvaraisuuksiin naamioidussa heikompien kiusaamisessa ja kovaotteisessa alistamisessa.

Kun Tennilä aikansa päätoimisesti löi päätään turhaan vallan seiniin, hän oppi ymmärtämään Niccolo Machiavellin Ruhtinaan tavoin, että mikään yritys ei ole yhtä vaikeasti käynnistytävä, yhtä varoen suoritettava ja tuloksiltaan yhtä epävarma kuin uuden hallintojärjestelmän voimaan saattaminen. Uudistaja nimittäin sai vastaansa kaikki ne, joille vanha järjestelmä oli edullinen, ja nekin jotka katsoivat hyötyvänsä uudesta järjestelmästä, kannattivat häntä melko laimeasti.

Mutta ei Tennilä ole unohtanut ranskalaisfilosofi Jean – Jacques Rousseaut, jonka mukaan luonto oli tehnyt ihmisen hyväksi ja yhteiskunta on tehnyt hänet pahaksi; luonto oli tehnyt ihmisen vapaaksi ja yhteiskunta tehnyt hänestä orjan; luonto oli tehnyt ihmisen onnelliseksi ja yhteiskunta on tehnyt hänestä kurjista kurjimman olennon.

Rousseaulle turmelus alkoi sinä päivänä, jolloin harjinta liittyi aistimukseen, jolloin järki otti vangikseen vaiston, jolloin ihminen keksi pitää huolta myös tulevista tarpeistaan, jolloin hän näiden tulevien tarpeiden nimissä jakoi esineet käsitteiden minun ja sinun mukaan ja loi omaisuuden.

Näin syntyi luonnollisen tasa-arvoisuuden tilalle omaisuuden, voimaan, viekkauteen ja julmuuteen perustuva eriarvoisuus. Näin syntyivät etuoikeudet, näin joutuivat

toiset saamaan kaikki, mitään tekemättä, kun taas toisten oli pakko raataa nääntymykseen asti herrojensa hyväksi.

Näin syntyi yhteiskunta, joka näyttää vain tukevan anastajia heidän anastuksissaan ja raastavan köyhän vieläkin köyhemmäksi.

Tällä tavalla yhteiskunta kulki yhä eteenpäin turmeltumisen tiellä Rousseauin mielestä, koska olimme unohtaneet Senecan muistutuksen siitä, että meidän pitäisi ennen kaikkea huolehtia velvollisuudentunnosta ja muustakin hyveiden joukosta elämämme tärkeimpinä asioina.

Ei Tennilä ole vielä antanut periksi. Rovaniemellä yllättävän moni vastaantulija pyytelee nykyisin Tennilää vielä kerran koko Lapin pelastavaksi ehdokkaaksi, mutta Tennilä ei sano vielä juuta jaata. Nyt on kirjojen vuoro. Kustantajalle on lähtenyt samana päivänä kirja Arktisesta kun ulkoministeri Erkki Tuomioja oli siitä puhumassa Arktikumissa.

Tennilä kuitenkin pohtii Torppari kirjassaan miten Vasemmistoliiton 14 (-3) puoluejohto piti torjuntavoittona: ”Kuudes perättäinen Tali-Ihantala, ei perkele!-torjuu selittelyt Rantsu Rovaniemeltä. Vaatien pikaista paluuta Rikkaus-haahuilusta kentille, jossa kiroillaan rahan valtaa ja rahattomuutta.”

Päiväkirjamerkinnässään 11.09.2012 hän kertoo ettei hänestä sittenkään ollut sivusta seuraamaan kuinka vähällä hoitoväellä vanhusten vaivat vaihdettiin: ”Niin että tässä sitä taas (17. kerran) vaalilippuja torilla jaetaan elävänä ja mikin käteen saatuani melko äänekkäänäkin näyttönä siitä, ettei huutomummojen ja – pappojen aikaan tässä maassa ainakaan helposti toiste palata.”

UUTTA UIMAHALLIA ODOTELLESSA

"JARI ON PITKÄN LINJAN UIMAHALLIMIES JA ALOITTI URANSA SAMASSA TALOSSA ENSIN TAVALLISENA UIMAOPETTAJANA NOUSTEN 2003 MONIEN JOUKKOSTA UIMAHALLIN ESIMIEHEKSI, KUN LIIKUNTATOIMENJOHTAJAN HOMMISTA IRROTETTIIN MUUN MAAN TAPAAN UIMAHALLILLE OMA POMO, JOTTA UIMAHALLIASIAT LUISTAISIVAT SUKKELAMMIN."

Rovaniemen suositun ja tunnelmallisen Vesihiisi-uimahallin pomo, Jari Virta, odottaa kuin nousevaa kuuta vielä tämän vuoden puolella kaupungin päättäjien ratkaisua siitä saako Rovaniemi uuden hallin vai ei.

Jarin mukaan tarve on valtava. Vesihiisi on hänen mukaansa aikansa palvelut, mutta suuresta suosiostaan huolimatta, ja ehkä siksi juuri auttamattomasti vanhentunut, eikä vastaa enää tämän päivän käyttötarpeita.

Jari kehuu silti halliaan syystä estoitta. Onhan asiakastytyväisyys maan huippua, henkilökunta tosimumkavaa ja vakikäyttäjät viihtyvät uimahallissa melkein kuin kotonaan. Kodinomainen tunnelma ja tunnelmallisuus ovat olleetkin Vesihiisin valttikortteja maan ehkä parhaimman vesirentoutusosaston kanssa.

Jari kiistää heti että uusi ja ajanmukainen uimahalli, joka mahdollisesti rakennetaan vanhan tilalle, niin että uimakansa saa pulikoida Vesihiisissä samanaikaisesti kun uutta rakennetaan, olisi uutuudestaan, modernisuudestaan ja isosta koostaan huolimatta kolho. Päinvastoin.

”Ratoja pitää saada lisää. Päivisin ahtauden huomaa kun samaan aikaan porskuttelevat vesijumppalaiset, koululaiset, sotilaat ja eläkeläiset.”

Jari on pitkän linjan uimahallimies ja aloitti uransa samassa talossa ensin tavallisena uimaopettajana nousten 2006 monien joukosta uimahallin esimieheksi, kun liikuntatoimenjohtajan hommista irrotettiin muun maan tapaan uimahallille oma pomo, jotta uimahalliasiat luisuaisivat sukkelammin.

ROVANIEMEN HYVÄT JA HUONOT PUOLET

"ROVANIEMI ON TAPSAN MIELESTÄ ROVANIEMI PALJON AVOIMENPI KAUPUNKI JA IHMISIÄ ON HELPOMPI LÄHESTYÄ KUIN KOTKASSA, JOTA ENNEN VANHAAN PIDETTIIN JOVIAALIKAUPUNKINA, JOSSA KUNNON POIKAA EI PÄÄHÄN POTKAISTA."

Tapasin tosimukavan kotkalaisen Rovaniemellä. Kotka, tuo vanha venäläinen kaupunki itäisellä Suomenlahdella, on sielultaan ja ihmisiltään kuin Rovaniemi: lämpimän utelias ja älyllisen haastava, mutta mikä parasta-ilkikurisen humoristinen eikä herraskaista leikkiviä täydestä otava. Tämän tietää kotkalainen.

Kotkalaistaustainen viime syksynä hallintotieteiden maisteriksi valmistunut Tapsa muutti opiskelemaan Rovaniemelle vuonna 2007 ensin mediakasvatusta, mutta vaihtoi kandidaattivaiheen jälkeen pääaineeksi johtamisen psykologian, koska oli kiinnostunut kokemisen tutkimuksesta ja halusi suuntautua julkishallinnon tehtäviin. Hallintotieteiden maisterin papereilla saa Tapsan mukaan paljon parempia työpaikkoja kuin kasvatustieteiden vastaavilla.

Tapsa vertailee ammattilaisen silmin Kotkan ja Rovaniemen hyviä ja hyviä puolia.

Rovaniemi on Tapsan mielestä paljon avoimenpi kaupunki ja ihmisiä on helpompi lähestyä kuin Kotkassa, jota ennen vanhaan pidettiin joviaalikaupunkina, jossa kunnon poikaa ei päähän potkaista.

”Rovaniemellä on myös paljon rauhallisempaa asua. Viinan kanssa ei lotrata yhtä ylettämästi arjen keskellä kuin Kotkassa.”

Tapsa kaipaa kuitenkin etelärannikon pitkiä ja kuumia kesiiä ja kotkalaisten suvaitsevaisuutta.

Nuorena opiskelijana kummassakin kaupungissa töitä tehnyt Tapsa sanoo, että Kotkaan verrattuna Rovaniemellä pinnan alla, vähän kun sitä raaputtaa, löytyy suvaitsemattomuutta ja erilaisia ihmisiä katsotaan alentuvasti.

ANNA NAURAA PÄÄLLE KOSKA ON PÄÄTTÄNYT ISONA RYHTYÄ POLIITIKOKSI

Jo Perikles opetti että onli mahdollista, että tapahtumien kulku on yhtä mieletön kuin ihmisten ajatukset. Juuri sen vuoksi me syytämme kohtaloa, kun tapahtuu jotain vastoin laskelmiamme”, kertoo Anna 20-vuotias rovaniemeläinen opiskelija.

Istumme Kauppahuoneella kahvilla. Anna kertoo mitä on yliopistolla oppinut: ”Leipää ja sirkushuveja – tempun takaa unohtuu se totuus, että kaikki politiikka perustuu enemmistön välinpitämättömyyteen. Tertillianuksen mukaan mikään ei ole meille kristityille vieraampaa kuin politiikka.”

Anna näyttää kirjoistaan kertomuksen Antignoksesta, joka oli mieltynyt erääseen armeijan sotilaaseen tämän hyveellisyyden ansioista, ja määräsi lääkärinsä parantamaan miehen sitkeästä sairaudesta joka oli pitkään vaivannut häntä. Miehen tultua terveeksi Antignos huomasi hänen suorittavan tehtävänsä paljon aikaisempaa haluttomammin, ja kysyi mikä oli aiheuttanut muutoksen. ”Te itse”, hän vastasi, ”koska olette vapauttanut minut tuskista jotka saivat minut halveksimaan elämää.”

”Ihminen on aina ahne olento, joka saattaa olla hyvä ja jalomielinenkin aina sille päälle sattuessaan, mutta enimmäkseen julma ja vallanhimossaan itseänsä alentava. Eikä varmaan kaunaista vihankylväjääkään tarvitse etsiä, sillä kai se jonkinlaisena vuokralaisena asuu meissä jokaisessa”, Anna siteeraa jotain ajattelijaa ulkomaistista, ja nauraa päälle koska hän on päättänyt isona ryhtyä poliitikoksi.”

MIE-MALLISTO

Rovaniemeläinen Mie-kollektiivi otti vaatteillaan kantaa pohjoisen puolesta. Ensimmäinen mallisto puolusti Kemijärven yöjunaa, Salla-mallisto autioituvia kyliä. Lappi-mallisto kehotti jokaista löytämään oman Lappinsa. Mien vaatteet valmistettiin Suomessa ja pääosin kotimaisista materiaaleista.

Luonnon monimuotoisuus teemana jatkui aikaisemman Climate Mates -malliston pohjalta, joka käsitteli ilmastomuutosta. BEAST! -malliston materiaalina käytettiin mm. bambua, joka on nopeakasvuinen ja ekologinen kuitu.

Malliston painatuksissa seikkailivat suomalaiset suurpedot karhu, susi, ahma ja ilves. Mieland halusi muistuttaa vaatteillaan, että niin ihmiset kuin suurpedotkin ”olivat tärkeä osa luonnon monimuotoisuutta - ja rauhanomaiseen rinnakkaiseloon tuli pyrkiä.”

Mallisto käsitteli Lappiin liittyviä vääriä mielikuvia, ja kehotti ennakkoluulottomaan tutkimusmatkailuun ja oman näköisen Lapin löytämiseen:

”Malliston kuosissa on kuvattu Lappiin liittyviä klišeitä ja vääriä mielikuvia. Mutta eihän tämä maakunta pelkkää hillajankää ja tonttumaata ole! Voiko olla, että löydät oman Lappisi vaikkapa linja-autoaseman kahvilasta? Haluaisimme tietää mitä erikoista olet löytänyt Lapista? Millainen on sinun lappilainen sielunmaisemasi? Millaisiin mieleenpainuviin asioihin, tilanteisiin tai ihmisiin olet törmännyt Lapissa? Millaisia ennakkoluuloja tai huhuja olet kohdannut? Kerro meille oma lappilainen tarinasi.”

**TODELLINEN NÖYRYYS
ON OLEELLINEN OSA
HYVÄÄ VALLANKÄYTTÖÄ**

"JOS MIES ON MISTÄÄN KOTUISIN,
HÄN AJATTELEE TOIMIEMSAAN VAIN SITÄ,
ETTÄ TEKEEKÖ HÄN OIKEIN VAIN VÄÄRIN,
HYVÄNKÖ VAI HUONONKO MIEHEN TÖITÄ."

Suomen entiselle pääministerille, Matti Vanhaselle, Rovaniemi on tärkeä paikka. Täällä hän osasi luopua Kepun puoluekokouksessa vallasta vielä kun se oli hänen käsissään, osoittaen seuraajilleen samalla että todellinen nöyryys on oleellinen osa hyvää vallankäyttöä.

Rovaniemellä Vanhasta näkee paitsi Perheyritysten liiton asioissa, myös tapaamassa poikaansa, joka on armeijassa, ja tyttärtään joka opiskelee kaupungissa.

Vanhanen oli siitä harvinainen poliitikko, että hän puhui selkokielellä suoraan ihmisten sydämiin, eikä totuuden peittävää kaksoiskieltä Georg Orwellin Oceanin hengessä (Oceanissa puhuttiin harhauttamismielessä uuskieltä).

Rehellisenä ja suorana tunnettu Vanhanen osasi yhdistää järjen tunteen politiikkaan syvällä sisimmissään, missä ei ollut silmälappuja puhtaalle totuudelle, sillä jos hän olisi puhunut muiden poliitikkojen tapaan ”oceaniaa”, hän olisi palvelellut nöyrästi hyvän kaapuun pukeutuneita valehtelijoita, toistamalla heidän totuuksina levittämiään valhemantroja syvässä pimeydessä tallustavalle tietämättömälle kansalle.

Vanhanen valitsi kuitenkin toisin, ihan kuten oikeudenmukaisuuden esikuva Sokrateskin, joka ei antanut periksi kuolemankaan hetkellä periaatteistaan, vaan kertoi tuomarille, ”että olet väärässä, jos sinun mielestäsi ihminen saa välittää hengenvaarasta. Jos mies on mistään kotoisin, hän ajattelee toimiessaan vain sitä, että tekeekö hän oikein vain väärin, hyvänkö vai huononko miehen töitä.”

ANTTI LIIKKASEN POLIITTINEN ONGELMAJÄTE

"ZIMMERMANNIN RISTIKKÄISPISTOINA ILMAAN SOHITUT SANAT OLIVAT TEKSTISSÄ PISTELIÄÄN KOVIA JA TURHAN JULMIA. JA PUHUVAT OMAA KIELTÄÄN ZIMMERMANNISTA HENKILÖNÄ SEKÄ HÄNEN PUOLUEESTAAN SDP:STÄ, JOTA YKSI PUHEENJOHTAVAIHDOS EI PELASTA."

”Zimmermannin ristikkäispistoina ilmaan sohitut sanat olivat tekstissä pisteliään kovia ja turhan julmia. Ja puhuvat omaa kieltään Zimmermannista henkilönä sekä hänen puolueestaan SDP:stä, jota yksi puheenjohtavaihdos ei pelasta:”

Demareille valkoiset valheet ovat olleet puolueen syntyajoista välttämätön hyve vaalitaisteluissa. Punainen viiva ei olisi ollut mahdollinen ellei odotukset ja lupaukset olisivat olleet yliampuvia.

Näinkin pohjoisessa näyttää olevan muutama vanha ja riitaisa demari, ihan kuten itsensä poliittiseen paitsioon sekä aatteelliseen ja henkiseen konkurssiin ajanut nykypäivän SDP, entinen kansanliike, joka on nykyään toimisto ja kolme keskenään riitelevää eripuraista jäsentä ja kirjainta, joiden takana välkkyvät kuluneet iskulauseet ”kansainvälisyys, solidaarisuus ja tasa-arvo” eivät koskaan toteutuneet aina silloin tällöin julkisuu-teen vahingossa lipsuvien entisten ja huonosti kohdeltujen jäsenten paljastuksissa edes SDP:n sisällä.

Vahvasti ukkoutuneesta ja akottuneesta puolueesta on tullut suurta yleisöä kiinnostamaton sivukujien rän- sistynyt poliittisten saavutusten ulkomuseo, missä rikkinäinen gramofoni soittaa puna-armeijan kuoron laulamaa kansainvälistä, jota ei enää edes kukaan harvenneiden rivien uskollinen puoluesotilas jaksa kuunnella.

Sanotaan että 1900-luku oli sosialidemokratian vuosisata. 2000-luku kuluu pitkälle kun hyvinvointivaltiota paikkaillaan toimintakykyiseksi, paisunutta hallintoa puretaan demarivirkamiehistä, ja paikkaillaan demareiden tekemiä suuria virheitä taloudessa.

Yksi asia puolueessa ja ajassa ei ole muuttunut mihinkään: mielikuvakikkailu ja suoranainen valehtelu omien tavoitteidensa ihanuudesta ja ihmeellisyydestä.

Esimerkiksi hyvinvointivaltio on demariprobagan-
dan mukaan heidän tuotteensa. Samalla he vaikenevat
viisaasti sen tosiasian edessä, että paisuttaessaan val-
tion hallintoa ja menoja, he olivat viedä koko maan kon-
kurssiin.

Onpa Suomessa tehty kaikessa hiljaisuudessa talous-
huijaamisessa maailmanlaajuinen ennätyskin: paperil-
la ”puolen miljoonan jäsenen omistama”, demareiden
omistama ja johtama entinen ”edistyksellinen osuuslii-
ke” pilkottiin hiljaa ja myytiin palasina ulkomaisille si-
joittajille ilman että kukaan sai asiasta keskustella tai il-
maista mielipidettään puolesta tai vastaan.

Ainoa joka demareista on joskus ymmärtänyt sen et-
tei voi tuhlata enempää kuin tienaa, oli Väinö Tanner,
joka kääntyisi nyt haudassaan nähdessään demarijohta-
jien kyvyttömyydestä, typeryydestä ja ahneudesta joh-
tuneen valtavan miljardiluokan punapääoman (mm. omat
kaupat, ravintolat, hautaustoimistot, vakuutuslaitokset ja
pankit) surullisenkuuluisat alasajot ja konkurssit.

Mutta ei Tanner mikään puhdas pulmunen ollut. Päin-
vastoin. Hän juuri aloitti SDP:n tavaramerkiksi muodos-
tuneen poliittisen huijaamisen.

Ensimmäisen tasavallan demarijohtaja Väinö Tanner
vihjasi tienneensä ennen ensimmäisiä eduskuntavaa-
leja 1906 Eetu Salinin kanssa esittämänsä vaatimuksen
350 markan vanhuuseläkkeestä, mikä oli tuolloin rei-
lusti enemmän kuin väestön enemmistön keskimääräi-
set vuositulot, lupaukseksi, jonka sekä tiesi valheelli-

seksi, kuten myös sen, että se oli vain ääntenkalastelun takia tyhmillä kansalaisille tuntemattomille vesille heitetty täky, ja jo ajatuksenakin mahdoton (jonka jo silloinen myös Tilastollisen Päätoimiston johtaja August Hjelt sanoi olevan täysin mahdoton toteuttaa ja vievän maan konkurssiin), että se ei ollut lajissaan viimeinen, vaan siihen turvattiin aina vaalien alla, ihan kuin 1948 ”Jo Riittää” tai ”Suomi nousuun” 1979 vaalikampanjoiden alla, jotka molemmat johtivat myöhemmin puolueen sisäiseen näivettymiseen ja tannerilaisen puoluekoneiston kuristusotteen kiristymiseen sosiaalidemokratian kurkun ympärillä, niin että puoluepamppujen lapset ja demariperheet yhdessä saklaisten ayjyrien kanssa onnistuivat jakamaan puolueen vaikutusvallan keskenään vanhan vallassa olleen demarihyväveliverkoston avulla, niin ”status quoksi” ettei Suomessa tarvittu demariaatteen konkurssiin johtaneella tiellä lainkaan muualla maailmassa muodissa ollutta surkuhupaisaa ”Ruusujen sotaa”. Antti Rinne (isä entinen Lohjan kaupunginjohtaja) on sekä puolue-eliitin lapsi kuten edellisenkin puheenjohtaja Jutta Urpilainen (isä entinen kansanedustaja) että puoluekoneiston kasvatti ja ayjyrä demarijärjestötodellisuudessa, missä aydemarit ja järjestödemarit löivät julkisuudessa lekalla toisiaan päin pläsiä niin rajusti, että tästä tyrmistyneet jäsenet jättivät miljoonittain jäsenmaksujaan maksamatta, ja kymmenet miljoonat äänestäjät hylkäsivät demariaatteen lopullisesti äänestysuurnilla, siihen koskaan enää edes rautapihdeillä tarttumatta.

Epäsovinnainen ajattelijä Slavoj Žižek, joka sekoittaa omintakeisesti Jacques Lacanin psykoanalyysiä, Hege-

lin filosofiaa sekä Marxista juontuvaa yhteiskunta - ja kulttuurikritiikkiä siihen nykypäivän mielenahdistukseen, jossa kauhu ja trauma yhdistyvät pilkuntarkkaan alistumiseen orjapiiskuriyhteiskunnalle, väittää että suurten selitysten aika on ohitse, ja että siksi meidän ei enää pitäisi tavoitella kaiken selittäviä järjestelmiä ja globaalia vapautumista, ”suurten ratkaisujen vaatiman väkivallan pitäisi antaa tilaa erilaisille väliintuloille ja vastarinnan muodoille.”

Ja koska hän peräänkuuluttaa filosofi Ludwig Wittgensteinin vaatimusta salakavalan ja sekaannusta aiheuttavan hölynpölyn paljastamisesta ja vastustamisesta, minäkin innostun hieman raottamaan totuutta sen toiselta puolelta lukiessani Professori Robert Skidelskyn kirjaa ”Keynes, Return of Master”, jossa hän väittää keynesiläisen kapitalismin tuottaneen verrattomasti paremmat tulokset lähes kaikilla talouden mittareilla mitattuna kuin mikään muu, koska silloin hallitukset toimivat suhdanteita vastaan ja tasoittivat niiden vaikutuksia manipuloimalla kysyntää joko verotuksen tai valtiontulausten kautta.

Kaikki kuitenkin murtui hetkessä kun 70-luvun öljykriisin johdosta valtaan päässyt uusliberalismi lähti juuri päinvastaiseen suuntaan. Se vannoi markkinoihin kuin luonnonlakiin ja esitti, että markkinoiden toimintaan ei pitänyt puuttua, koska markkinoiden näkymätön käsi hoiti kaiken kuin luonto.

Keynesiläinen kapitalismi oli länsimaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta, mikä piti tyytyväisenä niin porvarit kuin työläisetkin, koska rahaa ja kulutettavaa riit-

ti koko elämäksi hyvien suhdanteiden aikana. Mielenkiintoista sekä keynesiläisessä kapitalismissa että uusliberalismissa, jotka ovat kuin kolikon vastakkaiset puolet oli, että niitä molempia toteuttivat länsimaissa sosiaalidemokraatit.

Mutta miten se oli mahdollista? Siitä aion nyt ottaa selvää lukemalla juournalistiseksi huipputuotteeksi keuhuttua Alamamedian omistamaa Lapin kansaa. Sitä ennen luotan kuitenkin vielä kirjoihini.

Bristolin yliopiston tutkija Stuart Lansley on teoksessaan ”Eriarvoisuuden hinta” jäljittänyt talouskriisin tärkeimmäksi syyksi tuloerojen kasvun: ”Finanssikriisin aikana tuloerot ovat entisestään kasvaneet ja saattaneet talouden nyt uuden taloustaantumana ja romahduksen partaalle”, Lansley arvioi. ”Kun työntekijöiden tulot eivät ole nousseet, kuluttajat ovat voineet ostaa lisää tavaroita vain lainalla. Ilman velkaantumista taloustaantuma olisi tullut jo aiemmin. On syntynyt kulutusyhteiskunta ilman kuluttajia”. Toisen ongelman on muodostanut Lansleyn käsityksen mukaan tulojen keskittyminen yhä harvempien käsiin. Henkilökohtainen vauraus, pankkilainat ja yritysten ylijäämät laskivat liikkeelle vapaata pääomaa. Siitä syntyivät talouden kuplat: asuntojen hinnannousut ja muut sellaiset kuplat, jotka saattoivat talouden polvilleen, hän toteaa. Kolmas syy on ollut pankkiirien miljoonabonuksissa, Lansley uskoo. Ne vääristävät kannustimet: eniten rahaa saattoi tehdä liike-elämän strategioilla, jotka eivät olleet tuottavia. Pankit syytivät rahaa yritysvaltauksiin, omaisuus - ja finanssikeinotteluun. Niiden avulla tehtiin omaisuuksia siirtä-

mällä olemassa olevia resursseja sen sijaan, että rahoituksella olisi luotu uutta varallisuutta, yrityksiä ja työpaikkoja, Lansley sanoo.

Siksi ei olekaan ihan mikä tahansa juttu millaiset ihmiset ja suuntaukset johtavat suurta osaa maan työläisistä ohjailevaa sosialidemokraattista puoluetta. Kaikille muille puolueille on eduksi jos SDP:n johdossa on sellaisia henkilöitä, joilla ei ole omaa linjaa tai linja on muilta lainattu.

Ja kun luin SDP:n Seinäjoen puoluekokouksen alla Lapin Kansaa, huomasin miten lehti langetti moraalisesti kyseenalaisen epäilyksen varjon pääkirjoituksessaan 7.5.2015 otsikolla ”SDP:tta uhkaa kahtiajakautuminen” ay-taustaisen SDP:n puheenjohtajaehdokkaan Antti Rinteen pään päälle (jonka ”näkyvästä roolista” Levin hisiskandaalissa lehti koko kevään repi juttuja tasaiseen tahtiin): ”Ay-pomo elvyttäisi taloutta sillä 1,9 miljardilla eurolla, jonka valtio kerää kokoon omaisuutta myymällä. Riihessä sovittiin, että tästä summasta laitetaan 600 miljoonaa investointeihin ja loput velanmaksuun. Toivoa sopii, että Rinteen haave sopimuspaketin pikaisesta avaamisesta ja uusista neuvotteluista vielä ennen kesälomia on pelkkä vaalitaktinen heitto, jota ei ole tarkoitettu vakavasti otettavaksi lupaukseksi.”

Kenellekään Lapin Kansan lukijalle ei jäänyt epäselväksi taustalla vaikuttava lehden omistajapiirien koomuslainen politikointi Rinnettä, ay-liikettä ja demareita vastaan Leninin haukkumisten anarkisti Kropotkinin tyyliin, jossa hän sanoi olevansa kurkkuaan myöten täynnä sitä vanhaa rähjää, joka ei ymmärrä politiikasta

mitään ja tunkee antamaan väliin neuvojaan, joista suurin osa on erittäin typerää.

Seuraavalle sivulle toimitus oli vielä kuin alleviivatukseen möröksi vihjaamastaan Rinteestä laittanut näyttävästi itseään toimittajaksi kutsuvan rovaniemeläisen SDP:n varakaupunginvaltuutetun Leo Zimmermannin, ”pökköä pesään lisäävän” alatyylisen ja hieman enemmän kuin tilatulta vaikuttavan ”yleisönosastokirjoituksen” (sitä lukiessa olin onnellinen etten ollut demari, sillä vaikutti siltä ettei siellä ollut maailman mukavinta ja älykkäintä porukkaa) otsikolla: ”Selkäänpuukotus ei pelasta demareita.” Kirkkovaltuutettunakin (Jean Paul Sartren näytelmässä Paholainen ja Hyvä Jumala, jumalaa eikä taivasta tai helvettiä ole. On vain maa. Sartren näytelmästä paistaa läpi ettei siellä missä on älyä ei ole illuusioita ja päinvastoin. Sartren mielestä ihminen on itse keksinyt hyvän ja pahan ja hän voi itse myös itsensä näistä vapauttaa tämän maan päällä ja tässä ajassa. Hyvä ja paha ovat erottamattomia, hän sanoo, ja siinä onkin Paholaisen ja Hyvän Jumalan eräs pääväittäjä. Sartren mukaan ei ole olemassa mitään muuta kuin minä itse ja minun valintani. Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, että jokainen aika tarvitsee omat sokraattiset totuudenpuhujansa ja uudistajansa, jotta moraalilla ei pääse näivettymään.) pilkka- ja vihakirvestä heilutelleen kirjoittajan mielestä Rinteestä ei ollut demareille puheenjohtajaksi: ”Valtiovarainministerinä eikä muutenkaan politiikan areenoille äkkiseltään.”

Zimmermannin ristikkäispistoina ilmaan sohitut sanat olivat tekstissä pisteliään kovia ja turhan julmia. Ja

puhuvat omaa kieltään Zimmermannista henkilönä sekä hänen puolueestaan SDP:stä, jota yksi puheenjohtavaihdos ei pelasta:” Kova, räikeämmän, likaisia keinoja, selkäänpuukottaminen, Rinteen uhkailut ja ay-liikkeen manipuloimat, pöyristyttävät, puoluekokouksen on syytä katsoa valintahetkellä vain puolueen ja vaan puolueen etua.” eikä hän juuri siksi ymmärrä, että tällainen puhe on vain kohtuuden häiriötila ja puutos, eikä siihen sen vuoksi voi yhdistää vakautta (Demostheneen väitettään sanoneen, että kaiken hyveen alku on tutkiminen ja harkinta, ja sen päämäärä ja täyttymys on horjumattomuus).

Tämä on tätä vihaisten lihansyöjien, nakkivarkaiden, sinapin, ketsupin, kaljan, munkin, kahvin, kerman, sokeerin, suklaakonvehtien, vaniljajäätelön mansikkahillolla ja viinereiden, valkoisen sokerin, valkoisten jauhojen, maltaiden, hiivan ja muiden vaarallisten hiilihydraattien normaalia arkipäivää.

Ja millaisia ihmisiä nämä ”zimmermannilaiset demarit” oikein olivat. Vanhaa kansaa. Sukupuuttoon kuolevaa työväentalonenäjengiä. Kansanvalistuksen toisen jatkokauden, 50-luvun yltiöoptimismin ja katteettoman toiveikkuuden ”Veijo Meren Jääkiekkokesän” viattomia ja hyväuskoisia, ja nyt kyynisiä, ja sairaita ”makkaraa, olutta, kahvia, tupakkaa, voita, kermaa, vaalea leipää, tangoja, Hurriganesia, pullaa, alennuslihaa, imeliä makeisia, lääkkeitä, tekohampaita, sydämentahdistimia, permanentteja ja hiuslisäkkeitä, korkokenkiä, kukkatapetteja ja palloverhoja, mahonkikirjahyllyjä täynnä valittuja paloja. Täällä pohjantähden alla – kirjasar-

joja, Anttilan alennusmyyntiluetteloita, kalastusoppaita, Mauno Koiviston muistelmia, suoria kermanvärisiä hou-
suja, lottokuponkeja”-tyyppejä.

Platonin Valtio on poliittisen kirjallisuuden klassikko, jonka oivallukset ahneista ihmisistä hyväksikäyttämässä valtiota ja aatteita omiin tarkoituksiin herätti jo 2500 sitten aiheellista vihostusta ahneen ja korruptoituneen ja valtaa väärin, omiin tarkoituksiin ja henkilökohtaiseen rikastumiseen käyttävän eliitin keskuudessa: ”Joko filosofeista on tultava valtioidemme kuninkaita tai niiden, joita nykyään kutsutaan kuninkaiksi ja hallitsijoiksi, on ryhdyttävä vakavasti harrastamaan filosofiaa, niin että poliittinen valta ja viisaus sulautuvat yhteen. Lisäksi niiden keskinkertaisilla kyvyillä varustettujen ihmisten, jotka nyt tavoittelevat vain jompaakumpaa mainituista, on astuttava syrjään. Muuten ei valtioiden onnettomuuksista tule loppua, ja luulenpa että samaa pätee koko ihmiskuntaan. Vasta sitten, kun näin tapahtuu, on mahdollista, että kaavailemamme valtio syntyy ja näkee päivänvalon.”

Platonin Valtiossa poliittinen filosofia alkaa pitkällä erimielisyyden esittelyllä, missä kaikki ovat yksimielisiä siitä, että oikeudenmukaista maailmassa olisi se, että kaikki saisivat sen mitä sieltä haluavat. Aristoteles määrittelee politiikalle tyypillisen logoksen.

Rancieren mukaan siinä yritetään tehdä näkyväksi loogis - poliittisen eläimen määritelmässä kohta, jossa tämä logos jakautuu ja paljastaa sen politiikalle omi-
naisen asian, jonka Platonin filosofia hylkää ja Aristoteleen filosofia yrittää ottaa haltuun: ”Monet asiat jää-

vät epäselviksi Aristoteleen selkeässä esityksessä. Jokainen Platonin lukija epäilemättä käsittää, että hyvän objektiivisuus eroaa miellyttävän suhteellisuudesta.” Rancier kirjoittaa, että oikeudenmukaisuus alkaa vasta, kun etujen jakaminen ja voittojen ja tappioiden tsaaminen loppuu.

Oikeudenmukaisuutta yhteisöä perustavana periaatteena ei ole vielä siellä, missä tyydytään ainoastaan esitämään yhdessä eläviä ihmisiä tekemästä toisilleen vääryyttä ja tasapainottamaan vääryyden tekemisestä syntyneet hyödyt ja vahingot. Ihminen seisoo oman itsensä varjossa ja valittaa maailman pimeyttä, sanoi jo aikoinaan demaritoisinajattelija Yrjö Kallinen: ”Tietämättä miten lähellä on totuus, ihmiset etsivät sitä etäältä. He ovat kuin se, joka istuu veden keskellä ja itkien valittaa janoa.”

Jo ennen Marxin kuuluisaa tokaisua ”Työläisellä ei ole mitään muuta menetettävää kuin kahleensa”, utopistisocialistit yrittivät löytää oikoteitä onneen kirjoituksissaan. Kallinen ymmärsi ihmisen perusongelmaksi vapautua kahleistaan vapaudenkaipuussaan vangitsemalla totuuden itsensä kuristavaksi voimaksi.

Italialaisella Antonio Gramscilla oli monia tärkeitä oivalluksia siitä, kuinka porvarillinen ideologia toimii ja vaikuttaa. Hänen tärkeä käsitteensä oli hegemonia. Tällä käsitteellä hän pyrki selittämään porvarillisen vallankäytön logiikkaa.

Porvarillinen hegemonia tarkoitti käytännössä sitä, että yhteiskunnan hyväosaiset osasivat ja saivat selittää kaiken itselleen parhain päin julkisuudessa ja pi-

tivät tiukassa otteessaan kaikkia yhteiskunnallisia instituutioita, joissa tavalliselle kansalle toistettiin heidän nöyryys – ja alistumisoppejaan, niin että ihmiset rituaalinomaisesti toimivat Nietzsche'n väittämän mukaan haluamatta tietää asioiden oikeaa ja todellista luonnetta.

Althusserin näkemys oli lähellä Cramscin ajatusta, kun hän vertasi käsitystään ideologiasta Freudin käsitykseen alitajunnasta, eli ideologia esitti niitä mielikuvia, joita yksilöllä oli omista todellisista elinehdoistaan, vaikka todellisuus jäi aina piiloon.

Saksalainen sosiologi Robert Michels pohti miten työväenliikkeen oma kehitys alkoi horjuttaa ja jopa rappeuttaa sen aatteellista luonnetta ja tavoitteita. Michelsin mielestä kaikille järjestöille oli ominaista oligarkian rautainen laki, eli järjestö kasvaessaan alkaa saada yhä enemmän ja enemmän harvainvaltaisia piirteitä.

Tämän mukaan jokainen puolue pyrkii mukauttamaan alkuperäisen tavoitteensa eli ideologiansa varsinaiseen ja todelliseen tavoitteeseen, joka on kasvaminen mahdollisimman suureksi. Uusien ryhmien tavoittelemisen muokkaa puoluetta ideologisesti, ja puolueet välttävät käyttämästä teorian puhtaita aseita, kuten Michels asian ilmaisi.

Puolueet hämärtävät Michelsin mukaan omaa profiiliaan, sillä taistelun ajatuksista katsotaan häiritsevän puolueen tosiasiallisia tavoitteita, ja kun moraalia pohdittiin, Kantin kategorinen imperatiivi sai kyytiä (Schopenhauer huomautti Kantia vastaan, ettei mikään ihmisteke voinut olla perustumatta etuun, sillä silloin sillä ei olisi motiivia).

Kallinen ihmetteli ensimmäisessä vuonna 1923 ilmestyneessä Veljeys-kirjassaan, miten ylevään aatteen pukeutunut itsekkyyks ja korkeilla tunnuslauseilla ratsastava omanvoitonpyynti on vallalla ihmisten miellissä, ja antoi kunnolla kyytiä tekopyhyydelle, mikä oli Kallisen mielestä ovelasti naamioitu ihmisyyteen pukeutuneeksi vallanhaluksi ja ihanteisiin kätkeytyneeksi omanvoitonpyyteeksi. Näiden alhaisten himojen ohjaamat ihmiset olivat Kallisen mielestä orjia, jotka synnyttivät tyranneja.

Demarijärjestöihin on aina hakeutunut ihmisiä, joita kiinnostaa enemmän vallan mukanaan tuoma henkilökohtainen taloudellinen etu ja mahdollisuudet kartuttaa omaa varallisuutta. Puolueen suuret rahavarat on hyljaa kulissein takaa jaettu entisten vallanpitäjien taskuihin säätiöimällä ja yhtiöittämällä puolueosastojen omaisuuksia, joista on aina silloin tällöin tullut esille räikeitä väärinkäytöksiä, kuten Riihisäätiön lakkauttamiseen johtaneet oikeustoimet.

Onnellisuusprofessori Markku Ojanen pohti kirjassaan ”Hyvä, Paha ihminen”, asiantuntevasti pahuuden perussyitä, pahuuden ja kielteisten tunteiden yhteyttä, vallan turmelevaa vaikutusta ja arkista pahuutta. Hän oli huomannut, että vaara oli suuri silloin, kun valta kasvaa. Historia oli Ojasen mukaan täynnä pelottavia esimerkkejä. Ojasen mukaan tärkein syy vallan turmelevaan vaikutukseen oli kritiikin väheneminen ja vastavasti ylistävän ja ihailevan palautteen lisääntyminen.

Koko hommassa on ilmassa suuren huijauksen ja kusetuksen maku. SDP on paperilla kaikille hyvää tarkoitt-

tava yleispuolue, mutta käytännössä periaatteiden osto- ja myyntiliike, missä valtaapitävän klikin mieltymysten mukaan kumarretaan ja pyllistetään aina niihin suuntiin, jotka ovat kulloinkin heille yksityishenkilöinä edullisia ja politiikkoina tarpeellisia.

Eikä puolueessa ole ollut koskaan kyse demokratiasta tai sosialismista, kuten Paavo Lipponen väitti eräässä 70-luvun televisio-ohjelmassa SDP:n nimen juontuvan. Nykytunnelmat vaikuttavat oudon tutulta ja sopivat hyvin kuvaamaan myös sosialidemokratian, aitouden ja vallan keskinäistä kolmiodraamaa, von Wrightin sanojen siivittämänä, varomalla ettemme aseta humanistista paatosta palvelemaan jo aikansa eläneitä poliittisia ja yhteiskunnallisia ihanteita, kuten demareilla näytti tapahtuvan.

Demariaate on kutistunut ”punaporvarien ja näiden kellokorttidemareiden” käsissä surkuhupaiseksi muistojen teatteriksi, missä on punaista vain väliajalla lasissa, jos sielläkään, näytelmässä, mikä ei kiinnosta eikä kosketa enää ketään, ja jossa näyttelijät unohtavat vuorosanojaan, eikä yleisö piittaa enää mistään muusta kuin siitä, että pääsee kättelemään paikalla olevat demaripamput ja mielistelemään heitä kotiinviemiseksi.

Hävytön hyväksikäyttö ja jatkuva alistaminen on tehnyt heidät vellihousuiksi totuuden edessä. He eivät uskalla nähdä mitään totutusta poikkeavaa, ettei se vaan herättäisi nukkuvaa karhua. Cicero sanoi, että kaikkien julkisten toimien ja tehtävien hoidossa on tärkeintä, ettei anna aihetta pienimpäänkään epäilykseen omanvoitonpyynnistä.

Tätä taustaa vasten oli ymmärrettävää, ettei Liikkanen suostunut kertomaan etukäteen ketä aikoi äänestää äärimmäisen tiukaksi jo etukäteen povatussa SDP:n puheenjohtavaalissa, vaan aikoi mennä suureen saliin ”sammutetuin lyhdyin”. Niinpä Liikkasen ääni oli todennäköisesti yksi niistä paristakymmenestä vaalin ratkaiseesta äänestä, joita Antti Rinteen 257-243 (14 äänen erolla) SDP:n istuvasta puheenjohtajasta ja valtiovarainministeri Jutta Urpilaisesta (Urpilaisen puheenjohtajuudelle kävi kuin paavi Bonifatius VIII:lle, joka astui virkaansa kuin kettu, toimi siinä kuin leijona ja kuoli kuin koira) ottaneeseen voittoon ei etukäteen osattu laskea, mutta jonka toivon varaan voitto rakentui.

Demareiden näkyvin rovaniemeläispolitiikko Antti Liikkanen on demariksi harvinaisen sivistynyt, mukava, fiksu ja hauska älykkö, joka tietää että suuttumus vastustaa kaikkien halujen tavoin itseään juuri siinä mihin se pyrkii. Siksi hänellä on vakavana ongelmana oma puolue – SDP.

Brechtilläistä Liikkasessa voi sanoa olevan asioiden, tapahtumien ja ihmisten liikkuvuus. Brechtin mukaan asioilla ei ollut penninkään totuusarvoa nykypäivässä, jos ne omaksuttiin sellaisenaan. Uusi aika oli Brechtille jatkuvaa muutosta ja vastausten etsimistä uusiin haasteisiin.

Brechtin teatteri tarjosi katsojalle älyllisen ja esteettisen vaihtoehdon valtakoneiston kuritusarvoja kopioivalle porvarilliselle realismille, ja oli siten oman aikansa radikaali toivonikkuna parempaan tulevaisuuteen kurkottaville, ja erilainen lähtökohta arvioida omaa elä-

määnsä ja suhdettaan ympäristöönsä, kuin mihin katsoja oli aiemmin tottunut.

Liikkasen poliittinen tragikomiikka tuo silmiemme eteen arjen hermostuttavan alastomuuden, ja kumoaa samalla synkän saksalaisen filosofin Friedrich Nietzsche'n väittämän, että tragedia syntyi ja kuoli Antiikin Euripideen käsissä sokraattisen järjen ja optimismin vaikutuksesta.

Yleinen väittämähän ennen Liikkasta on aiemmin ollut, että traagisuus katoaa, jos sovitus käy mahdolliseksi. Tämän tempun teki näyttävästi kirjallisuudessa Viktor Hugo Kurjissaan, mitä juuri siksi emeritusprofessori Matti Klinge kutsui aikoinaan ensimmäiseksi sosiaalidemokraattiseksi romaaniksi.

Ja kuten oli olemassa Pamukin Istanbul, Kureishin Lontoo, Austerin New York, oli olemassa myös Liikkasten Rovaniemi- ”palanen kutkuttavan jännittävää” poliittista kulttuurihistoriaa- sillä yhteiskunnallisesti aktiivisen Antin Helena-vaimo työskentelee Rovaniemen museoiden johtajana.

Ongelmajätteenä SDP on muodostunut Liikkaselle siksi, ettei puolue enää vastaa alkuunkaan sitä edistyksestä ja radikaalia yhteiskunnallista muutosliikettä johon hän nuorena kirkasotsaisena lääketieteen opiskelijana joskus aikoinaan 60-luvulla liittyi, vaan on päinvastoin muuttunut poliittiseksi kauhugalleriaksi ja painajaiseksi, Goethen varoittelemaksi tilitykseksi menneestä, missä eletään kädestä suuhun eikä nähdä taakse tai eteenpäin, missä demokratialta puuttui aikaa, jota taas byrokralialla oli yllin kyllin Hegelin sanoin, ”abstrakti

oli konkreettista ja konkreettinen tuli abstraktiksi.”Se tarkoitti myös sitä että, käsitteet ja arvot olivat karanneet toisistaan ja etääntyneet samalla kauas tavallisista ihmisistä muuttuen yhä tiiviimmäksi osaksi vallitsevaa hallintokieltä valtaapitävien tarpeita silmällä pitäen.

Sosialidemokraattien suurin ongelma on oman aatteensa väärentäminen, ja sen ympärille keksityt valheet (mm. Erkki Liikasen lapsilisähuijaus vuodelta 1987), ja se etteivät demarit tunne oikeaa Marxia.

Ja jos he eivät tuntisi suorastaan sairaalloista kammoa kaukaista oppi-isäänsä kohtaan, he voisivat oppia jotain Juha Koiviston ja Vesa Oittisen Megamarx-kirjasta, missä puhutaan äyllisen Marxin comebackista: mutta ei aivan samanlaisena kuin sitä ennen tulkittiin.

Marx oli toisin kuin demarit vieläkin luulevat, tarkkanäköinen ja analyttinen kapitalistisen tuotantotavan analyytikko, joka uusia uria avaten analysoi kapitalismin kehitystä globaalilla tasolla, ja kuvasi porvarillista yhteiskuntaa paremmin kuin kukaan muu. Tällainen Marx ei käsittänyt kapitalismia ja yksityisomistuksen järjestelmää muuttumattomina, ihmisluontoon kuuluvina asioina, ja siksi hän tarjoaa edelleen ohittamattomia ratkaisuja niille, jotka haluavat vaihtoehtoja uusliberaalille taloudelliselle, sosiaaliselle ja poliittiselle järjestykselle.

Marx oli sosialismin teoreetikko: tekijä, joka torjui Ferdinand Lassallen ja Johann Rodbertuksen julistaman valtionsosialismin idean. Tämä ajattelija ymmärsi sosialismin tuotantosuhteiden mullistamiseksi, eikä vain demareiden tapaan joukoksi näennäiskorjauksia yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Nyt suuriin uskottavuusongelmiin ja konkurssiin itsensä ajanut poliittinen vasemmisto on ollut siitä lähtien, kun sen katsotaan nimellisesti syntyneen Ranskan Suuresta vallankumouksesta vuonna 1789, hajanainen, riitaisa sekä kuppikuntainen.

Sitä on vetänyt erilleen paikallistasolla poikkeuksellisen vahvat ja itsekkäät oman edun tavoittelijat ja sosiaaliset kiipijät, joille yhteiskunnallinen asema on ollut asioita ja aatteita tärkeämpi, sillä vakavasti otettavalta poliitikolta odotetaan toisenlaista nöyryyttä ja kärsivällisyyttä amerikkalaisen runoilija Ralph Waldo Emersonin ajatuksen sanoin siitä, ettei puhuja menesty ennen kuin hänen sanansa ovat pienemmät kuin hänen ajatuksensa.

Vasemmistoa vastaan on myös käytetty kuuluisaa ”keppiä ja porkkana”- menetelmää sekä hajota ja hallitse periaatetta tuloksellisesti. Huonosti koulutetun, hajanaisen ja eriseuraisen ryhmän tahtoa on ollut helppo ohjata ja muunnella lyömällä kiilaa yhteiseen usein lähes olemattomaan yhteisrintamaan.

Valta virtaa historiallisessa ajassa ja paikassa eikä pysy paikallaan, Herakleitoksen kuuluisaa ajatusta varioiden. Yhteiskuntamme on julkishallinnollinen kone, joka syö puolet kansantulosta ja tuottaa tasa-arvoa. Julkisesta vallasta on kasvanut suuri syöppö, joka on ahminut kansanvallan ja valtiovallan koneistonsa välipalaksi. Suomessa kansanvalta on ollut valtionuskonto, joka on pitänyt yllä yhteiskuntaa.

Tästä on tullut suuri ongelma sen suurimmalle rakentajalle, sosialidemokratialle, joka on itse astunut rakentamaansa ansaan, ja muuttunut osaksi valtiota toi-

mimalla erillisenä hallintokoneistona valtion sisällä toteuttaen sen ideologista lähtökohtaa; hallita ja säilyttää, eikä sosialidemokratian omaa lähtökohtaa – uudistaa, parantaa ja muuttaa, vaikka elämme jo maassa, mistä utopistisosialistit aikoinaan unelmoivat, vaikka se onkin kapitalistinen.

Tällaista nurinkurista sosialidemokratiaa vastoin aatettaan ja jäsentensä tahtoa, ja silti vallan takia demareiksi itseään kutsuvien suurin ongelma on ollut toimia juuri päinvastoin kuin viisautta ja oikeudenmukaisuutta arvossa pitäneet kreikaklaisfilosofit, joiden totuudennetsinnän tärkein tavoite oli paljastaa kaikki aistiharhojemme muodot, ja yrittää muuttaa ihminen omaa täydellistä onneaan etsiväksi ja hyvää tarkoittavaksi ihmiseksi, joka olisi kykenevä hyvään muutokseen ja oikeudenmukaisuuteen yhdessä toisten kanssa eikä toisten kustannuksella, kuten nyt asianlaita oli.

David Hume teki tätä työkseen 1700-luvulla vihjatesaan sen ajan muille ”edistysuskoisille älyköille”, ettei ihminen muutu siitä paremmaksi että hänen ympäristönsä muuttuu.”Jos otamme käteemme jonkin teoksen. Esimerkiksi uskonnollisen. Tulee meidän kysyä, sisältääkö se mitään määrää tai lukua koskevaa abstraktia päättelyä? Ei. Sisältääkö se tosiasioita tai olemassaoloa koskevaa kokemusperäistä päättelyä? Ei. Heitettäköön se siis tuleen, sillä se ei voi sisältää muuta kuin viisastelua ja harhaluuloja.”

Syy miksi SDP:n tyhjiin kupanneet hallinnon jäsenkirjademarit roikkuvat vallan liepeillä, voi lukea Silvo Kaasalaisen Virkanimitysruletti-kirjasta: korruptio ja

poliittiset virkanimitykset, josta Göteborgin yliopiston professori Bo Rochstein mukaan seurasi, että sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin sekä pätevän, puolueettoman ja korruptoitumattoman hallinnon välillä on vahva yhteys. Tämä ei koskenut Rochsteinin mukaan vain kehitysmaita, vaan myös esimerkiksi Etelä-Euroopan maiden taloudellisen kriisin pääsyyinä oli korruptio ja vallan väärinkäyttö.

Puoluevallassa piili diktatuurin siemen ja korruptio. Transparency Internationalin mukaan Suomi oli maailman eniten piilokorruptoituneita maita juuri ”hyvä veli ja maan tapa-kerhoillaan”.

Korruptio ei ole vaarallisimmillaan vallan tietois- ta väärinkäyttöä, vaan tietämättömyydestä johtuvien ja kohtalokkaan suurten virheiden tekemistä. Aristoteles varoitti, että kuten yksilö voi olla moraalisesti kykenemätön, niin voi olla kokonainen valtiokin, ja syytti oman aikansa sofismia siitä, että siltä puuttui kokonaan tieto valtiomiestaidon luonteesta ja tarkoituksesta.

Vallassa yritetään roikkua hinnalla millä hyvänsä ha- maan kuolemaan saakka: ”Ei se mitään, jos maailma tu- houtuu, jos se vain tuhoutuu demokraattisesti”, kirjoit- ti Eero Paloheimo.

Pohjalla vaikuttaa myös kummallinen sekoitus kris- tillistä moraalialia ja tekopyhyyttä, vaikka jo John Stuart Mill vastusti kristillisen moraalin olennaisesti itsekäs- tä luonnetta, koska hänen mielestään kristinusko erotti jokaisen ihmisen velvollisuuden tunteet muiden ihmis- ten intresseistä vain siksi, että jokin itseä kiinnostava vaikutin tarjottiin korvaukseksi tästä kieltäytyksestä.

Millin mukaan jonkin muunkin kuin aukottomasti kristillisistä lähteistä johdetun etiikan täytyy esiintyä rinta rinnan sen kanssa, jotta ihmiskunnan moraalinen uudistuminen tapahtuisi.

Meidän pitäisi alkaa puhua oikeista ongelmista jotka meitä vaivaavat; rakenteellisesta poliittisesta korruptiosta, tuloksettomasta politiikasta, köyhien köyhtymisestä, mielikuvituksettomista ja lyhytnäköisistä poliitikoista. Laiskoista ja surkeista jäsenkirjalla valituista virkamiehistä, jotka menevät aina sieltä mistä aita on matalin ja jälki on myös sen näköistä sekä tämän kaiken mahdollistavasta ja itseään täydentävästä poliittisesta eliitistä, jotka seisovat tiukasti hyvää tarkoittavien ihmisten ja raikkaiden ideoiden tiellä.

Katsoin ennen Antti Liikkasen tapaamista vanhan vaalivideon, joka esitteli sosialidemokratian perusarvoja varmasti sata kertaa läpi. Väinö Tannerin jykevät äänet iskostuivat sydämeeni murhaavasti samalla, kun taustalla soi aivot sulattava tunteisiin vetoava höttö mukavien kuvien pyöriessä koko ajan taustalle vakuuttaen mahdollista äänestäjää puolueen hyvistä tarkoituksiperistä, jotka olivat selvästikin vain ylimakeita historiallisia sanoja ja turhia lupauksia, jotka eivät enää jaksaneet vakuuttaa edes naapurin hyväuskoista mummoa, nyt kun Immanuel Kantin pelkäämästä valehtelusta on tullut yleisesti hyväksytty tapa ihmisten elämässä ja yksi tärkeimmistä vaikuttamisen keinoista, ei kukaan enää oikeasti usko mihinkään ja siksi millään ei oikeasti ole mitään merkitystä.

Kaikkien poliitikkojen helmasynti on se, että he valehtelevat päivittäin, ja valehtelevat silloin erityisen pal-

jon, kun väittävät etteivät valehtele koskaan, tai että toimivat muka aina puhtain vaikuttimin jonkin hyvän asian puolesta.

Sartre olisi sanut tällaisesta valehtelusta hepulin, jossa hartaana toiveena on, että valehtelun kohde kehuisi, kiittäisi ja ylistäisi valehtelijaa ja toimisi juuri niin kuin valehtelija kertomuksillaan haluaa hänen toimivan.”Jos valehtelen tullakseni kehuksi, niin se mitä pohjimmilltani tahdon, on olla toisen ihmisen vapauden miellyttävän ratkaisun objekti, jota vapautta juuri kehuminen merkitsee.”

Augustinuksen mukaan henkilön voidaan katsoa valehtelevan tai olevan valehtelematta ainoastaan hänen aikomustensa perusteella.

Siten henkilö, joka sanoo väärän totena, luullen sitä todeksi, ei valehtele, vaan hän on erehtynyt tai ajattelematon. Sen sijaan joku voi valehdella puhuessaan totta, kun hän luulee totta vääräksi ja kertoo sen tarkoituksenaan valehdella.

Michel de Montaignen mukaan valehtelemisestä seuraa kaksi suurta ongelmaa. Ensinnäkin ongelman aiheuttaa muisti. Kun sanomme yhdellä sitä ja toiselle tätä, emme aina muista ihan tarkkaan mitä olemme muille sanoneet. Toinen on se, että valheella on tapana kasvaa ja muuttua suureksi. Valhe liittyy aina haluun saada toinen ihminen uskomaan sellaisia asioita, jotka eivät pidä paikkansa, mutta jotka ovat edullisia asian esittäjälle tai johdattavat hänet haluamaansa suuntaan tai saa asiat näyttämään sellaisilta kuin esittäjä haluaa ne kuulijan näkevän.

Antti Liikkasen suureksi mieliharmiksi SDP:n syök-sykierteessä pitävä ongelma on institutionalismin ylivalta ja retoriikan puute (Aristoteleen sanoin, meidän on elämässämme tiedettävä, mitä tavoittelemme.

Silloin todennäköisimmin saavutamme haluamamme, niin kuin jousiampujat tähtäävät selvään maaliin): kansankielellä sanottuna koko puolue näyttäytyy ulospäin mahona lehmänä täynnä mielikuvituksettomia ja pikkusieluisia byrokraattinilkkejä, joiden kyky esittää asiansa on joko olematon tai sitten asiat, joita he yrittävät muille tyrkyttää (huonoa ei tule hyväksyä siksi, että sillä on joskus saatu paljonkin aikaan), ovat ikävän tylsiä; suurelle yleisölle epämieluisia ja kelpaamattomia (kun yhteiskunnan rahoilla elävä huumeilla aivonsa tuhonnut työtön raksamies kertoo äänestävänsä Kokoomusta, tietää, että jonkun on pahasti oltava vialla demareiden viestissä).

Demarit ovat hukanneet sadassa vuodessa ylimielisyyttään tärkeän taidon ammentaa yleisön suosiota omasta itsestään, vastustajistaan sekä kuulijoista ja itse asiasta. Omasta persoonasta niin, että he olisivat varmistaneet muiden suosion kehumalla omaa toimintansa, ”kuitenkaan ilman ylimielisyyttä”, kertomalla muille miten he olivat aiemmin toimineet hyvin ja epäitsekäästi yhteistä hyvää palvellen, ja että heidän oli nostettava esiin vaikeuksia tällä vaikealla tiellään, ja pyydetävä apua kuuntelijoiltaan, osoitettaen heille etteivät halua panna viimeistä toivoaan kehenkään muuhun kuin heihin.

Heidän olisi pitänyt myös maalata vastustajansa vihan, halveksunnan ja epäsuosion väreihin Quintilianuk-

sen puheoppaan kehotuksin:”Ei ole perää siinä valituksessa, että vain harvoilla on kyky ottaa vastaan saamansa opetus ja että suurin osa ihmisistä on niin hidasälyisiä, että opetus on ajan ja voimien haaskausta. Päinvastoin tulet huomaamaan, että suurin osa ihmisistä tajuaa nopeasti ja on halukas oppimaan. Se on luontaista ihmiselle, niin kuin lentäminen linnulle, juoksu hevoselle tai saaliinhimo petoeläimelle. Ihmismieli on varustettu niin suurilla kyvyillä ja lahjoilla, että sielun uskotaan olevan taivaasta peräisin. Tylysiä ja huono-oppisia ihmisiä syntyy yhtä vähän kuin epämuodostuneita lapsia, ei heitä paljon ole).

SDP:n ilmiantuumisen maamme poliittiselle kartalle ja agitaation sydämenpunaisen voiman kuvaa parhaiten Ilmari Kiannon Punaisen viivan hurja agitaattori Puntarpää:”Näin hän pauhasi ja pilkkasi ja kiihotti ja kehui tuo köyhälistön vaaliagitaattori ja pehmitteli saloseudun jäykkäniskaista joukkoa, joka niin harvoin oli kuullut minkäänlaisia yhteiskunnallisia puheita. Hänen kissanvihreät silmänsä välkähtelivät oudosti päässä, jonka jokainen hiuspiikki näytti kirkuvan taivasta kohti, hiki tipahteli kirkkaina pisaroina rypistetyltä otsalta ja punainen rusetti letkahteli leuan alla. Hän oli uljas ja kunnioitettava kaikessa hullunkurisuudessaan. Hänen sanansa syöksähtelevät kuin sulkunsa särkeneen kosken vedet ryöppyen kovien kallioiden välissä, huuhtoen tieltänsä esteet.”

Ja kun Pohjolan viimeinen suuri tulenpalava sosialidemokraattinen retoorikko, Ruotsin murhattu pääministeri Olof Palme sanoi politiikan olevan tahdon asia, hän

ei tiennyt, että juuri tahdon puute ajoi naapurimaan vahvasta yliminästä ja heikosta itsetunnosta kärsivän SDP:n lähes konkurssin partaalle.

Stoalaisesti ajateltuna palmelainen tunnepolitiikka oli hyödyllinen, jos se vain oli kohtuullinen. Mutta näin oli vain, jos se oli luonnostaan hyödyllinen eikä alistunut järjen määräiltäväksi. Mitä vähemmäksi tämä poliittinen tunne tuli, sitä vähemmän se onnistui tekemään muille vahinkoa. Kohtuullinen poliittinen tunne saattoi siis olla yhtä harmitonta kuin kohtuullinen järjenkäyttö, ja jättää jälkeensä vain pikkuriikkisen demareita kiusaavaa kohtuullista pahaa.

Demareiden ongelma on silti laajempi kuin miltä se äkkiseltään stoalaisesta näkövikkelistä näyttää. Kyseessä on demarieliitin ideologinen kriisi, jonka edessä jopa mestarilliset Rabelais ja Swift kalpenisivat, ja mikä lopetti ikävällä tavalla hallinnon voittoon Jean-Jacques Rousseau'n Yhteiskuntasopimus - kirjassaan esittämän teorian yksilön vapauden ja hallintojärjestelmän välisestä suhteesta (Rousseau loi ajatuksillaan pohjan suurten vallankumousten perusvaatimuksille vapaudesta veljeydestä ja tasa-arvosta).

Rinteen voitto oli lajissaan ensimmäinen SDP:n historiassa puolueliittiä vastaan tässä ”Ruuusujen jatkosodaksi” nimetyssä SDP:n sisäisessä taistelussa, missä ay-liikkeen eliitti sai nyt makean koston hävittyään Lipposelle 1990-luvulla.

Demareiden ongelmat eivät koske vain Suomea. Espanjan demareiden kannatus romahti historiallisen alhaalle 30 prosenttiin, kun kehnoa ja periaatteidensa vastaista talouspolitiikkaa harjoittaneet espanjalaisde-

marit saivat maan hetkessä konkurssin partaalle, samalla kun rikkaat ja suuryhtiöt sekä pankit rikastuivat tavallisten kansalaisten kustannuksella.

Aikamoinen saavutus Espanjan demarihallitukselta oli saada yli viisi miljoonaa ihmistä lisää työttömyyskortistoon, ja tuhansia suurkaupunkien köyhiä nuoria kaduille ruoka-avun varaan. Ihmiset huutelivat kaduilla vaalivoiton selvittyä demarihallituksen vastaisia iskulauseita. Sanoma tuntui kaikilla olevan sama: miten nämä hävyttömät ja korruptoituneet ihmiset voivat häpäistä Espanjan kunniakkaan sosialistisen perinnön kutsumalla itseään sosialisteiksi!

SDP:n akilleen kantapääksi ja kannatuksen todelliseksi laskun syyksi on paljastunut puolueen harjoittaman politiikan kaksinaamaisuus, samaan tapaan kuin nyt Kreikassa, jossa paikallinen sosialistipuolue PASOK petti pahoin kannattajansa. Kreikassa kansalaiset pääsivät kriisin varjolla eroon inhoamastaan demarihallituksesta, joka petti heidät kovalla tavalla. Sosialistihallitus lupasi äänekkäästi päästessään valtaa verottaa rikkaita, mutta tekivät sen päinvastoin, kiristäen tavallisen kansan elinolosuhteita korottamalla heidän verojaan ja maksujaan, niin että kansalaiset suuttuivat ja lähtivät ulos osoittamaan mieltä, sillä seurauksella, että hallitus vaihtui.

Demarit eivät lukeneet tai ymmärtäneet suursijoittaja Georg Soroksen vuonna 1999 suomennettua oraakkelimaista kirjaa. ”Kansainvälisen kapitalismin kriisi” Soros kirjoitti, että markkinafundamentalismista oli tullut pääuskonto, joka oli päästänyt rahoituspääoman päättämään asioista: ”Väitetään, että yhteistä etua edis-

tetään parhaiten antamalla jokaisen valvoa omia etujaan, ja että kollektiiviset päätökset yksityisen edun häiritsemiseksi vain vinouttavat markkinamekanismia. Se ajatus on avoimelle yhteiskunnalle vaarallisempi uhka kuin mikään totalitaarinen ideologia.”

Soros kirjoitti, ettei kansainvälinen kapitalismi lepää niin kauan ennen kuin kaikkia markkinoita tai resursseja ole vielä yhtiötetty. Eikä näiden yhtiöiden tavoitteena ollut Soroksen mukaan työpaikkojen luominen, vaan niin halvan työvoiman palkkaaminen kuin mahdollista. Nykyisten päätösten ja tulevien tapahtumien välillä oli Soroksen mukaan kaskisuuntainen yhteys, jota hän nimitti refleksiivisyydeksi:” Heidän täytyy arvioida tulevaisuutta ja heidän asenteensa vaikuttavat näihin arviointeihin. Arvot ovat puolestaan refleksiivisiä. Niihin vaikuttavat yhteiskunnalliset olosuhteet ja ne puolestaan vaikuttavat siihen, millaisiksi yhteiskunnalliset olosuhteet muodostuvat.”

Soros maalasi kirjassaan pirun seinälle väittäessään markkinaideologian tunkeutumisen kauas liiketoiminnan ja talouden ulkopuolisille alueille turmelevan ja lopulta tuhoavan yhteiskunnan, ihan kuten Kreikassa ja Suomessa on käynyt viime vuosina.

Markkinafundamentalismi on saanut niin vahvan jalansijan, että kaikki yritykset vastustaa sitä leimataan turhaksi ääriliikkeiden ja sivistymättömien ihmisten vohottamiseksi, kuten Paavo Lipponenkin teki kirjassaan ”Sivistys” rivien välistä.

Soros jatkoi, että tällaisessa yhteiskunnassa ihailaan menestystä enemmän kuin mitään muita näkö-

kohtia. Poliitikot saavat tunnustusta siitä, että ovat tulleet valituiksi, eivät kannattamiensa periaatteiden vuoksi: ”Liikemiesissä arvostetaan heidän vaurauttaan, ei heidän nuhteettomuuttaan tai heidän liikkeidensä pannota yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin. Markkinoiden moraalittomuus on heikentänyt yhteiskuntamoraalia jopa sellaisilla alueilla, missä yhteiskunta ei tule toimeen ilman sitä. Moraaliarvoista ei ole yksimielisyyttä. Rahalliset arvot ovat paljon selkeämpiä. Niitä ei voi ainoastaan mitata, vaan me voimme luottaa siihen, että ympärillämme olevat ihmiset arvostavat niitä. Ne tarjoavat varmuutta, jota yhteiskunnallisilla arvoilla ei ole.”

Paavo Lipponen hivutti hallitukseensa uusliberalismin, josta Urpilainen toteaa kirjassaan ”Rouva Puheenjohtaja”, että uusliberalismi oli viime vuosikymmenen henki, johon poliittinen oikeisto koko Euroopassa heittäytyi ja jota kieltämättä he demaritkin seurasivat.

Urpilainen jatkoi, että nyt oli aika tunnustaa omat virheet, mutta ei kertonut millaisia ne olivat olleet tai millaisia ratkaisumalleja hän niihin tarjoaisi. Sen sijaan hän esitti kirjassaan lapsellisesti poliittisella hölynpölyllä lastattua demarimunkkilatinaa, josta ei selvinnyt mitä tämä rouva aikoi käytännössä valtiovarainministerinä tehdä, jottei edellisten hallitusten demareiden ajaman uusliberalistisen talouspolitiikan virheitä toistettaisi sellaisenaan Kataisen-Urpilaisen hallituksessa: ”Sosialidemokratia on aina hyväksynyt vapaat markkinat, mutta samalla halunnut vahvan valtion - valtion joka laittaa rajat ahneudelle. Markkinatalouden piti korjata omat virheensä.”

Pentti Puoskari kuvasi kirjassaan ”Laman varjo ja sateenkari (Edita 2002) SDP:n aatteelliseen ja järjestölliseen konkurssiin ajanutta entistä pääministeriä ja puheenjohtaja Paavo Lipposta (Kun Lipponen valittiin SDP:n presidenttiehdokkaaksi Hesari kirjoitti että Lipponen on ehdokkaana kuin huutomerkki, ei mediaseksikäs. Lehden pääkirjoituksen mukaan hänen hahmonsa ja tapansa reagoida vahvistaa mielikuvaa miehestä, jonka kanssa ei haluaisi joutua vastakkain, varsinkaan pimeällä):”Jos SDP ei olisi niin aatteeton ja henkisessä konkurssissa Lipposta ei olisi valittu puheenjohtajaksi kriisitunnelmaisessa ylimääräisessä puoluekokouksessa 1993. Kukaan ei osannut aavistaa, että Lipponen jatkaisi porvarihallituksen kovaa talouspolitiikkaa ja valmentui itse kovapalkkaiseksi energiateollisuuden poliittiseksi lobbariksi työssään. Lipponen profiloiti itseään Euroopan kahtiajaon jälkeisen ajan poliitikkona ja toivoi edustajien tekevän valintansa kokoussalissa juttukoneistot ohittaen. Lipposen taival SDP:n johdossa alkoi hyvien tähtien alla. Hän saattoi lukea ansiokseen mielialojen kohentumisen puolueen kentällä ja kasvavan kannatuksen mielipidemittauksissa, mutta kaikkiin herättämiinsä odotuksiin hän ei kuitenkaan vastannut. Koska Lipponen oli arvostellut puolueensa säätiövaltaa, monet samaan valtaverkkoon törmänneet ja tästä syystä Lipposta tukeneet demarit odottivat, että hän olisi uudistanut määrätietoisesti puolueen järjestökoneistoa. Varsin pian kävi kuitenkin selväksi, että tämän lupauksen lunastaminen oli korkeintaan viidennen luokan asia Lipposen toiminnassa.”

SDP:n moraalinen selkäranka ei kestänyt tätä ammottavaa kuilua sanojen ja tekojen välillä, varsinkin kun politiikan suuntaa muutettiin täysin päinvastaiseksi aiemmasta. Jäsenistö alkoi kitistä noudatettua politiikkaa vastaan, ja ammattiyhdistysdemarit yrittivät nostattaa kapinaa kentällä ja veivät viestiä eduskuntaryhmään, jossa syntyi kovat sodat lipposlaisten ja muun ryhmän välille noudatettavasta politiikasta.

Lipposen esikunta kosti eduskuntaryhmän vahvimille vastaanpanijoille. Kun Virpa Puisto oli ehdolla ministeriksi Lipposen sisäpiiristä vuodettiin iltapäivälehdille sopivasti Puiston miehen vanhoja rikkomuksia, niin Puisto oli pakotettu kieltäytymään pitkään haluamastaan ministerinpostista. Samaan aikaan Jungnerin tapaamiset IS:n tunnetuimman sekopään, törkytoimittaja Tikan kanssa tihenivät. Tämä epäsuhta paris-kunta nähtiin liikkuvan Helsingin yöelämässä kuin paita ja peppu.

Toinen Lipposeen kriittisesti suhtautunut poliitikko, vaasalainen kansanedustaja Marjatta Vehkaoja, tiputettiin eduskunnasta lipposlaiseksi tekeytyneellä Mia-Petra Kumpulalla, jonka vaalitulaisuuksissa pääministeri Lipponen kävi antamassa vakuuttavasti mediapotkua niin että Kumpula peittosi istuvan kansanedustajan ja valtuuston puheenjohtajan. Tällaisten temppujen jälkeen SDP:ssä vallitsi pelon ilmapiiri, ja puolue halvaantui toimintakyvyttömäksi.

Ammattiyhdistysdemarit menettivät luottamuksensa tavallisten työntekijöiden silmissä, ja oman motivaationsa toimia. Suuri osa puoluejäsenistä katsoi tapahtu-

mia uskomatta silmiään tai jäi passiivisena seuraamaan tilanteen kehittymistä sivusta kun Lipponen antoi Kokoomukselle ja valtiovarainministeriön virkamiehille yksinoikeuden päättää SDP:n käytännön talouspolitiikasta vedoten maan pelastamiseen.

Tämä oli viimeinen kerta, kun SDP:ssä puhuttiin aatteesta. Tästä lähin se oli alistettu osaksi päivänpolitiikkaa, taktiikkaa, tiedotusstrategiaa ja vaalikampanjoita, samalla kun kapinahenkiset demarit alkoivat ottaa etäisyyttä puolueesta ja sen koneistosta, osa jopa erosi SDP:stä, osasta tuli liikkuvia äänestäjiä, myöhempien aikojen persuja, jotka odottivat politiikkaan särmää ja vaihtoehtoja Timo Soinista.

Pentti Puoskari kuvasi tapahtumia näin kirjassaan: ”Jo hallitusohjelmaa laadittaessa säästöjen valintavaltaa luisui puolueilta valtiovarainministeriölle. Vaikka ministeriön virkatyönä valmistelemissa muistioissa vältettiin puuttumista säästöjen yhteiskuntapoliittisiin painotuksiin, se ei silti estänyt ministeriön johtavia virkamiehiä toimittamasta hallitusneuvotteluihin säästötoimenpiteiden listaa. Budjettipäällikkö Raimo Sailas ja apulaispäällikkö Erkki Virtanen olivat valmisteelleet jo hyvässä ajoin virkamiestensä avustuksella leikkauskohteita.”

Valtiovarainministeriö sai vain muutama kuukausi Lipposen hallituksen valtaantulon jälkeen tuoreen talouspolitiikan valmistelusta vastaavan neljän miehen vitjan. Sailas, Åkerholm, Virtanen ja Hetemäki. Vajaan kahden vuoden kuluttua kesällä 1997 toimittaja Johanna Korhonen (HS:n kuukausiliite) jo väitti heidän käytännössä käyttävän Suomen talouspoliittista valtaa.

Näin oli Korhosen mukaan päässyt käymään siksi, että ministeriön johto oli viime vuosina yksimielisenä suosinut talouspolitiikkaa, jonka päätavoitteena oli uskottavuus niin sanottujen markkinavoimien silmissä. Ministeriön ajattelutavan Korhonen katsoi muistuttavan monetarismiksi nimettyä talousoppia, joka korostaa rahan arvon vakautta, hidasta inflaatiota ja sitä, että taloutta ohjaavat markkinat, ei julkinen valta.

Toivo alkoi hiipua demarikentällä muutoksesta parempaan ja ”kellokorttidemareiden” otteen hiipumisesta järjestöihin ja aatteeseen.

Jäsenille epämiellyttävä ja puoluetta moraalisesti sisältä mädättänyt piirre Lipposessa paljastui hänen avustajakunnastaan. Sinne oli pesiytynyt avoimen oikeistolainen ja työväenliikkeen perusarvoja halveksiva herraskaista leikkivä pikkumainen näpertelijämaisterijengi (mm. Mikael Jungner), joka alkoi esiintyä kulissien takana kovin ottein Lipposen nimissä, ja joiden pelleilylle tavalliset SDP:n rivijäsenet saivat laitettua pisteen iin päälle kollektiivisen painajaisunensa päättyessä Seinäjoen puoluekokouksessa.

Entinen demariministeri Arja Alho epäili Urpilaisen olevan vain pakettien kääreet valitsevien puolueen vaikutusvaltaisten taustavaikuttajien tuote, samalla kun hän epäili, ettei uudessa SDP:ssä ollut tilaa markkinahumun haastajille, osallisuuden korostajille, kestävän kehityksen puolestapuhujille tai ylipääntään aatteellisuudelle: ”Puolueen on löydettävä tiensä mielikuvakikkailusta syvemmälle. Määriteltävä SDP:n politiikan keskeiset asiat ja sitten vyöryttävä julkisuu-

teen. Tällöin yhteiskunnallinen johtajuus on taas mahdollinen. SDP on bunkkeroanut itsensä maailmaan, jota ei enää ole. Nyt bunkkereista on tultava ulos ja löydettävä ajanmukaiset välineet, jotka innostavat nykyajan ihmistä. Sellaisia ovat esimerkiksi suora demokratia ja puolueen puheenjohtajan valinta jäsenäänestyksellä.”

Siinä mielessä oli ihme, että puheenjohtaja ”onnistuttiin vaihtamaan turvallisesti” puoluekokouksessa, jossa olivat aiempina vuosisatoina hääränneet ja määränneet kulisseen takanainen ”on sovittu ”säätioiksi” haukuttu hyvä veli-demarikerho”.

Näin on aina toiminut käytännössä demareiden poliittinen koneisto. Hyvinvointivaltio on ollut vain verho demareiden oman poliittisen hyödyn ja taloudellisen kerman kuorivalle eliitille, joka nuolee kermat päätösten hyödyistä ensin kuorivana tukkukeroksena Montesquiuen varoitteluista viis veisaten: ”Korruptio lisääntyy korruptoitujen ja korruptoitujen keskuudessa. Kansa jakelee kaikki julkiset varat sinne tänne. Kuten kansa yhdistää laiskuutensa ja asioiden hoidon, se haluaa yhdistää köyhyytensä ja ylelliset huvitukset. Mutta sen laiskuuden ja tuhlauksen objektina ei voi olla mikään muu kuin valtion kassa. Korruptiota harjoitetaan salaa. Sitä harjoittaa etupäässä vallassa oleva eliitti, jolla on siihen tarvittavat korkea-arvoiset ja etuja kahmivat ja niistä hyötyvät ystävät virkamiehinä ja politiikkoina. Se on usein ystävien suosimista virkanimityksissä ja epäasiallista vaikuttamista päätöksiin, joista hyötyvät päättäjien tukijat, ystävät ja rahoittajat.”

Stalinin murhauttama kommunistiälykkö Lev Trotski kirjoitti osuvasti vasemmiston hellimästä rakenteel-

lisesta korruptiosta ja järjestelmävalheesta, kuvatesaan Neuvostoliiton byrokratiaa, jossa valta oli paperilla muka työväestöllä, mutta julistetut arvot eivät vastanneet lainkaan todellisuutta, ihan kuin demareiden toisinaanajattelijana tunnetun Yrjö Kallisen hahmottelema irvikuva demarista, joka kulki arkipäivänsä läpi unenomaisessa tilassa toistellen oppimiaan valmiita lauseita, olle sisimmässään kiinnostunut vain omasta menestyksestään, kokoamalla omaisuutta, kilpaillen ja ohittaen muut ihmiset kuin paviaani apinalaumassa.

Näin teki myös Lipposen perillisenä ja SDP:tä aina näihin päiviin hallinnut puolueliitti, kun Jutta Urpilainen asettui ehdolle SDP:n puheenjohtajaksi. Kokematon puolueliitin kultalusikka kädessä syntynyt kansakoulunopettaja ”ohjattiin ystävällisesti” asettamaan kolme tavoitetta SDP:lle: ”Halusin, että SDP on avoin kansalaispuolue. Toivoin kansalaisten kokevan, että nimenomaan SDP:n kautta voi vaikuttaa asioihin. SDP on matlan kynnyksen talo, johon on helppo tulla. Kolmas ja tärkein tavoitteeni oli herättää keskustelua siitä, mikä on SDP:n tulevaisuuden suunta.”

Missään näissä tavoitteissaan hän ei onnistunut. Urpilainen tiesi, että hän astui hyvin riitaisiin saappaisiin ja asetti itselleen yhden tehtävän ylitse muiden: SDP:n eheyttämisen, missä hän omien sanojensa mukaan kirjassaan muutaman vuoden takaa koki onnistuneensa hyvin (bimbo valehteli), vaikka SDP:n viimeistä vuosikymmentä oli leimannut klikkiytyminen: ”Meille oli muodostunut erilaisia ryhmiä ja fraktioita, jakolinjoja puolueen sisälle, näkyvien henkilöiden ympärille eriseuraisia ryhmiä. Lipposella, Tuomiojalla ja Heinäluo-

malla oli omat tukijansa ja sitten oli vielä ammattiyhdistysliikkeen demarit.”

Ammattiyhdistysliikkeen ja puolueen suhteet olivat olleet pitkän aikaa etäiset eikä niitä ainakaan parantanut se, että Urpilaisen kirjan 31. luvun otsikko oli: ”SAK ei määrää SDP:tta”. Taustalla oli 90-luvun ”Ruusujen sodan” jälkimaininkeja, kun SAK ja SDP ottivat kulissien takana mittaa toistaan Lipposen hallitusten uusliberalistisen talouspolitiikan aiheuttamista vastareaktioista SAK:n demariaktivisteissa.

Urpilainen tyytyi vain toteamaan, että ammattiyhdistysliikkeelle pätkä - ja määrääaikaistyösuhteet olivat haaste, ei muuta. Hän kuitenkin rohkeni tunnustaa rivien välistä demareiden suuren avuttomuuden nykymaailmassa koota rivejään oikean ja tuloksellisen politiikan taakse sanomalla, että demareiden oli itsekin oltava valmiita tekemään remonttia hyvinvointiyhteiskunnan huonosti toimiviin osiin. Sama koski hänen mukaansa myös SDP:n harjoittaman politiikan sisältöjä ja toimintatapoja.

Juuri tästä kirjasta ylittyi monen demarin ärsytyskynnys, ja varsinkin ay-liikkeen sisäpiirissä alkoi Urpilaisen lähtölaskenta.

Arja Alho antoi samana päivänä torstaina kun puoluekokous alkoi pitkän haastattelun Ylen radion ajankohtaistoimitukselle SDP:n surkeasta tilasta liputtaen avoimesti Rinteen puolesta.

Alho oli itse Lipposen sisäpiiriläisenä aloittamassa SDP:ssä uusliberalistista politiikkaa Lipposen I-hallituksessa. Tipahdettuaan toisen kerran eduskunnasta keväällä 2007, hän kritisoi voimakkaasti uusliberalismia

kirjassaan ”Kovan tuulen varoitus”.”Keväällä 2007 SDP oli onnettomasti valinnut juuri sen kadunpätkän, joka päättyi umpikujaan. tehdyt poliittiset valinnat kuihduttivat uskottavuutta, vaikka puolueen pintaa oli tuunattu markkinakoristein. Virheitä yhdisti uusliberalismin kertakaikkinen myrkkyy, sitä SDP oli kulauttanut huumavaan annoksen. Uusliberalistien, siis yhtiömarkkinauskoisten, hellittämätön taistelu oli nostanut rahan vakauden turvaamisen yhteiskuntapolitiikan tärkeimmäksi kysymykseksi. Ihmiset ja ympäristö jäivät politiikan marginaaliin.”

Alho kertoi kirjassaan, että uusliberalismi vakiinnutti asemansa suomalaisessa talouspolitiikassa Paavo Lipposen ensimmäisen hallituksen aikana helmikuussa 1996.

Tuolloin Alhon mukaan hallituksen neuvotteluissa sovittiin ilman minkäänlaista poliittista valmistelua valtiontalouden lisäsäästöistä:”Sateenkaarihallituksen talouspolitiikan tavoitteeksi oli määritelty kevään 1995 hallitusohjelmassa työttömyyden puolittaminen vaalikauden aikana. Tämän toteuttamiseksi tarvittiin nopeaa talouden ja viennin kasvua, investointien ja kulutuksen lisäystä, ja tuotantorakenteen monipuolistamista sekä työvoimavaltaisten palvelualojen vahvistamista. Samoin hallitusohjelmassa oli sitouduttu vähintään 20 miljardin markan säästöohjelmaan, joka vastasi tuolloin noin kymmenen prosenttia budjetista.”

Alho arveli Suomen liittymisen ensimmäisten joukossa kesällä 1995 raha - ja talousliittoon syntyneen enemmänkin Paavo Lipposen ja valtiosihteerinä silloin

toimineen Raimo Sailaksen päähänpistosta kuin huolellisesta valmistelusta.

Alhon mukaan säästöt vuonna 1996 katkaisivat hyvinvointiyhteiskunnan selkärangan, kuntien peruspalvelujen rahoituksen. Juuri kunnat vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, opetuksesta ja lähes kaikesta avusta ja tuesta, mitä ihmiset julkiselta vallalta saavat:”Olen entisen kollegani, tutkija Jouko Kajanojan kanssa samaa mieltä, että Suomessa tapahtui ensin moraalinen käänne uusliberalismille otolliseksi, joka sitten kääntyi suoranaiseksi uusliberalistiseksi politiikaksi. Kajanojan mukaan idut tälle alkoivat versoa poliittisen eliitin keskuudessa jo Korpilammen konsensuksessa, patruunan päiväunen toteutumisessa, 1970-luvun lopulla. Tuolloinhan taidettiin ensimmäisen kerran päättää vastakkainasettelun ajan olevan ohi, jotta Suomi saataisiin nousuun. Tulopolitiikka oli siirtänyt työmarkkinoiden ristiriidat sivistyneesti kolmikantaiseen neuvottelupöytään. 1990-luvulla toteutui suuri moraalinen käänne. Siihen asti talouskasvusta oli osa käytetty huono-osaisten suhteellisen aseman parantamiseen. Osa talouskasvusta oli suunnattu toimeentuloturvan parantamiseen ja mahdollisuuksien tasa-arvoistamiseen.”

SDP:n vaikeat ihmiset ja ongelmat eivät ole Liikkasen vika. Siksi miestä käy hieman sääliksi, millaisen porukan ja aatteen vangiksi fiksu ja muuten hyvä tyyppi on osin nuoruuden ehdottomuuttaan joutunut (toisaalta Liikkasen tykkää sivistyneestä rähinöinnistä, sarkastisesta salonkisosialismista sekä poliittisista myrskyistä juhlavastaanottojen boolilaseissa, ja erityisesti aluepoliittisista syistä ns. ”kepukiusaamisesta”).

Nyt jo eläkkeellä oleva Liikkanen kuitenkin tietää SDP:n olevan ainoa puolue Suomessa, ”missä katto on korkealla ja seinät leveällä”, mitä aatteisiin tulee (ja ettei sillä ole mitään väliä mitä jäsen tai äänestäjä loppupeleissä ajattelee ja mistä maailmasta unelmoi: sillä johto toteuttaa kulloisenkin ”maan edun niin vaatiessa” omaa politiikkaansa ihan kuten poisotkittu Urpilainenkin, siihen kipupisteeseen saakka kunnes ensin äänestäjät, ja sitten hidasliikkeinen ja henkihieverieissään vaikeoiva puoluekoneisto saa heistä tarpeekseen).

Kumma kyllä SDP:n sisään mahtuvat niin porvarilliset, sosialistiset kuin vihreätkin arvot, niin että puoluetta ei siinä välissä tarvitse vaihtaa, koska puheet ovat eri asia kuin teot, mitkä SDP:llä noudattavat aina orjallisesti valtiovarainministeriön linjauksia.

Ehkä Liikkanen on siksi vielä SDP:n jäsen, että sisäistäessään tämän omalla luokkaretkellään SDP:n sisällä, hän on ajan myötä ihmisiä ja puoluettaan, ja siinä sivussa itseään tarkkaillessaan tajunnut minkä vitsin suorapuheisuudestaan tunnettu irvileuka Winston Churchill (jota Liikkasessa henkilönä itsessään on enemmän kuin päällisin puolin ensisilmäyksellä havaitsee), piilottikaan tähän lauseeseen: ”Jos ei nuorena ole radiokaali, ei ole sydäntä. Ja jos ei vanhana ole konservatiivi, ei ole järkeä.”

HEVOSIA, RALLIA JA KUNTOILUA

"HYVIEN PUHUJIEN PUHUMISTA SÄÄTELI AINA YLEISÖN MAKU, SILLÄ JOKAISEN, JOKA HALUSI VAIKUTTA A, OLI AJATELTAVA, MILLÄ MIELELLÄ KUULIJAT OLIVAT"; KAIKKI OLI MUOKATTAVA JA SOPEUTETTAVA YLEISÖN MIELIPITEEN JA ARVOSTUKSEN MUKAAN."

Sitten tapasin Ihanan Katan. Ihan heti ei Katasta arvaa mitä kaikkea kymmenen vuotta Korkalovaaran Salessa työskennellyt nainen on ehtinyt puuhaamaan rakentamalla maailmansa sinne missä siintää tutkimaton avaruus, matkakumppaninaan vain arvaamaton tuuli, näkökykyä sumentava auringonhäikäisy, ja aavistus epäröintiä harha-askelineen vielä edessä tuntemattomina hämmöttävien myrskyjen edessä, heppoisina matkaeväinä vain vakaa harkinta, jatkuva epäily lupauksessa päättymättömästä matkasta tällä ikiaikaisella ja päätymättömällä elävää elämää etsivällä ja onnellista rakautta ravitsevalla pakonomaisella tutkimusmatkallaan, mihin hänen omin askelin eteenpäin kulkeva tie valitsi hänet, eikä totutusta poiketen päinvastoin.

Kata on harrastanut urheilua koko ikänsä. Joskus aikoinaan hänellä oli kolme omaa hevosta. Aika kului kilpailuissa ja talleilla Mäntyvaarassa. Viimeinen Katan hevonen oli Suomen hevonen.

Ensin tulivat rallitouhut. Sitten hevoset. Kata osaa viestittää, puhua ja toimia ihmisten keskellä. Arktisessa rallissa Kata vastasi tiedottamisesta ja tapasi aikoinaan Rovaniemellä ison liudan suomalaisen autourheilun suuria nimiä maailmanmestari Häkkisestä lähtien Järvilehtoon.

Nyt se aika mikä töiltä jää kuluu kuntoillen ja puhuen Ciceron sanoin: ”Hyvien puhujien puhumista säätelee aina yleisön maku, sillä jokaisen, joka halusi vaikuttaa, oli ajateltava, millä mielellä kuulijat olivat”; kaikki oli muokattava ja sopeutettava yleisön mielipiteen ja arvostuksen mukaan.”

TAUSTASTANI JOHTUEN KANNAN RASKASTA TAAKKA REPUSSANI

Script
Direction
Camera

Annika Dahlsten & Markku Laakso

VAPAUTA ITSESI ITSELLESI, KERÄÄ JA PELASTA AIKA, JOKA SINULTA ON TÄHÄN ASTI JOKO VIETY, VARASTETTU TAI MENNYT MENOJAAN. VAKUUTA ITSELLESI, ETTÄ ASIA ON KUTEN KIRJOITAN: JOTKIN HETKETRIISTETÄÄN MEILTÄ, JOTKIN VIEDÄÄN KÄSISTÄMME, JOTKIN VALUVAT HUKKAAN. HÄPEÄLLISIN ON KUITENKIN MENETYS JOKA JOHTUU HUOLIMATTOMUUDESTAMME.

"SE MITÄ TÄÄLLÄ NÄYTTELYSSÄ NÄHDÄÄN EI OLE MUSEOTAIDETTA TAI MUINAISEN IDYLLIN UUDELLEEN KUUITUSTA. KUVIEN SISÄLTÖ NOUSE TÄSTÄ PÄIVÄSTÄ."

Olin tietenkin innoissani kun löysin näin pienestä kaupungista hienon taidemuseon, jonka tilaisuuksissa aloin rampata aina kun siihen oli mahdollisuus. Rovaniemen taidemuseon (lyhdyn joka tuo valoa pimeään) näyttelyistä vastaava amanuenssia, Jyväskylän taidehistorian laitokselta maisteriksi valmistunutta tervolalaislähtöistä Riitta Kuusikkoa harmittaa kovasti, että taide on menettänyt kiinnostavuutensa suuren yleisön silmissä (minusta se on harmillista, sillä Riitta osaa lausua venäjäksi Puskinin kuuluisan Vaskiratsastaja-runon opiskeltuaan heti lukion jälkeen kaksi vuotta Moskovassa venäjän kieltä ja kirjallisuutta).

Jaan Kaplinskin ja Johannes Salmisen kirjeenvaihtoon perustuvassa teoksessa ”Vieläkö Tartossa laulaa satakieli”, tuli hyvin esille miten sananvapauden ja luomisvapauden perustana lännessä on ollut käsitys siitä, että sanat ja taideteokset eivät oikeastaan vaikuta mihinkään minkään vertaa. Me voimme sanoa mitä tahansa, haukkua kenet tahansa ja miten kovasti tahansa, mutta karavaani sen kuin kulkee tietään. Tämä on samalla ollut myös eräs aikamme luovien ihmisten tragikoominen paradoksi.

Kaukana ovat ne ajat jolloin taidemaailman sisäiset kissanhännänvedot, ja ”dalimaiset julkisuusskandaalit (minun ja hullun ero on siinä että minä en ole hullu: DALI)” nostivat rahvaan suussa raivon esittävän ja ei-esittävän taiteen välillä, ja julkisuudessa väännettiin hikihatussa tosissaan peistä milloin siitä ikuisuuskysymyksestä, voiko ja pitääkö taideteos sitoa tiettyihin kriteereihin, kategorioihin ja ilmenemismuotoihin tai sai-

ko taide olla osallistuvaa, huutavaa ja päivänpolttavan poliittista.

”Hämentävää on ettei nykyisin ole enää taidekeskusteluja. Meillä on nyt ollut peräkkäin kaksi näyttelyä taidemuseolla, ajatuksena että ne nostattaisivat yleisössä edes jonkinlaista taidekeskustelua, mutta hiljaista on ollut. Onkohan se tähän aikaan tyypillistä? Sitä ei vaan synny, kun ei synny paljon muutakaan keskustelua yhteiskunnasta.”

Keskustelu taiteesta osana ihmisten arkea on ns. ikuisuuskysymys, jonka jo Platon aikoinaan aloitti.

Oscar Wilden taidefilosofisen pienoiskirjassa ”Valehtelun rappiossa” valehtelemisen taiteena, tieteenä ja yhteisenä huvina on rappiolla, mikä epäilemättä kuuluu tärkeimpiin syihin, joiden avulla voi selittää sitä merkillistä arkipäiväisyyttä, mikä leimaa suurinta osaa aikamme kirjallisuudesta, väittää kirjassa Kyllästyneiden Nautiskelijoiden kerhon jäsen Vivian. Vivian haluaa osoittaa, ”ettei taide suinkaan jäljittele elämää ja luontoa - elämä ja luonto jäljittelevät taidetta”. Ja koska elämä on tylsää ja luonto tökeröä, taiteilijat ovat joutuneet hakoteille ryhtyessään ammentamaan niistä aiheitaan. Vivianin huiman todistelun mukaan valehtelemisen, kauniiden epätotuuksien kertominen, on siis taiteen varsinainen päämäärä.

Yksi syy taiteen heikkoon asemaan ihmisten mielissä saattaa juuri olla sen mieltymys valehteluun, asioiden kaunisteluun ja kopioivaan viihdyttämiseen.

Parhailtaan taide on kyennyt samaan kuin Platonista lähtien filosofit, jotka ovat erottautuneet yleisistä mieli-

piteistä ja konsensuksesta. Filosofia rikkoo yleisen yksimielisyyden. Totuus, jota taiteenkin pitäisi seurata, tulisi määritelmänä olla aina jossain mielessä vastakarvaista, ”koska minkä tahansa olemassaolon voi koska tahansa lävistää ja muuttaa jokin tapahtuma, joka koskee kaikkia” (vai vaatiiko sitten totuuksien etiikka meiltä liikaa mahdotonta luopumista nykyisenkaltaisesta mukavuudestaamme?).

Rovaniemen taidemuseon näyttely- ja taidekasvatus- ja tutkimustoiminnan keskeinen teema on pohjoisuus ja arktiset alueet. Riitan ihmetyksen ymmärtää, kun seuraa pohjoisen alueen nykytaiteilijoiden uskallusta olla eturintamassa taistelemassa hyväksikäytetyn ihmisen kapenevien elinehtojen puolesta milloin mitäkin suurta yhtiötä tai välinpitämättömiä ja huijaavia viranomaisia vastaan.

”Tämän päivän valitettavana ilmiönä ihmiset eivät paljonkaan reagoi asioihin. Mutta taiteilijat kylläkin töilään. Taiteilija on osa yhteiskuntaa, ja reagoi aina siihen omalla tekemisellään. He ovat tarkkanäköisiä nähden laajempia kokonaisuuksia kuin me muut tavalliset ihmiset. Kaiken tämän he osaavat tuoda hienovaraisesti esille koska taide on voimakasta. Se osaa herättää voimakkaammin, kun on se tunne-efekti: ihmiseltä ihmiselle. Katsojalle ja kokijalle jää silloin tulkinnan kokonaisuus.”

Mikä sitten on ”taiteen oma tieto” Kissantappovideosta tunnetuksi tullut kuvataiteilija Teemu Mäki kysyi tätä samaa asiaa taiteellisen tohtorinväitöskirjansa *Liken* vuonna 2005 julkaisemassa kirjallisessa osassa ”Näkyvä pimeys – esseitä taiteesta, filosofiasta ja politiikasta”:

YKSINÄISEN KATSELIJAN VAITELIAAT HUOMIOT JA HAVAINNOT OVAT SEKÄ EPÄMÄÄRÄISEMPIÄ ETTÄ TERÄVÄMPIÄ KUIN SEN JOLLA ON SEURAA; YKSINÄISEN AJATUKSET OVAT RASKAAT, OMALAAATUISET JA AINA NIISSÄ ON HIVEN SURUMIELISYYTTÄ. YKSINÄISYYDESSÄ SYNTYY OMINTAKEISIA AJATUKSIA, ROHKEATA JA OUTOA KAUNEUTTA, RUNOUTTA. MUTTA YKSINÄISYYDESSÄ SAA ALKUNSA MYÖS KAIKENLAINEN NURJA JA LUONNOTON, SUHTEETON JA LUVATON.

”Taiteen oma tieto on tietoa taiteen nauttimisen taidosta. Tämä on tietoa siitä, miten taiteen voi ajatella ja kokea. Tietoa taiteen yleisistä ulottuvuuksista ja mahdollisuuksista. Tietoa siitä, miten taideteos toimii, miten siitä saadaan lypsettyä eniten merkityksiä, mielihyvää tai mitä siltä sitten toivotaankaan. Lypsytekniikkaa kehittävät sekä tutkijat että muu yleisö, mutta täytyyhän taiteilijoilla itselläänkin olla mahdollisuus rikastuttaa tätä keskustelua, muutenkin kuin tekemällä lisää teoksia.”

Mäki herättää tekstillään ”oikeutettuja lisäkysymyksiä taiteen sisällä taiteesta, sen oikeutuksesta ja itse taiteilijoista”, provosoimalla ja haastamalla omalla kurinalaisella ja pettämättömällä ”älyllisyesteettisellä” tavallaan koko ajan sekä itsensä että ympäristönsä yhtä rankasti kuin aikoinaan kaikkeen nurjasti suhtautuneet filosofitkin (filosofian ja taiteen yhteinen alkuperäinen tehtävä oli aikoinaan ärsyttää ja kyseenalaistaa) poh-tiessaan kirjoituksissaan taideteosten sisältöä, niiden meille välittävää ihmiskuvaa, maailmankatsomusta, moraalialia ja politiikkaa, jota taide kulloinkin Mäen mukaan ”ruumiillistaa”: ”Tämä tieto ei kuitenkaan kuulu ensijajaisesti ”taiteen oman tiedon piiriin, sillä se ei ole maailman tietoa taiteesta, eikä taiteen tietoa itsestään, vaan taiteen tietoa (näkemystä) maailmasta.”

Näiltä pohjilta Rovaniemen taidemuseo toimii aktiivisesti sekä paikallisesti että kansainvälisesti.

Paikallisuutta myös edusti tänä vuonna Arktinen ITE-Lappi, ja kansainvälisyyttä yhteispohjoismainen nykysaamelaisaiteen näyttely ”Sami contemporary” mikä

toteutettiin yhteistyössä Lapin yliopiston, Norjan Karasjoella sijaitsevan Saamen nykytaiteen keskuksen sekä Ruotsin Luulajasssa sijaitsevan Norbottenin museon kanssa, ja johon kutsuttiin 23 taiteilijaa Suomesta, Ruotsista ja Norjasta: ”Valitettavasti ei löytynyt ketään tähän teemaan sopivaa Venäjältä” Riitta valittelee.

Arktinen ITE-Lappi-näyttely näytti muutakin kuin oikeassa olemisen pakkoa ja sillä rahastamista. Se muistutti meitä siitä, että huumorintajuttomat yhden ilmeen ja totuuden, suu vaahdossa ja silmät kiiluen paasaavat teeskentelevät taidehömpät, kompastuvat ennemmin tai myöhemmin tiukkapipoisuuteensa ja omiin kuvitelmiinsä omasta erinomaisuudestaan tavallisia ihmisiä syvästi halveksien, eivätkä siksi kiinnosta suurta yleisöä.

Vertailemalla näyttelyssä lappilaisia ja islantilaisia taiteilijoita näki paljon samankaltaisuuksia, kuten museon ensimmäisen kerroksen päätyseinään pystytetyssä Pellon kasvatin Rosa Liksomien ”viktorpelenevismessä” sekä Veli Granön, Jaakko Heikkilän ja Arto Liitin valokuvissa, jotka näyttivät ITE-taiteilijoiden pihoja, sekä Erkki Pirtolan filmeissä.

Näyttelyssä tajusi selvästi, miksi maailma on ovela juoksuttaessaan meitä oman pillinsä mukaan kuin päätömät kanat ihan turhan takia jonninjoutavia latteuksia ladellen, emmekä me silti tajua, että kaikki on ”vain mukavaa silmänlumetta”, missä taiteen keinoin Arktinen ITE-Lapin kansanmiehet osasivat muuttua Shakespearen esimerkin mukaisesti koomisiksi hahmoiksi tragediassa nimeltään elämä.

”ITE-taiteessa on yleensä kyse taiteen tekemisestä lähinnä omaksi iloksi. Taidetta tehdään kokeilemisen innosta ja luovuuden palosta. Tyypillistä on itseoppineisuus ja ilmaisun omaperäisyys. Se on tuhattaiturien taidetta”, kirjoitti näyttelyn yhteydessä julkaistussa esittelyvihkosessa Riitta Kuusikko.

Kuvallinen leikittely ja sadunomainen idealismi on heidän taivaansa ja maansa yhdessä. Heidän mielestään ihmiset ansaitsevat ripauksen mielikuvituksessa marinoitua kunnioitusta, ja jokaisen pitäisi kunnioittaa itseään enemmän, olla rohkeasti se mitä on, ”värikkäälläkin ja oman ympäristönsä kanssa ristiriidassa olevalla tavalla”, koska perimmäiset totuudet ovat heidän mielestään aina arkisia ja yksinkertaisia heidän itse kehittämässään taiteellisessa vapaudessa.

Kuusikko kertoo miten ITE-taiteessa oivaltamisen ilo, arkielämästä kumpuava luovuus ja ilmaisun rehellinen suoruus olivat myös arktisen ITE-taiteen tavaramerkkejä Korundin näyttelyssä, mikä oli täynnä kätevyyteen ja kekseliäisyyteen perustuvaa kuvataidetta, toteemipaaluja, tuohilintuja, riikinkukkoja, maalauksia, pahkaveistoksia sekä kirjontatöitä.

Kuusikko valottaa itseoppineiden lappilaisten mestarien omaperäistä ja taatusti oman aikansa valtavirrasta poikkeavia elämäntaipaleita sekä taideteoksia, joiden aiheet kumpusivat jokapäiväisestä elämästä, politiikasta ja kerrotuista kansantarinoista: ”Muille kuin ITE-taiteilijoille arvoton ruosteinen romu, vanha laudanpätkä ja vanha kirpputoritavara heräävät ITE-taiteilijoiden kollaaseissa eloon sadunhohtoisina ”lentävinä mattoina”,

TUNNE ON HYÖDYLLINEN JOS SE VAIN ON KOHTUULLINEN. MUTTA NÄIN ON VAIN, JOS SE ON LUONNOSTAAN HYÖDYLLINEN EIKÄ ALISTU JÄRJEN MÄÄRÄILTÄVÄKSI. MITÄ VÄHEMMÄKSI TUNNE TULEE, SITÄ VÄHEMMÄN SE ONNISTUU TEKEMÄÄN MEILLE VAHINKOA. KOHTUULLINEN TUNNE VOI SIIS OLLA YHTÄ HARMITONTA KUIN KOHTUULLINEN JÄRJENKÄYTTÖ.

SUURTEN FILOSOFISTEN OPIEN KAIKKI SIVISTÄVÄT VAIKUTUKSET EIVÄT OLE TARPEEN IHMISILLE. NE OVAT PÄIN VASTOIN KAIKEN INHIMILLISEN KÄRSIMYKSEN ALKULÄHDE, KOSKA IHMINEN TAVOITTELEE LÄHES KOKO ELÄMÄNSÄ AJAN JOTAIN, MITÄ HÄNELLÄ JO ON TAI SELLAISTA, MINKÄ SAAVUTTAMINEN ON MAHDOTONTA TAI TARPEETONTA.

jotka houkuttelevat katsojan näkemään käyttöesineen irrotettuna sen arkiraameista.”

Kamojen tarinat saavat siivet kansanomaisesta huumorista ja elämänläheisyydestä, sillä Kuusikon mukaan ITE-taide on parhaimmillaan tekijöilleen itse tehty elämä omin ehdoin muiden sanomisista piittaamatta: ”Eikä se ole enää harrastus, vaan se vie kokonaan mukanaan.”

Vuoden 2013 loppuun saakka kestänyt ITE Lapissa -hanke kiinnosti laajasti niin paikallisia kuin turistejakin kahden vuoden ajan Aineen taidemuseossa Torniossa, Rovaniemen taidemuseossa Korundissa sekä Inarin saamelaiskeskus Siidassa. Arktinen ITE Lapissa -hankkeen taustalla olivat tutut nimet: ITE-taiteen samaani Erkki Pirtola sekä Maaseudun Sivistysliiton eläkkeelle jäänyt kulttuurijohtaja Liisa Heikkilä-Palo.

Saamelaistaide on ollut esille monilla eri foorumeilla. Oikeastaan saamelaisuutta on vaikea kuvitella ilman saamelaistaidetta, mutta saamelaistaiteen sisällä käydään ihan samanlaista taistelua perinteisen ja uuden välillä kuin muissakin kulttuureissa.

New Yorkissa avattiin toukokuussa perinteistä ”shamanistista saamelaiskulttuuria” esittelevä näyttely. Tampereen viimevuotisilla elokuvafestivaaleilla saamelaisuus oli yksi juhlien erikoisteema.

Yksi Filkkareiden mielenkiintoisimmista esityksistä oli Suomen ehkä vanhimman kauhufilmin, vuonna 1927 ensi-iltansa saaneen ”Noidan kirot”-elokuvan esitys, jonka säesti joikuperinteitä nykyaikaan päivittävä ja Emma-ehdokkaudella musiikistaan huomioitu salaperäinen ja taitava Ulda-yhtye.

Saamelaisfilmejä on tehty jo 25 vuotta, mutta vasta viime vuosien teknisen kehityksen, alan koulutuksen ja digikehityksen ja oman festivaalinsa ansiosta saamelaiselokuvien taso on noussut tänä päivänä kansainväliselle tasolle.

Sen osoittivat Tampereella nähdyt koreografi Elle Sofi Henriksenin pienoistutkielma joikaajan mimiikasta (Kätten joiku). Hyvin vaikuttavia olivat myös norjalaisen Ken Are Bongon kuusiminuuttinen kertomus ”Sami Boddu” kahden poromiehen kohtaamisesta keskellä tunturia sekä ruotsalaisen Per-Josef Idivuoman viisiminuuttinen ”A Succesfully Lucky Day, For A Sami”.

Saamelaiset ovat muutenkin lukumäärästään ja sorretusta ja vähätelystä asemastaan huolimatta kovassa huudossa taidemarkkinolla, ja nousussa myös yhteiskunnallisen radikaalisen ja kantaaottavan taidemaailman kansainvälisen kärkeen mielenkiintoisilla henkilöillään ja vaikuttavilla töillään.

Hyvä esimerkki tästä on juuri nyt ajankohtaisuudellaan tapetilla oleva, ja Rovaniemen taidemuseon näyttelyssä esillä olleen väkevän ja kantaaottavan Suohpanterrorin voimakkaat julisteet. Suohpanterror haluaa taistella kaivosten uhkaa vastaan alkuperäiskansojen oikeuksien ja elämän puolesta omalla vakuuttavalla taiteellaan. Suohpanterrorin taide on väkevän anarkistista, ideologisesti pohjoisen alkuvoimaa tykittävää uutta osallistuvaa ja muutosta parempaa vaativaa taidetta.

Saamelainen nykytaide on Norbottenin museonjohtaja Jan-Erik Lundströmin mukaan mielenkiintoinen ilmiö nykykulttuurissa.: ”Se on poikkeuksellista ja rajoja rikkovaa ilmaisua, joka sulkee asioita ulkopuolelleen

ja samalla yhdistää erilaisia ajatuksia ennakkoluulottomasti. Se ei edusta toiseutta eikä ole toinen tila. Sen ilmaisu on usein vastakkaista: puhdasta ja epäpuhdasta, mukautuvaa ja anteliasta, karskia ja avomielistä, vastustavaa ja sopuisaa).

Hänen mielestään saamelaisen nykytaiteen huomiota herättävin piirre on se, että nykypäivän saamelainen taiteilija voi sujuvasti ja helposti kiistää tai kiertää tarpeen tai vaatimuksen olla nykyinen: ”Näyttely osoittaa, että nykyisyydellä ei ole mitään ulkopuolisuutta ja että taiteelliset ja kulttuuriset ilmaukset ovat olemassa ja toimivat saumattomasti paikallis-alueellis-yleismaailmallisessa jatkumossa.”

Samaan aikaan kun nyt jo onneksi entinen Suomen puolella sijainneen SIIDÄn- saamelaiskeskuksen identtinti pitää merkitsevää hiljaisuutta puhelimesta, kun joku kysyy saamelaishomoista, ja vastaa sitten tylsästi ja typeryttävästi: ettei muka tiedä mitään ”niistä”: ”mutta eiköhön niitä löydy Ivalon baareista”.

Ruotsissa Uumajan museo ja parikymmentä tomeraa naista julkaisevat ennennäkemättömän ”Queering Sapmi - Saamelaisia kertomuksia normien ulkopuolella”, kirjan mikä on kamppailukuvaus erään pohjoisen vähemmistön vähemmistön sivustakatsojista, joilla ei ole ollut oikeutta omaan seksuaalisuuteensa kristityksi kutsutuissa maissa, sillä filosofi Nietzscheen mukaan kristinusko antoi Erokselle myrkkyä juotavaksi - :”Se ei tosin siitä kuollut, mutta huonontui lajissaan ja tuli paheeksi.”

Kirja ei ole mitään helppoa eikä aina edes mukavaa luettavaa. Esimeriksi Lemetin järkyttävää elämäntarinaa ei voi lukea itkemättä ja voimatta pahoin. Juuri täs-

INHIMILLINEN TIETO ON POHJIMMILTAAN VALLANTAHTOA. NÄKYMÄTÖN VALTA PIILOUTUU OVELASTI MIELIIMME, JOTA RANGAISTAAN HUOMAAMATTOMALLA JA HIENOVARAISELLA KONTROLLILLA. THOMAS HOBBSIN OIVALLUS TOTUDESTA JA VALHEESTA ON TOTTA SILLOIN KUN NE OVAT KIELEN, EIVÄTKÄ OLIOIDEN OMINAISUUKSIA: "EI SIELLÄ MISSÄ EI OLE KIELTÄ, OLE SEN PAREMMIN TOTUUTTA KUIN VALHETTAKAAN."

sä on kuitenkin kirjan kertojien suuri vahvuus lukijoiden yllätykseksi: se ei nuole kohteitaan likomäriksi ja pyri silottelemaan rosoisten tarinoiden pintaa helposti pajattavaksi tarinamössöksi, vaan päinvastoin: ”kaikki kertojat tunnustavat itsessään sen tunnetun intellektuaalisen tosiasian, että totuuden etiikka pakottaa aina etäisyyteen omasta ympäristöstään.”

Kirjan tarinoiden punaisena lankoina ovat herääminen omaan erilaisuuteen ahdistavan ja pakolla samaan muottiin yhteneväistävän pienen ja ihon alle uivan piinaavan heteroympäristön paineessa, sekä siitä syntyvien painajaisten, itsesyytösten, ja lopulta heräämisiin johtavien kasvukipujen kanssa kamppailut, sekä omaa paikkaansa mahdollisuuksien maailman alla haikiessaan, pakeneminen, kadotetuksi luullun jo menetetyn viattomuuden kaipuusta johtuva syyllisyys, tuska sekä lopulta jonkinlainen itsensä hyväksyminen ja sopimus löyhästi tosiaan ymmärtävästä ja sietävästä rinnakkaisolosta tämän ympäristön ja todellisuuden kanssa, joka yritti lannistaa näitä oman elämänsä oikeita sankareita, siinä kuitenkin onnistumatta.

Myös saamelainen nykytaide on kamppaillut läpi samalaisen ”pakomatkan” kuin Queerin Sapmin kertomuksien ihmiset. Riitta on syystäkin innoissaan ja onnessaan näyttelystä. Se oli lajissaan parhainta mitä olen vuosiin nähnyt näillä leveysasteilla: ”Kaikki oli tältä vuosikymmeneltä. Me halusimme näyttää mitä tapahtuu nyt. Taiteilijat ottivat vakavasti tämän kutsun vastaan. Esimerkiksi norjalainen Synnöve Persen, joka on kunnioitettu pioneeri, jota nuori polvi kunnioittaa kovasti. Tai

Anderes Sunna ja Supoanterror, jotka molemmat ovat uusia nousevia taiteilijoita. Vanhat mestarit joita oli tässä mukana nämä voimakkaat naiset, edusti pidemmän linja saamelastaideita. Synnövellä on vaikutteita amerikkalaisesta nykytaiteesta töissään. Hän oli aikoinaan järjestämässä ensimmäisiä saamelaismielenosoituksia Oslon keskustassa”, Riitta kertoo.

Norbottenin museonjohtaja Jan-Erik Lundströmin mukaan perinteisen saamelaisen kulttuurin ja uuden ajan aiheuttamat ristiriidat ovat hedelmällinen alusta saamelaiselle nykytaiteelle. Monet taiteilijat ovat kasvaneet saamelaisalueen ulkopuolella, ja heillä on vain löyhä side perinteiseen saamelaiskulttuuriin: ”He pohjivat saamelaisidentiteettiään ja paikkaansa saamelaisuuden ja valtakulttuurin välimaastossa. He käsittelevät avoimesti ja usein hyvin henkilökohtaisella tasolla myös kulttuurin peiteltyjä ja kiellettyjä asioita ja yhdistelevät niitä yleismaallisiin kysymyksiin.”

”Yksittäinen taideteos voi olla saamelaistaiteilijalle se kastepisara, josta heijastuu koko maailmankaikkeus”, kuten Joar Nangolle (syntynyt 1979 Altassa Norjassa). Asuu ja työskentelee nykyisin Tromsassa (arkkitehti ja kuvataiteilija, joka on opiskellut Trondheimin tiede- ja teknologiayliopistossa), ja joiden töissä paikallisuus ja perinteet, erityisesti kysymykset saamelaisten ja alkuperäiskansojen identiteetistä näkyvät poikkitaiteellisissa yhteistyöprojekteissa (taustaksi kannattaa katsoa Youtubesta Oscar-palkittu tv-dokumentti *Inside Job* (Usa 2010). Ohjelmassa näkyy ällistyttävällä tavalla miten suunniteltua ja häikäilemätöntä rikkaiden rahan-

teko tavallisten ihmisten kustannuksella voi olla maailmanlaajuisesti, ja millaisia miljardivoittoja he köyhien selkänahasta markkinavoimien nimellä lähes rikollisesti tahkoavat).

Lapin yliopiston taidehistorian professori Tuija Hautala kirjoittaa varhaisen saamelaisen kuvataiteen juurien olleen sekä vanhassa saamelaiskulttuurissa että länsimaisessa kuvataiteessa, jossa kahden erilaisen perinteen välinen jännite ja harmonia antoivat heidän taiteelleen omaleimaisen ja monipuolisen luonteen, ja joka oli esikuvana perinnettä, perinteistä elämäntapaa ja tarinoita arvostaneille taiteilijoille 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa: ”Saamelaisen taiteilijaryhmän eli Maasin osallistuminen aktiivisesti etnopolitiikkaan, oli yksi modernin perinteestä irrottumaan pyrkineen saamelaistaiteen virstanpylväs 1970-luvun lopulla. Ensimmäisen yhteisnäyttelynsä Maasin ryhmä avasi helmikuussa 1979 Kaarasjoen museossa, josta se lähti kiertueelle viidelle Pohjois-Norjan paikkakunnalle.”

Kirjailija Ailo Gaup kirjoitti näyttelytekstin, ja oli varautunut yleisön stereotyyppiöihin toteamalla, että jotkut odottavat varmasti näkevänsä porojen vilinää tai lapinpukuisia ihmisiä tunturissa: ”Se mitä täällä näyttelyssä nähdään ei ole museotaidetta tai muinaisen idyllin uudelleen kuvitusta. Kuvien sisältö nouse tästä päivästä.”

ARMOTON TOTUUS

”Tämän kirjan nimihenkilö ”Jammu” joutuu kokemaan elämässään sen kaikista nurjimman puolen, mutta kokemuksiensa ansiosta hän löysi elämisen taidon. Kirja etenee vaiheittain vuodesta 1930 eteenpäin aina vuoden 1980 loppuun.”

Luin kaiken mahdollisen Rovaniemestä mitä sain käsiini. Tutustumiseni paikan henkeen alkoi ihmisistä ja mitä heistä oli kirjoitettu. Raimo Tuuliaiselta vuonna 1980 omakustanteena julkaistava kirja ”Armoton totuus” oli niistä kaikkein kiinnostavin. Takakannen perusteella kirjasta olisi voinut odottaa sukupolviselviytyjäromaanina amerikkalaisen Nicky Crutzin ”Juokse poika Juokse” -selvitymistarinan tapaan.

Lapin Kansan entinen päätoimittaja Heikki Tuomi-Nikula arvosti kirjan ilmestyessään korkealle:

”Kirja on kuvaus ihmisistä hämärän rajamailla Rovaniemeltä silloin kun puukko ja pamppu olivat laki. Tuuliaiselta kertoo kirjan päähenkilön Jammun kautta millaista Rovaniemellä oli ennen sotaa, sodan aikana ja heti sen jälkeen. Kirjan arvo on ajankuva Rovaniemeltä: Millainen villi länsi ja ovelimman ja vahvimman oikeus siellä on aikoinaan vallinnut. Se täydentää hyvin virallista historiaa, joiden vaivana on yleensä akateeminen kuivuus ja faktojen paljous. Tämä kirja ei ole kuiva vaan täyttä elämää.”

Tuomi-Nikula oli oikeassa. Kirja on kutkuttavan särmikäs syväasukellus siihen oikeaan elämään, jonka kaikki tietävät, mutta jota ei virallisissa yhteyksissä mainita sanallakaan eikä puhuta julkisesti eli siihen arkisten

salaisuuksien täyttämään ”mikrokosmiseen todellisten merkitysten maailmaan”, mikä oikeasti ympäröi arkeamme.

Jammun ikuisena toiveena oli saada osakseen muiden ihmisten tapaan rakkautta ja hyväksyntää vaikeuksista ja vaikeista olosuhteista huolimatta.

Kirja alkaa kuvauksella kieltolain aikaisesta Rovaniemestä, missä nimismies Pelttarilla oli täysi työ yrittäessään säilyttää järjestystä ovelien viinatrokarien yöllisillä jahtaamisilla:

”Karavaanarit joiksi näitä pirtunkantajia sanottiin lähtivät Kemin alapuolelta Viantien ”purkupaikalta” läpi kairan kohti Rovaniemeä, tämä kysyi ruumiillista kuntoa näiltä kavereilta, sillä kahdenkymmenen litran painoista kanisteria oli köysivaljaissa selkä, kuin rinnan puolella päivämatkat kävellen n. 60km.

Poliisiväijytykset olivat melkein joka matkan harmeja, mutta kun tiedettiin eräskin Tervolan lainvartija erittäin ahneeksi viinalle niin odotettiin aina, että milloinkakin tämä viinahimoinen on partioimassa.”

Tuuliainen kuvaa elävästi kovia aikoja, alamaailmaa ja kansaa kouhuttaneita tapahtumia, mm. kuuluisaa Rovaniemen murhapolttoa sekä kansanhmisiä mm. Kuiva-Eelistä, Liko-Eemeliä, Konttijaakkoa, Hautaluoman Nikolaita ja Tuulieinon viihdyttäjänä toiminutta Takalan Annia.

Aikoinaan Lapin radion legendaarisen toimittaja Juhani Niskan radiossa antamien kannustuksien innoittamana paikallisjulkisuuten astunut Tuuliainen on tuttu näky vielä tämänkin päivän rovaniemeläisille medioissa ja ROPS:n kotiotteluista.

MUKKA ELÄÄ VIELÄ ROVANIEMELLÄ

"MUKAN VIIMEINEN KIRJOITUS JÄI TRAGISESTI HETKI ENNEN KUOLEMAANSA ULOSOTTOMIEHEN PAPERIIN VIIMEISILLÄ VOIMILLAAN RAAPUSTAMAKSI ALLEKIRJOITUKSEKSI, JOLLA HÄNEN VÄHÄISESTÄ MAAILLISESTA OMAISUUDESTAAN VIETIIN LEIJONAOSA VELKOJEN KUITTAAMISEKSI."

Kävin myös kulttuuritilaisuuksissa. Mielenkiintoisin tapaus oli tämä nuorena kuollut taiteen monilahjakkuus ja etelän kulttuuriherrojen sorsima lappilaiskirjailija Timo K. Mukka, jonka kieli ja kursailematon tapa kurkistaa ihmisyyden sisälle elää edelleenkin Rovaniemellä tavallisten ihmisten jutuissa, kaskuissa ja uskomattoman hienossa tavassa toteuttaa ihmisyyttä toinen toistensa kanssa (vaikutti siltä että täällä jokaisessa asui pieni taiteilija).

Mukka-seura on tehnyt tunnetuksi Timo K. Mukan elämää ja kirjoja Rovaniemen kirjastoissa järjestyissä Mukan kirjojen lukutapahtumissa.

Seuran Pertti Hyvönen (entinen SAK-pomo) kertoi eräässä tilaisuudessa, että Mukan menestysteoksesta, Maa on syntisestä laulusta, mikä on vieläkin kautta aikojen katsotuin suomalaiselokuva yli 700.000 katsojallaan, olevan tekeillä ooppera ja kustantamoiden harkitsevan uusintapainoksia Mukan kirjoista. Hyvösen mukaan myös monet nykytaiteilijat arvostavat Mukkaa: ”Kirjailija Katja Kettu on ilmoittanut lempikirjailijakseen Mukan, ja onpa jopa sellainenkin tähti kuin Ville Valo tatuoinnut selkäänsä Mukan kuvan.”

Illan teemana oli Mukan luontokuvaus ja kirjojen vanhahtava runollinen, osin balladinomainen kieli jonka voimassa ja alkuperäisessä vimmassa Hyvönen näki paljon samankaltaisuutta kansalliskirjailijamme Aleksis Kiven kanssa.

Hyvönen kertoi miten Mukan viimeinen kirjoitus jäi traagisesti hetki ennen kuolemaansa ulosottomiehen paperiin viimeisillä voimillaan raapustamaksi allekirjoitukseksi, jolla hänen vähäisestä maallisesta omaisuudestaan vietiin leijonaosa velkojen kuittaamiseksi.

PUUTARHANHOIDON TÄRKEYS

"VAIKKA NÄKEMINEN KUULUU SILMILLE, ME KÄYTÄMME SANAA NÄHDÄ MYÖS TOISESSA MERKITYKSESSÄ, KUN LIITÄMME SEN TIETÄMISEEN, JOLLOIN SE ON KIRKKAAN MIELEN JA TERÄVÄN JÄRJEN OMAEHTOINEN, JA MEITÄ JATKUVASTI HARHAAN JUOKSUUTTAVA HIMMEÄ VALO; MIKÄ ON LAJISSAAN HEIKKOJA, RETTÄVÄÄ; HOUKUTTELEVAA - JA ENEMMINKIN SULKEE KUIN AVAA MEIDÄT SEN SUUREN ILON ALKULÄHTEILLE, MISTÄ ETSIMÄNNE JA TODEKSI ARJESSA ELÄMÄMME-ELÄMÄ OIVALLUKSINEEN, AHAANELÄMYSINEEN JA MUINE NIENOVARAISINE SIVUJUONTEINEEN ON TEHTY."

Ja koska olin köyhä kävin uusio-ostoksilla tietysti kirpputoreilla, ja niin tutustin Jariin ja Lenaan. Se miten Jari löysi Lenan olisi jo ihan oma luku kirjassa. Opettajana vielä silloin työskennellyt Jari sattui käväisemään R-kioskilla, missä Ruotsin Halmstadista kotoisin oleva Lena työskenteli myyjänä. Se oli vain yksi katse ja molemmissa päissä tapahtui se kuuluisa ”klik”, eikä Jari saanut Lenaa mielestään edes ulkomaanreisullaan, vaan lähetti kortin tuntemattomalle tytölle, ja siitä se sitten alkoi: suuri yhteinen seikkailu.

Nyt he ovat joka päivä nokatusten purnukoiden, kippojen, huonekalujen ja vaatteiden keskellä suunnittelemassa, laskemassa ja myymässä Rovaniemen suosituimmalla itsepalvelukirpputorilla, mistä kerrotaan kansan syvien rivien keskuudessa aina maakunnan pienimpiä syrjäkyliä myöten, että mitä Jarilta ja Lenalta ei löydy, sitä ei myöskään tarvita, kuten Kauppiaiden kustannuksen vuonna 1980 julkaisemaa pientä vihreää kirjaa ”Nurmikko ja sen hoito (Sköt din gräsmatta)”.

Ja kun he lukevat kirjaa, he ymmärtävät kirkkoisä Augustinuksen ajatuksen siivittämänä puutarhanhoidon tärkeyden; vaikka näkeminen kuuluu silmille, me käytämme sanaa nähdä myös toisessa merkityksessä, kun liitämme sen tietämiseen, jolloin Se on kirkkaan mielen ja terävän järjen omaehtoinen, ja meitä jatkuvasi harhaan juoksuttava himmeä valo; mikä on lajissaan heikkoa; pettävää; houkuttelevaa – ja enemminkin sulkee kuin avaa meidät sen suuren ilon alkulähteille, mistä etsimämme ja todeksi arjessa elämämme elämä oivalluksineen, ahaaelämyksineen ja muine hienovaraisine sivujuonteineen on tehty.

SE MITÄ KUTSUMME OPPIMISEKSI ONKIN MUISTAMISTA

"ITALIALAINEN ANTONIO CRAMSCI OIVALSII, ETTÄ VALLALLE ALISTEISTEN RYHMIEN TODELLISEN HÄDÄN TAI TOIVEIDEN TUNTEMINEN EI KIINNOSTA-
NUT VALLANPITÄJIÄ HUOLIMATTA SITÄ ETTÄ NIIN YRITETTIN SUURELLE YLEI-
SÖLLE VÄITTÄÄ - JUURI SIKSI ON TÄRKEÄÄ MUISTAA."

Osallistuin melkein kaikkiin Suomalaisen kirjakaupan järjestämiin kirjatilaisuuksiin, kuten Antti Heikkilän uuden terveyskirjan esittelyyn täpötäydessä myymälässä, ja huomasin ettei tunnettu lääkäri Antti Heikkilä opeta, vaan yrittää muistuttaa rovaniemeläisiä, kuinka tärkeää on unohtaa muodissa olevat ja ylihinnoitellut terveys-huuhaat, ja turvautua terveeseen maalaisjärkeen, unohtamalla vääristynyt elämä syömistä varten ja alkaa syödä elämää varten.

Leipä! Tuo kaiken suomalaisen tappavan läskin keräävä ja pahan alku pitäisi Heikkilän mielestä jättää kokonaan sen sisältämän gluteenin takia ruokavaliosta, ettei kävisi paskainen loppu kuten ahneelle, kun joutuu vessapassi toisessa kädessä, toinen käsi housuissa, toisten samanlaisten kanssa jonottamaan julkisissa tiloissa pääkaupunkiseudulla vessaan, ettei ruikulit liru ikävästi pöksyihin.

Ennen ihmiset tappoivat toisiaan. Nyt syömällä vain itsensä Nietzschen ennusteen ihmiskunnan vapautumisen hengessä: ”Vapaa-ajan lisääntyminen, ja jumalan kuolema tekevät ihmisen elosta tuskaisaa. Ei ole enää mitään valmiita moraalisia käskyjä, joihin astua kuin valmiiseen pöytään kiltisti nauttimaan ohimenevästä, mutta tarkoin määrätystä elämästä oikean elämän elämiseen.”

Italialainen Antonio Cramsci oivalsi, että vallalle alisteisten ryhmien todellisen hädän tai toiveiden tunteminen ei kiinnostanut vallanpitäjiä huolimatta sitä että niin yritettiin suurelle yleisölle väittää - juuri siksi on tärkeää muistaa.

LÄPINÄKYVÄ HUNTU PEITTÄÄ TUOREEN KÖYNNÖKSEN JA SULAA HUOMAAMATTA

"JA KOSKA MUISTIMME ON MITÄ ON, "MEMORIA HONIMUN EST LABILIS":
PLUTARKHOKSEN MIELESTÄ OLI MELKO EPÄTODENNÄKÖISTÄ, ETTÄ ASIA OLI
OLLUT JUURI NIIN KUIN SEN MUISTIMME, JA AIKA OLI NÄET TÄMÄN MAA-
ILMAN SIELU, MEIDÄN TULEE KOKOA TÄMÄ UNOHTUMATON KEVÄÄN SINFO-
NIA AINA UUDELLEEN JA UUDELLEEN."

Anna Ahmatovan ”Toukokuun lumi”-runo kuvaa hyvin sitä mihin lumen taru päättyy kuukautta aiemmin räystäiden tippuessa myös Rovaniemellä. Kevät on silti pitkää taistelua ja tuulten tuiverrusta kuukaudesta julmimman valmistellessa tietä kesälle.

Ja kun siellä täällä näitä yksin nököttäviä lumikasoja katselee, ne ovat kuin häikäisevän kauniita arabialaisia rakkausrunoja keskellä kevään odottavaa kylmyyttä, ja siellä täällä esiin pilkahtavaa lämpöä ja suloista aistikuutta – kun koko kaupunki kylpee yön tullen hiljaa Jääkuningattaren väreissä Star Warsin erämaalinnoituksen muotoihin puettuna.

Ja koska muistimme on mitä on, ”Memoria honimun est labilis”: Plutarkhoksen mielestä oli melko epätodennäköistä, että asia oli ollut juuri niin kuin sen muistimme, ja aika oli näet tämän maailman sielu, meidän tulee kokea tämä unohtumaton kevään sinfonia aina uudelleen ja uudelleen.

Lumien lähdön satunnaisessa ohikulkijassa synnyttämät mielikuvitusvastineet voisivat hyvin omaleimaisuudessaan ja nerokkuudessaan pärjätä värikkäistä elämistä ja kasvista rohkeita muotokuvia tehneen Giuseppe Arcimbolden ”Vedelle” teoksessa ”Neljä elementtiä (1566)”, jatkaen sitkeästi eriskummallista olemassaoloon myöhempien aikojen ironiana mykässä pimeydessämme vielä pitkään sen jälkeen kun olemme vihdoin lumien sulaessa ymmärtäneet ettei mielessä voi olla mitään, mikä ei ensin ole ollut aisteissa.

SOTAVANKI ON KOVAN ONNEN LAPSI

"SIINÄ MISSÄ GOETHE KIRJOITTI, ETTÄ ME IHMISET EMME ITSE MÄÄRÄÄ KULKUAMME, VAAN PAHOILLE HENGILLE ON ANNETTU VALTA YLITSEMME, JOTTA NE HARJOITTAVALT ILKIVALTA TURMIOKSEMME, JA ETTÄ IHMINEN LUULLEE OHJAAVANSA ELÄMÄÄNSÄ, JOHTAVANSA KULKUAAN, JA KUITENKIN VASTUTTAMATTOMASTI KOHTALO TALUTTAA HÄNEN SIELUAAN, ARVO MYLLYMAKI TUNTUU KIRJOITUKSISSAAN AJATTELEVAN SAMALLA TAVALLA KUIN PESSIMISTINEN FILOSOFI ARTHUR SCHOPENHAUER, JOLLE AJATTELEVAN OLENNON OSA MAAILMASSA OLI SURKUTELTAVA SIKSI, ETTÄ SE PERUSTUI HÄMMENNYKSEEN JA VÄÄRINYMÄRTÄMISEEN."

Tähän tilaisuuteen minun oli päästävä. Entisen venäläisen sotavangin lapsi oli kirjoittanut kirjan isästään ja esitteli sitä kaupungilla.

Arvo Myllymäki (s.1945) oli vakuuttava ja ansioitunut kansalainen, joka on ansioitunut aikuiselämässään oikeustieteilijänä Tampereen yliopiston julkisoikeuden professorina.

Hän on julkaissut useita tietokirjoja, kuten ”Suomen pääministeri- presidentin varjosta hallitusvallan käyttäjäksi.” Myllymäki on kirjoittanut myös Etelä-Pohjanmaan historiateoksen seitsemännenten osan taloushistoriaosuuden. Siitä huolimatta Myllymäki ei saanut euroakaan julkista apua miltään rahastolta omalle hankkeelleen, niin kiusalliseksi, ja osin jopa vaaralliseksi koettiin ansioituneen professorin yksityiset tutkimukset.

Myllymäen vaimon, josta Myllymäki väänsi esiin onnekkaan hauskuuden, ”että onnekseen hän löysi itselleen Örebrosta keskivarakkaan ruotsalaisen vaimon”, laskelmien mukaan kolmessa vuodessa rahoja kirjan kirjoittamiseen kului yli 12.000 euroa.

Mutta voi sanoa, että se koitui myös siunaukseksi, sillä Myllymäki oli selvästikin sisuuntuneena kaikkeen ympärillään olevaan vaikenemiseen, pannut kaiken sisäisen henkisen voimansa alttiiksi, näyttääkseen muille, etteivät asiat olleet niin kuin virallinen Suomi oli aina hiljaisella vaikenemisellaan jälkipolville valheellisesti viestittänyt.

Halusin tavata silmästä silmään hänet, joka häpeästään huolimatta, ja ehkä siksi oli pärjännyt elämässään näinkin hyvin.

Luin hänen kirjaansa:”Riitasenseuon sotavankisurmien kuulustelussa 8.12.1941 oli kuulustelupöytäkirjan pitäjä kirjannut sotavanki Ivan Seredovin ilmoittaneen tulkin välityksellä, että ”ammutuksi tulleet olivat oikeita murhamiehiä”, ja samalla puna-armeijan ylikersantti oli ”ihmettellyt suuresti suomalaisten inhimillistä sotavankien kohtelua.”

Myllymäki. joka oli ukrainalaisen kasakan poika - ihan sellaisen näköinen itsekin, kirjoitti miten sotavangeilla sai olla hallussaan vain Raamattu, kampa, harja, hammasharja, peili, kello, tupakkakukkaro ja ompelutarvikkeet.

Kansainväliset sotavankisopimukset kielsivät kaiken sotavankeihin kohdistuvat väkivallanteot, ja vaikka niin tekivät myös suomalaisviranomaiset, venäläisiä sotavangeja simputettiin ja kidutettiin pienimmästäkin syyistä tai rikkeestä heti kun silmä vältti.

Heitä pilkattiin, halvennettiin, uhattiin, löytiin nyrkillä, aseiden perällä, pampulla, kepillä tai lyötiin raipoilla, pahimmissa tapauksissa ammuttiin tai poltettiin. Tehtyjen järkyttävien hirmutekojen jälkiä peiteltiin ja selitettiin parhain päin kiduttajille sopivamman version mukaisesti jo sodan loppuajoista lähtien kun Saksan tappio alkoi hämmöttää.

”Vangit varastivat ohria 15.10.1943 Nygårdin aitas- ta.” Täsä hyvästä leirin päällikkö rankaisi huolimatonta vartijaa 14 vrk:n yksinkertaisella arestilla. -Aarne Nurmen päiväkäsky 11/1943

Venäläisistä Sotavangeista tuli sodan jälkeen omassa kotimaassaan toisen luokan kansalaisia, joista mo-

net joutuivat työleireille rangaistuksena antautumisesta. Molemmiin rajaa puolin sotavangeista ja sotavankileireistä vaiettiin, esimerkiksi suomalaissotavankien julmasta kohtelusta ja järkyttävistä kohtaloista on kirjoitettu ensimmäinen kunnollinen ja kattava teos vasta niinkin myöhään kuin Neuvostoliiton romahduksen jälkeen 90-luvulla.

”Jokainen meistä tietää, kuinka vaarallinen rosvo ja pahantekijä karannut sotavanki on päästessään vapaana tekemään tuhojaan turvattoman ja aseettoman siviiliväestön keskuudessa, murhaten ja ryöstäen mitä käteen saavat.” -Kapteeni Kustaa Kujalan päiväkäsky 3/1943

Myllymäki kirjoitti kirjassaan ”Kurileiri” Suomesa toimineen jatkosodan aikana ainakin kolme erityis-sotavankileiriä: kurittomat, politrukkit ja upseerit saivat hänen mukaansa kukin oman sijoituspaikkansa. Kurileiri, virallisesti Sotavankileiri nro 24, josta hän kirjassaan kirjoittaa, perustettiin heinäkuussa 1942 Kerimäen Riitasensuolle karkureiden ja muun ns. huligaanien kurinpalauttamiseksi. Seuraavana vuonna leiri muutti Vaasa-Mustasaareen, missä se toimi aina vuoteen 1944 saakka.

Oikean tunnelman ja autenttisuuden tavoittamiseksi Myllymäki otti kirjansa päähenkilöiksi sotavankileirin kaksi ääripäätä: vangin vailla ihmisoikeuksia sekä pikkumaisen vallankäyttöä harjoittaneen vankileirin myöhemmin erotetun sadistisen johtajan. Valinta oli hyvä ja toimiva, sillä juuri tämän ansiosta kirjassa oli koko ajan sitä lukiessa läsnä piilevän kauhun ja jännityksen momentti, mikä toimi kiinnostavana jännitteenä joka jaksoi kantaa kirjan loppun asti.

”Päämajan linnoitusosasto vahvisti 16.10.1941 yksityiskohtaisen ohjesäännön sotavankileirikomppaniolle. Ohjesäännön mukaan: 1. Kahden 10-miehisen vankiryhmän johtajana toimi suomalainen ryhmänjohtaja, jonka alaisena olivat vartiomiehet. 2. Työjoukkuetta johti ylisotavanki, joka toimi talous- ja muonitusaliupseerina. Vankihierarkian muut osat olivat; vankiryhmän johtaja, tuvanvanhin ja tupapalvelija. 3. Työjoukkueen johtajaa avusti tulkki, useimmiten heimokansalainen. Hän oli velvollinen auttamaan myös työnjohtoa kurin ja järjestyksen sekä työtehon ylläpitämiseksi.

Kun Suomi näyttää olevan sotakirjojen luvattu maa, toivoisi että tämä hyvin tehty ja poikkeuksellinen ”sotakirja” eksyisi myös monen sotaa melkein päätoimisesti ammatikseen kotona sohvaltaan harrastavan tavallisen suomalaismiehen käsiin, sillä Myllymäki tarjoaa kirjassaan lukijoilleen puhdistavan kokemuksen, eli synninpäästön pahoista sotaista pikkupoika-ajatuksesta, lisäksi myös harvinaisen mahdollisuuden toisenlaiseen, varsin harvinaiseen suomalaiseen tai sotakirjalliseen tunnekokemukseen, eli alistetun ja lannistetun vihollisen saappaisiin astumiseen keskelle vihollismaan väkivaltakoneiston kierouttamaa maailmaa, ainoana toivonaan ihmisten hyvyys.

Myllymäen kirja on arvokas oppikirja Montesquieun opin mukaan: ”Pyrkimällä vaikuttamaan ihmisiä voi harjoittaa yleistä hyvettä, joka ulottaa rakkautensa jokaiseen ihmiseen. Ihminen, joustava olento, joka omaksuu yhteiskunnassa muiden ajatuksia ja tuntemuksia, on yhtä lailla kykenevä ymmärtämään oman luonton-

sa, kun se hänelle näytetään, ja toisaalta kadottamaan jopa aavistuksenkin siitä, jos se pyritään häneltä peittämään.”

Kuuluisan kirjallisuuskriitikko Harold Bloomin mukaan emme lue pelkästään siksi, ettemme voi tuntea kyllin monia ihmisiä, vaan myös siksi, että ystävyys on niin uhanalainen, niin altis vähenemään tai katoamaan etäisyyden, ajan, vastakaiun puutteen ja kaikkien perhe - ja tunne - elämän murheiden vaikutuksesta.

Hyvä kirja on siis aina myös hyvä ystävä. Bloomin sanoin kysymys siitä, miten tulisi lukea, johtaa aina myös lukemisen motiiveihin ja tarkoituksiin. Bloomin mielestä, jos ihmisen on tarkoitus säilyttää edes jonkinlainen kyky muodostaa omat arvionsa mielipiteestä, on hänes-tä tärkeää, että he jatkavat lukemista oman itsensä takia.

Sir Francis Bacon neuvoi, että älä lue siksi että voisit väittää vastaan ja hämmentää, että voisit uskoa ja pitää itsestään selvänä tai löytää puhumisen tai keskustelun aihetta, vaan että osaisit punnita ja harkita. Bloom kirjoitti, että lukeminen on hänelle pikemminkin yksinäisyyden käytäntö kuin mikään koulutuksellinen hanke.

Hänen esikuvansa lukijana oli tri Samuel Johnson, joka tunsi ja osasi myös ilmaista lukemisen voiman ja rajoitukset. Baconin ja Johnsonin joukkoon Bloom lisäsi vielä kolmannen viisaan lukijan, Emersonin, historian ja kaikkien historismien kiihkeän vihollisen, joka totesi parhaiden kirjojen: “Saavan meidät vakuuttuneiksi siitä, että yksi luonto kirjoitti ja sama luonto lukee.”

Bloom rakensi hienon synteesin Baconin, Johnsonin ja Emersonin terävistä huomioista: ”Etsi sellaista mikä

tulee sinua lähelle, mitä voidaan käyttää asioiden punnitsemiseen ja harkitsemiseen, ja mikä puhuttelee sinua ikään kuin teillä olisi yksi ja ainoa, ajan tyranniasta vapaa luonto. Tämä tarkoittaa käytännöllisesti ilmaistuna: löydä ensin Shakespeare ja anna hänen löytää sinut.”

Bloomin mielestä luemme viime kädessä vahvistaaksemme omaa minäämme ja saadaksemme tietää, mistä se on aidosti kiinnostunut. Juuri siksi Myllymäen kirjaa luetaan. Se kertoo meistä ja siitä miten käyttäydymme äärimmäisissä olosuhteissa kun joudumme olemaan joko saalistajia tai saalistettavia.

”Nyt, monien vuosien kuluttua, en voi muistaa niiden suomalaisten naisten ja miesten nimiä, joiden kanssa me työskentelimme Vaasan satamassa ja halkovarastoissa, mutta haluan välittää heille koko sydämestäni kiitokset ihmisyydestä ja hyvydestä.”-Toimittaja Nikolai Djakov Kansan Ääni 5.2.1966

Sotavankileireillä sekä kansainvälisen sotavankisopimusten noudattaminen että vankien inhimillinen kohtelu asettivat leirin johdolle ja vartijoille jatkosodan koettelemusten vuosina omat haasteensa. Monet vartijat eivät halunneet puhua kokemuksistaan. Myös neuvostovangit halusivat pysyä hiljaisina. Myllymäki kirjoitti, ettei julmuuksia ollut syytä liioitella, mutta hänen mielestään olisi myös ollut suuri vääryys kiertää ne niin kuin hänen mielestään sodan aikana ja sen jälkeen useasti tehtiin.

”Minut paiskattiin tähän monttuun kahden ”vapaan” leirissä vietetyn päivän jälkeen. En kuule mitään, ei yhtään ääntä, ei ole valoa, ei lämpöä. Ammutaanko minut vai kuolenko tähän monttuun?”-Djakov 1998.”

Siinä missä Goethe kirjoitti, että me ihmiset emme itse määrää kulkuaamme, vaan pahoille hengille on annettu valta ylitsemme, jotta ne harjoittavat ilkeävaltaa turmioksemme, ja että ihminen luulee ohjaavansa elämänsä, johtavansa kulkuaan, ja kuitenkin vastuttamattomasti kohtalo taluttaa hänen sieluaan, Arvo Myllymäki tuntui kirjoituksissaan ajattelevan samalla tavalla kuin pessimistinen filosofi Arthur Schopenhauer, jolle ajattelevan olennon osa maailmassa oli surkuteltava siksi että se perustui hämmennykseen ja väärinymmärtämiseen.

”Täällä vartioitavat vihollisvangit eivät ole suinkaan mikään ajatukseton ja tylsä lauma, vaan viekkaasti laskelmoiva, piintynyt ja kiihkomielinen bolseviikkijoukko, joka on valmis käyttämään jokaista saamaansa tilaisuutta karkaamiseen, kapinaan ja väkivallantekoihin.” - Sotavankileiri 24:n päiväkäsky nro 1/1942.”

Myllymäen tavoitteena on ollut kirjassaan vuosikausien uutteran tutkimuksen avulla todistaa kappale ihmisyyttä, niin sen hyviä kuin sen raadollisen huonojakin puolia sodan poikkeuksellisissa olosuhteissa, missä ihminen oli toiselle ihmiselle susi, mutta missä myös elämää ihmeellisemmät pelastustarinat ja ihmisten hyvyys voivat vaikuttaa ratkaisevasti elämän ja kuoleman kysymyksiin.

Ja ihmisen hyvyys näyttelikin kirjassa pääosaa: pahaomainen ja lähes näihin päiviin saakka suuren yleisön silmiltä piilossa pysyneen ”kurileirin” pahuudet sai Myllymäen kertomuksen mukaan loppumaan eräs nimetön ilmiantokirje kauhistuneelta naiselta, jonka Myllymäki kertoi olleen ”todennäköisesti eräs Päämajan

lotta ja hyvin lähellä Mannerheimia (Mannerheim sanoi sotavangin olevan kovan onnen lapsen)”

Sitä ennen venäläisiä sotavankeja oli kuitenkin nöyryytetty Geneven sopimuksen vastaisesti ”nappi otsaan saunan takana linjalla” oikein olan takaa suomalaisten kiduttajien suureksi sadistiseksi iloksi ja riemuksi. Suurin osa heistä tapettiin nälkään vankileireillä vuosien 1941-1942 aikana.

Myllymäen kirja auttoi ymmärtämään ihmisen käyttäytymistä sodan ja vihan maailmassa suomalaisesta näkökulmasta, kun eräs hänen haastattelemansa ”ryssänvihaaja” tunnusti suoraan ettei hän kyennyt näkemään venäläistä ihmistä inhoamansa Neuvostoliiton lipun alta.

”Harvinaisen kaukonäköisesti Spåre myös esitti, että jonakin päivänä sota olisi ohi ja vangit kotoutettaisiin. Ei ollut yhdentekevää, millaisen maineen Suomesta he silloin veisivät mukanaan.”

Myllymäki kuvasi kirjassaan myös inhimillisen tragedian koskettavinta puolta, kuten se miten Kuusamossa oli harvinainen sotasairaala, jossa olivat sekä suomalaiset, venäläiset että saksalaiset haavoittuneet samassa sairaalassa, eri kerroksissa tosin. Kuusamosta oli kotoisin myös Suomen tunnetuin saksalaisen sotilaan lapsi, kansanedustajaksi yltänyt Pauli Saapunki, joka julkaisi muistelmansa parikymmentä vuotta sitten suurella kohulla julkisuudessa.

Juuri samaa toivoisi Myllymäen kirjalle. Vastaanotto on ollut jo alan piireissä hyvä. Myllymäki kertoi tilaisuuden lopuksi miten hän vieraili jokin aika sitten pohjoisten sotalapsien yhdistyksen kokouksessa, missä oli pal-

jon myös saksalaissotilaiden lapsia, ja kertoi vastaanoton olleen erityisen lämmin ja koskettava.

Myllymäen mukaan myös saksalaisten vankileirit kaipaisivat tarkempaa tutkimista, sillä venäisillä sotavangeilla ei ollut niissä mitään arvoa, heitä käytettiin mm. miinanpolkijoina, tai ammuttiin latoihin.

Myllymäki kertoi myös valitettavan karmaisevan esimerkin siitä miten kolme karkuria teurastettiin opetuksiksi ja ojennukseksi muille; yksi ammuttiin heti tavatessa ja kaksi heistä hirtettiin. Yhteistä onnettomille uhreille oli se, ettei heitä korjattu pois näkyvistä, vaan he saivat virua tapettuina päiväkaupalla.

”Kun olettamuksena on, että suomalaiset eivät tienneet tapahtumista omassa maassaan, tutkimus ei näy edenneen tarkastelemaan, nousivatko sivulliset vastustamaan julmia laittomuuksia.”-Veronica Pimenoff, Helsingin Sanomat 11.10.2011.”

Jo yksistään Rovaniemen alueella oli viisi vankileiriä (Kemissä 1500 venäläistä haudattua sotavankia, ja Sallassakin 40), kertoi Arvo Myllymäen vieraakseen Rovaniemen kirjaston Lapponia-saliin kutsunut Suomi-Venäjä-seuran Rovaniemen osaston puheenjohtaja, jolla oli käsissään järkyttävä ”punainen kirja” Eino Salon käsikirjoittama kirja, jossa tarkasti dokumentoitiin niitä julmuuksia ja pahuuksia, mitä suomalaiset tekivät venäläisille sotavangeille.

Puheenjohtaja oli huolissaan siitä, ettei kukaan uskaltanut vieläkään puhua oikeilla nimillä ja kunnolla niistä 280 venäläisestä sotavangista, jotka oli haudattu Viirinkankaan hautausmaalle, puhumaattakaan niistä 6

venäläisestä sotangista jotka poltettiin iloisesti soihtuina taivaan tuuliin esinäytöksenä juuri hetki ennen Lapin polttamista.

Ei ehkä siksi, että se olisi silloin ollut mikään häpeä, kun häpeä oli se minkä virallinen ja tiukasti yhteen toutuuteen siduttu todellisuuskuva milloinkin minkin paa-villisen pullansa muodossa alamaisilleen ilmoitti, ei sormea heristellen, vaan nyrkkiä naamaan hieroen, vaan siksi kuten Myllymäki tilaisuudessa kertoi venäläisten sotavankien kohtelusta, että se oli julmaa ja säälimättöntä ja sadistista, aina siihen asti kun sodan väistämätön käänne alkoi paljastua jäykkäniskaisille iklsuomalaisillekin Stalingradin taistelun jälkeen, jolloin Myllymäen mukaan venäläisten sotavankien kohtelu muuttui selvästikin parempaan suuntaan ehkä siksi, että kiduttajat tiesivät olevansa itse jonkin ajan kuluttua mahdollisia sotavankeja.

Myllymäen mukaan sota-ajan vankileireihin liittyi kolmen V:tä; vaikeneminen, vastuunsiirto sekä valehtelu. Juuri näihin inhimillisiin esteisiin hän törmäsi työssä aluksi, mutta se ei häntä lannistanut, sillä Myllymäkeä ajoi eteenpäin totuudenkaipuun, ja oman isänsä kokemusten kartoittamisen lisäksi suuri onnellisten yhteensattumien kasaantuma, kuten se että eräs lotta oli kuvannut kamerallaan salaa ”kurileirillä” vuonna 1942.

Myllymäen mukaan ”kurileirit” perustettiin ongelmallisille sotavangeille, jotka haluttiin panna kuriin: ”Suomessa olleen parhaimmillaan jatkosodan aikana yli 60.000 neuvostoliittolaista sotavankia, joista suurin osa oli sotakarkureita. Ne vangit joita ei ammuttu joutuivat ”kurileirille.”

Mutta tuo aika oli yhtä kiduttavaa ja kuolettavaa venäläisille sotavangeille sadististen kiduttajiensa käsissä kuin juutalaisille aika keskitysleireissäänkin, joista yhdessä, Auchwitzissä Myllymäki kertoo ettei hänen olisi pitänyt koskaan vieraila.

Voi vain haikailla ikävöiden aina pienen ihmisen puolta pitäneen, ja sivullisuuden kokemusta sen erilaisissa inhimillisesti traagisissa muodoissa elokuvissaan esittäneen Charles Chaplinin perään, josta Peter von Bagh kirjoitti uudessa Chaplin-kirjassaan, ”että Chaplinin suuruus ja poetiikka kumpusivat syvällisestä erillaisuudesta (joka on tylsyyttä tuputtavien markkinaläpysköjen esittämän ”hymyile ja kuluta niin perkeleesti hyödytön idiootti”-ihmiskuvan vastakuva).

Siksi on hyvä että rovaniemeläisillä oli ainakin yksi Arvo Myllymäki, joka uskalsi katsoa sisälmyksiä ja tunnelämää kaihertavia painajaistensa kammattovia ja alati yöstä toiseen toistuvia paholaisiaan silmästä silmään käyden taistelua sitä vaiettua totuutta vastaan, jota koko virallinen Suomi oli valmis alimmasta ylimpään jäykkäniskaisen viranomaiseen, aina ja jokapaikassa kuin yhdestä suusta Talvisodan hengessä puolustamaan: ettei virallinen Suomi muka tehnyt mitään eettisesti väärää ja ihmisyyttä loukkaavaa sotavankejaan kohtaan.

JUMPPAAMISTA

PÄÄTIN JUMPATA ITSENI OLGA KORBUTIKSI JA SAIN KAKSI "ROVANIEMELÄISTYTTÖYSTÄVÄÄ". JUMPPAJOHTAJAMME JENNI VALMISTAUTUI LÄÄKIKSEN PÄÄSYKOKOISIIN JA OPETTAJAROUVAN KANSSA PUHUIMME SYKSYN MARJASTAMISISTA MUSTIKKA- JA PUOLUKKAMETSILLÄ.

SAIRAUS ON TOTUUDEN PAKENEMISTA

"OPPINSÄ ROVANIEMELÄINEN TEIJA RANTAKALLIO SAI KOTOONTA. ISÄ, TAVALLINEN VIISAS KANSANMIES, ELI LUONNON KESKELLÄ TERVEENÄ KUIN PUKKI KOKO ELÄMÄNSÄ JA OSASI KAIKKI KASVIT, MARJAT JA LUONNON-PARANTMAISEN MENETELMÄT NIIN, ETTEI TEIJANN KOTONA TARVINNUT KOSKAAN TURVAUTUA MIHINKÄÄN LUONNOTTOMAAN."

Elin terveellisesti. Rovaniemellä halusin syödä ”ympä-
röivän erämaan parantavia hedelmiä.”

Sitten tapasin sattumalta Rinteen kauppakeskukses-
sa Teijan ja mietin voi kun näitä lappilaisia kansanpa-
rantamiseen ja luonnonmukaiseen elämään niukkuu-
den keskellä oppineita olisi enemmän, kuten Teija, niin
tämä sairaan vaivalloinen kärsivä kansa saisi rohdot ja
dropit pitkään elämiseensä suoraan luonnosta.

Rovaniemellä toimiva luonnonmukaisia terveystuot-
teita myyvän lappilaispohjanmaalais-savolaiskarjalais-
pariskunnan Luontaistuote-Teira myi juuri niitä funk-
tionaalisiksi nimettyjä luonnonmehuja, hunajoita, mar-
jansiemeniä ja marjahyytelöitä, jotka antoivat minulle
voimaa, hyvää mieltä ja parantavat periaatteella, syö
elääksesi – äläkä elä syödäksesi.

Oppinsa Teija sai kuulemma kotoonta. Isä, tavalli-
nen viisas kansanmies, eli luonnon keskellä terveenä
kuin pukki koko elämänsä ja osasi kaikki kasvit, marjat
ja luonnonparantamisen menetelmät niin, ettei Teijan
kotona tarvinnut turvautua mihinkään luonnottomaan.

Sitä hän vain harmitteli, ettei tehnyt kirjaa isän ajatuk-
sista ja opeista. Olisi Lappiin samalla syntynyt uudenlai-
nen Rautavaaran ja Frantsilan risteytymä. Vahinko ajat-
telin, sillä sen minkä vanha kansa hyväksi tiesi, katosi
nyt upottavien hillasoiden syvyyksiin.

Tai ei ihan. Olihan Teija vankkumaton isänsä tyttö ja
asiantuntija, mitä luonnonlääkitykseen ja aitoon luon-
nonmukaiseen elämään tuli. Ja näillä kylmäpuristetuil-
la karpalo- ja tyrnimehuilla, joita hän myi, voisi elää lop-
pelämänsä sairastamatta. Ja jos sairastui, inkiväärihuna-
jat ja pihka- ja tervavoiteet paransivat.

"VENÄLÄISDESANTTI"

Tustuin myös kolikon toiseen puoleen, eli Rovaniemellä sodan alla syntyneeseen Artsiin, joka istui usein tapansa mukaan Lordiaukiolla päivät pitkät asioidessaan kaupungilla.

Ounasvaaralta hän omien sanojensa mukaan ”hyötykäveli ilman mitään helkutin supersauvoja” keskustaan viitenä arkipäivänä viikossa tapamaan tuttuja ja kauppoille, seuraten ohikulkevia ihmisiä samalla siinä sivussa, tietenkin bongailen kuuluisuuksia, joita Artsin mukaan kaupungissa oli aina vilissyt ja vilisi edelleenkin, ”vaikka suunta oli nyt hänen mukaansa menossa vaarallisesti kohti itää päin”.

Tänä keväänä Artsi koki suuren järkytyksen heti A-studion Venäjä-illan jälkeen, kun hän oli huomaavinaan tunteettua kokoomuskansanedustajaa ja ”kekkosslovakian” ulkopolitiikan järkkymätöntä kannattajaa suorassa lähetyksessä haukkuneen Putinin suomalaisen sylikoiran ”mikä se nyt olikaan, jonkinlaisena ”desanttina” se itensä aina esittelee -Bäckmanin, sen Boris Godunovin näkönsä hyvinsyönnön- ja juonneen jättiläiskiihkoilijan.”

Eikä kukaan muu kuin minä tietenkään uskonut, vaikka Artsi kuinka vakuutteli, että nyt kun täällä alkoi olla enemmän venäläisiä kuin aikoihin, oli selvää etteivät venäläiset olleet turhaan keskittäneet rajoille joukkojaan, olihan nyt Rovaniemellä sellainen venäläisvähemmistö, joka tarvitsi tarvittaessa Putinin suojelua. Ja siksi myös Artsin mielestä Bäckman tuli: etujoukkona:””Olisit nähnyt epäilijöiden naamat kun medioissa ilmoitettiin Bäckmanin muutosta kaupunkiimme, jota se kehui rauhalliseksi.”

ELÄMÄ ON IHANAA JA SITÄ RATAA...

TEOLLISTA MUOTOILUA OPISKELEVAN VILMA OHINMAAN KAUPUNKI KATPAA YHDEN HULLUN, VAIKKA SE EI HÄNTÄ HAITTAAKAA, SILLÄ HÄN ON HÄPEILEMÄTTÄ OMA ITSENSÄ TOIVOTTAESSAAN SAIPPUAKUPLIA KAIKILLE.

PÄÄTTÄJÄT

Huomasin, että Rovaniemellä oli poikkeuksellisen paljon kallispalkkaisia johtajia veronmaksajien rasiitteena ja kansalaisten kiusana, vaikka itse suorittavasta portaasta karsittiin samaan aikaan kovalla kädellä säästäväisyyden nimissä juuri niitä kaupungin työntekijöitä, jotka antoivat kasvot hyvin toimiville palveluille.

Sen sijaan että näitä valitettavan usein jonninjoutavia kokousammattilaisia, jokapaikan seminaarihaita ja kaikenmaailman kissanristiäisten kruunaamattomia prinsejä elätetettiin veronmaksajien kukkarolla, kaupungin olisi pitänyt satsata kunnolla isojen kaupunkien tapaan kaupunkilaisten lisääntyvän vapaa-ajan laadulliseen kehittämiseen, sillä Kunnallisalan kehittämissäätiön keväällä Jyväskylän yliopistolla teettämän tutkimuksen mukaan kirjasto ja lenkkipolut sekä kevyen liikenteen väylät olivat keskivertokuntalaisen eniten käyttämiä kunnallisia palveluita.

Rovaniemi haki keväällä valtiovaranministeriön kuntakokeiluun, johon pääsi parisenkymmentä kuntaa vuosiksi 2015-2016. Kokeilun tarkoituksena oli etsiä uusia, nykyistä tehokkaampia tapoja tuottaa kunnan asukkaille palveluja.

Rovaniemi aloitti keväällä jo ominpäin kuntakokeilun ideana olevan jäykkien toimintamallien purkamisen kuntahallinnossa ja kustannusten säästön uuden organisaatiomuutoksensa hengessä, valitsemalla sisäisesti vapaa-ajan palveluiden ja sivistystyöpalvelukeskuksen johtajat.

Rovaniemen organisaatiomuutos on ollut mahdollista kaupunginhallituksen keskustalaisen puheenjohtajan, Sakari Trögin viisi vuotta sitten aloittamien kaupunginhallituksen iltakoulujen ansiosta.

Joka toinen viikko kokoontuvan iltakoulun kuningasideana on ollut parantaa resursseista päättävien poliitikkojen ja ohjauksesta vastaavien virkamiesten yhteisymmärrystä ja ohjauksesta vastaavien virkamiesten yhteisymmärrystä ja keskinäistä tiedonkulkua ”niin ettei kaupunginlakimies Pekka Lemmetyisen ikävä Catch-22- tapaus enää kummittelisi”.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin antoi Lemmetyiselle tiukkasanaan huomautuksen Lemmetyisen lainvastaisesta esiintymisestä hallinto-oikeudelle Korkalovaaran koulun purkamisessa. Valituksen oikeusasiamiehelle tekivät Heikki Annanpalo ja Esa Tikkala.

Amerikkalainen kirjailija Joseph Heller julkaisi 1961 satiirisen romaanin Catch 22. Se perustui osin hänen omiin kokemuksiinsa Yhdysvaltain ilmavoimissa toisen maailmansodan aikana. Catch 22 oli byrokraattisen toiminnan ja järkeilyn mestarillinen kritiikki. Ilmaisuu Catch-22 viittasi itsensä kumoavaan kehämäiseen logiikkaan, joka ei jättänyt mitään toisin toimimisen tai ajattelun mahdollisuutta. Se oli yleinen laki ja byrokraattinen periaate, jonka olemassaoloa oli kuitenkin aina epävarmaa.

Catch-22 esimerkiksi sanoi, että sitä toimeenpanevien viranomaisten ei tarvinnut osoittaa, että Catch-22:ssa oli sellainen pykälä, jota vastaan syytetyt olisivat rikkooneet. Sillä ei nimittäin ollut väliä oliko Catch-22 oikeasti olemassa vai ei, koska viime kädessä sitä toimeenpanevilla viranomaisilla oli raaka voima puolellaan.

TÄHTIKISSA STELLA

"STELLA ON TOSIAAN ERITTÄIN PUHELIAS, SEURALLINEN JA LEIKKISÄ KISSA. TÄLLÄKIN HETKELLÄ JUOKSEE PALLON PERÄSSÄ ASUNTOA YMPÄRI. OSAA KUITENKIN OLLA MYÖS MUKAVAN RAUHALLINEN. TERVEISIN SATU SARA."

Tapasin kerran kotimatalla kekustasta Korkalovaaraan Ylläkseltä kotosin olevan, ja Rovaniemellä opiskelevan Satu Saran, jolla oli tapana ulkoiluttaa Stella-kissaansa aina kun vain sääolosuhteet ja aika sen sallivat.

Ja vaikka ulkona arka Stella säikkyi joka oksanrisahduksesta, aistit avoimena ja jännityksen makea jano pikku kissansuussaan Stella nautti jokaisista ulkoiluistaan täysin kissansilmin niin kovasti, että loikoili usein sisällä ovensuussa hienovaraisesti häntäänsä vihjaavasti heilutellen emännälleen halustaan jatkaa seikkailujaan tutustumaan ulkona odottaviin tuntemattomiin houkutuksiin ja vaaroihin.

Pyysin Stellan kuvaa sähköpostitse. Kuva tuli tällaisen viestin kera: ”Stella on tosiaan erittäin puhelias, seurallinen ja leikkisä kissa. Tälläkin hetkellä juoksee pallon perässä asuntoa ympäri. Osaa kuitenkin olla myös mukavan rauhallinen. Terveisin Satu Sara.”

Stella on poikkeuksellisen kaunis kissa. Turkki on puolipitkäjä silkkisen pehmeä, kuten norjalaisella metsäkissalla. Silmissä palaa kissamaisuuden kutsuva lämpö.

Kissoista on kirjoitettu kautta maailman sivu lukuisia hienoja kirjoja, kuten T.S Elliotin kissarunot tai Vicky Myronin kirjoittama lämminhenkinen kertomus maailman tunnetuimman kirjastokissan elämästä, mikä valloitti kissamaailman lukevien ihmisten sydämet vuonna 2008 kertomuksellaan siitä miten amerikkalaisen pikkukaupungin kirjaston henkilökunta löysi kohmettuneen kissanpoikaisen kirjojen palautusluukusta, ja miten kirjastokissasta tuli virallisesti osa kirjaston henkilökuntaa (ja paljon tärkeämpi palanen puuttuvaa ihmisyyden repalaista kangasta kuin kukaan silloin osasi edes aavistella).

RAIMOND SEBONDIN ROVANIEMELÄISPUOLUSTUS

"MINÄ OLIN. TOSIAAN OLIN. PEITON ALLA. JUOVUKSISSA.
YKSI OMISSA AATTEISSANI. PÄÄSTIN SINUT IRTI! PÄÄHÄN SATTUI.
UNOHDIN MURHEET LIITTYEN NAISIIN. SYNTYMÄPÄIVÄ YKSI
NOJATUOLISSANI. TOM WAITS VISKIN KANSSA AINOANA SEURANA."

Sitten tapasin ”uuden Nobel-palkitun Joseph Brodskyn.” 20-vuotiaan rovaniemeläispoika Aatu Olavi Kostiaisen nimi kannattaa panna mieleen huomisen varalle kun mietitään millaisia tulevaisuuden tekijöitä tänään tästä kaupungista huomenna löytyy.

Aatu ”hengaailee, pörrää ja styyllää” hyvän ystävänsä Tatun kanssa ”Rovaniemi by night”-kierroksillaan käyden älyllisiä ylikierroksia englanniksi, taistelllessaan naurulla ja huumorilla ympärillään lymyävää rakenteellista jäykkyyttä vastaan Raimond Sebordin puolustuksen tavoin: välttämällä klassisen skeptismin rovaniemeläissovelluksella älykköinä itseään pitävien ylimielistä ja tekoälykystä dogmatismia, mikä oli näille institutionaalisille munkkilatinalla kuorrutetun höpinän ja saavutetun vakauden säilyttämisen väistämätön edellytys - vastaan sisältä puheenomaisesti soljuva aavistava ja todellinen runo: puolustaessaan kielessämme kokemustamme, ja arjen ilmiöitä ja ihmisiä ihmettelemällä, aina uudesta, omasta omintakeisesta näkökulmastaan tarkasti ilman mitään turhia ovienpaukutteluja tai jonninjoutavia kuorrutuksia.

”Minä olin. Tosiaan olin. Peiton alla. Juovuksissa. Yksin omissa aatteissani. Päästin sinut irti! Päähän sattui. Unohdin murheet liittyen naisiin. Syntymäpäivä yksin nojatuolissa. Tom Waits viskin kanssa ainoana seuranaani.”

Aatu tiesi mitä Schiller tarkoitti puhuessaan naiivista ja sentimentaalista runoudesta: ”Nykyihmiseltä luonto on kadonnut ihmisyydestä. Kykenemme kohtaamaan sen ainoastaan ihmisyyden ulkopuolella, sieluttomassa maailmassa.”

JÄNNITTÄVÄÄ VAIHTELUA
MUUTTUVAN MAAILMAN
MYLLERRYKSISSÄ

TAKANA
LIBERIT
TAITO
ANNA-LEENA
HÄRKÖNEN

"TÄTÄ VASTAAN ASETTUU AVOIN AJATTELU, JOKA EI LUD KAAOKSESTA SYNTEESIÄ, VAAN LUOPUU TEORIAN, TOTUUDEN JA JÄRJENKÄSITTEIDEN YLIVALLASTA."

Ja koska kävin niin paljon paikallisessa Suomalaisessa kirjakaupassa. Tutustuin myös hyvin sen henkilökuntaan ja pomoon.

Huomasin, että Rovaniemeläinen kansantaloustieteen maisteri Heli Helenius oli oikella alalla kirjakauppiaina, sillä kirjakaupan pomon mieliharrastuksia olivat lukeminen, laulaminen ja ylioppilasajoilta näytteleminen.

Heli myös tiesi käytännössä millainen on tekstissä katakreesi eli kielikuva, joka syntyy kun käytetään varsinaiselta merkitykseltään yhteensopimattomia sanoja toistensa yhteydessä, ja hyperbola, kun kohdetta kuvataan liioitellen pelkästään mielikuvituksellisesti huipentaen, ja painokas toistaminen eli anafora, ja että Theodor Adornon sanoin tätä vastaan asettuu avoin ajattelu, joka ei luo kaaoksesta synteesiä, vaan luopuu teorian, totuuden ja järjenkäsitteiden ylivallasta.

Siksi jokainen työpäivä, ja jokainen uusi lause uuden kirjan kanssa avasivat Helille ”overt lukemattomiin maailmoihin”, sillä Heli sanoi minulle, ettei koskaan osannut ennustaa pitkästä kokemuksestakaan kirjojen parissa mikä kirja iskisi kansaan kuin häikä tai mikä floppaisi surkeasti.

Ehkä siinä oli sitä jännittävää vaihtelua mitä yliopistolle lopputyönsä vähittäiskaupasta aikoinaan tehnyt Heli tarvitsi edelleenkin ylläpitääkseen itsensä valppaana muuttuvan maailman myllerryksissä.

Ihan samalla tavalla Heli oli aina heittäytynyt maailman vietäväksi ”carpe diem”, - keskittymällä kulloiseenkin hetkeensä nautinnollisen sataprosenttisesti, kuten 80-luvun lopulla kun hän päätti hetken mielijohteesta lähteä neljäksi kuukaudeksi töihin ja ranskaa opiskelemaan Montrealiin.

MAAMME LAULUN TÄHDEN

"MINULTA PUUTTUI VAIN SE SUURI KUNNIA, ETTÄ SAISIN NOUSTA KOTIYLEISÖN EDESSÄ KUULEMAAN MAAMME-LAULUN", KERTOI VAATIMATTOMAN OLOINEN KENTTÄLÄ, JOTA PERIKSIANTAMATTOMAN SUOMALAISURHEILIJAN TAPAAN KIUSASI LAATIKOSSA PRONSSINEN MM-MITALI."

Acticissa harjoitteleva Mauno Kenttälä nosti aktiivisesti painoja 80- ja 90-luvulla, jolloin Suomessa usko mustikkakeiton ihmeitä tekevään vaikutukseen horjui kun suomalaisen periksiantamattoman rehellisyyden aika kansainvälisillä kilpapakentillä alkoi olla auttamattomasti ohi.

Kenttälä kisasi ja pärjäsi ihan mukavasti, mutta työt ja muut hararstukset veivät siihen aikaan vielä parhaassa mieskunnossa olleen miehen ajan niin että voimanosto sai jäädä odottamaan varastoon parempia aikoja.

Nyt sen aika on tullut. Nyt Kenttälä hamuaa taas kisoihin ja palkintokorokkelle tähtäimenään ensi vuoden aikamiesten voimannoston sarjan MM-kulta Rovaniemellä järjestettävissä kisoissa.

Kenttälä harjoittelee täyttä häkää ihan kuten parhaina päivinään melkein päätoimisesti lähes joka päivä, ja kun ei harjoittele huoltaa kehoaan rentoutuen ja hieronnassa.

”Minulta puuttui vain se suuri kunnia, että saisin nousta kotiyleisön edessä kuulemaan Maamme-laulun”, kertoo vaatimattoman oloinen Kenttälä, jota periksiantamattoman suomalaisurheilijan tapaan kiusasi laatikossa pronssinen MM-mitali.

Kenttälä itse on kuitenkin oikeassa elämässään onnistunut omissa töissään ja askareissaan, ja on voimannostossakin kokenut kehäkettu, joka ”vanhan liiton suomalaisena urheilumiehenä” on saanut kovien olosuhteitten ja pakon edessä kuntonsa hyötyliikkumalla lumessa ja tuiskussa taapertaen mustikkasopan voimalla.

KOODARIN IHMEELLINEN PÄIVÄ

"PROSESSI SAATTAA KESTÄÄ KUUKAUSIA ENNEN KUIN ASIAK-
KALLA ON EDESSÄÄN OMAN MAUN MUKAINEN HETI KÄYTTÖVALMIS
OHJELMA: "YKSILÖLLISEN OHJELMAN TEKEMINEN ALKAA ENSITAPAAMI-
SESTA MISSÄ KARTOITETAAN TOIVEET. SEN JÄLKEEN SUUNNITTELEN, JA
NÄYTÄN MITÄ VOIN TARJOTA. SITTEEN SYNTYVÄ VASTA LOPULLINEN OHJELMA."

Hyvin harva tietää miten tietokoneohjelmia suunnitteleva ja soveltava ”koodari”käytännössä luo ihmeellisen ja toimivan softan käyttäjien tarpeita silmälläpitäen yksilöllisesti.

Kaupungilla tapasin koodari Juhani Kurun. Juhani kertoi mielenkiintoista tarinaa työstään:”Prosessi saattaa kestää kuukausia ennen kuin asiakkalla on edessään oman maun mukainen heti käyttövalmis ohjelma:”Yksilöllisen ohjelman tekeminen alkaa ensitapaamisesta missä kartoitetaan toiveet. Sen jälkeen suunnittelen, ja näytän mitä voin tarjota. Sitten syntyy vasta lopullinen ohjelma.”

Juhanin tavallinen peruspäivä töissä, jos ei ole palaveria, koostui hiljaisesta pakertamisesta nokka kiinni tietokoneessa:”Koodaaminen on juuri sitä, että ohjelmaan asennetaan lisättyjä ja haluttuja ominaisuuksia, joiden avulla asiakkaan oma työ helpottuu”, Juhani kertoi.

Juhani on tehtynyt monenlaisia tietokoneohjelmia; vaikeita, keskivaikeita ja helppoja. Viime aikoina mm, oppimisalustoja opiskelijoille, ”pientä juttua sosiaali-ja terveystieteille, josta on ”vaitiolovelvollinen” sekä kotisivuja kavereille.

Vapaa-aikansa Juhani jakaa uuden tyttöystävänsä ja baareissa roikkumisen kanssa. Töiden jälkeen muutama huurteinen ja parit biljardit, jutustelua niistä näistä muutaman hyvän ystävän ja samanlaisen kanssa. Sitten jalat kohti kotia uuden tyttöystävän luokse. Ehkä pizza. Ja muuta sellaista kivaa ajan kuluksi, ennen kuin simahdetaan yhdessä täysin joka hetkestä nauttineena kuin Ellun kanat ilman kotkotusta.

BINGO BOYSIEN HILJAINEN PROTESTI

Jalkapallo on minusta parasta mitä maailmassa voi olla. Pietarissa seurasin jalkapalloa aktiivisesti. Armeija-aikeinani toimin rykmenttini joukkueessa maalivahtina.

Nykyiseen jalkapallokulttuuriin kuuluu kaikkialla ”ei-perheystävällinen pieni ja äänekäs fanijoukko” seuralla kuin seuralla, pelissä kuin pelissä, jotka jonkinlaisina nykyajan kovanaamaisina, karskeina ja härskeinä esihuutajina pitävät muuten nykyisin niin vaisun ja hiljaisen yleisön puolesta yllä jalkapallo-otteluiden karnevalistista kansanjuhlatunnelmaa.

Kaikki eivät kuitenkaan pidä näiden etupäässä nuorten ja vihaisten miesten äänekkyydestä ja röyhkeydestä. Joukossahan tunnetusti tyhmyys tiivistyy ja huonot tavat leviävät flunssaviruksen tavoin.

Niin ainakin tuntui ajattelevan se nimettömänä pyyttelevä rovaniemeläisissä, joka Lapin Kansan mukaan pahoitti mielensä kiroilusta, jota hänen lapsensa kuuli eräässä ROPS:n kotiottelussa ROPS:n faniporukka ”Bingo Boyseilta”.

Lehden mukaan perheensä kirjoitti asiasta sekä lehdelle että ROPS:lle, koska: ”Illalla kun menin tyynnyttämään keskenään tappelevia poikia, he alkoivat huudella toisilleen samanlaisia hävyttömyyksiä kuin ROPS:n fanit päivän matsissa.”

ROPS:n mukaan asiasta on, ja oli keskusteltu jo ennen tätä tapausta: ”Alkoholi liittyi aina tällaisiin tapauksiin.” Tämä on valitettavaa seuran kannalta. Pyrimme tekemään kaik-

kemme että se saadaan kitkettyä pois.”

Seuraavan päivän Lapin Kansan mukaan ROPS:n kannattajat raivostuivat fanien mustamaalaamisesta ja keskustelu asiasta kävi kuumana netissä, koska verkkolehdessä jutun yhteyteen oli laitettu Bingo Boysien kuva ja video.

”Enemmänkin olisin huolestunut siitä että joukkue pelaa umpisurkeasti. 1000 suomalaisen joukossa on aina pari känniurpoa, jotka huutelee niitä näitä... Sen voin kyllä myöntää, että aina joskus yksi kannattajaryhmän jäsen tuntuu olevan liian puheliaalla päällä ”saatanan homo-huutoineen”, mutta ei tästä koko ryhmää pidä tuomita... Pari ROPS:n peliä striimiltä katsoneena voin todeta, että lasten äänien keskeltä kantautuvat perheenisien kiroilut ja asiattomat kommentit ovat asia, joka eniten häiritsee katsomiskokemustani.”

Seuraavassa kotiottelussa HJK:a vastaan ROPS:n faniporukka esitti hiljaisen protestinsa. Kun ottelu alkoi faniporukka poistui tutulta paikaltaan, ja tunki protestiksi Lapin Kansan lehtiä penkkien rakoihin. Bingo Boysien kyltti käännettiin väärinpäin, ja porukka poistui hiljaa pois paikaltaan.

Tunnelma oli kuin hautajaisissa. Vasta puoliajan jälkeen he palasivat paikoilleen kannustamaan joukkueitaan ja innostamaan yleisöä huudoillaan.

Mitään tällaista eivät olisi varmastikaan voineet kuvitella Karjapohjolan henkilökunnan ruokalaan vuonna 1950 ROPS:aa perustamaan tulleet Arvo Autio, K.O. Kemppainen, Ave Somersaari, Helge Sallasvaara, Veikko Tiainen, Arvi Winberg, Armas Saastamoinen, Paavo Lempinen, Eino Ohenoja, Holger Kramsu tai Ville Virtasalo.

ÄHÄKUTIT JA LILLIPUTIT

Luin lehtiä löytääkseni niitä harmaita rajapintoja, missä ihmisten rikollinen mieli lymysi. Mitä enemmän valtaa ja asemaa, sitä enemmän taustalla vaikutti väärämielisyys, oli meille pietarilaisille enemmän kuin äidinmaidosta imetty totuus.

Siten löysin medioista mehevän uutisen, joka todisti pietarilaisen sanonnan oikeaksi: ”Lapin ely-keskuksen entiselle johtajalle Tapani Pöyrylle tuomittiin sakkoa 3540 euroa virkavelvollisuuden rikkomisesta ja petoksesta. Lisäksi Pöyry velvoitettiin korvamaan aiheettomasti maksettuja korvauksia 3 634,07 euroa.”

Medoiden mukaan teot liittyvät Pöyryn syyskuussa 2011 Meksikoon suuntautuneeseen virkamatkaan. Pöyry oli Meksikossa kongressipaikalla vain osan ajan, mutta nosti palkkaa ja päivärahoja koko viikolta. Pöyry osallistui kongressiin vain kahtena päivänä viidestä, ja lomaili loppuajan vaimonsa kanssa suosituksessa turistikohteessa Cancunissa.

Lapin Ely-keskuksen entinen johtaja Tapani Pöyry oli tyyppillinen valtion korkea virkamies, todellinen anarkisti, joka jakoi ihmiset ”Ähäkutteihin (Ne) ja Lilliputteihin (Nuo)” portugalilaisen runoilija Fernando Pessoa’n Anarkistipankkiirin tavoin. Anarkistipankkiiri kertoi ratkaisseensa saman ongelman keinotekoisesti tunteella eikä järjellä tai loogisesti pääättelemällä.

Hänen mukaansa ei ollut luonnollista ponnistella minkään päämäärän hyväksi ellei korvaukseksi saada tietää, että päämäärä saavutetaan. Anarkistipankkiiri-

ri löysi ratkaisun anarkistisista työmenetelmistä, jotka hän oli päätelmiensä ansiosta huomannut ainoaksi oikeaksi. Tämä menetelmä johti siihen, että Anarkistipankkiiri rikastui.

Näin hänen menetelmänsä johti vapauden saavuttamiseen, sillä voittaessaan rahan mahdin Anarkistipankkiiri vapautui siitä, ja sai oman henkilökohtaisen vapautensa. Anarkistipankkiiri myönsi, että tämä vapaus oli henkilökohtaista, ja että vapaus voi tulla kaikille vasta kun yhteiskunnallinen vallankumous oli tuhonnut teennäiset arvot.

Asian konkreettinen ydin oli se, että se että hän tähtäsi vapauteen ja sai sen vapauden: hän sai siis sen vapauden jonka voi, eikä voinut tietenkään saada sitä vapautta jota ei voinut saada.

Anarkistipankkiirin mielestä typerä anarkisti, joka heitti pommeja ja ampui, tiesi hyvin tappavansa: ”Hän hyökkäsi moraalittomuutta vastaan rikoksen keinoin, koska hänen mielestään sen tuhoamiseksi kannatti tehdä rikos. Hänen menettelytapansa sai aikaan päinvastaisen tuloksen: menettelytapansa moraalin kannalta taas hän toimi älykkäästi. Mutta minun menetelmäni oli oikea, ja anarkistina käytin ”laillisesti hyväkseni kaikkia keinoja rikastuakseni.”

Kirjan lopussa Anarkistipankkiiri kertoi, että ero muihin anarkisteihin oli se, että he olivat anarkisteja vain teoriassa, mutta hän itse sekä teoriassa että käytännössä, koska heille ajattelu oli tunnetta ja hänelle tiedettä: ”He olivat anarkisteja jotka kyyristelivät, minä olen anarkisti joka taisteli ja vapautti (ihan kuten Pöyrykin). Sanalla sanoen: he olivat voleanarkisteja, minä olen oikea anarkisti.”

AKROBAATTI SUIHKUSSA

KOMEAT AKROBAATIT SUIHKUSSA: ESIINTYVÄT
SIRKUSARTISTIT MIKA FORMUNEN JA SAMI SUOMINEN.

GEORGIALAISET MIKALADZET

GEORGIALAISET MIKALADZEN SISARUKSET OPISKELEVAT SUOMENKIELTÄ ROVALASSA. VELI (OLI KUVANOTTOHETKELLÄ UIMASSA) HALUAA LÄÄKÄRIKSI. SISKO NINA EI IHAN VIELÄ TIEDÄ MIKSI. SUOMALAINEN KULTTUURI KIINNOSTAA JA ERITYISESTI ROVANIEMI. KAHVILAT. TAIDEMUSEO. KULTTUURI. TAPAHTUMAT. HILJAISUUS JA IHMISET.

THE BACKSTABBERS

"CUT THE CORD GET BACK! TAKE YOU DOWN." ALEKSISTA
JA HÄNEN BÄNDISTÄÄN KUULLA VIELÄ PALJON!

OLUTTA JA POROMAKKARAA

"ASEMARAVINTOLA OLI ROVANIEMEN SIELU JA SYDÄN. JAANAN OMAT "ASEMANLAPSET" LOISTIVAT POISSAOLOLLAAN, KUN EI OLLUT VIELÄ TI-LIPÄIVÄ. MUUTEN TÄÄLLÄ VIIHDYTTIIN AJAN KANSSA HÖPÖTTÄMÄSSÄ JA KATSELEMASSA TULEVIA JA MENEVIÄ, KOSKA TÄÄLLÄ KOHTASI JUURI SEN VEIKEÄN JA LAPINLISIÄ JUTUIHINSA UPOTTAVAN PERUSROVANIEMELÄISEN MISTÄ TARINOISSA KERROTTIIN."

Otin tavakseni istuskella Rovaniemen rautatieasemalla, ja tutkia kaikkia niitä ihmisiä, jotka kulkivat junalla ”Täältä matka usein alkaa ja tänne se päättyy. Täällä näkee myös sen oliko matka sujunut toiveiden mukaan vai ei”, kertoi minulle Asemaravintolan tarjoilijana muutaman vuoden työskennellyt, alunperin Korkalovaarasta kotoisin oleva ja nykyisin Sinetässä asuva Jaana.

Matkustaminen, turistit ja rautatiet tulivat Jaanalle tutuksi parinkymmenen vuoden ajan reissatessa juna-emäntänä etelään ja takaisin.

”Tähän hommaan kuuluu myös turistien infoaminen. Asemaravintola on portti Rovaniemelle ja Lappiin. Turistit kysyvät kaikkea mahdollista maan ja taivaan välillä.”

On keskipäivä. Puolityhjä ravintolasali alkaa täytyä lounasasiakkaista. Muutama solttu nauttii loman kunniaksi muutaman tuopposen ja poromakkaraa.

Pari vakioasiakasta käy heittämissä ”läppändeerin-geriä” Jaanan kanssa. Jaanaa nauratti vakioasiakkaiden jutut, sillä niissä oli aina uusi hauskesti koukuttava ”hyvän mielen näkökulma” pilke silmäkulmassa kerrottuna.

”Erilaisia matkailijoita riittää ympäri vuoden. Syksylä kun alkavat ruskaretket, täällä parveilee mies- ja naisporukoita, jotka ovat matkalla patikoimaan ja retkeilemään.”

Asemaravintola oli selvästikin Rovaniemen sielu ja sydän. Jaanan omat ”asemanlapset” loistavat poissaololaan, kun ei ollut vielä tilipäivä. Muuten täällä viihdyttiin ajan kanssa höpöttämässä ja katselemassa tulevia ja meneviä, koska täällä kohtasi juuri sen veikeän ja lapinlisiä juttuihinsa upottavan perusrovaniemeläisen mistä tarinoissa kerrottiin.

KYRVÄT EDELLÄ

"MEINAA SITÄ KUN OLLAAN LÄHTÖJONOSSA VALMIINA SYÖKSYMÄÄN RAKENNUKSEEN TAI HUONGEeseen, ETTÄ JONO ON NIIN TIIVIS ETTÄ TUNTEE TAKANA OLEVAN KYRVÄN PERSEESSÄÄN, ELI JONO ON YKSIKYRPÄINEN."

Sitten tapasin Eetanin ja mietin: ”Tässä on varmasti oikea amerikkalainen vakooja, sillä Cia ei varmasti ole enää niin tyhmä kuin 70-luvulla, kun se lähetti rautaesiripun taakse hyvinkoulutetun vakoojansa Venäjälle. Kun paikallisen murteenkin oppinut vakooja poikkesi ensimmäiseen mummonmökkiin tietä kysymään, tsaintuoksuinen maatuska kysyi heti oliko mies amerikkalainen vakooja. Hämmäntynyt vakooja vastasi mistä hän sen muka tiesi: ”Meillä Siperiassa ei ole neekereitä”, kuului vastaus.

Eetan oli toista maata, ja kuului varmasti ”tähän uuteen amerikkalaisen vakoojasukupolveen”, jotka olivat soluttautuneet tieteen ja naisten avulla ympäri Suomea, sillä Eetanin biologinen isä tuli Kylmän sodan aikana opiskelemaan venäjänkieltä Joensuuun.

Tässä saattoi olla kyseessä myös Graham Greenen Panaman räätälin-tyyppinen oveluus. Eetan nimittäin esiintyi siivoojana, vaikka oli saanut koulutuksensa maailman yhdessä vaarallisimmassa maassa, Etelä-Afrikassa, missä hän vietti melkein neljä vuotta äitinsä salaperäisen työn takia: ”Brittiläistyyppisessä koulussa kuri oli kovempi kuin Suomen armeijassa.”

Eetan, jonka nimi oli todennäköisesti lainattu Tom Cruisen Mission Impossiblesta esittämältä supervakoojien supervakoojalta, tiesi mistä puhui, sillä hän oli juuri kotoutunut valtion harmaiden muiden solttujen syvästi inhoamasta sotapolisiin hommeleista: ”Meinaa sitä kun ollaan lähtöjonossa valmiina syöksymään rakennukseen tai huoneeseen, että jono on niin tiivis että tuntee takana olevan kyrvän perseessään, eli jono on yksikyrväinen.”

MINSTERIAINESTA VAI EI?

Seuraavaksi tutustuin persuihin, joista oli lyhyessä ajassa tullut kaupungin nouseva poliittinen mahtitekijä.

Kukaan ei julkisesti sanonut kannattavansa heitä, mutta äänestyspaikoilla persunumerot vedettiin protestiksi vallitsevaa eliitin hävytöntä ja tavallista kansaa halveksivaa hävytöntä kuppauspolitiikkaa sekä pienten ja köyhien elinolosuhteiden kiristämistä vastaan.

Huomasin, että ukot kuolasivat persukansanedustaja Hanna Mäntylän perään muutenkin kuin näppärän ja simpsakkaan ulkokuoren takia.

Mäntylä osasi kahvilapuheiden mukaan rähistä julkisesti vanhaan vennamolaiseen tapaan niin, että siitä syntyi medioiden vaikutuksella käsitys että hän oikeasti välitti tavallisten ihmisten ongelmista, ja yritti auttaa niiden ratkaisussa viranomaisvaltaa vastaan.

Monet näistä ”kahvilaparlamentaarikoista” sanoivat, että hänessä olisi ministeriainesta seuraavaan hallitukseen, mutta kun sitten katsoin telkusta ajankohtaisohjelman, missä hän meni entisen Siwan kassan, ministeri Susanna Huovisen asettemaan helppoon ansaan alkaen itsekin sössöttämään juuri sitä huijaavaa ja hämäävää hallintolässytystä, mitä vastaan köyhä kansa oli yrittänyt nousta aina Nuijasodasta lähtien, aloin epäillä olisiko hänestä sittenkään mihinkään muuhun kuin vain esittämään haukkuvaa koira.

Eikä hyvältä näyttänyt sekään, että hän odotti kiltisti puheenvuoroaan sillä aikaa kun Huovinen ja häntä peesannut hallintoviranomainen löivät Mäntylää ”mukafaktoilla päin lярviä”.

Mutta täällä Mäntylää ihailevissa karskeissa kotijoukoissa sanottiin vain, ”että kyllä siinä akassa oli selvästi minsteriainesta. Oppipa ainakin sillä kertaa millaista korkeanluokan valehtelu tilastoilla korkean ministeriase-
man suojista oli mahdollista omaa ministeritulevaisuuttaan silmälläpitäen”.

Rovaniemeläiset olivat aiemmin tottuneet pelaamaan varman päälle vaaleissa kuin vaaleissa - eli veikkaamaan voittajahevosta.

Nyt kun näytti siltä, että persut eivät olleetkaan niin pelottavia ja pahoja kuin heidät aiemmin medioissa leimattiin (Suomen kuvalehden toimittaja Leena Sharman persuja myötäilevä: ”Ne-Kohtaamisia perus-Suomessa”-kirja), ja että he olivat olleet oikeassa koko ajan EU-kriittisyydessään, vaikutti että persut olivat ainoa todellinen ja vakavasti otettava vaihtoehto vaihtoehdottomalle, yhden totuuden hyvävelidemokratialle, niin että monet muutkin ei-persut kuin Leena Sharma olivat pikkuhiljaa heräämässä sen tosiasian edessä, että ääni persuille oli ainoa vaihtoehto, jos halusi menon Suomessa muuttuvan.

Siitä muuttuiko maa sitten parempaan vai huonompaan suuntaan ei ollut kuitenkaan mitään takeita, (sillä ilman EU:ta Suomi olisi Venäjän sylissä), kuten ei yleensääkään kun kyseessä olivat politiikka ja sitä johtavat poliitikot.

Eikä persujen menestys ollut vielä kirkossa kuulutettu, varsinkaan nyt kun se yksi nakkikioskilla tappeleva plöso sössö valittiin ovelasti demareiden uudeksi ”pepepaasioksi”, änkyttämään ja äänestäjiä tavallisuudellaan hurmaten. Lapin persuhommelit voi munata vielä omien rivien repeämiset ja ”siniristolaiset”.

JE SUIS LA LUMIERE
DE TES TENEBRES: DIEU!

"STIGIN TYÖT PALAUTTIVAT MINUT NYKYGRAFFITIN ALKUSIJOILLE VUOTEEN 1971, JOLLOIN NEW YORK TIMESISSA OLI PIKKUHEPPUJEN TAJUNNAN RÄJÄYTÄNYT JUTTU ANONYYMISTÄ JA TUOTTELIAASTA "TAKI 83:STA", JOKA SPREIJASI KOKO KAUPUNGIN TÄYTEEN OMIA NIMMAREITTAAN, INNOSTAEN ESIMERKILLÄÄN JUURI HÄDIN TUSKIN TOISELLE KYMMENELLE EHTINEITÄ VIKKELIÄ JA NOKKELIA KATUHEEBOJA LUOMAAN OMASTA ELÄMÄSTÄÄN SUURTA KATUJEN TAIDETTA."

Tapasin myös yhden oikean ja elävän taiteilijan. Kaupahuoneen yläkerrassa yhdessä meänkielisen Sofia-vaimonsa kanssa työhuonetta pitävän ruotsalaisen streetartisti Stig Olav Tonny Frekdrikssonin, jonka taiteessa oli vielä kadun tuore liian haju mukana, missä vituilu ja sormimerkit ja kova rahastus puuttuvat tyystin.

Stigin työt palauttivat minut nykygraffitin alkusijoille vuoteen 1971, jolloin New York Timesissa oli pikkuheppujen tajunnan räjäyttänyt juttu anonyymistä ja tuotteliasta ”Taki 83:sta”, joka spreijasi koko kaupungin täyteen omia nimmareitaan, innostaen esimerkillään juuri hädin tuskin toiselle kymmenelle ehtineitä vikkeliä ja nokkelia katuheeboja luomaan omasta elämästään suurta katujen taidetta.

Eikä näillä pikkunappuloilla tietenkään ollut mitään käsitystä siitä, että he samalla mullistivat taiteen kenttää rajusti anarkistisilla leikeillään.

Koko juttu lähti lapasesta ensin viattomasti vain kilroymaisten nimmareiden töhrimisestä erilaisiin julkisiin tiloihin. Ja vaikka graffititaiteen alkua ei löydy jälkipolville kovasti dokumentoituna, se oli syntyessään todellista taiteen avantgardea, jossa sykki taiteen ikiaikainen vallankumouksen räjähtävä punainen sydän sisällään.

Graffititaide kehittyi vaatimattoman ja rönsyilevän hapuiluvaiheen jälkeen todelliseksi tyylitellyksi taiteenlajiksi, joka synnytti anarkistisen anonymiteetin suojin syrjässä eläneille, ja slummien kätköistä aikaa tappaneille graffitihemmoille kovan kisailun hampain ja kynsin siitä kenen kuvat pistivät silmään ärhäkämmin.

Suurin harppaus minkä newyorkilaiset katuheebot tuolloin keksivät oli metrojuniin maalatut laittomat maalaukset. Graffitit kulkivat öin ja päivin ristiin rastiin ympäri kaupunkia, ja nousivat ajan hengen kuvaajiksi ja yleiseksi puheenaiheeksi miljoonayleisön keskuudessa, sillä kaupungissa oli tuolloin paha talouskriisi eikä rahaa riittänyt graffitien poistamiseen.

Näin syntyi yksi niistä harvoista taiteen omaperäisistä ja oivaltavista nuorista kapinallisista legendoista, jonka kuvia kumartelematon villeys viehättää vieläkin uudesta ja erilaisesta osaamisesta ja aidosta sanomasta viehättyntä avarakatseista etsijätutkiskelijaa.

Katutaiteessa puhutaan kunnioittavasti taaksepäin haikaillen vieläkin New Yorkin metron kultakaudesta 1974-1980, mikä tuotti alansa todellisten huippujen upeita luomuksia meidänkin aikamme graffitihemmoille esikuvina ihastella.

Silti kukaan ja mikään ei vetänyt vertoja rovaniemäläiselle Stig Olav Tonny Frediksonille, jonka työt muistuttivat hieman Basquiata: ”Hänen kerrottiin syöneen toisen kasvot silmillään nähden niillä suoraan lävitse. Hänestä ei jäänyt tavallisia muistoja. Hän eli maalauksensa. Nukkui niillä. Söi niiltä ja piirteli niihin kaikkea mitä päähän pälkähti: ystäviensä puhelinnumeroja ja velkojaan. Hän tunsu itsensä pummiksi ja teeskenteli olevansa kaduilta kotoisin, ja lopulta palasi sinne kuolemaan huumeisiin.”

BUSSIKUSKI

BUSSIA TYÖKSEEN AJAVALLA ANTILLA ON KOTONAAN KAIKKI STEPHEN KINGIN SUOMEKSI JULKAISTUT KIRJAT JA MANAAJAN ALKUPERÄINEN LEIKKAAMATON VERSIO DVD:NÄ.

A black and white close-up portrait of a man with short, spiky hair, wearing dark sunglasses and a leather jacket. He is looking slightly to the left of the camera. The background is dark and out of focus.

GRANDEN ELÄVÄKSI MUUTTUNUT KAURISMÄKELÄINEN ELOKUVAUNI

"JUICEN MUKAAN GRANDEN PERUSIDEANA ON HELPPO OLLA, JA MINNE ON HELPPO TULLA. SIKSI GRANDESSA KÄY LAIDASTA LAITAA MIELENKIINTOISTA PORUKKAA, JOTKA KAIKKI OVAT KAVEREITA KESKENÄÄN, TUTUSTUMINEN BAARIIN JA SEN IHMISIIN ALKAA JO BAARITISKILTÄ, MIKÄ ON HELPPO PAIKKA TUTUSTUA NOIN SADAN HENGEN MUODOSTAVAAN ERIASTEISEEN VAKIOPORUKKAAN."

Granden Juice ei turhaan lukenut lentokoneessa kuuluisan suomalaisen filmihullun, Peter von Baghin, kirjaa "Cinefilia" -filmihulluuden syvin olemus. Koko Juicen paikkahan oli suoraan kuin amerikkalaisen Jay Rosenblattin neljäminuuttinen "Inquire Wihin – tutki sisäntäsi"- elokuva, joka ensialkuun vaikutti hörhöisen harhaiselta Hunter S. Thompsonin gonzovärikylläiseltä harhalaukaussarja- Lsd-tripiltä, mutta osoittautui sekunti sekunnilta inhorealistisen piinaavaksi hypnoosiksi, missä norsu teloitettiin lopunajan viimeisissä hengitysharjoituksissa silmiinpistävän raaasti joidenkin herkkien katsojien kauhuksi W.H Audenin B. Brittenille kirjoittaman lyhyen huomion hengessä: "Goodness and beauty result from a combination of order and chaos, bohemianism and bourgeois convention...bohemianism alone leads to a mad jumble of beautiful scarps...bourgeois convention alone to large unfeeling corpses".

"Ei ole lohduttomampaa, huumoriltaan julmempaa ja kitkerämpää elokuvaa, jossa keksimisen ilotulitus joka hetki pahentaa tilanteiden surkeutta, jossa kiusaantunut katsoja nauraa ensin väkinäisesti, sitten häpeää sitä, nauraa uudelleen koneellisesti, ja typeryyksien säälimättömässä kierteessä ulvoo lopulta naurusta, koska hauskaa se ei ole.- Baghin kirjan mukaan elokuvaohjaaja Jean-Luc Codardin kommentti Frank Tashilin elokuvasta Vaarattomia vakoilijoita."

Siemmailin baaritiskillä Annan keksimää Korkalovaa-ra-paukkua, johon tuli jaloviinaa, vaniljalikööriä sekä fantaa (melkein jokaiselle Rovaniemen kaupunginosalle löytyi Grandessa oma paukkunsa). Joku baaritiskil-

lä kysyi ohimennen Juicelta mitä Peppi-kissalle kuului nykyisin. Juicen naama näytti ”vähän surulliselta”, kun hän vastasi hämmentyneelle, ja myös uutisen kuultuaan surullisen näköiselle kysyjälle Pepin nukkuneen lauantaan kissataivaaseen: ”Peppi-vainaa parka. Olin menosa töihin, kun se vain makasi elottoman näköisenä suihkussa. Panin suihkun päälle, mutta se ei liikunut mihinkään. Ajattelin että se oli vamaan kipeä tai jotain, mutta oli hoppu töihin. Anna lähti käyttämään Peppiä eläinlääkärillä. Eläinlääkäri tutki Pepin. Sillä oli veritulppa. Eläinlääkäri konsultoi puhelimesta vielä varmuuden vuoksi helsinkiläisen kissalääkärin kanssa asiasta. Sanoi etteivät kipuläkkeet enää auttaneet vaikka lupasi antaa niitä jos niin halusimme. Peppi olisi elänyt eläinlääkärin mukaan enää muutaman päivän. Heti kun kipuläkkeet olisivat loppuneet, se olisi kärsinyt kovasti. Sitten se kysyi että laitetaanko piikki? Peppi oli 15-vuotias kissa. Viriili aina tuohon hetkeen saakka. Tarkkaa ikää en tiedä, koska otettiin se eräältä Annan kaverilta joka muutti Englantiin. Oli ollut jo kaksi vuotta siellä. Kymmenen vuotta sitten meillä. Se oli kai jotain 13 – 16 vuoden välillä. Oli jo vanha kissa kissaksi.”

Nykyinen Grande on jo neljäs Grande. Juice kertoi, että 7 vuotta on jo oltu täällä, ja hyvä tunnelma on vieläkin: ”Toinen tila saatiin 1995 marraskuussa. Isoin Grande mitä on ollut. Viisisataa ihmistä mahtui kahteen kerrokseen. Mutta se oli 50-vuotta vanha mätä talo, ja vetoinen talvella. Kakkosgrandessa eli Sampograndessa olivat myös tatuointitilat. Partasen Jari eli nykyinen ”Ironbeart Tattoo” piti tiloja vuokralla. Yksi vanhim-

pia omalla alallaan. Tehnyt vuodesta 1990 lähtien tatuointeja. Mulla kymmenen niitä mm: tyttärien käärme-kuvat, Anna, yksisarvinen, yksi lohikäärme, Grandeukko, se mikä on nurkassa, se keltainen muusikkoapina, ihmiset on ottanut niitä paljon, se oli aikoinaan baarin oma merkki.”

Juicen mukaan Granden perusideana ”on helppo olla, ja minne on helppo tulla”. Siksi Grandessa käy mielenkiintoista porukkaa, jotka kaikki ovat kavereita keskenään: ”Tutustuminen baariin ja sen ihmisiin alkaa jo baaritiskiltä, mikä on helppo paikka tutustua noin sadan hengen muodostavaan eriasteiseen vakioporukkaan, jotka käyvät Grandessa paljon ja tuntevat toisensa. Useat heistä ovat myös paljon muutenkin toistensa kanssa tekemisissä tai tapaavat Grandessa muuten vain vapaa-aikoinaan. Mukana on paljon myös muita ”baarikärpäisiä”, muusikoita ja ravintola-alan ammattilaisia. Grandessa juodaan Koffia ja Laitilaa, Karhua ja Kukkoa. Kukolla on oma baarikin Espanjan Fuengirolassa, missä Apulanta on heittänyt keikkaa. Aika hyvänä itse pidän tätä Laitilan Kukko-olutta, mitä Vareskin filmeissä juo.”

Se että Grandessa käy paljon muusikoita johtuu Juicen mukaan siitä, että monet heistä myös käyvät esiintymässä Grandessa: ”Meillä käy soittamassa melkein sata bändiä vuodessa. Vajaa puolet paikallisia. Tässä baarissa on kulkenut bändejä ympäri Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä. Kaukaisimmat aina Italiasta, Saksasta ja Brasiliasta asti. Ne ovat usein aloittelevia ja punkahtavia bändejä, jotka kiertävät ja pysähtyvät Rovaniemellä ohimennen.”

Juice itse on soittanut jo 30 vuotta omassa ”Laskuteli-

ne” -nimisessä bändissään bassoa, ja pitänyt 22 vuotta Grandea (sitä ennen ajoi mm. taksia). Kun bändin vanhoja kuvia katsoo, huomaa hemmojen olleen pitkätukkia vuoteen 2010 asti.

”Nimensä bändi sai vuonna 1991, kun paikallinen jenkkiautokerho järjesti kesäjuhlan, ja ne tarvitsivat sinne rokkibändin soittamaan Elvistä ja Hurriganesia mikä sopii jenkkiautomaailmaan kuin nyrkki silmään”, Juice kertoo:”Opeteltiin viistoista biisiä ja päätettiin soittaa. Kaveri kysyi sitten mikä teidän bändin nimi on? Meillä ei ollut mitään nimeä. Ne tuumasivat, että pankaa nimeksi vaikka Laskuteline. Se sekoittui silloin muodissa olleisiin Apulantaan ja Tehosekoittimeen.”

Meno on ollut välillä hurjaa. Bändillä on ollut yksi hääkeikka Madridissa. Hurriganesin Get On on ollut bändin soitetuin kappale aikoinaan. Nyt se on kuitenkin jäänyt jo pois. Muuten ohjelmisto on pysynyt Juicen mukaan samana. Näyttelijä Mikko Leppilammen kanssa bändi on soittanut yhdellä keikalla. Muuten muusta musiikista ei liiemmin välitetä kuin rokista, vaikka Juice sanoo, että on pakko myöntää Eltonilla olevan yksi hyvä biisi ”Saturday Night Feel Oraight”.

”1992 syksyllä melkein koko syksyn viikonloput keikkailtiin kiihkeästi mm. Saariselän Teerenpesässä. Yksi niistä viidestä vanhasta paikasta. Simoahon Veijo otti meidät soittamaan, koska jostakin tunsi meijät. Ollaan nähty myös Levin ja Hulluporon kasvu. Se oli vielä silloin pieni puinen ravintola. Päivikin mies Pekka oli musikko itse ja soitti saksofonia. Keikkailtiin kymmenen vuoden aikana aika paljon sielläkin. Välissä oli po-

rukkaa, joskus ei lainkaan. Tunnelmallinen. Alkuaikoina siellä ei ollut mitään lavaa. Kaikki olivat lattialla yhdessä nurkassa tanssimassa. Hyvä että edes kuului mitään. Tunnelma oli aina kuitenkin korkealla, mutta bändin taso ei silloin vielä. Kyl hyvin soitettiin, mutta biisejä ei ollut silloin vielä hirveesti. Parisataa löytyy nyt vanhoja kappaleita joita voi vetää. Me ollaan viihdyttäjiä. Bilettäjiä. Ei tuu yhtään outoa kappaletta mejän keikoilla vastaan. Siellä voi tanssia ja laulaa. Ja juoda mukana. On sellaisia ihmisiä jotka tulee meidän keikalla, vaikka ei meillä oo varsinaisia faneja, koska ei olla rokkitähtiä. Esimerkiksi viimeiset 12 vuotta ollaan oltu juhannuksena Helsigissä Rafaellon terassilla. Se on sellainen perinne. Ekan kerran kun keikka loppu, lähettiin etsimään minne mennään jatkoille. Missään ei ollu ihmisiä. Nykyisin juhannuksena Helsingissä on paljon toimintaa ja porukkaa. Meikää työllistää edelleenkin lähinnä Lapin tunturikeskukset. Tänäkin vuonna kahdeksan iltaa Rukalla. Ja muutamia päiviä Suomulla ja Pyhätunturilla.

Nykysin Laskuteline tekee noin 50 keikkaa vuodessa ympäri Suomen etupäässä juuri Juicen mainitsemisessa Lapin keskuksissa. Ainoita paikkakuntia missä Juice sanoo etteivät he ole vielä hänen muistinsa mukaan käyneet olivat ”Idän murheenkryynit: Kotka, Kouvola ja Imatra:”Rovaniemellä ollaan soitettu noin sadassa paikassa. Jokaikinen ravintola käyty läpi jos lähetään Korkealovaarasta: Duupiduu, Vanha Mestari jne...Seuraavana keikkana meillä on häät. Koulun päättäjäispäivänä Waldemarin kesäterassin avajaiset. Ja elokuussa päättäjäiset, mihin tulee yleensä noin tuhat ihmistä, riippuu

vähän ilmasta. Tuttuja naamoja on seassa paljon. Rovaniemen kesän avajaiset on ehdottomasti vuoden paras keikka. Iso lava. Hyvä tunnelma. Ja kavereita käy tällä keikalla myös soittelemassa mejän kanssa lavalla. Kiva kun on lyhyt matka eikä tarte ajaa jonnekin vitun Helsinkiin. Se on vuoden rentofiiliksisin keikka. Soitellaan ja pidetään hauskaa. Ja tarjoilukin on hyvää talon puolesta.”

Grandeen liittyy muutakin kuin vain musikki tai ”kaupunkiolohuoneessa” viihtyminen. Juice kertoo miten Granden ensimmäinen jalkapallojuokkue peustettiin 1992 nimellä FC Rio Grande:”1995 alettiin kierrellä rokkareitten SM-kisoissa, jossa saavutettiin heti kunnia- kas kolmas sija. Hesassa oltiin sitten seuraavana vuonna toiseksi viimeisiä. Yksi kulta, kolme hopeaa, ja neljä pronssia saavutettiin. Viime kesänä Rio Grande siirtyi ukkosarjaan. Ne eivät enää niin paljon käy täällä. Perheet on tullut mukaan kuvioihin. Eivätkä enää niin paljon käy täälläkään luonnollisista syistä, mutta joskus kyllä kuulumisia vaihtamassa ja moikkamassa.”

Ja kun tällä Rovaniemi-reissullani ensimmäistä, mutta en viimeistä kertaa, laskeuduin Granden rappuja alas, missä ei onneksi soitettu hanurimusiikkia suoraan hanurista, minua huimasi paikan kolikko kauneus, ja sen sisällä viihtyvän ”mustan kansan” omituinen yhteensopivuus modernin runon isänä pidetyn ranskalaisrunoilija Charles Baudelairin osuviin sanoihin näistä itseään ikuisesti etsivistä, ja itse oman elämänsä määrittelevistä tyypeistä, leikkivistä lapsista, joita myös oman elämänsä tähtinäyttelijädandyiksi voisi hyvällä syyllä

kutsua:”Dandyismi on laskeva aurinko, se on suurenmoinen ja melankolinen kuin sammuva tähti, joka ei lämmitä. Dandy saattaa olla ikävystynyt ihminen, hän saattaa olla kärsivä ihminen – mutta jos hän kärsii, hän hymyilee kuin spartalainen, jota ketunpoika raatelee.”

Baaritiskillä kuulin yhdeltä ”mustan veljeskunnan jäseneltä” mielenkiintoisen tarinan eetterin historiasta, mikä alkoi kuulemma renessanssiajan Saksasta, jossa tunnettiin professori Hoffmanin tipat kaikkiin mahdollisiin vaivoihin auttavana ihmelääkkeenä, jossa yksi osa oli eetteriä ja kolme osaa spriitä.

”Se oli tehokkaampaa kuin viina, koska se tehoi pieninä annoksinakin, eikä aiheuttanut krapulaa. Sillä sai nopean kännin, joka meni ohi puolessa tunnissa. Näin ihmisellä oli mahdollisuus ottaa parikin kertaa päivässä kännit, ja jatkaa silti normaalia olemistaan ja toimimistaan omissa ympyröissään, ilman että meni tolkutomaan epäkuntoon sopertelemalla ja sammaltamalla. Sen haju ja maku olivat kuitenkin ällöttävän kamalia. Siitä sai myös vatsanväännteitä, kouristuksia, oksentamista, ja se pierretti valtavasti. Medical Press Abd Circular kertoi vuonna 1877 Ulsterin rajusta eetterinkäytöstä, missä sitä otettiin pitkin päivää kuin whiskyä. Eetteristä oli tuolloin tullut niin yleistä, että sitä käytettiin usein myös erilaisissa juhlatilanteissa. Kymmenet tuhannet eetterimaanikot nauttivat satojatuhansia gallonia eetteriä vuosittain. Eetteri oli 1800-luvulla yhtä yleinen nautinta-aine kuin 1700-luvulla oli ollut Lontoossa gini kaupungissa, jossa asui silloin 350.000 ihmistä, ja missä laskettiin olevan täysjuoppoja 150.000. Kaupungissa, jossa

rähjäiset kapakat mainostivat kärkejä puolella pennyllä. Perskärkejä pennyllä. Ennen kuin siveettömyydestä ja yleisestä holtittomuudesta huolestuneet vakavat kansalaispiirit saivat holtittoman ja tappavan ginikaupan kuriin. Korottamalla ensin hintoja. Ja perustamalla sitten juuri muotiin tulleelle uudelle nautinta-aineelle teelle omia joka kadunkulmaan sopivia huoneita. Silti kaikenlaiset sekalaiset putiikkimaakarit, räkälöiden pitäjät, hämävät kulkukauppiat, apteekkarit ja lääkärit myivät tuohon aikaan kalliilla surutta kansan haluaa ja suosimaa eetteriä. Yleensä lusikallinen tätä kamalaa sotkua riitti pikkuhumalaan. Suuremmat annokset saattoivat aiheuttaa tottumattomissa käyttäjissä kouristuksia, tukehtumisia, sydänkohtauksia ja palovammoja. Varomattomien tupakoitsijoiden ja takkatuleen piereskelijöiden surullisista lopuista kerrottiin iltahämärissä tyliin “turmiolantommi” opettavaisia kauhutarienoita. Lopulta viranomaisten oli pakko kuulemma kieltää aine kokonaan.”

Olin onnellinen ettei eetteri ollut enää suosiossa, sillä inhosin piereskelijöitä, varsinkin silloin jutellessani Juicen kanssa eräänä toukokuun arkipäivänä heti neljän jälkeen kun kellarissa sijainnut Grande avasi ovensa, sillä täällä ei ollut tuuletusikkunoita.

Paikalla oli vain muutamia ystäviksi lueteltuja Juicen kanssaihmiä turinoimassa niitä näitä tuttavallisesti hymy naamoillaan. Ja kun sivusta tarkasti seurasin, huomasin Juicen olevan yllättävän mutkaton ja mukava. Eikä hän yrittänytkaan esittääkään mitään muuta mitä oli: tavallinen naapurin rokista, naisista ja jalkapal-

losta kiinnostunut heteropoika mustassa tukassa ja rokkarilookissa (paitsi että Juice on basisti, jolta saa kaljan jos kertoo hänelle sellaisen basistivitsin jota hän ei ole vielä kuullut).

Keskustelimme elokuvista otsikolla ”A mans only affection should be a complete lack of affection”, ja huomasimme yllätykseksemme ”syvän petervonbaghilaisen donsiegelismin” vaikuttaneen meihin molempiin populaarikulttuurin ja elokuvien ystäviin voimakkaasti.

”Juuri siksi meille tapahtui ja sattui koko ajan yhtä yllätyksellisen ikävästi kuin Chaplinin, Pasolinin tai De Sican elokuvien raastetuille ja kiusatuille sielunrippeille. Hyvän elokuvan metsästys oli myös yritys löytää oma itsensä, ja sitä kadonneeksi yhteydeksi luultua ”sangri-lataikamaailmaamme”, jonka me kuvittelimme leijuvan oman olemisemme ja ympärillä olevan maailman välillä, jossain lähellä mutta silti tahallaan kiusallisen näkymättömissä, jättäen meidät kiusallisesti kahden vaiheille pohtimaan sitä, oliko verhojen takana jokin näkymätön käsi, kohtalo, luonnonlaki tai jumala, joka ohjasi kaiken aina niin kuin itse halusi muista välittämättä, vai voimmeko me tässä epämääräisyyksien sattumien epätodennäköisyyksissä vaikuttaa itse omaan kohtaloomme valinnoillamme (vai oliko kaikki sittenkin vain julmaa pilaa, harhaa, ja suurta sumustusta sen tosiasian edessä, ettei meitä ollut olemassakaan sellaisina itenäisinä inhimillisinä olentoina kuin me itse kuvittelimme, vaan että me kaikki ehkä sittenkin näimme yhteistä painajaisuntaa, koska olimme unessa josta heräsimme vasta sitten siitä kun kuolisimme), Juice filosofi viitaten

juuri näkemäämme Spike Lee vaikutteiseen: ”Uprising: Hip hop & The La Riots”-elokuvaan, joka pureutui läpi väkivallan eri tasojen, kuvatessaan suoraan tutkivan elokuvajournalismin keinoin miten eri syyt vaikuttivat tyytymättömyyden kasvuun 80-luvun lopun ja 90-luvun rotu – ja talousongelmien riivaamassa ”Enkelten kaupungissa”, mikä lopulta räjäytti viimeisen panoksen kansalaisten kärsimyksissä naksauttaen päät niin, että heidän mittansa täyttyi lopullisesn traagisesti; ja he lähtivät yö yön jälkeen rikkomaan rauhallisuutta ja yhteiskuntarauhaa kaupungin kaduille, taistelemaan väkivalloin poliisia vastaan, saadakseen oikeutta omille vaatimuksilleen saada elää ihmisarvoista ja käyttävapaa yhteiselämäänsä omissa slummeissaan rauhassa, kuten siihenkin asti, kenenkään kusipään sen kummemmin sitä häiritsemättä.

Ja kun katselin ympärilleni tarkemmin, huomasin Granden olevan kuin suoraan Granden tupakkahuoneen seinällä roikkuvan ”Quentin Tarantinon Reservoir Dogsin” elokuvajuliste (ja siitä eläväksi muuttunut kaurismäkiläinen tunnelmapljäys; kyynelinen, leikki-mielinen ja vilperimäinen elokuvauni) koko kapakka, minkä portsari oli kung fu opettaja, ja astuminen tähän luolaan korutottomuudessaan rakastettavan aseistariisuva, kliseisen kaupunkikuvan pölyt habituksesta viimeistään ravistava kokemus, ja niin hyvää mieltä tuottava, että huomasin katsovani kaikkea ympärilläni liikkuvaa uusin ja avoimin silmin (varsinkin kun tulin siitä ahdistavasta valkoisesta ammeesta, mitä jostain kumman syystä kirjastoksi kutsuttiin, ja missä vallitsi anka-

ran kyylläävä institutionalismin raipparangaistusmei-
ninki vanhusten mulkoilevilla ensuahyväksymenepois-
katseilla raskautettuna) paikassa mikä kuhisi eriastei-
sista elämäntaiteilijoista ja muusikoista - ”Rovaniemen
taidealamaailmasta, jotka eivät varmasti saa raikkaalla,
kuvia kumartelemattomalla ja umehtuneisuutta tuulet-
tavalla raikkaudellaan päänsilityksiä paikallisilta hyvää
makua ja kulttuurin kaanonin valvovilta jokapaikan läs-
syttäviltä mieliharmikulttuurin kukkahattutädeiltä, jos-
sa keskeisiä olivat yhä uudet ja ainutlaatuisiksi uskotut
tapahtumat, sekä ihmisen todellisen olemuksen katoa-
minen epätodellisuuden pintakuohuihin.

Tällaista kasvatuksen kaapuun naamioitua ”asenne-
kasvatusta” ranskalainen filosofi Louis Althusser piti ih-
miselle ja tämän vapaudelle vaarallisina valtaa uudista-
vina ja pönkittävinä valtakoneistoina. Eri mieltä oleval-
le odotti aina näihin instituutioihin piilottautunutta val-
taa uhmaavan Prometeuksen kohtalo, sillä jumalat ran-
kaisivat Prometheusta (hänen kohtalonsa oli joutua kuo-
huttavana vääryytenä uhratuksi totuuden alttarille. Shel-
leyn sanojen mukaan Prometheus oli korkeimman mo-
raalisena ja älyllisyyden esikuva, jota puhtaimmat ja ai-
doimmat vaikuttimet kannustivat parhaimpiin ja jaloim-
piin päämääriin).

Grandelaiset olivat itse katsomansa taide-elokuva:
sen näyttelijät, tuottajat ja yleisö, ihan kuten John Irvin-
gin Ystäväni Owen Meanysä, mikä oli huima kuvaus
erilaisista lähtökohdista olevien poikien ystävyysty-
östä, ja erikoisesta pojasta, joka uskoi olevansa Jumalan oi-
kea käsi, koska yksitoistavuotiaana aiheutti äitinsä kuo-

leman iskemällä baseball-ottelussa pallon äitinsä ohi-moon, sillä erotuksella, että tuuleltaan ailahtelevan ja lähestyvän kylmän ja kostean sään keskellä grandilaiset osasivat vastata olemuksellaan keltaisilla hampaillaan hymyilevien paperitiikeri-instituutioiden harrastamaan "asennekasvatukseen," jonka jälkeen älyllisessä ulko-ruokinnassa pidetty, manipuloitu ja tyhmempi päivämänä, luuli kiltteysharpoissaan olevan lottovoiton syn-tyä näiden kiusattavaksi tuntien itsensä vapaan kanan onnelliseksi munaksi.

Joku muukin näistä grandelaisista olisi voinut yhtähyvin kuin Itä-Suomen yliopiston suomen kielen profes-sori Pirkko Muikku-Werner (joka on tutkinut kirjassaan "Ilkeilyn kahdet kasvot" mm. hiljaisuudella, mulkaisuil-la ja äänenpainoilla harjoitettua vuosisadoissa kahvin piristämänä kehitettyä "ämmämäistä sukkapuikko per-seeseen pistotäsmäkiusaamista", missä samoilla sanoil-la nämä naisvaltaisten matalapalkka-alan hirmut voivat olla tilanteesta riippuen aidosti ilkeitä tai vilpillisen mu-kakohteliaita) tutkia myös kiusaamisbensan varsinaista konetta: "kansainvälistä keskinäisen kiusaamisen ja vit-tumaisuuden tyrannologiaa hyvän käytöksen instituutin poliittisten kiertoilmaisujen osastolla, ja ymmärtää John Stuart Millin tavoin, että todellisen eksentrisen yksilöllisyyden kehittymisen esteenä oli juuri tällaisen kiusaa-jayhteiskunnan olemassaoloon nojaava enemmistön alistava ja osoitteleva tyrannia, ja siitä kumpuava ja rin-nassa alati jäytävä riittämättömyyden tunne lempeän ja omantunnonherkän boheemiradikaalisuuden keskellä, missä Goethen Nuoren Wertherin kärsimysten tapaan

nykyihmisen kohtalona oli tunteellisen henkilön katastrofi, henkilön, joka ei kuole rakkauteensa, ei minkäänlaisiin kohtaloniskuihin, vaan aivan yksinkertaisesti elämänsä (Wertherin suuri teko oli Egon Friedellin mielestä juuri tämän periaatteellisesti onnettoman rakkauten keksiminen, "jossa myös ilmeni aikakautemme feminiininen luonne, sillä tämä oli rakkauden erikoisesti naisellinen muoto").

Hyvä vastalääke tähän kaikkeen moskaan oli juuri Granden vapauttava nauru, ilo ja huumori, mikä alkoi baaritiskilta, ja päättyi tupakkahuoneeseen; maaginen synteesi, missä yritettiin luoda henkinen yhteys Martihin Lutheriin ja hänen syntiinlankeamisensa jälkeiseen Trenton kirkolliskokouksen kadonneeseen aikaan, jotta ikiaikaiset poliittisten tyhmyyksien ratkaisemattomat ongelmat voitaisiin läpivalaista, ja paljastaa totuutta hämmentäviä, ja siitä mitään ymmärtämättömiä tai välittäviä, lapsellisesti vouhottavia jokapaikansählääjiä ja tykinruokapunaviininlitkuttajia, nyt kun koko maailma tuntui lopullisesti kangistuneen, ja siitä oli hävinnyt valistuksen suvaitsevaisuus, romantiikan yksilöllisyys, näissä instutionalisoidun kulttuurin saatanallisissa myllyissä, missä mielen avoimuutta ja herkkyyttä muokattiin materialismia ja järjestysvaltaa ihannoiviksi ja kunnioitaviksi massatuotteeksi. Siksi Grandea tarvittiin: ikkunaluukuksi muuhun todellisuuteen.

Ja kun käänsin pääni kuulin erään tuntemattoman synkän yksinpuhelun: "Nyt kun yhteen hiileen puhaltaneen Suomen olemassaolon perustana ollut väit tämä ristiriidattomuudesta hyveenä, ja "häiritsevän

sakramentaalinen suhde jumalaan eli ongelmien maton alle lakaisu” oli tuottanut lisää näitä teeskenteleviä ja ”hymyileviä” hirviöitä, ja lisää haudantakaista matalamielistä tunkkaista tylsyysagenda, pyrkiä ulkoistamaan paha, sulkemalla se visusti näihin hyvään muodon vuoksi tarkoitettuihin instituutioihin, oli se synnyttänyt selittelevän ja silittelevän epämääräisen vihan kaikkea erilaista kohtaan tasapuolisesti kaikkialle leviävänä yhteiskunnallisena välinpitämättömyytenä, joka näkyi tässä päivässä lisääntyneenä röyhkeytenä ja moraalittomuutena, samalla kun meiltä unohtuivat järjen, kaipauksen, loogisen ajattelun, viettelyn, järkeilyn ja rakkauden suhde, tässä vaihtoehdottomassa julmuuden kuristavassa helvetissä, jota meille maailmaksi väitettiin. Friedrich Nietzsche kuvasi tällaista ”tunteitansa kiihdyttävää yllykkeellistä vastuuntunnottomuutta” näin:”Kaikki vaistot jotka eivät purkaudu ulospäin kääntyvät sisäänpäin – juuri tätä minä sanon ihmisen sisäistymiseksi; vasta siten ihmiseen kasvaa se mitä myöhemmin sanotaan hänen ”sielukseen”. Ihmisestä, joka ulkoisten vihollisten ja vastusten puutteessa, tavan ahtauteen ja säännöllisyyteen pakotettuna kärsimättömästi repi, vainosi, häiritsi, pahoinpiteli itseään, tästä ”kesyttävästä” eläimestä joka repi itsensä verille häkkinsä tankoja vasten, tästä puutetta kärsivästä ja kotiinsa erämaahan tuskallisesti ikävöivästä jonka täytyi tehdä omasta itsestään seikkailu, kidutuskenttä, epävarma ja vaarallinen sydänmaa – tästä narrista, tästä kaipaavasta ja epätoivoisesta narrista tuli ”huonon omatunnon” keksijä.”

Yhtäkkiä tuntematon oli tipotiessään. Grandessa oli juuri tuolloin viimeistä päivää paikallisen kuuluisuuden, valokuvaaja Jarkko Tiitisen, joka ”rakensi” HIMin Ville Valon tatuoinnin, vaikuttava mustavalkokuvanäyttely viimeistä kertaa. Juuri kun tulin kapakkaan Jarkko lähti Helsinkiin, ja sieltä myöhemmin kuvaamaan kriisien vaivaamaan Syyriaan. Niin minulle kerrottiin, mutta olin varma, että se oli juuri hän. Tuo tuntematon yksinäisen synkän puheen pitänyt tumma hahmo vieressäni baaritiskillä juuri sillä hetkellä kun Juice oli hake-massa täydennystä varastosta.

Hesarin sunnuntailiitteessä entinen ylioppilaslehden päätoimittaja Maria Pettersson kertoi seuraavana sunnuntaina otsikolla ”Rokkari kriisialueella” Jarkon tarinan siitä miten Jarkko maatessaan eristettynä Meilahden sairaalassa päätti, että Helsingin yöelämässä pyörimisen ja kaljan juomisen rinnalle hän tarvitsi jotain muutakin. Siksi hän omien sanojensa mukaan lähti koluamaan maailman konfliktialueita aikoinaan, ja oli sillä tiellä vieläkin.

Grandessa ymmärsin yskän, että tässä koko jutussa oli kyse jostain syvällisemmästä. Ainoa mitä menetettävää minulla voisi olla, oli itsenäisyys ajatella vapaasti ja puhdas omatunto. Ja avasin tämän tajuttuani silmäni: miten minua oli jatkuvasti sahattu kunnolla linssiin, ja muistelin sitten kaihoisasti tippa linssissä myöhemmin, kuinka vapauttavaa oli lopultakin avata Grandessa silmät huomaamaan kaiken tämän turhan ja väkivaltaisen teatterin takana alaston totuus; se oli todellinen kokemus, vertahyytävän asiallinen ja kylmä. Tutun ympäris-

tön yölliset varjot seurasivat kummitusmaisesti kun aavemainen yö imaisi minut sumuvaippaansa, jotta olisin oppinut näkemään vielä selvemmin missä toden ja tarun välinen raja oikeasti kulki, eikä se ollut yhdellä silmänräpäyksellä havaittavissa: useimmat kulkivat koko elämänsä sen ohitse silmät puoliuimmessa ja nukuksissa tajuamatta kuinka lähellä se heitä kulkikaan (paikkaa ei löytynyt kartalta, koska se sijaitsi vaiettujen muistojen ja totuuksina esitettyjen valheiden välimaastossa, josain siellä missä tuuli heilutti huulia, ja merkityksettömät sanat hävisivät aina ikuisesti aaltojen roiskeeseen).

Grandessa vasta tajusin että aika oli ”väärinkasvat-
tanut” minusta kummallisuuksien cocktailin”. Omalaki-
sensa sekopäisen, tukka putkella maailmoja syleilevän
housuihinsa ruikkivan aikaansaamattoman paskavete-
lyksen. Mutta erikoisesta ominaislaadustaan ja lahjak-
kuudestaan tietoisien monitaiteilijan, joka liikkui kah-
den maailman välillä ymmärtämällä, ettei ”päivänvalo-
loormaali” todistanut mitään. Vain poikkeus todisti kai-
ken: se ei ainoastaan vahvistanut sääntöä, vaan sään-
tö eli pelkästään poikkeuksesta. Poikkeuksessa todeli-
sien elämän voima rikkoi toistumiseen jähmettyneen
mekaniikan kuoren juuri tälläisissä varjoja lymyävissä
luolissa.

”Juuri siksi meidän tehtävänä oli kasvattaa henkisiä
uusluddeetteja rikkomaan tämä kaulaamme kiristävä
ja vapaata hengitystämme ahdistava mekaanisen tai-
an ehdottomuus sokean typeryyden edestä Wilden in-
spiroiman Quentin Crispin”The Naked Civil Servantin”
sanoin, mikä ravisutti ilmestymisvuonnaan 1968 kun-

nolla silloinkin kaikkialla vallinnutta yhteiskunnallista massatekopyhyyttä:”To survive at all was an adventure: to reach old age was a miracle. In one respect it was a blessing. In an expanding universe, time is on the side of the outcast”, vieressä ollut tumma hahmo kuikasi minulle ennen kuin hävisi lopullisesti.

Seuraavan kerran kun tulin Grandeen perjantai-iltana paikka oli tupaten täynnä puolenyön aikaan. Oli bändi-ilta. Näin prikuulleen samanlaisen hahmon esiintyvän yleisölle, mistä kirjailija Heinrich Heine kirjoitti kuvatessaan sensaatiomaisen viuluvirtuoosi Niccolo Paganinin (1782-1840) olemusta novellikokoelmassaan *Firenzen öitä* (1836), missä mystistä viulustia luonnehdittiin kuolevaksi miekkamieheksi, haudasta nousseeksi vainajaksi ja viulua kantavaksi vampyyriksi:”Lavalle ilmestyi tumma hahmo, joka näytti tuonelasta nousseelta. Se oli Paganini mustassa juhlapuvussaan. Musta frakki ja mustat liivit olivat hirvittävää mallia, joka oli varmaankin Prosperinan hovin helvetillisen etiketin määräämä. Mustat housut lepattivat pelokkaasti laihojen sääarten ympärillä. Pitkät kädet näyttivät pidentyneen entisestään hänen pitäessään toisessa kädessä viulua ja toisessa jouta alas suunnattuina ja niiden koskettaessa melkein maata samalla, kun hän esitti yleisön edessä ennenkuulumattomia kumarruksiaan. Hänen ruumiinsa kulmikkaissa kaarteissa oli kammottavaa puisevuutta ja samalla jotain mielettömän eläimellistä, niin että hänen kumartuessaan omituinen naurunpuuska oli väkisinkin vallata meidät.”

Juice jatkaoi baaritiskillä taas keskenjäännyttä tarinointiaan:”Jokainen aina sanoo siinä ja siinä Gran-

dessa oli paras tunnelma, mutta ihmiset ne vasta tunnelman tekevät. Jos seinät olisivat valkoiset ja siivousvalot päällä, ihmiset silti tekisivät Grandenkin tunnelman. Ei kukaan täällä kuuntele musikkia tarkkaan vaan ennemminkin viihtyvät. Ihmiset etupäässä juttelevat keskenään. Baarihan on sellainen mikä omalla musiikinlaadullaan karsii joitain ihmisiä pois. Ja ei Rokkarin tarvitse välttämättä osata aina soittaa. Olla meikkejä naamasaa tai pitää resuja farkkuja. Muistan kun pikkupoikana perustettiin eka bändi ja meillä oli eka lehtihaastattelu. Olin 13-vuotias. Rokki-lehden, joka meitä haastatteli, nimi oli ”Kahleet- pyhäinhäväästys”. Olin siinä tree-nirumpalina. Se oli tietysti punkkibändi. Ilmailulehden entinen päätoimittaja Sokeron Mikko oli mukana. Nykyisin hän tekee Radio Rapua-kaupallista puheradiota.”

Lopun iltaa istuin Granden perimmäisessä nurkassa sulattelemassa kaikkea siellä kokemaani lukien Edward Rutherfurin kirjaa:”London”, ja vasta silloin tajusin miksi joka pikku läävässä haaveillaan vapaudesta, oman itsensä ehdottomasta ja täydellisestä toteuttamisesta, kuten sen on aina tehnyt tyylikkäästi Lontoo- nyky maailman metropolien äiti, jossa laahusti parisataa vuotta aiemmin 350.000 sekalaista kohtaloa, joista juoppoja oli 150.000, ennen kuin huolestuneet moralistit keksivät teen pelastaakseen heidät surkeuden kurimuksesta, ja maailmansodat monikansainvälistivät kaupungin.

Siksi maailmalla on tarjota Granden kurkistusikkuna avaraan ulkopuoliseen maailmaan osana kaikkien rajat ylittävää mielikuvitusta:”Has perhaps the most remarkable history of any city in the world”.

Näin sieluni silmin miten parhaillaan joku samanlainen venäläinen ympäristöönsä uteliaasti suhtautuva nuorukainen istui ihan samanlaisessa paikassa jossain lontoolaisessa rokkikapakassa, ja katsoi tablettiltaan Julien Templen ohjaaman ”London – the modern Babylon”, svengaavan elokuvakristallisoituman siitä miksi Granden alter ego – Lontoo, oli ollut jo 1920-luvulta lähtien maailman omaehtoisuutta tykittävä hermokeskus, missä ei annettu turhaan huolien häiritä omaa keskittymistä hedonistisen humanismin mukaiseen elämäästä täysillä nauttimista.

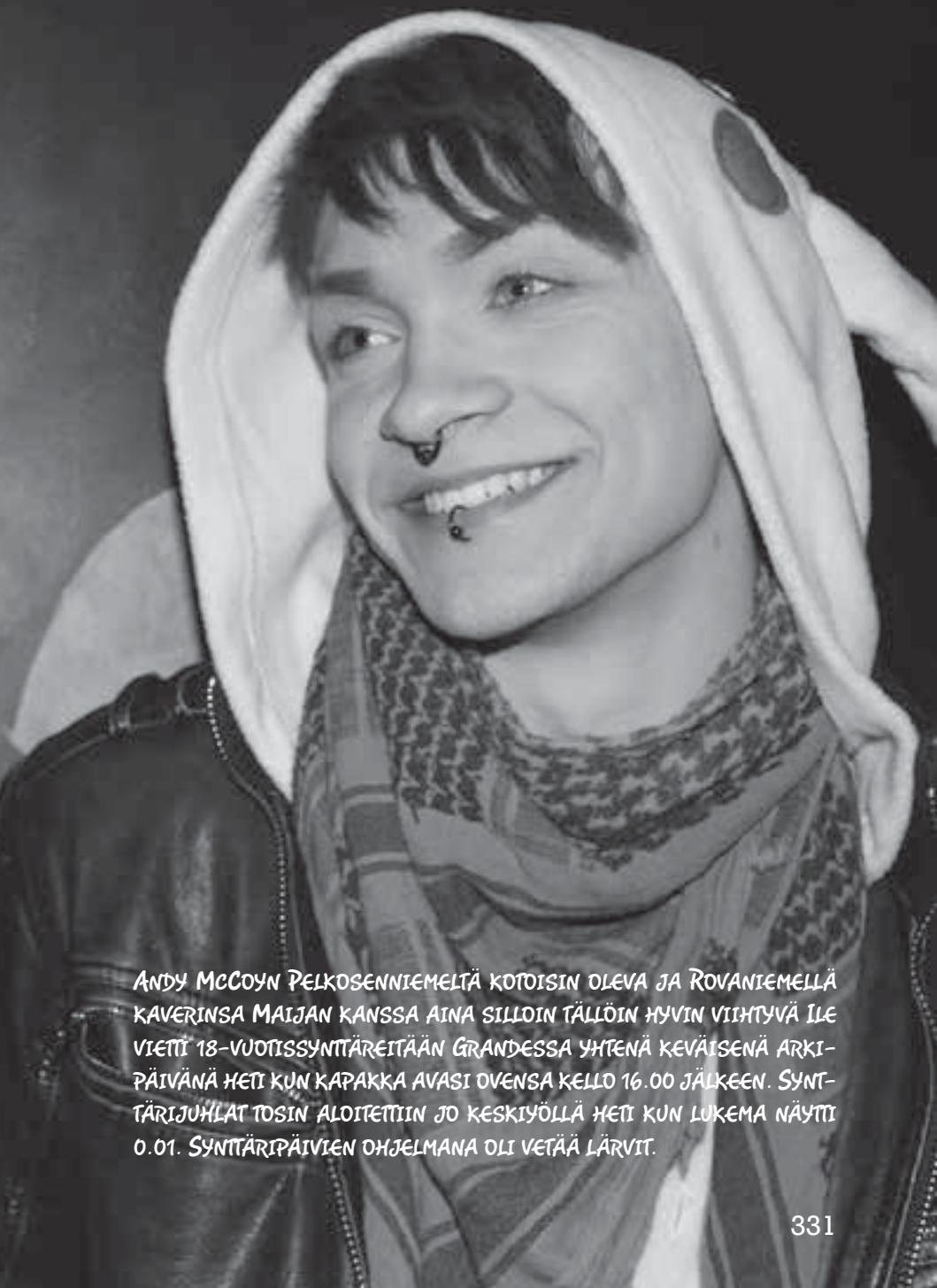
Temple osasi olla sattuvan yhteiskunnallinen olematta paasaavan poliittinen. Rujoutta ja raadollisuutta ei kuvattu ulkohtaisesti tai ulkoistettuna häpeään ja syytösten vihanyrkissä, vaan elämään kuuluvana platonisena ymmärryksenä siitä, ettei ihminen ollut vain hyvä tai paha vaan jotain elämänmakuista ja hauraan rikkinenmenevää siltä väliltä.

Dokumentti rohkaisi meitä elämään eikä antamaan periksi, vaikka mikä piru olisi hännän alla, hyvin kauniilla ja koskettavalla tavalla keinahdellen rakkauden ja rajun huolettomuuden räjähtävässä fellinimäisessä väri- ja tunnekylläisyydessä.

Ja mikä tärkeintä: dokumentin tunnelma oli samanlainen mitä olin ollut aistivinani Grandessa, omassa eläväksi muuttuneessa kaurismäkeläisessä elokuvaunesani siemaillessani baaritiskillä kaupunginosani mukaan nimettyä Korkalovaara-paukku.

18-VUOTIS SYNTÄRIBILEET

ANDY MCCOYN PELKOSENNIEMELTÄ KOTOISIN OLEVA JA ROVANIEMELLÄ KAVERINSA MAIJAN KANSSA AINA SILLOIN TÄLLÖIN HYVIN VIIHTYVÄ ILE VIETTI 18-VUOTISSYNTÄREITÄÄN GRANDESSA YHTENÄ KEVÄISENÄ ARKIPÄIVÄNÄ HETI KUN KAPAKKA AVASI OVENSA KELLO 16.00 JÄLKEEN. SYNTÄRIJUHLAT TOSIN ALOITETTIIN JO KESKIYÖLLÄ HETI KUN LUKEMA NÄYTTI 0.01. SYNTÄRIPÄIVIEN OHJELMANA OLI VETÄÄ LÄRVIT.

HINDUJUMALA DURAJA DEVI JUHLI JANAI PURINAA

"NYTKIN HÄN HINDUJUMALA DURAJA DEVIKSI PUKEUTUNEENA BOLLYWOOD-TÄHTÖSTEN KUVAN ALLA JUHLI JANAI PURINAA. TAUSTALLA SOI INTIAN KANSALLISLAULU JANA GANA MANA, JONKA KIRJOITTI NOBELIN KIRJALLISUUSPALKINNON SAANUT RABINDARANATH TAGORE."

Venäläisyydestäni huolimatta olin innokas kasvissyöjä, koska uskoin kasvien terveyttä parantavaan ja sairauksia ehkäisevään voimaan, ihan kuten tutkimukset ja lääkärit olivat osoittaneet.

Etupäässä tein kotona venäläispohjaisia ruokia: kasviskeittoja, kaaliruokia ja salaatteja. Ilokseni huomasin Arinan S-kaupoista löytyvän venäläistä pikkelsiä, bortskeittoa ja purkkivihanneksia.

Kerran viikossa vietin juhlapäivää ja kävin Rovakadun intialaisessa syömässä intialaista syväpuhdistavaa ja henkistävää sekä voimia antavaa kasvisruokaa.

Söin aina lempiannokseni Palek Panerin (pinaattimuhennoksen vuohenjuustolla) niin että paikan omistaja Yan Kong Wu alkoi kutsua minua Palek Paneriksi.

Nytkin hän hindujumala Duraja Deviksi pukeutuneena Bollywood-tähtösten kuvan alla juhli Janai Purinaa, tarjoamalla kaiken olevaisuuden kiitoksen jumalallista kiitosjuomaa, ”mangolassia”, jota nautitaan ruokaja naintihalujen herättämiseksi, aterian sulattamiseksi, surun kukistamiseksi, ilon tartuttamiseksi – ja minkä tahansa syyn innostamiseksi ja esiinnostamiseksi elämänilona kaikkien esille ihmeteltäväksi.

Taustalla soi Intian kansallislaulu JANA GANA MANA, jonka kirjoitti Nobelin kirjallisuuspalkinnon saanut Rabindaranath Tagore (eikä se vielä mitään, mutta hän vietti aina laulun vuosipäivää sen kunniaksi kun intialaiset sen ensimmäisen kerran lauloivat Kalkutassa kongressin istunnossa seisaaltaan protestiksi englantilais miehittäjille 52 sekunnin ajan vuonna 1911, juuri hetki ennen I:sen maailmansodan alkua, ja vanhan maailman murtumista modernismin aatteiden ja koneenryskinnän alle).

KASKUMIES

"MAUNO ON KOTOISIN ALUNPERIN OULUSTA. HÄN KERTOI KASKUN SIITÄ MITEN HÄN AIKOINAAN TULI ROVANIEMELLE VUONNA 1999 KESKELLÄ KOVAA JA PIMEÄÄ TALVEA MUUTTAUTOLLAAN. KELI OLI TIETENKIN SURKEA JA TIET LIUKKAITA."

Istuimme Suomalaisen kirjakaupan Helin kanssa ohrapirteillä töiden jälkeen. Oli kevään ensimmäisiä melkein aurinkoisia päiviä Koskikadulla terassilla vilvottavien vetten äärellä.

Tutustuin Heliin kun etsin venäläisiä kirjoja kaupoista. Ja löytyihän niitä kasapäin: Salomon Volkovia, Anton Tšehovia, Viktor Peleviniä ja Nikolai Gogolia.

Heli tunsi kaikki. Etenkin kirjailijat. Ohitsemme pyyhälsi aurinkolasinen Mauno Kylli pitämään johonkin alakapakkiaan viikottaista tietokilpailuaan, mihin Helikin aikoi myöhemmin itsekin osallistua. Heli vakuutti, että tähän mieheen kannatti tutustua, ja huikkasi Maunon luokseen.

Hyvien päivien ja kuulumisten vaihdon jälkeen Heli esitelti minut venäläisystävänsä Maunolle (mikä oli vanha suomalaishallitsijan nimi Mauno Ladonlukosta aina Mauno Koi-vistoon), joka oli toinen muutama vuosi sitten julkaistun Lapin Kaskukirjan toimittajista (toinen oli Markku Torkko).

Mauno oli kotoisin alunperin Oulusta. Hän kertoi kaskun siitä miten hän aikoinaan tuli Rovaniemelle vuonna 1999 keskellä kovaa ja pimeää talvea muuttoautollaan. Keli oli tietenkin surkea ja tiet liukkaista.

Kun Mauno pääsi muuttoapuna olleen siskonsa ja langomiehensä kanssa uuteen kotiinsa, asunnossa ei ollut sähköjä: ”Ei siinä auttanut muuta kuin rehkiä hikihatussa porraskäytävän valojen himmeässä loisteessa tuntikausia ison kuorman kanssa.”

Kun urakka oli ohi, Mauno päätti juhlistaa ensimmäistä päivänsä uudessa kotikaupungissaan suuntaamalla Pohjanhovin baariin.

Baarissa hän törmäsi ensitöikseen kotipuolensa hyvään ystävänsä, joka katsoi kerran Maunoa ennen kuin palasi baaritiskiltä pöytänsä ja sanoi: ”Mitäs sinä täällä teet?”

GUNDE SVANIN HIIHTOKAVERI

"JOSKUS TAPSA KUITENKIN VALOITTAI SALAISUUKSIEN VERHOA MENNEISYDESTÄÄN, JA YLLÄTYS YLLÄTYS SIELTÄ LÖYTYIKIN PALKITTU AMMATTIURHEILIJAJA, JOKA ON KÄYNYN URHEILULUKION JA OLLUT RUOTSIN HIIHTOYLPPEYDEN, GUNDE SVANIN HIIHTOKAVERI."

Lidlin kolmioissani Acticista tuli tärkein pysähdyspaikkani. Melkein jokapäiväinen. Uimista. Jumppaa. Kuntosalia ja uusia tuttavuuksia myöhäisteineistä varttuneisiin aktiivikansalaisiin.

Ilokseni huomasin, että moni muukin acticlainen jakoi kanssani samanlaisen myönteisen kokemuksen vieraana vieraalla maalla olemisesta, kuten Sallan ruotsalaisiin kuuluva Acticin Rovaniemellä toimiva maajohtaja Tapsa, joka lähti vanhempiansa mukana aikoinaan Ruotsiin, ja kasvoi suomalaisena ruotsalaisten keskellä ihan kuten myös Mika Myllylä tai Jari Sillanpää.

Tapsa oli mielenkiintoinen tyyppi monellakin tapaa: suomalainen ruotsalaisella sisuksella.

Tapsan kohdalla se tahtoi sanoa sitä, että kun suomalaisia kuin suomalaista vaivasi aina ja kaikkialla jonkinasteinen vahva yliminä heikolla itsetunnolla varustettuna (ei uskalleta ajatella eikä tehdä mitään totutusta poikkeavaa koska ei tiedetä mitä muut siitä mahdollisesti sanoisivat), Tapsan ruotsalaisen mielenlaadun näkee siitä, että hän näki asiat mieluummin myönteisessä kuin kielteisessä valossa eikä pitänyt itsestään suurta mölyä.

Joskus Tapsa kuitenkin valotti salaisuuksien verhoa menneisyydestään, ja yllätys yllätys sieltä löytyikin palkittu ammattiuurheilija, joka oli käynyt urheilulukion ja ollut Ruotsin hiihtoylpeyden, Gunde Svanin hiihtokaveri.

Yksi Ruotsin mestaruuskin mieheltä löytyy viestihiihdossa, ja valmennuspaikka Ruotsin B-maajoukkueessa ihan kärjen tuntumassa omaa paikkaansa auringossa odottamassa.

Vuonna 1995 silloin Tukholman Globenin Nautiluksessa työkenneeltä Tapsalta kysyttiin, voisiko hän suomenkielen taitoisena lähteä puoleksi vuodeksi Rovaniemelle. Sillä tiellä ollaan vieläkin.

NÄPPÄRÄ

"MINUA HÄVETTI. EKAA KERTAA OMIN PÄIN ULKOMAILLA ILMAN ÄIDIN TAI SISKOJEN APUA, JA HETI OLIN SUURISSA PIENISSÄ VAIKEUKSISSA KIRJAIMELLISESTI YLTÄ PÄÄLTÄ. SIKSI HELPOTUKSENI OLIKIN SUURI, KUN HUOMASIN ROVAKADULLA LUPAAVAN OMPELULIIKKEEN JONKA NIMI OLI NÄPPÄRÄ. ODOTIN TOIVEIKKAANA NIMEN PERUSTEELLA PIKAISTA APUA KIUSSALLISEEN HENKILÖKOHTAISEEN ONGELMAANI."

Häpesin tunnustaa, mutta kuuluin siihen venäläisäitien pois-pilaamaan ja ylihoitamaan läppändeeringeriä ammatikseen heittäväan ja mielikuvitukselliseen "postneuvostoliitti olaiseen viktorpelevinsukupolveen", joka ei oppinut koskaan kunnolla solmimaan edes kengännauhoja yläasteella ilman äidin valvovaa silmää ja ystävällisiä neuvoja.

Siksi olinkin heti matkani alussa täällä Rovanimellä hukassa kun sukistani juoksi lanka, nappi rotkotti takissa uhkaavasti irvistellen, ja housuni ratkesivat ikävästä paikasta kun yritin nostaa maasta laukkuani. Äitini yritti netissä näyttää minulle miten hommat hoituisivat parhain päin, mutta eiväthän ne mammanpoikaporopeukalolta tietenkään onnistuneet.

Minua hävetti. Ekaa kertaa omin päin ulkomailla ilman äidin tai siskojen apua, ja heti olin suurissa pienissä vaikeuksissa kirjaimellisesti yltä päältä.

Siksi helpotukseni olikin suuri, kun huomasin Rovakadulla lupaavan ompeluliikkeen, jonka nimi oli Näppärä. Odotin toiveikkaana nimen perusteella pikaista apua kiussalliseen henkilökohtaiseen ongelmaani.

Ja kun astuin sisälle tähän pieniä lampunvarjostimia ja ompelukoneita täynnä olevaan liikkeeseen, koin eräänlaisen dejavu-tunteen: ihan kuin olisin palanut pullantuoksuihin lapsuuteeni isoäitini mummonmökkiin Vjatkassa siihen aikaan kun meidänkin perheessä vielä tehtiin kaikki omatoimisesti käsin kotona.

Sisällä istuivat sulassa sovussa Hilikka-äiti ja Pirjo-tytär ompelemassa. Pöydällä oli iso kasa korjattavia vaatteita. Ja kun kerroin huoleni hieman kierrellen ja kaarrellen, minulle hymyiltiin ja nyökkäiltiin: "Tule huomenna puolenpäivän aikaan hakemaan vaatteesi täältä korjattuna."

KALLONKUTISTAJA

Huomasin, että Suomi oli viime aikoina järkyttynyt paljastuksista, joiden mukaan koko maa olisi ollut aina ja oli yhä edelleenkin kiusaajien yhteiskunta, missä tap-pava ilkeily vaiettiin kuoliaaksi, tai jos siihen puuttui uhri, hänet lavastettiin yksissä tuumin syylliseksi, häväistiin ja ajettiin nurkkaan.

Se ei ollut utta että naisvaltaisilla heikosti koulute-tettujen matalapalkka-aloilla tiheään heiluva sanan säi-lä oli tunnustettu haavoittamisen väline. Utta sen sijaan oli se että tästä kiusallisiksi koetusta asiasta puhutaan ja sitä tutkitaan julkisuudessa.

Siitä huolimatta kukaan ei tuntunut pohtivan sitä “mi-ten, missä, milloin ja miksi sai sanoa toisille pahansuo-paisen kiusottelun, virnuilun, nälvimisen, härnäämisen, herjaamisen, ärsyttämisen, pottuilun, vinoilun, piikitte-lyn, piruilun, nimittelyn, häijyilyn ja ilkeilyn valekaa-vussa ikäviä ja satuttavia asioita epäkohteliaasti ja työ-keästi.”

Uimahallin miestensaunassa seurasin miten erilai-set hihulit, vauhottajat, kansanvillitsijät, humbuukimaa-karit, huijarit ja hyssyttelijät harrastivat surutta tätä ja-loa taitoaan.

Viime viikolla kaksi uskonnollisesta ahtaudesta miestensaunassa pauhannutta ääriuskovaista saivat no-killeen yhdeltä tavalliselta nyt jo eläkkeeltä olevalta työläiseltä, jota kutsuttiin leikkillisesti “Kallonkutistajak-si”, koska hän oli kotoisin Kittilän viimeisestä kommu-nistikylä Kallosta.

Ääriuskovaiset ottivat sillä kertaa "uhrikseen" ulkoisesti uneliaan ja vaatimattoman oloisen Kallonkutistajan.

Kallonkutistaja kuunteli aikansa välinpitämättömän näköisenä, mutta kun ääriuskovaiset alkoivat inttää ja penätä häneltä vastauksia jumalan sanan totuudesta ja lopullisuudesta Kallonkutistaja hermostui, ja siteerasi ulkomuistista filosofi Wittgensteiniä: "Ajatukseni tulivat harvoin maailmaan silpoutumattomina. Jokin osa niistä vääntyi synnytyksessä tai murtui irti. Tai ajatus oli kokonaan keskonen & sanakielessä elinkelvoton. Sitten maailmaani tuli pieni lausesikiö, jolta puuttuivat vielä tärkeämmät raajat. Mutta molempia kylläkin paljon."

Kallonkutistaja arvosti Wittgensteinin tavoin henkeväää sukkeluutta, joka voi palaa vain puhtaassa kynttilässä, ja jota ohjasi oman yksityisen minän autonomian tarve, ja rehellisyyden vaatimuksen vankkumaton periaate sekä omassa että yhteiskunnallisessa elämässä. Tällainen puhtaus edellytti Kallonkutistajan mielestä ulkopuolisuutta vallitsevista valheista, vallasta, ja erityisesti sen mielistely - ja rankaisusysteemeistä.

Ääriuskovaiset hämmästyivät saamastaan vastauksesta, mutta yrittivät vielä kerran turhaan panna kamppoihin vauhtiin päässeelle Kallonkutistajalle: "Silvo ihminen kokonaan, katkaise häneltä kädet & jalat nenä & korva & katso sitten mitä on jäljellä hänen itsetunnostaan & arvokkuudestaan & missä määrin hänen käsitteensä sellaisista asioista olivat yhä samat. Emme aavistaneet lainkaan, kuinka nämä käsitteet riippuivat ruumiimme tavallisesta, normaalista tilasta. Mitä niistä tuli, kun meitä talutettiin rengas kielessä & sidottuina? Kuinka paljon ihmistä hänessä oli yhä jäljellä?"

MYKISTÄVÄÄ!

TÄLLAISET HERKUTTELEVAT JA
MUKAANSAIMEVÄT MAISEMAT YMPÄRÖIVÄT MINUA.

HUUMORI ON KAIKKEIN ALIN INHIMILLISEN LUOVUUDEN MUOTO

Me tavalliset pietarilaiset tiesimme valitettavan raskasta kokemuksista selkänahassamme, että julkinen valta oli aina väline jolla hallitsevat luokat tyrkyttivät hallinnollista ja valheellista idealismiaan välinpitämättömälle kansalle tilapäisillä parannuskeinoilla toistuviin sairauksiin, vaikka se oli yhtä tyhmää kuin aikoinaan hölmöläisten hommat yrittää viedä säkillä valoa pimeään.

Jouduin vahingossa suukopuun erään kaupunginvaltuustoon itsensä kammenneen vihaisen monistustoimiston kiipijättären kanssa, joka ajoi ylinopeutta audillaan, jonka värin valitsi huulipunansa mukaan.

Suomalaista vihaa kuvasivat kirjoituksissaan Jari Ehrnrooth, Kimmo Katajala, Juha Siltala sekä näytelmissään Mika Myllyaho. Jari Ehrnroothin väitöskirjassa ”Sanan vallassa vihan voimalla” viha toimi dynamiittina varhaisessa työväenliikkeessä. Kimmo Katajalan ”Suomalainen kapina”-kirjan etukannessa komeili Akseli Gallen-Kallelan maalaama kuva Kullervon kirouksesta, joka symbolisoi suomalaisen vihan syntyä voimakkaana väärinkohdeksi tulemisen kokemuksena. Juha Siltala kuvasi ”Sisällissodan psykohistoriassa” häpeästä raivon kautta syntynyttä vihaa, jossa toisen hyvä oli toiselta pois. Kansallisteatterin pääjohtajan Mika Myl-

lyahon uustulkinta Väinö Linnan”Täällä pohjan tähden alla”- klassikosta totesikin lakonisesti, ”ettei nainen olisi koskaan päätenyt kansalaissotaan”.

Minä olin ihan toista mieltä. Perustin aatokseni Jose Ortega y Gassetin ajatuksiin:”Olisi erehdys luulla, että ihmisen kollektivoituminen oli aivan äskettäistä keksintöä. Sellaista on esiintynyt aina, kun historiassa on jouduttu kriisivaiheisiin ja siinä ilmenee korkeimmasa potenssissa ihmisen loitontuminen tai vieraantumisen omasta itsestään.”

Jälkeenpäin minua huvitti tämä itsestään kovaa ääntä pitävä nainen, joka toimi täysin vastoin vitsikkäästi ajattelevan ihmisen tietoisuutta, missä vapaat kyvyt olivat vapaan leikin tilassa, jossa huumori oli kaikkein alin inhimillisen luovuuden muoto.

Ehkä siksi nyt tätä ajattelematonta naista ojensi monella rintamalla huonosti menevissä asioissa kostonjumala Nemesis, kuten Shakespearen näytelmässä Venetsialainen kauppias, missä Antonio lainasi rahaa halvекsimaltaan juutalaiselta Shylockilta. Antonion kauppalaivat katosivat merellä, ja Shylock vaati sopimuksen mukaan hänen lihaansa kostoksi kaikesta tämän aiemmista ilkeilyistä:”Jos ihminen tekee vääryyttä toiselle, miten tämä antaa anteeksi? Kostamalla. Harjoitan teiltä oppimaani pahuutta, ja saatte olla varmoja, että panen vielä paremmaksi.”

MAHTAVA PEKKA

"MUTTA EI PEKAN ELÄMÄ OLE AINA OLLUT RUUSUILLA TANSSIMISTA JA LINNUNMAIDON JUONTIA PARATSIISIN PÄIVÄNPAISTEESSA. "

Jos rovaniemeläiset saisivat äänestää kunnallisvaalien yhteydessä itselleen kaupunginjohtajan (mikä pitäisi kuulua demokratiassa kaikille luonnollisena oikeutena), jonka ainoana tehtävänä olisi pitää yllä asukkaiden hyvää mieltä ja luoda mukava tunnelma arjen keskelle, talvisin ilman takkia viilettävän Pekka Kreivin puolesta kannattaisi löydä vedonvälittäjällä roponsa vaikka viralliset kertoimet näyttäisivät mitä tahansa - niin suosittu Pekka on tavallisten ihmisten keskuudessa.

Pekka kuuluu ”uimahallin setien banaanikerhoon”. Näihin aikuisiin ikuisiin kakaroihin, joiden hyvätahoisessa leikkisyydessä yhdistyvät lapsuuden ja aikuisuuden hyvät puolet (välittävä leikkimielisyys uteliaaseen vastuuntuntoisuuteen) - tyyliin pojat ovat poikia vaikka marjametsässä.

Ja ne jutut ja hullunhauskat tempaukset. Ei ole sel-laista päivää tai hetkeä etteikö Pekalta lohkeisi tilanteeseen kuin tilanteeseen sopiva päivänpirstys, vaikka kesken tiukan laihdutuskuurin (Pekka oli keväällä kuu-kauden vesipaastolla).

Mutta ei Pekan elämä ole aina ollut ruusuilla tanssimista ja linnunmaidon juontia paratsiisin päivänpisteessä.

Se mitä Pekalle kävi vuosia sitten yhtenä kylmänä sinisenhuurteisena talviaamuna puun ja auton puristuksessa, on kaikessa karmaisuudessakin kiinnostava tarina siitä miten tahdonvoimalla melkein kuolleeksi julistettu mies palasi ihmisten ilmoille sieltä täältä hieman renksuen, mutta elämää rakastaen.

ILMEIKKÄÄN HILJAINEN SIVUSTATARKKAILIJA

"VR:N KONEPAJAKOULUT LÄPIKÄYNEENÄ, JA 15-VUOTTA NUORISOURHEILULLE UHRANNEENA RAIMO ON NYT VAPAA NAUTTIMAAN JOUTENOLOSTA, HÖPÖTTÄMISESTÄ, VANHOJEN MUISTELUISTA (EI TIKULLA SILMÄÄN OSASTOLTA) KAUPUNGISSA JOKA ON HÄNEN MIELESTÄÄN KERRASSAAN MAINIO."

Valtion rautateitä yli kolmekymmentä vuotta palvelleena ja junien vapaamatkustajana Raimo Kähkönen on ilmeikkään hiljainen sivustatarkkailija, joka osaa ja uskaltaa nähdä ylväitä unia. Lukkarinrakkautta veeärrälle jäi sen verran että toimii sekundakondyktöörinä kuu-luisassa lättähatussa (museojuna)

Siltä ainakin ulkopuolisesta näyttää, kun Raimo näyttää ulkopuolisesta tietävän ihmisten katsovan häneen ihan kuin hän olisi joku toinen.

Kysymys oli myös itsensä tuntemisesta, sekä todellisen minäni perimmäistä yhtenäisestä ja yksilöllisestä olemuksesta nykyisessä tylsistyneessä ajassa, joka kuvasi ihmisiä liian synkin värein, toisin kuin ne kirkkaat antiikin filosofit jotka loivat yksilön, luonteen ja erimiel-täolemisen taidon vastavoimiksi maailman nimellä kulkevan historiallisen katastrofin keskelle.

Raimo on ihan tavallinen ja tuttavallinen Raimo vaan. Paitsi että Raimolla on yksi ominaisuus jota kaikilla ei ole: nähdä taakse- ja eteenpäin yhtä valoisasti, koska oppi soutamaan ja huopaamaan maalaisliittolaisen äitinsä ja rehellisen kommunisti-isänsä (ennenvanhaisen ns. epäpyhäksi allianssiksi kutsutun tyyppillisen lappilaisen sukupolviavioliiton poikkinaintipolitiikka). Äiti tapasi opastaa että isän siiatkin sai muuttumaan punali-haisiksi kunhan ne käärii kansantahtoon...

VR:n konepajakoulut läpikäyneenä, ja 15-vuotta nuorisourheilulle uhranneena Raimo on nyt vapaa nauttimaan joutenolosta, höpöttämisestä, vanhojen muisteluista (ei tikulla silmään osastolta) kaupungissa joka on hänen mielestään ”kerrassaan mainio”.

SUOMEN NUORIN POROMIES

UKILTA SODANKYLÄSSÄ POROMIEHEN HOMMAT OPPINEESTA JOONAS TÖRMÄSESTÄ TULI JULKKIS SEN JÄLKEEN KUN HESARI TEKI HÄNESTÄ. ROVANIEMELLÄ KOULUA KÄYVÄLLE JOONAKSELLE PORONHOITO ON LOISTAVA ELÄMÄNTAPA, JOHON HÄNELLÄ ON KOKO AJAN ÄLYTÖN INTOHIMO.

YKSINMATKAILIJA

ALUNPERIN VANTAALTA KOTOISIN OLEVA OIKEUSTIETEEN TOHTORIKOULUTETTAVA TOMI TUOMINEN TUTKII ROVANIEMEN YLIOPISTOSSA EUROOPAN UNIONIN KEHITYSTÄ JA MITEN EUROKRIISI VAIKUTTAA SIIHEN. TOMI TUNNUSTAA OLEVANSA NIPOTTAJA. OMIEN SANOJENSA MUKAAN TOMI EI OLE IMPULSIIVINEN JA HYPI JUTUIHIN. TOMI ON OPPINUT POROMIESKAVERILTAAN HEITTÄYTYMISTÄ ASIOIHIN JA RENTOTUMISTA, JA HARRASTAA NYKYISIN YKSINMATKAILUA JA HYPPII ALASTOMANA HANGILLA.

ANDI-TÄTI

ILKEÄÄ URSULA-MUSTEKALAA PÄIVÄKODIN MUSIKAALISSA NÄYTellyT "ANDI-TÄTI" PELAA VAPAA-AIKANAAN FUTISTA JA SÄHLYÄ. MUSIIKKI-MIEHENÄ LASTENTÄRÄHÄOPETTAJANA TYÖSKENTELEVÄ ANDI KOIVULA ON MUKANA JOKA VUOSI JÄRJESTETTÄVÄN PÄIVÄKODIN ESITYKSEN JÄRJESTELYISSÄ WILJAMISSA.

DAIMONI JOKA SYNTYI JUMALTEN AFRODITEN JÄRJESTÄMISSÄ PIDOISSA

Tiesin jo Sokratesta lukiessani, että Eros oli se joka tätä maailmaa pyöritti. Se oli jumalten ja kuolevaisten välinen näkymätön energiapiikki. Kissaa puuhun ajava voima. Daimoni, joka syntyi jumalten Afroditen järjestämissä pidoissa. Aterian lopuksi köyhyys, Penia, eli puute saapui kerjäämään. Silloin Poros, eli ratkaisu oli nukkumassa Zeuksen puutarhasta liian monesta nektarista juopuneena. Penia kävi pitkäkseen hänen viereensä, sillä hän halusi päästä eroon köyhyydestään hankkimalla Poroksen avulla lapsen. Näin syntyi rakkaus. Sen alkuperä selittää rakkauden luonteen ja piirteet. Penin poikana se on yhtä köyhä, puutteenalainen ja kerjääväinen. Afroditen synnynpäivänä syntynyt rakkaus on rakastunut kauneuteen. Poroksen poikana se on kekseliäs ja ovela. Ja kuten Eros oli Poroksen arvoinen poika, oli hän omien sanojensa mukaan rakastuneena Eroksesta myös taitava metsästäjä, joka askarteli aina kauniin ja hyvän parissa, ollen samalla sekä rohkea, että julkeudessaan raju, joka osasi metsästää taitavasti, ja virittää väsymättä ansoja.

Ja kun olin tavannut Hantulan ensimmäisen keran lentokoneessa, minua alkoi kiinnostaa hänen nurjan maailmansa viehätys. Miten uskalsin sitten tавata Rovaniemen kuuluisimman julkihomon, joka tunnet-

tiin ärhäkkäänä ja sähkökkäänä mediamanipuloitsijana: kun tv:stä alkoi ohjelma amerikkalaisten astronauttien vaimojenklubista Togethersvilleksi kutsutussa Houstonin esikaupungissa, joka rakennettiin Apollo-ohjelman työntekijöille, oli minun aika palata omaan ajattomasti uinuilevaan aikaani, missä olemisia ja olotiloja oli samanaikaisesti satoja päällekkäisyyksiksi liimattuina päiväperhosen tavoin minua huvittavissa unelmissani, mitkä olivat sitä sun tätä sieltä sun täältä-periaattelleella kohkattuja ja tilkkutäkkimäisesti kokoonkeitettyjä turhuuden täydellisyyden ylistyksiä, ja niiden hyvin kevein ja heppoisin perustein valehdeltuja ja varastettuja, arkisuuksista juhlallisuuksiksi muuttuneita, elämän niitä juttuja miksi täällä kannatti vieraila vaikka vain pieni hetki, pokshtaakseen sitten taas jo seuraavassa hetkessä iloisesti saippuakuplan tavoin heti kun ne oli luotu, rikki, ettei illuusiosta, kaiken turhuuden maagista tahtoa vain katoaisi viehättävyydessään kaikennäheissä ja kaikkeen helposti kyllästyvissä silmissäni, ja niin päätin rohkeasti soittaa lentokoneessa tapaamalleni Hantulalle, vaikka ilmassa kilisivät kovaäänisesti hälytyskellot, ja pyytää hänet kanssani jonnekin ulos Rovaniemen yöelämään kaiken tulevien tapahtumien keskellä muistaen, että samalla tavalla kuin itsestään kovan ja raadollisen elämänkampppailun keskellä kovettamat "köyhät sielut", olivat myös homot syrjässä, erillään ja eksyksissä, vailla yhteyttä toisiinsa ja itseensä, ja yhtä typeriä, tylsiä ja itsekkäitä, kuin kaikki muutkin sorretut vähemmistöt.

"MINUSTA TULI KAUPUNKILAINEN VUONNA 2004. SAAVIN MUUTTOLAATIKOINENI ROVANIEMELLE KUULTUANI LUKUISAT HUPAISAT KYSELYT SIITÄ, MILLAISEEN KOTAAN MUUTAN, ONKO SYYTÄ HANKKIA OMA MOOTTORIKELKKA JA ETTÄ NAIKAANKO SIELLÄ LAPISSA IHAN TODELLA POROJA, JOTTA PYSYTÄÄN LÄMPIMINÄ. ENSIMMÄINEN MIELIKUVANI KAUPUNGISTA OLI HELTEINEN ELOKUUN LOPUN ILTAPÄIVÄ. OSTOSKIERROS KESKUSTASSA, TYHJENSIN TASKUNPOHJANI KOLIKOISTA KATUOSOITTAJALLE JA ROJAHDIN OSTOSKASSIENI KANSSA TERASSILLE LATTELLE."

Tiesin myös, että valitettevan useat homot olivat mukavuudenhaluisia sopeutujia, ja kehitelleet ongelmiinsa toimivalta tuntuvia ratkaisumalleja viemättä niitä sitten tahdonpuutteen takia kuitenkaan loppuun asti. Tuntui kuin heitä valvova todellisuus olisi asunut heidän päänsä sisällä kieltoina ja omaksuttuina tapoina: kunnioituksena ja pelkoina, niin ettei ajatteleva homo sanut ratkaistuksi lopullista asennettaan maailmaan, jossa pysyväistä ideatasolla olivat vain fanatismi ja typeryys, tajuamatta etteivät pahat tee yleensä hyvää eivätkä kannata hyviä asioita, mitkä olivat yleisiä kaikkien hyvänolontunteeseen ja onnellisuuteen liittyviä asioita, siksi olennaista Hantulan kanssa olikin pohtia hyvien ja huonojen ihmisten yleisiä eroja ja määritellä, mikä erotti hyvän pahasta, sillä se joka ajatteli vain omia etujaan ei välittänyt oikeasti tippaakaan muiden tarpeista tai tahdosta (esimerkiksi islantilaisen Jon Gnarrin perustama anarko-surrealistinen Besti flokkurinn eli "Paras puolue" sai Reykjavikin viimeisissä kunnallisvaaleissa lähes kolmanneksen äänistä. Gnarrin puolueesta tuli kaupungin suurin ja koomikkonäyttelijästä kertaaheittolaa vaalivoittonsa ansiosta Reykjavikin kaupunginjohtaja. Televisionkatsojille Se oli tullut tutuksi hulvattomista pilailuohjelmistaan "Yövuorossa, Päivävuorossa ja Van kilavuorossa", ja nyt viimeksi kun se pisti stopin Venäjän homofoobiselle hallinnolle kieltämällä Niitten pääsyn islatilaishomojen hurratessa ihanaan homokaupunkiinsa) Mennyt maailma-tv-sarjan Sebastianin ja Charlesin "contra mundum"-periaatteen mukaan, olla koko maailmaa vastaan- samalla kun minä puolustin eloku-

vaohjaaja Luis Bunuelin periaattetta kannattaa vapautta kaikissa sen ilmenemismuodoissa elämää kannattelevana voimana vastaan epäoikeudenmukaisuutta tuottavaa pikkuporvarillista pakkoa, mitä nykyhomoissa näytti ilmenevän enemmän kuin laki salli (siksi odotin jännittyneenä millaisen yhteentörmäyksen se muodostaisi iskiessään kovaa päin pläsiä Hantulassa).

Tiesin myös jo etukäteen, että jos homon rakkaudesta otti pois himon ja itserakkauden, jäljelle jäi kovin vähän. Silti homon henkisen tilan piti olla kunnossa, jotta hän voisi rakastua. Hänen piti osata muuntaa henkinen rakkautensa fyysiseksi, muuten se jäisi pelkiksi haaveiksi, jotka muuttuisivat ilman toteutumistaan aaveiksi, jotka jäytäisivät sielun sisäistä rauhaa, ja suistaisivat sen lopulta aina vaarallisille teille seikkailemaan yksin hurmahenkisenä omaa itseään, ja tehtävänsä rakastaa muutta mutkitta kaikkia luotuja tässä maailmassa vastaan, ja saada sitä tärkeintä polttoainetta itselleen: vastarakkautta.

Mutta jos homorakkaus oli nuorta ja intohimoista, ei siitä voinut kertoa kukaan kauniimmin, kuin intohimon katolisissa poikien sisäoppilaitoksissa itse kokenut ja myöhemmin siitä kieltäytymään koko elämäkseen joutunut katolinen pappi, jolle muisto menetettyä intohimosta oli elävämpi kuin oma kieltäytyksensä, kuten Emmaus-liikkeen perustaja Abbe Pierre, joka kirjoitti: ”Tiedän mitä on intohimo. Rakastuin kolmetoistavuotiaana erääseen poikaan, koska hänen lauluäänensä oli niin kaunis. Hänen sopraanoäänensä oli niin puhdas, että sitä tultiin kuulemaan kaukaa. Kyse ei ollut

fyysisestä rakkaudesta, sillä poika ei ymmärtänyt siitä yhtään mitään. Kyse oli intohimosta - ilosta, joka samalla poltti ja jäätty sydämen. Hullusta, mielipuolisesta rakkaudesta, joka teki sairaaksi, ja sai ajattelemaan vain sitä joka hetki kolmen vuoden ajan”

Homon piti osoittautua ihmisten välissä pelissä rakkauden arvoiseksi. Hänen piti olla vastaanottavainen, kuunteleva, ymmärtävä, huolehtivainen, auttava ja epäitseks. Omassa itsekkyydessään saada vastarakkautta, ja kokea rakkauden huipentumana rakkaansa läheisyys, ja hänen kanssaan yhteisen ystävyuden kruunavat seksuaaliset huiput, sillä tylsässä heterotodellisudessa asiat monimutkaistettiin, karkotettiin hyvästä alkuperästään, nostettiin yläilmoihin korkeuksiin ihailtaviksi, ei inhimilliseksi, hävitettiin heidän arkitodellisuudestaan, ja mädätettiin löyhkääviksi muumioiksi, niin että aikaisemmin elämälle niin tärkeä ja totuudellinen kokemuksellinen arki unohdettiin tahallaan, ja homoistakin tehtiin esineitä, ja kovien vaatimusten moraalilla kuristetuista tunteista veistettyjä patsaita, sen sijaan että he olisivat ymmärtäneet kaiken tämän olevan vain ihmisen omaa typerää ja julmaa kahlitsematonta halujen itsekkyyttä, jossa oikeaa ihmisyyttä olisi nauru pöhöttyneille valheille, sohaisu niiden silmän puhkaisevaksi mätäpaiseiden poistajaksi, ja katseen kääntämiseksi takaisin ihmisen puoleen, hänen huoliensa kuuntelemista tarkalla korvalla, ja hänen huolistaan huolehtimista, niin että sinne olisi aina tervetullut rakkaus kaikkinen sen rikkaine omine ilmenemismuotoineen, yötä päivää elämänsä harhateillä ilman rakkautta eksyneen ka-

donnutta homokulkuria pelastamaan. Oikea homokysymys oli, oliko heillä oikeus omaan itseensä, elämäänsä, ja sen laajamittaiseen toteutumiseen vapauden nimissä omaa seksuaalisuuttaan vapaasti toteuttaen vai ei? Ja vapaudesta toimia juuri niin kuin he itse halusivat?

Ajattelin, että olimme tällä yksinäisellä ja pakollisella matkallamme omaan itseemme kuin Odysseus itse, kun hän lähti lätkimään maanpäällisestä paratiisista valloiselle kotimatkalleen palatakseen takaisin kauas muistojensa kultaamaan ja jo hävinneeksi tietämänsä maailmaan, siitä huolimatta että puolijumalatar Kalypso oli tarjonnut hänelle suurta nautinnollista eroottista iloa.

Mietin myös mitä itsestään nykyisin kovaa ääntä pitävä homous oli oikestaan oli kun siitä riisui kaiken siihen liitetyn väärän todistelun. Minun päässäni pikkuhiljaa syntymässä ollut objektiivinen idealismini, kyse li jatkuvasti turhaan mihin nykyhomot olivat hävittäneet hyvää tuottaneen ja miellyttävän sofistikoituneen antiikin ja renessansin kulttuurin ja sen hellenistisen hengen, dionyysisyyden sekä Platonin akatemian sokraattisen dialogin, jonka arvon myös hyvin Marx ymmärsi, sanoessaan, että silloin ensimmäisen kerran ihminen katsoi itseään sellaisena kun oli, vapaana taikauskosta ja myyttien kahlitsevasta voimasta.

Vaikutti, että nykyhomoudelle oli käymässä vähän samalla tavalla kalpaten, kuin aatteensa ja kannattajansa pettäneille poliittisille muutosvoimille päästyään valtaan, kun se kiltiksi silitettynä ja kauniiksi puettuna oli lakannut epäilemästä ja kyseenalaistamasta omia arvojaan muuttuen hyödylliseksi ja tarpeelliseksi osaksi halitsevia markkinavetoisia heterovaltakoneistoja.

"KOTONA KIIKUIN TALOYHTIÖN PIHAKEINUSSA JOSSAIN BOHEEMIN INTELLEKTUELLITEETIN JA SÄÄLITTÄVYYDEN VÄLIMAASTOSSA YÖLLÄ KELLO KAKSITOISTA VESISATEESSA KUUNNELLEN PISAROIDEN ROPINAA HAAVANLEHTIÄ VASTEN. PUOLEN TUNNIN JÄLKEEN OLIN VAKAASTI SITÄ MIELTÄ, ETTEI TAMÄKÄÄN TUO TAKAISIN MENETTÄMIÄNI ASIOITA JA LÄHDIN SISÄLLE. LOMPAKKO JA PÄÄ TYHJÄNÄ, PERSE MÄRKÄNÄ JA SYDÄN JOSSAIN IHAN MUUALLA KUIN ROVANIEMELLÄ.

Vapaus oli historiassa yhtä vaarallinen kuin eroottisuus. Esimerkiksi Georg Buhnerin näytelmässä Dantonin kuolema, vapaus oli vahvasti eroottinen voima. Robespierre uskoi Dantonin haluavan pysäyttää vallankumouksen valjakot bordellien eteen. Dantonia epäiltiin hänen halustaan raiskata vapaus, sillä Danton rinnasti vapauden huoruuteen.

Mietin myös ortodoksina mikä oli kristinuskon rooli homoudessa? Miten homoudessa toteutuivat omantunnonvapaus ja vakaumusten tasa-arvo? Oliko homoseksuaalisuus oikeasti syntiä?

Tiesin myös sen, että viimeinen kerta, kun joku älykös tosissaan yritti, mutta epäonnistui, sovittaa kristinuskon moraalin ja järjen keskenään selväksi kosmiseksi harmoniaksi, oli romantiikan ajan spekulatiivista idealistista filosofiaa edustanut Schelling, jonka selitykset jumalasta, ajasta ja pahan mahdollisuuden maailmasta eivät jaksaneet enää vakuuttaa ketään, koska samaan aikaan Saksassa käytiin kiivasta keskustelua Spinozan Etiikan ensimmäisestä osasta Jumala.

Silloin keskustelua herätti myös minua kovasti kiinnostanut ajatus Jeesuksesta jonkinlaisena epikurolaisena hahmona, joka sai muut tekemään syntiä koska sielä missä oli nautinto läsnä, siinä ei sen kestäessä ollut epikurolaisesti ajateltuna kipua, tuskaa eikä myöskään molempia yhdessä, mutta missä saattoi tapahtua hämmentävä muutos tietämättömyydestä tietämiseen, mielehyvän ja nautinnonhalun alkuperäisillä lähteillä.

Samalla mietin, miten ihmeessä homous, joka oli ollut näkyvästi esille renessanssin Italiassa hävisi Michel

Focaultin mukaan 1700-luvulla. Taustaa tälle huumorintajuttomalle renessanssin ilottelun ja aistillisuuden vastapainoksi syntyneelle tiukalle moraaliin ja kuriin vanhalle huumorintajuttomalle heterojäykkyydelle pitää hakea Stephen Toulminin vuonna 1990 englanniksi ilmestyneestä kirjasta *Cosmopolis*, mikä kertoo miten 1600-luvun kriisien runtelemassa Euroopassa syntyi tiukkojen heteromiesten kynästä yhteiskunnanäkemyks, joka kahlitsi länsimaisen mielikuvituksen seuraavaksi kolmeksisadaksi vuodeksi, ja kuinka samalla uusi aika hukkasi juuri tämän homohumanismin arvokkaan vapauden perinnön.

Sen isät olivat Descartes ja Newton. Se oli unelma Kosmopoliksesta, modernista yhteiskunnasta, joka toimisi yhtä rationaalisesti ja systemaattisesti kuin newtonilainen luonto. Toulmin, itsekin kovan luokan filosofi, löytää ahaaelämyksen Michael de Montaignen *Esseitä* tutkiessaan opiskelijoidensa kanssa ja ymmärsi, että puolustaessaan Montaignen *Sektos Empeirikoksen* ja *Pyrrhonin* klassista skeptisismiä, hän oli lähellä opettajansa Wittgensteinin opetuksia, ja ettei modernin filosofian peruselementit olleet sitenkään Descartesin systemaattisen epäilyn metodi, vaan ehkä Montaignen skeptiset argumentit.

Toulmin kirjoitti, että Eurooppa valitsi modernisuuden eli uudenaikaisuuden päämääräksi intellektuaalisen ja käytännön agendan, joka siirsi sivuun 1500-luvun humanistien suvaitsevan ja skeptisen asenteen keskittyen vain 1600-luvun tavoitteisiin: matemaattiseen eksaktiuteen ja kurinalaiseen logiikkaan, intellektuaali-

seen varmuuteen ja moraaliseen puhtauteen. Samaan aikaan radikaalit poliittiset voimat ankkuroituivat synkään saksalaiseen idealismiin, ennen kaikkea kaiken selittävään Hegeliin, jonka ajatusten innoittamina he alkoivat rakentaa vahvaa valtiota ja valmiita vastauksia avoinna oleviin kysymyksiin, hävittäen samalla tieltään vanhat ajatukset ja maailmat.

Olin kuullut että valtaosa homoista Suomessa eli kaapissa, oli naimisissa ja saattoi elää koko elämän piilohomona kuuluisan esikuvansa Montaignen tavoin: "Me tavoittelimme muita kohtaloita, koska emme ymmärtäneet käyttää oikein omaamme. Veli oli totisesti kaunis nimi ja täynnä rakkautta, ja siksi La Boetie ja minä perustimme liittomme veljeydelle. Avioliitto, lapset, "tavalliset" ystävät eivät olleet meidän itse valitsemiamme, todellinen ystävyys sen sijaan oli jotain absoluuttista, taivaan sanelema side: siinä ystävyudessa mistä minä puhuin, sielut sekoittuivat ja sulautuivat tosiinsa niin täydellisesti, että ne pyyhkivät olemattomiin sauman, joka oli sitonut ne yhteen, missä kummankin tahto hävisi, koska "Se" oli Hän ja koska "Se" olin Minä. Mutta siitä lähtien kun menetin "Sen", elämäni on ollut yhtä tuskaista laahustamista päivästä toiseen, olin jo niin totunut olemaan toinen puolisko kaikkialla, että tunnen olevani enää vain puolikas."

Ennen kuin tapasin uudelleen Hantulan, minulla oli aikaa miettiä tarkkaan Cixouksen raskastunnelmaista ja ahdistava runonäytelmää Anna Ahmatovasta, "Musta purje, valkea purje." Näytelmä kertoi neuvostodiktatuurin runonaisista hermoromahduksen partaalla ah-

distavassa kurkinta- ja urkintatodellisuudessa, jossa mielikuvitus ja mieli oli vangittu, ja missä kaikkialla oli syytä varoa henkensä puolesta omaa varjoaankin, niin kuvitellussa kuin oikeassakin todellisuudessa. He kestivät, mitä Anna Ahmatova itsekin ihmetteli jälkeen sanoessaan: ”Runous osoittautui paljon suuremmaksi asiaksi kuin me sen kuvittelimme nuoruudessamme.”

Mutta Ahmatova oli eri maata. Hän oli runoilija ja hetero. Hantula on näyttelijä ja homo. Tässä oli ratkaiseva ero. Minusta Hantula oli kuin Gay-Casablancaksi kutsutun ”Hämähäkkinaisen suudelman” camphenkinen Luis Molina, homoseksuaalisuutensa takia vangittu somistaja, jonka vankilajohtaja oli luvannut vapauttaa jos Molina sai selville tärkeitä asioita sellikaveristaan ja poliitisesta vangista nimeltään Valentin Arregui, johon onneton Molina rakastui.

Mutta missä olivat suomalaiset homonäytelmät miehtin? Miksei Hantula tehnyt itsestään homonäytelmää, kuten teki sen joka päivä arkielämässään, ajattelin typeryyksissäni hänet ensimmäistä kertaa tavatessani, ennen kuin vasta toisella kerralla minulle valkeni että tämähän oli hänen suurin tähtihetkensä: leikkiä homoa homobuumin harjalla periferiassa, sellaista joka oli ilmiselvä homo, mutta joka kielsi homomaisuutensa ja homomaailman, (Dantonin taidekääreteoriaa soveltaakseni homomaisesti: homoutta ei voinnut olla ilman homomaailmaa?).

Ja vasta tätä kaikkea Hantulaa odotellessani muistin miksi Hantula tuntui läpeensä tutulta falskiudessaankin. Olin nimittäin lukenut juuri tätä tapaamistamme varten

homoudesta edes jotain tietääkseni (meillä Putin-Venäjällähän ei ollut virallisesti homoja) varten uudeksi hintatari-Decameroneksi kutsuttua ”Hutsulaa.”

Ja kun myöhemmin Hantulaa kuuntelin, ajattelin, että ehkä Hantulakin oli lukenut myös juuri lukemani Hutsulan homomaaailman teennäisyyttä ja tylsyyslatteuksia ilkkuvassa ilkikurisuudessaan, jonka takia rannetta vispaavat sutturat eivät enää natsanneet hänelle.

Siksi Hantulasta oli varmasti ilahduttavaa lukea, että jossain päin maailmaa joku uskalsi kertoa rajua ja ronskilla huumorilla höyrytettyä tarinaa siitä millaista oli olla hantulalainen antihomovähemmistön vähemmistö vähemmistönä perifeerisessä homovähemmistössä ilman hienolta kalskahtavia epiteettejä homouden maailmaa sulostuttavista vaikutuksista: ”Jullit on meidän elämän tarkoitus, jullit on sonneja, humalaisia sonneja, rahvaanomaisia äijiä, karjuja, korstoja, joita joskus kulkee puiston poikki, makaa kännissä ojassa tai aseman penkillä tai jossain missä vähiten osaisi odottaa. Meidän humalaisia Orfeuksia. Katsos ei siskot toisten siskojen kanssa lesboile! Me tarvitaan heterolihaa!”

Näin kirjoitti nuori pyöreäkasvoinen ja Puolan syvän umpimielisen katolilaisen maalaisisännän nuoremmalta versioltä näyttävä puolalaistoimittaja ja nykygaymaailman ikioma sotamies Svejki, Michel Witkowski, esikoisromaanissaan, Hutsula, joka teki hänestä maailmanlaajuisen tähden yhdessä yössä. Kirja oli räävittömän hauska ja todentuntuinen kuvaus siitä kaikkien homojen tietämästä tosiasiasta, ettei kukaan naismainen vetelyshinttari ollut kiinnostunut toisen samanlaisen seu-

rasta, ihan kuten Hantulakin, vaan näistä oman elämänsä sankareista, komeista ja miesmäisistä hällväliähetskumiehistä, jotka panivat hetkessä ranttaliksi, ja haisemaan pikkuporvarillisissa ympäristössään kaiken sikamaisuuksillaan ja juopotteluillaan.

Näistä sikamakeista ja komeista, ammattikoulujen autonasentajalinjoilta kasvaneista lökäpöksyjojista alkoholilla kulkeviksi panokoneiksi muuttuvista oikeista renttuheteroista. Housuihinsa kusevista kannisistä sänkinaanmaisista perseenraapijoista, ja hielle haisevista työläisistä, lähiöiden paikalleen jämähtäneistä komeista lihaskimpuista, ja lähipubeissa aivonsa pelloille juoneista tylsimyksistä. Eikä mitään väliä vaikka mahaa ja ikää oli jo plakkarissa, koska juuri nämä otukset olivat niitä Hantulan ja muiden homojen suuresti ihailemia ja himoitsemia oikeita miehiä.

Tajusin, että itälappilainen oli Hantula-Molinan oma Julli- Arregui, ja että Hantulalla oli voimakas tahto, minä murtaminen olisi ollut kovaa puuhaa jopa itse Freudiltakin, eikä Hantula halunnut näyttää julkisesti tunteitaan. Ei kielteisiä eikä myönteisiä.

Tällä tavalla hän säilytti itsekunnioituksensa ibseniläisen kylmäkiskoisuutensa keskellä, joka saattoi olla verenperintöä Pohjanmaalta tai vain hyvin sisäistetty rooli, toimimalla kuin Hedda Gablerissa, ”missä miehen maailma oli auttamattomasti hukassa ja keinot peruuttamattoman vähissä”, kun Hedda hylkäsi hysterian todellisuuden kapinointikeinonaan, ja valitsi tilalle maskuliinisen jäljittelyn, ihan samoin kuin Hantulan esittämä homokoviskin teki.

POISTUIN ROVANIEMELTÄ ENSIMMÄISTÄ KERTAA SITTEN VIIME SYKSYN, KUN KOKO PERHE ON LIKI SATTUMALTA SAMAAN AIKAAN SAMASSA PAIKASSA ILMAN, ETTÄ ON HAUTAJAISET. ELÄMÄ JÄRJESTI JUNAAAN MUKAVAN YLLÄTYKSEN JA PARI VÄHEMMÄN MUKAVAA. TOISAALTA OULAISISTA YLIVIESKAAAN VAIMOLTAAN KARANNEEN KESKI-ikäISEN UKON PUHELIN-KESKUSTELUA OLI IHAN VIIHDYTTÄVÄÄ KUUNNELTAVAA. OLISIN KARANNUT ITSEKIN SILTÄ ÄMMÄLTÄ. NIIN JA VIINIÄ! ONNEKSI SITÄ ON OLLUT JATKUVASTI SAATAVILLA"

Herranjestas mikä ilmielävä Hedda Gabler homonkaavussa, ajattelin. Mutta siinä missä Hedda Gablerilla ei ollut muuta ulospääsyä piinaavasta loukustaan kuin itsemurha, Hantulalla oli turvanaan postmodernin ajan välinpitämättömyys, ja sirpaleinen persoonallisuus edetessään epävarmoin askelin eikenenkään maalla väkevän sanan ja liukkaan kielen voimin eteenpäin mahdottomilta tuntuvista esteistä huolimatta.

Ja kun tutkijat mieltivät oliko Hedda demonisuudessaan patologinen tapaus; vaarallinen, manipulatiivinen, sadistinen ja murhanhimoinen huora vai turhautunut feministi, Hantula vaikutti osaavan näytelmäkirjailijoiden tapaan välttää liian helpot tunnekarikat etsiessään ongelmistaan huolimatta ulospääsyä ahdinkoonsa esittämällä täydellisen roolinsa ihmisenä, joka oli jatkuvaa liikettä ja muuttumista Henri Bergsonin todellisuuskäsityksen tahdissa: ”Ihmisenä oleminen on muodon tavoittelua, määrittelyn luomista määrittelemättömälle elämälle ja ajoittaista tietoisuutta, että kaikki määritelmät ovat lopulta vain petosta ja illuusiota.”

Mutta Hantula pani vielä paremmaksi itälappilaisperformanssaan suitsuttaessaan blogissaan homomaa-ilmassa harvinaiseksi arvosaaliikseen pyydystämänsä jullin perään heddagablermaisesti- nostaen tämän anonyyminä ihailustreotypiana yli kaiken todellisen arvostelun kuin Neitsy Maria-kultissa: ”Rakas Hedda, minusta on ilo palvella sinua!” - vapautuen näin samalla rakkaudestaan objektivoidessaan sen, tehdessään sen tavallaan itsenäiseksi hänestä itsestään, ja oikeasta rakkaudesta irrotetuksi olioksi, joka eli omaa yksinäistä elä-

määnsä homobittiavaruudessa Hantulan omissa Quiser- blogeissa.

Mutta en minä tätä sanonut arvostellakseni häntä, sillä Hantulan liikkuvan ja "liukuvan homoidentiteetin" olemassaolon oikeutusta voidaan hakea ehkä hieman yllättäen vallan kolmijako-opin perustajana tunnetun Montesquieun Persialaiskirjeistä, minkä satiirin, ironian ja parodian kukkaset ilahduttivat kovasti myös valistusfilosoifeja mm. Voltairea ja Diderotia.

Montesquieun mukaan henkisten kykyjen kehitys edellytti, että ihmisillä oli mahdollisuuksia hankkia vaihtelevia ja yllättäviä kokemuksia, sillä Montesquieun mielestä ihmismieli rakasti vaihtelua. Tämä ei ollut mahdollista kehittymättömissä yhteisöissä, sillä ne kävivät jatkuvaa kamppailua olemassaolostaan. Monipuolisen kommunikaation yhteisössä elänyt ja rikkaan elämäkokemuksen omaava hengen ihminen osasi Montesquieun mielestä ilmaista tuntemuksensa ilmeikkäästi ja monipuolisesti.

Hänen mukaansa ihmiset rikastuttivat ja köyhdyttivät itseään toisten samankaltaistensa kanssa, koska he kehittyivät vain sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Montesquieun mielestä pyrkimällä vaikuttamaan ihmisiä voi harjoittaa yleistä hyvettä, joka ulottaa rakkautensa jokaiseen ihmiseen: "Ihminen, joustava olento, joka omaksuu yhteiskunnassa muiden ajatuksia ja tuntemuksia, on yhtä lailla kykenevä ymmärtämään oman luontonsa, kun se hänelle näytetään, ja toisaalta kadottamaan jopa aavistuksenkin siitä, jos se pyritään häneltä peittämään."

"POIKKESIN TUTULTA REITILTÄ JA LÖYSIN UUSIA MAISEMIA NIIN PIRKANMAALTA, ETELÄ-POHJANMAALTA KUIN PÄÄNI SISÄLTÄKIN. 1180 KM AUTON RATISSA YKSIN VASTAA TERAPEUTTISELTA VAIKUTUKSELTAAN USEAMPAAKIN KÄYNTIÄ KALLONKUTISTAJALLA. JONNI OLI LÄHTENYT ETELÄÄN POISSAOLESSENI. BASILIKA OLI KUOLLUT. VAROITUS: SAATTAA SISÄLTÄÄ TOTUUDEN MAAILMAN TILASTA SEKÄ JÄÄMIÄ PÄHKINÖISTÄ. VALMISTETTU TILASSA JOSSA KÄSITELLÄÄN MUNAA."

Siksi Hantula oli mitä oli ja teki mitä teki. Hantulaa ymmärtääksemme, meidän oli hyvä katsoa mitä Egon Friedell kirjoitti Uuden ajan kulttuurihistoriassaan eräästä Hahtulaa etäisesti muistuttavasta nuoresta herrasta nimeltään Goethe Lottenin sulhasen Kestnerin kirjeessä eräälle ystävälle: ”Hänellä on hyvin runsaat lahjat, hän on todellinen nero ja henkilö jossa on luonnetta. Hänellä on erinomaisen elävä kuvitteluvoima, ja hän ilmaisee enimmäkseen ajatuksensa kuvin ja vertauksin. Hän on kaikissa tunteenpurkauksissaan raju, mutta hänellä on suuri itsehillintäkyky. Hänen ajattelutapansa on jalo. Ollen vapaa ennakkoluuloista hän toimii niin kuin häntä miellyttää, välittämättä siitä, miellyttääkö se muita, onko se muodinmukaista, salliiko hyvä tapa sen. Hän vihaa kaikkea pakkoa. Hän on sanalla sanoen hyvin merkillinen henkilö. Merkillistä hänessä oli, että hän osasi kaikkea sitä, jota muut vain tahtoivat eivätkä edes selvästi tahtoneet.”

Friedell kuvasi Goethen arvoituksellista käyttäytymistä viitaten hänen henkiseen rakenteeseensa: ”Hän etsii kaikesta, myöskin naisesta, alkuilmiöitä, ja sen tähden ei voinut kukaan yksityinen häntä ajan pitkään tyydyttää. Edelleen hän taiteilijana, ja se on: aina vaeltavana, ylimalkaan pelkäsi naista, jossa hänen täytyi nähdä vakiinnuttava, kiinnostava prinsiippi. Mutta syvin syy lienee kuitenkin etsittävä siitä, että hänelle jokainen intohimo tuli esineelliseksi, hyytyi objektiiviseksi ”hahmoksi” sinä hetkenä, jolloin hän näki, että hänen oli pakko tehdä siitä reaaliset johtopäätökset, joko sitten avioliiton tai pysyvän sielunliiton muodossa. Ellei hän oli-

si ollut runoilija, hän joko olisi pakottanut itsensä “normaaliin” suhtautumiseen tai hän olisi sortunut näihin risiriitoihin. Mutta hänellä oli taiteensa venttiili, taiteensa, jolla hän, kuten kenties nykyjään sanottaisiin, reagoi itsensä vapaaksi: siinä näemme hänen intohimonsa tulen säilyneenä, mutta jäykistyneenä kylmäksi kiinteäksi laavamassaksi.”

Friedell jatkoi, että Lessing kirjoitti Shakespearen kääntäjälle, Eschenburgille Wertheristä: ”Luuletko, että koskaan kreikkalainen tai roomalainen nuorukainen olisi riistänyt itseltään hengen sillä tavalla ja sen vuoksi?”

Friedell vastasi itse: ”Että ei, sitä ei kreikkalainen nuorukainen olisi milloinkaan tehnyt, saaticka sitten roomalainen, jo sen takia, että siihen aikaan ei vielä ollut keksitty ruutia. Mutta sinäpä juuri oli teoksen uutuus, että se ensi kerran ja vastustamattomin silveltimenvedoin maalasi “tunteellisen henkilön katastrofin, henkilön, joka ei kuole rakkauteensa, ei minkäänlaisiin kohaloniskuihin, vaan aivan yksinkertaisesti elämäänsä.”

Wertherin suuri teko on periaatteellisesti onnettoman rakkauden keksiminen, jossa myös ilmenee aikakauden feminiininen luonne, sillä tämä on rakkauden erikoisesti naisellinen muoto. Juuri tästä oli kyse Hantulassa ja hänen homoudessaankin, vaikka juuri tämän puolen Hantula yritti kivekovaan itseltään kieltää.

Luulen, että Hantulan homokollektiivisen tajunnan kieltämisessä oli kysymys myös itsensä tuntemisesta, sekä hänen todellisen minänsä perimmäistä yhtenäisestä ja yksilöllisestä olemuksesta, mikä pitäisi jo olla

naurettavan vanhanaikaisesti loppuun kaluttu ja väärinkäytetty myytti, jonka jo Freud aikoinaan onnistuneesti kumosi.

Freud ajatteli ihmisen sielunelämän koostuvan paljolti tiedostamattomaksi jäävistä toiminnoista, jotka eivät olleet rationaalisia vaan neuroottisia. Freudin mukaan ihminen oli kahden kilpailevan voiman taistelukenttä. Toinen näistä voimista oli id, joka koostui vaistonvaraisista haluista, ja joka oli ristiriidassa moraalista käyttäytymistä ohjaavan yliminän kanssa. Hänen mukaansa seksuaalisuuden tukahduttaminen johtui vanhempien ja lasten välisestä seksuaalisesta suhteesta: ”Halut olivat suurelta osin tiedostamattomia ja jäivät tyydyttämättä. Ihmisen luonnetta ja seksuaalisuutta muovasi se, miten ihminen koki tämän omassa elämässään.” Kun vielä Freudin mukaan ihmiskunnan historia oli alistamisen historiaa, ”sellainen pakkokeino oli edistämisen ainoa edellytys”.

Minusta Slavoj Zizek kuvasi ”hantulointia” jotenkin erottaessaan ihanne-minän (imaginaarinen identifikaatio) ja lähellä Freudin yliminää olevan minä-ihanteen (symbolinen identifikaatio). Ihanne-minä identifioitui imaginaariseen kuvaan, siihen ihanteeseen, idoliin, jollainen hän halusi olla. Minä-ihanteeseen liittyi symbolinen identifikaatio siihen paikkaan, josta katsoimme itseämme niin, että näimme itsemme miellyttävinä ja rakastamisen arvoisina. Siinä minä identifioitui katseen, josta käsin hän näki itsensä ihailtavassa valossa, mikä oli tietenkin vain suloista harhaa.

Mietin, että mihin sitten olivat hävinneet ne maailma-

noloissa sensaatiomaisen iskevät ja rosoiset ärvellykset homona olemisesta tukahduttavan monimutkaisen ja sovinnaisen maailman puristuksessa, jota hallitsivat punaniskaiset heteroläskiperseet ja kielteinen, kaiken rakkauden ja ymmärryksen tuhoava henki, mikä suolisi suustaan tyylikkään kukkasina poliittisesti epäkorrekteja hävyttömyyksiä, jotka eivät olleet pelkästään seksinnälkäisen homomiehen kullinkaipuuta, oscarwildemaisia sukkeluuksia, tai synkkää itsensäpaljastelua, vaan iloista ja ylpeää homostelua, sekä puheenomaisiin sutkautuksiin vangittuja homomiehen olemassaolon merkityksen tihentymiä?

Hyvänä esimerkkinä Hantulan tavasta toimia, oli se miten hän kusetti muutama vuosi sitten Lapin Kansan hyväuskoista avustajaa, joka pyysi Hantulaa esittelemään Rovaniemen homoelämää. Hantula esittelikin vain itsensä ja itseään hyväuskoiselle toimittajareppanalle, joka otti Hantulan huijauksen täydestä. Näin jutusta tuli tahtomattaankin kruununjalokvi Hantulan homoperformanssissa, missä näyttämönä oli Rovaniemi, näyttelijänä Hantula, peilin toimiessa narsistisena yleisönä, juuri siksi Hantula oli suuri mysteeri ja tuntematon, koska toimi itse rakentamansa julkisen imagon turvin todellista minäänsä piiloitellen Walter Benjamin sanoin, että tärkeintä sanottavaansa ihminen ei aina julista ääneen: ”Hiljaisuudessakaan hän ei sitä usko edes lähimmilleen.”

Ehkä selitys oli yksinkertainen. Ehkä hän oli löytänyt oman Epiktetoksensa, kun hänelle jossain vaiheessa paljastui yksinäisyyden, rakkauden, ja oman

elegisen onnenkaipuunsa syvin olemus, ja niiden välinen pakottava ja monimerkityksellisyydessään kouke-
roinen, mutta silti välttämätön kolmiyhteys, kun hän lo-
pulta tajusi, että mitä hän ei pystynyt muuttamaan, sitä
hän ei myöskään turhaan murehtinut William Blaken
runon sanoin: ”To Gud. If you have formd a Circle to go
into, Go into it yourself & see how you would do.”

Hantulan tarina toi mieleen David Bowie-fanittaja Za-
cista kertovan C.R.A.X.Y-elokuvan, missä elokuvan nuorukainen kamppaili vaikean ajan keskellä 60- ja 70-lu-
vuilla oman homoutensa kanssa eikä osannut päättää
oliko ihastunut Birgitte serkkuunsa vai tämän poikays-
tävään Pauliin. Päähenkilöä näyttelevän Marc-Andre
Grondinin oli ihan kuin olisi katsonut suoraan langan-
laihaan Hantulaan, jos Hantula olisi ollut hamassa nuor-
ruudessaan bowie-fani (oli kamala katsoa elokuvaa.
Se oli niin yleistraaginen ja lohduton, koska Zac halusi
koko ajan parantua kahdesta elämänsä jäytävästä sairau-
desta: astmasta ja homoudesta).

Hantulassa piili sisällään ilmiselvästi lahjakas taiteili-
ja, joka voisi niin halutessaan luoda jotain uutta homou-
den kuvauksiin.

Oppia Hantulan kannattaisi ottaa vaikka vaietun neu-
vostohistorian herkältä omatunnolta, Ahmatovalta, joka
sai hänessä rohkean esikuvansa jaksoen kannatella hii-
renloukussa elävien taiteilijoiden henkistä eloonjää-
misviettiä niinkin pitkälle, että se kantoi kriittisinä sival-
luksina hedelmänä tämän kadotetun kaipuun runoihin-
sa vanginneen maanpakolaisnobelisti Joseph Brodskyn
lähes mielen juuriltaan repineet kommentit vainohar-

haiselle neuvostotodellisuudelle kaupungissa nimeltä Leningrad, runoissa, mitkä oli ymmärrettävissä postuumina kommentteina Ahmatovan aloittamalle rohkeudelle nähdä pimeässä totuuden historia, johon aiemmin mainittu näytelmä Valkea purje-musta purje haki vastausta kysymyksellä: ”Oliko se jo alkanut?” Ahmatovan selkeä suorapuheisuus sensuurista, ja ympärillä pyörivistä ”totuuden ahdistelijoista” huolimatta, oli sekä ihailtavaa että esimerkillisen sankarillista myös homoille. Hänen ihmislämpöinen totuudenkaipuunsa järkytti ajankohtaisuudellaan vieläkin nykyajassa saman asian kanssa kamppailevia homoja.

Viimeksi kun homoja kuvattiin kunnolla suomalaisessa kirjallisuudessa, se oli kun tunnettu teatteripiirien järisyttävä Jouko Turkan kirjoitti Aiheita novellikokokoelmassaan: ”Kuinka isoja merkityksellinen keksintö olisi ”Iso Homo”. Valtava ja karvainen tyyppi, jos Spedeen lisäisi vähän lihavuutta, karvaisuutta, terveyttä, punakkuutta ja kiharaa kähärää tukkaa niin käsitätte minkälaisesta tyyppistä olisi kyse. Ei mikään pikkuhinttari, vaan ylivoimainen, härski ja huumorintajuinen ja terve jättiläinen, joka nauraisi miehekkyydelle ja pussailisi väkisin rimpuilevia miehiä.”

Samalla Turkka kehotti lukijansa kuvittelemaan miten sitten tämä ”Iso Homo” musertaisi koko yhteiskunnan nimellä kulkevan laillistetun miehisen pakko- ja väkivallan homoudellaan, ja poliisit ottaisivat sitä käsipuolesta, mutta se vain teeskentelisi horjahdusta ja muis-kauttaisi poskelle kireää konstaapelia: ”kaatuisi poliisin päälle ja katkoisi kylkiluita, ja kun se olisi miehissä pamputettu se iskisi silmää ja hymyilisi.”

Turkka pisti lukijansa pelkäämään ”Isoa Homoa” kaikkialla. Lenkkipolulle se meni väijymään ahdistuneita miehiä, ja ajoi näitä nauraen ja karjuen takaa.

Turkka pyysi lukijansa itse kuvittelemaan painajaisen, jossa Iso Homo ajaisi lukijaa takaa häpäisten ja nauraen meille, niin ettemme tietäisi voisimmeko enää sen jälkeen elää. Entäs suomalaisen miehen pyhin sankarityyppi, kymppikerhon jääkiekkoamattilainen ylittämässä panohalut mielessään Antlanttia lentokoneen vessassa, jonka oven hän on jättänyt sillä tarkoitukselle tahallisesti auki, että mehevä lentotipu istahtaisi hänen kiimaisen urheilijakyrpänsä päälle ratsastamaan pikalaukkaa, ja sitten sieltä tulikin ”Iso Homo” ovenkarmit kaulassa, eikä lentoemäntä auttanut, eikä kukaan kuulut siinä jylinässä vaikka hän kuinka huusi hädissään kun ”Iso Homo” jyysti hänestä ulos lopullisesti miehisen suomalaisen sankaruuden viimeisetkin ohuet siivut.

Turkka teki aikoinaan suuren palveluksen homoudele antamalla sille tässä lyhytnovellissaan oikean miehen eikä minkään pellen nauravat kasvot, jolloin ensimmäistä kertaa pelkkä homouden mukanaolo ”kansantarinassa” loi sille samanaikaisesti sekä historiallisen kohtalon, että mahdollisti sen että ylipäättään homot ymmärsivät onnellisten loppujen pyrkimysten mahdottomuuden ikuisesti toistuen, toisin kun meille sen romanttisnihilistisen maailmanyymmärryskoneen kautta valheellisesti annettiin ymmärtää, jota myös kohtaloksi väitettiin (kummallista kyllä kukaan ei tuntunut muistavan jo Platonin piikitelleen näitä ”kohtaloonsa” nöyrästi alistuneita astrologisen fatalismin uhreja, sekä niitä, jotka uskoivat asioiden toistumisen käsitteeseen sen ah-

taassa stoalaisessa merkityksessä).

Vähän tätä samaa asiaa elokuvaohjaaja Pier Paolo Pasolini tarkoitti, kun hän sanoi nykyisen kulutusyhteiskunnan olevan vain yksi fasismin muoto, joka oli kuristanut kaikkialle ulottuviin lonkeroihinsa myyttisen nuoruuden; ”kaikki valta on aina anarkiaa, jossa valta nujertaa historian ja luonnon seksuaalisuuden keinoin (freskomainen Tuhat ja yksi yötä oli ohjaajansa mielestä ”muotoutumassa olevaa merkitystä, missä ihmiset olivat kuin transsissa tämän todellisuuden kuljettaessa heitä tavalla, joka asetti heidät jatkuvasti hämmennyksen ja pelon valtaan).”

Näin homoudestakin tuli ”markkinavoimat päättää - homotkin olivat kuluttajia” - ajattelutavan mukaisesti 2000-luvulla länsimaissa poliittisesti korrekti osa yhteiskunnallisesti hyväksytyä kulutus- ja kuritusjärjestelmää, mikä ei enää kyseenalaistanut valtaa anarkistisessa ja aggressiivisessa vuoden 1968 Stonewallin hengessä - saadakseen omalle olemiselleen hyväksynnän. Samalla hävisi se yhteiskunnallisesti kutkuttava kitka, mikä oli pitänyt ulkoruokinnassa olleen homouden yhdessä aiemmin filosofian ja taiteen kanssa: ärsyttämälä huonosti yönsä nukkuvaa tylsämielistä ja ahdistunutta pikkuporvaria.

Aika oli kuitenkin muuttunut. Nykyhomous oli jo täytetty viidettä; Euroviisuja, julkisia kaapistatuloja, sisustamista, ruokaohjeita, matkustamista, naimisiinmenoja, asunnon ostoja, vauvanvaippoja ja arkea, kuten Hantulalle.

Hantula tuntui kuitenkin sisäistäneen hyvin mitä Simone de Beauvoir tarkoitti ”Toisessa sukupuoleessa”, kir-

joittaessaan sukupuolisuuden vapauden manifestia ihmiskunnalle, joka oli hänen mukaansa jaettu ensimmäiseen ja toiseen luokkaan ja kaiken kukkuraksi kasvatettu kieroon.

Beauvoir kirjoitti, että maailmaan heitetyn subjektin elämä oli raahustamista julmien tabujen ja typerien tapojen puristuksessa.

Simone de Beauvoirin mukaan saduilla peitettiin puolet ihmiskunnan mahdollisuuksista, ja valtavasti vapautta heitettiin hukkaan, koko olemassaolomme paljastuessa vain katkeraksi pettymykseksi, vaikka kukaan kiireestä kantapäähän parfymoitu merkkietoinen nykykulutushomo ei tuntunut muistavan enää Firenzeä, josta sai alkunsa homomaailman raju uudistuminen 1300-luvun alussa, joka loi itsestään satumaisen “vaaleanpunaisen divina artistan”, joka eli keskuudessamme yhä voimakkaana alkuvoimaisille tuoksuille, intohimolle, neroudelle, ja poikkeusyksilöiden erinomaisuuden kääntöpuolelle, spermalle, hielle ja verelle lemuten.

Nykyhmous näytti unohtaneen omaksi vahingokseen juurensa: ehtymättömän ihmismielen kultakaivoksen, renessanssin, ja siellä kaiken iloisen elämäntuskan kääreisiin nautittavalla tavalla upottaneet poikkeusyksilöt, joista kiinnostavimmat olivat oman aikansa harvinaislaatuksia neroja, ja usein myös uutta luoneita ja vanhalle irvailevia “vallankumouksellisia homoja”, kuten taideemaalari Caravaggion alkuperäinen, irstas ja röyhkeä julistus kauneuden oikeasta maskuliinisesta puolesta samalla tavalla kuin myöhemmin nerokkaan Salaman Rushdien Firenzen Lumoojattaressa “keltahiuksinen miek-

konen matkasi härkärattailla tarunhohtoisen Fatehpur Sikrin palatsiin, suurmoguli Akbarin hoviin, jonne firenzeläinen velho oli jo livahtanut kuin nahkansa hylännyt käärme skotlantilaisen milordin kaapparilaivalta, ja vaihtanut nimensä sopivasti “Mogor dell’ Amoreksi, Rakkauden moguliksi.”

Kirjailija kertoi ajasta Firenzessä, jolloin puolet kaupungin nuorista miehistä haki lohtua toistensa sylistä, ja homoseksualismin laaja suosio Firenzen parhaiden nuorukaisten parissa oli nostanut kaupungin maailmanmaineeseen alan keskuksena “Uudestisyntyneenä Sodomana”, niin että kaupunginisät perustivat kaupunkiin “säädyllyisyysviraston”, jonka tehtävänä oli rakentaa huoralaitoksia ja hankkia sinne huoria ympäri Eurooppaa, etteivät kaikki kaupungin nuorukaiset lankeaisi ikuisesti poikarakkauden kiroukseen.

Mutta sitten kaikki muuttui, ja Medicien mahtisuku karkotettiin. Huoralat lakkautettiin neljäksi vuodeksi, minkä ajaksi kaupungin täytti uskonnollisen hurskauden lemu. Kertomuksien mukaan homoudessa oli vielä tuolloin jotain salaperäisen voimakasta ja elinvoimaista uutta synnyttävää alkuvoimaa ja kutsuvaa puhtautta, sillä vaikka irstaiden elostelijoiden ja loistavien huorien Firenze oli aikansa monipuolinen dynamo, se säteili vapautena myös juuri siksi myönteistä voimaa, kauneutta, keksintöjä, huijareita, rosvoja, kirkonmiehiä ja suuria ajatuksia, ja heti kun uskovaiset heitettiin kaupungista ulos, kaupungin kadut täyttyivät taas suutelevista ja toisistaan hellästi käsistään pitävistä poika- ja miespareista.

1400-luvun antiikin suoran homouden uudelleenlöytämisen myötä päästin lopullisesti eroon "maniera grecan", eli silloin vallinneesta bysanttilaisesta raskaasta uskonnollisesta heterotyylisestä, taiteilijoiden, Giotton ja Simone Martinin, kuvanveistäjien Nicola ja Giovanni Pisanon, sekä arkkitehti Arnolfo di Cambio teoksissa, joita jotkut kutsuvat Giotton tyyliksi. Ja hieman myöhemmin jatkuen Jacopo della Quercian, Donatellon, Ghibertin, Filippo Brunelleschin, Masaccion, Fra Angelicon, Albertin, Botticellin, Mantegnan ja Perunan töissä, ollen vielä kuitenkin hapuilevan kömpelöitä, ja elottomia päättyen lopulta suuren mestarin, koko maalaustaiteen uudistaneen Michelangelon suuren luokan taiteeseen, joka ylitti antiikin tyhjän loiston toiston luoden itsestään "satumaisen vaaleanpunaisen divina artistan." Tämä kyky on nykyhomouden häviöksi kadonnut, mutta Hantulalalla sitä oli jalostuneena sellaiseksi mitä nykyisin kutsuttiin "gaysensibilityksi".

Juuri tästä syystä Hantula oli mielenkiintoinen tutkittava, koska tämän kyvyn ansiosta hänellä oli mahdollisuus kehittyä niin halutessaan sisimmässään nautinnonhaluiseksi ja auktoriteetteja kunnioittamattomaksi romanttis-traagiseksi byronilaiseksi nykyajansankarihomoksi, joka on lapsellisuuuttaan kyvytön valheisiin ja kompromisseihin.

Homona ja taiteilijana hän oli jotain uutta ja erilaista, sillä hänen tarinoissaan yhtyi kuvatun menneen ja toivotun tulevan rohkeus - ymmärrys toisiinsa hurjasti pyörivässä omalakisessa kliimaksissaan "homorousseulaisittain"

Vihdoin kun Eino Hantula tuli, hän näytti minulle tekstejään joita oli kirjoittanut omaan blogiinsa:

”Männäiltana istuttiin parin Rovaniemenaikaisen opiskelukaverin kanssa Villissä Wäinössä ja huomattiin, että pariutumista, valmistumisista ja keskiluokkaistumisista huolimatta kaikki oli edelleen ihan samoin. Yhtä huonot jutut ja nolot muistot naurattavat edelleen aivan yhtä kovaa. Ystävyysmitta kun ei ole siinä, kuinka usein tapaatte, vaan siinä mitä teette silloin kun tapaatte. Kevättalvella puolestani tutustuin henkilöön, joka netissä vaikutti ihan täydelliseltä vaimomatskulta. Tavatessamme ennakko-odotukset ei ihan vastanneet todellisuutta. Olin silti iloinen, että tapasimme ja toivottelin onnellista jatkoa. Yllätyin täysin tämän ihmisperseen vastauksesta, jonka mukaan olen niin itseäni täynnä oleva totaalisen epäkiinnostava kusipää, etten ole riittävän arvokas toivottamaan hänelle yhtään mitään. Kuluneen viikon aikana törmäsin sattumalta ravintolassa tähän naamaan ja hämmästyin todella, sillä täytyi tosissaan miettiä, että “mistä helvetistä mie tunnen ton tyyppin!” Tajuttuani henkilöllisyytensä aloin sisäisesti hieman hihitellä, sillä ihan yhtä katkera sivuprofiili tunki leuka pystyssä näkökenttääni kuuloetäisyydelle useammankin kerran illan aikana. Ja mitä hänelle kuului? Oliko hän löytänyt arvoistaan seuraa? Se, minkä olen oppinut viimeisen vuoden aikana oli vastaus kysymykseeni: Ei kiinnosta (kuka fiksupetteri ensimmäisenä keksisi antaa tälle homolle oman televisioshownsa?)”.

Hantulan innoittamana kuvittelin mielikuvituksessani tätä kirjoittaessani olevani itsekin kuin Hantula: sven-

gaavan 60-luvun Lontoon ladmodeilla sekoitetun laiha androgyynivartalaisen rokkialfauroksen 2010-luvun päivitetty Mick Jagger ja Twiggyhahmojen kirjallinen vastine- Gunther Grassin Peltirummun suurisilmäisen Oskarin aikuiseksi kasvanut kommentaattori:”Jumala on luonut lumityöt(lumen). Minun ei tarvitse. Ja silti mä teen ne lumityöt enkä valita. Eksän kanssa käytiin poikapiknikillä, siskon kanssa röpöteltiin Kallion suunnalla ja viikonloppuna oli ohjelmassa kaupungin yöelämään tutustumista Hannun kanssa. Perjantain reissun DTM:an olisi voinut jättää poisikin sen puolesta, että “hukkasin” narikkaan jätetyn laukkuni ja sitten hävetti kovasti. Tai siis olisi hävettänyt jos olisi itse ymmärtänyt nolostua.”

Hantula puhui yhtä kauniisti ja koskettavasti rakkaudesta kuin Platonin Faidros Pidoissa, joka puhui järkeä siitä, miten rumaa piti välttää rakkaudessa, ja pyrkiä kohti kauneutta. Hänen mukaansa ilman sitä ei valtio enempää kuin yksityinenkään ihminen kyennyt suorittamaan mitään suurta eikä hyvää. Hän sanoi Jumalan puhaltavan rohkeutta tiettyihin sankareihin, ihan samalla tavalla kuin Eros teki niille, jotka osasivat rakastaa. Hän puhui kauniisti ja vuolaasti Akhilleuksesta, joka kuoli rakastettunsa puolesta, ja väitti että Aiskhylos puhui pötyä väittäessään Akhilleusta Patrokloon rakastajaksi. Faidronin mielestä Akhilleus oli kauniimpi kuin Patroklos, ja kauniimpi kuin kukaan muista sankareista.

Älykkään pisteliäästi Hantulan tavoin kommentoinut Sokrates teki pilaa Pausaniaan puheesta, jossa hän väitti, ettei Eros ole aina kaunis, eikä ylistämisen arvoinen, vaan ainoastaan siinä tapauksessa, että se sai ihmisen

rakastamaan kauniisti. Pausanias väitti, että tavallisen Afroditen seurassa liikkuva Eros oli todellinen jokapäiväkänkulkija, jonka toiminta oli täysin sattumanvaraista. Hänen tavallaan rakastivat Pausaniaan mukaan huonot ja ymmärtämättömät ihmiset: ”Sellaisten rakkaus kohdistuu ensinnäkin yhtä paljon naisiin kuin poikiin, toiseksi enemmän näiden ruumiiseen kuin sieluun, ja lisäksi he valitsivat rakastaakseen mahdollisimman ymmärtämättömiä ihmisiä.”

Näin he tekivät Pausaniaan mukaan, koska he pyrkivät vain tyydyttämään halunsa välittämättä olenkaan siitä, tapahtuiko se kauniisti vai ei. Sillä tavoin Pausaniaan mielestä heidänkin toiminnastaan tuli sattumanvaraista: ”He saattavat tehdä yhtä hyvin pahaa kuin hyvää.” Pausanias väitti, että tämä kaikki johtui siitä, että tavallinen Eros kuului Afroditelle, joka oli paljon nuorempi kuin se toinen. Sitä paitsi miehestä ja naisesta siinnyt. Taivaallinen Eros kuului Pausaniaan mielestä Afroditelle, jonka sikiämiseen naisella ei ollut olenkaan osuutta, vaan pelkästään miehellä, joka vanhempana oli vailla nuoruuden ylimielisyyttä.

Siksi Pausanias väitti, että tämän Eroksen haltioittamat rakastivat miespuolisia yksilöitä, ja kohdistivat kiintymyksensä siihen sukupuoleen, joka luonnostaan oli voimakkaampi ja järkevempi. Poikien rakastajista pystyi Pausaniaan mielestä näkemään, ketkä olivat puhtaasti tämän Eroksen vallassa: ”Sellaiset eivät rakasta pikkupoikia, vaan jo järkevään ikään tulleita nuorukaisia.” Pausanias sanoi puheensa loppuksi uskovansa, että ne joiden rakkaus syytyi siinä vaiheessa, oli-

vat valmiit elämään lopun elämäänsä yhdessä rakkautensa kohteen kanssa. He eivät kuulemma tekisi niin kuin sellainen, joka valloitti ymmärtämättömän lapsen, ja sitten petti hänet, ja lähti pilkatun hänen luotaan.

Istuimme Hantulan kanssa Sohova- nimisessä karaokepaikassa. Mukaan liittyi pikkutunneilla Hantulan kaveri Antti Koivisto ja muutama sattumalta paikalle osunut Hantulalle ennestään tuntematon piilohomo.

Pojat olivat lähdössä aamuneljältä perinteisille ylioppilasteatterifestrareille. Hantula muisteli härdeliä urallaan näyttelijänä: ”Kerran läpisyleksityn pukutreenin jälkeen istuskeltiin Kurjessa ja parannettiin maailmaa. Herätyskello soi jälleen liian aikaisin. Kamat kassaan ja bussiasemalle. Taskussa olleet avaimet oli hukassa ratkaisevat kymmenen minuuttia, jonka tilausbussi sitten ystävällisesti vartoi. Reilu kellon ympäryys bussin peräpenkillä hämmentävässä seurassa ja huomaisin istuvani Scandic Espoon aulassa. Seuraavana päivänä oli Narinkkatorilla yksi tapahtuma isännöitävänä, ja juonnot piti saada päästä paperille, koska päässä oli sen verran tungosta, ettei ne sielä oikeassa järjestyksessä pysyneet.”

Antti kertoi hauskan yhteisen hantulalaismuiston linjalla ”suhinaa ja sähinää” lavastuksistaan ylioppilasteatterille, joista ei kuulemma saisi pitkästä riviä hänen ansioluetteloonsa: ”Hamletin lavastuksesta tosin olen ylpeä vieäkin. Se osui nappiin.”

Hantula kertoi kuinka Lapin ylioppilasteatterin Hamletin näyttämökuvassa keskeisimmät hahmot olivat inkarnoituneet lavalle ikäänkuin kahtena: ”Näyttelijän

hahmossa, sekä hahmolle kuuluvana tuolina. Koska -kuten tiedämme- lopussa kaikki kuolevat, myös enimmästä osasta tuoleja oli päästävä eroon. Hamletin tap- paessa Laerteksen pistelin siis iloisesti Fiskarsin hal- kaisukirveellä päreiksi hänen tuolinsa. Lavastajan omi- naisuudessa Antti hankki joka näytökseen uuden tuo- lin tuhottavaksi. Eräässä koululaisnäytöksessä tuoli oli keltainen. Puuta ja vaneria. Selkänöja ja käsitet. Lop- pukohtaksen hehumassa nostin kirveen pääni yläpuo- lelle, loin vilkauksen Gerthrudin ja Ofelian elottomiin ruumiisiin etulavalla, vilkaisin tuolia ja mietin: ”Onpa tu- tun näköinen” ja iskin. Kävin viimeksi toissapäivänä pa- remman väen Jyskissä Vepsäläisellä tarkistamassa, että tämän kotimaisen klassikkoistuimen hinta oli nykyään 550 euroa. Lavastaja oli mummolansa ullakolta löytänyt nämä tuolit.”

Hantula kirjaimellisesti pani vielä paremmaksi (tari- nalla ei tässä huikeassa näytelmässä ollut niin väliä, sil- lä pinnan alla kyti tsehovsmainen tunneroihu: Hantulan tarinoissa kyse oli enemmänkin kohtaamisista ja pois- saoloista, kuin tämän olevaisen maailman ja sen rink- kaismaailmojen törmäyksistä- hassuista sattumuksis- ta ihmisistä pakotettuina sietämään ja kestämään itse- ään ja toisiaan pakon edessä hermojaraastavina pitkä- piimäisyyksinä), vieden esityksensä lähelle Tsehovin ihmisten traagista rohkeutta nähdä tyhjyydessä täyn- nä elämää, jolla oli oma kutkuttava ja sisäänpäin kään- tynyt merkityksensä, niin että Schönbergin sanat Mah- lerista, “Nerokkuus oli synnynnäinen ominaisuus, altti- us tai taipumus, jota ei voinut oppia, vaan jossa alunpe-

rin piileviä mahdollisuuksia taiteilija kehittyessään vain yhä rikkaammin kykeni ilmaisemaan”, sopi hyvin kuvaamaan Hantulan laatua taiteilijana (Hantulalla ei olisi ollut pitkä matka ITE-taiteen pariin, jos hän ei olisi esittänyt niin tiukkapipoisesti antihomoa, taiteessa mis-sä purettiin ryminällä nykytaiteen myyttejä tavalliselle ihmismielelle ymmärrettäviksi katsomuskokemuksiksi taiteen itseoppineiden vaistonvaraisen ja nykytaiteeseen pettyneiden pelastukseksi muodostuneessa ”Outsider Artissa”).

Hantulassa yhdistyi juuri se nykydraaman poukkoileva ja säröinen postmoderni ihmiskuva, mistä Irmeli Niemi kirjoitti ”Nykydraaman ihmiskuva”- kirjassaan analysoidessaan 1900-luvun merkittävämpiä näytelmiä. Ja ihan kuin merkiksi Hantulalle nuoruuden villistä viriiliydestä, ja rajoja rikkovasta kokeilumielestä, Niemi viittasi jo esipuheessaan erääseen puolalaiseen ylioppilasteatterivierailun raikkaaseen tuulahdukseen esityksessä ilman ainoatakaan roolihenkilöä.

Hantulan sisäinen maailma laajeni koko ajan lisää juutuilla, performancella, ja näyttelemisellä omiksi kuvitteellisiksi pirstaleikseen särkyneiden homosydänten solassa, missä hänen taiteellinen järkensä toimi kuten Immanuel Kant korosti, arkkitehtonisena kykynä, jonka ansiosta löydämme yksityisestä yleisen: joka tekee kaikkien mahdollisten empiiristen ymmärrystoimintojen ykseyden systemaattisesti mahdolliseksi, sillä juuri Kant ymmärsi syvällisemmin kuin kukaan muu tuolloin syntymässä olleen postmodernin hantulalaismielen ja homomaailman synkän perusilmeen.

Niemi kirjoitti 1900-luvun näytelmätaiteen pyrki-
neen monia eri teitä irottautumaan realistisen ja natu-
ralistisen näytelmän loppuunkehittyistä perusmal-
leista, paljastavan juonen taidokkaasta punonnasta,
henkilöhahmojen sorvailusta kerroksellisiksi persoo-
nallisuuksiksi ja faktasisällön keromusta kuljettavas-
ta täsmällisyydestä: ”Ihminen on erilainen kuin ennen.
Francis Fergussonin mukaan ihmisluonnosta on tullut
toivottoman liukas ja epäpuhdas kokonaisuus, jonka
dramaatikko onnistuu tavoittamaan vain tilapäisesti py-
sähtyneenä ahtaaseen näkökulmaan.”

Eino Krohnin mukaan juuri näytelmän kirjallisen ai-
neksen täydellinen hajoittaminen viittasi uuteen (vuon-
na 1970) kaoottiseen ihmiskäsitykseen; missä irratio-
naalisella symboliikalla katkaistiin yhteys persoonal-
lisuuskien luonteisiin ja ihmisenä olemisen ongelmiin.

Juuri tämän saman teki koko ajan silmissäni enem-
män ihmistä muistuttavammaksi muuttuva Hantula vain
pelkällä olemuksellaan, ihan kuin hänen kädessään oli-
si ollut palasia sopivasti tunkkaista pikkuporvarillisuut-
ta ärsyttäviä ja strinbergiläisibseniläisittäin elämän- ja
ihmisvalhetta raaputtavia syväsukelluksia Eeva-Liisa
Mannerin ”Uuden vuoden yön”, Edgar Lee Mastersin
”Spoon River Antologian”, Eugene O’Neilin, Minkä läpi
kajastaa hivenen”-näytelmien tapaan, niin että Hantu-
lan läpi kajastavasta teatterivalosta paistoi hivenen syn-
teesinä läpi 1900-luvun suurten draamatikkojen sake-
aa elämänmakua; ”Strinbergin katkeraa naturalismia,
Tsehovin surumielistä realismia, Pirandellon älyllisyyt-
tä, Brechtin sosiaalista vastuuta, Lorcan hehkuvaa runol-

lisuutta, Ionescon absurdiutta, Becketin autiutta ja Weis-
sin poliittista dokumenttiteateria” - hantulalogiassa.

Ja sitten itse homoasiaan. Kello oli jo paljon. Puhe
kääntyi rovaniemeläishomoihin. Hantulan mukaan Rova-
niemellä oli raikkaita poikia hyvässä mielessä: ”Reipas
panemisen kulttuuri. Puuttuu se puuterirasialla heittä-
minen. Sitä ei ole täällä. Sen takia rakastan Rovaniemen
homokulttuuria kun sitä ei ole. Kaikki on ihan hirveen
mutkatonta. Mul on muutamia homoystäviä. Pari aivan
äärimmäisen tärkeää naispuolista ystävää. Mun tunne-
ympäristö koostuu heteromiehistä enimmäkseen. Var-
maan yksi syy miksi rakastuin itälappilaiseen oli se et-
tei se ollut homo. Jotain lehmäominaisuuksia on kyllä,
ja se tekee siitä hieman inhimillisemmän ja siedettä-
vämmän olennon, ja jollain tavalla käsitettävän homon-
kin. Olen elänyt homonuoruuden kaikessa hyvässä ja
pahassa. Jossain vaiheessa nuoruutta asuin kahden ty-
tön kanssa samassa kämpässä yhtenä iltana tehtiin lista
jääkaapin oveen, kaikilla kolmella oli oma sarake; kir-
joitettiin oma sarake kenekään ollaan oltu sillai, mulla
oli a ja b sarake, koska löytyi sekä tyttöjä että poikia.”

Ja kun aikani kuuntelin Hantulaa, ajatukseni palasivat
jostain kumman syystä Nobel-palkitun amerikanjuuta-
laisen Saul Bellowin kirjaan Ravelstein (Ravelstein ker-
toi kirjassa, että ollessaan lapsi joskus 30-luvulla käsi-
te ”alaston totuus” oli muodissa: ”Ravelsteinin ajatuk-
set avioliitosta olivat minulle (Saul Bellowin Ravelstein
kirjan minäkertoja) jo tuttuja: ”Ihmisten yksinäiset kai-
puut ja sietämätön eristyneisyys kukistavat heidät lo-
pulta. He tarvitsevat juuri sen oikean, sen puuttuvan

osan jotta tulisivat ehyiksi, ja koska he eivät voi realistisesti toivoa löytävänsä sitä. Heidän täytyy hyväksyä sopiva korvike kumppanikseen. Kun he tajuavat etteivät voi voittaa, he tyytyvät. Sukulaissielujen avioliittoja esiintyy harvoin. Rakkaus joka kestää tuhon partaalle asti ei kuulu nykyajan hankkeisiin). Ravelsteinin mielestä mikään ei voinut kilpailla tämän sielun saavutuksen kanssa: ”Tutkijat kiistivät että sonetti 116 kerto miesten ja naisten rakkaudesta, ja pitivät kiinni väitteestään että Shakespeare kirjoitti ystävydestä. Enin mitä voimme nykyaikana toivoa ei ole rakkaus vaan seksuaalinen kiintymys – porvarillinen ratkaisu boheemiuuden kaavussa. Mainitsen boheemiuuden koska meillä on tarve tuntea olevamme vapaamielisiä. Ravelstein opetti että nykyoloissa me olemme heikoissa kantimissa.” Vahvat kantimet – ja tämän hän oppi Sokrateelta – tulevat luonnosta. Sielun ytimessä on Eros. Olen luultavasti puhunut tästä aiemmin. Kun puhun siitä jälleen, syynä on se että minulle Ravelstein on ehtymätön, ja Ravelsteinille Sokrates oli ehtymätön. Sokrateelle Eros oli sielun keskukessa. Jossa aurinko ravitsee ja laajentaa sitä), sillä molemmat heistä olivat liian samanlaisia ja lauloivat mieluummin kaipauksella kadotetuista ystäväistä, ja menetetystä rakkauksista, kuin antautuivat niihin todellisessa elämässä haavoittumaan ja putoamaan korkealta kukkoistuksensa kauniista pilvilinnoista.”

Myöhäisillan vaihtuessa varhaisyyöhön Hantulan puhe kääntyi koko ajan takaisin itälappilaiseen, mikä oli Hantulan mukaan molemmilta ”kilik”-rakkautta ensisilmäyksellä: ”Puoliskon kanssa käytiin viimeii-

kolla katsomassa yhtä asuntoa. Aloitettiin yhteenmuuttamisen harkitseminen käymällä katsomassa keskustassa yhtä reilun sadan neliön kattuhuoneistoa. Mun täytyy keskustella ehkä pankin tädin kanssa. Puolilta päivin kun kaksi lasta parkui jaloissa kiinni, mietin kuinka typerä on iltapäivälehtien lanseeraama termi "yllätysvauva". Kukaan ei takuulla ole saanut elämänsä vauvaa niin yllättäen ku mie. Ei ees neitsyt vitun Maria. Kohota takana kaksi kuukautta elämää, jollaisesta en kesällä osannut synnyttää alkeellisintakaan ajatusta. Joka toinen viikko sängyssä tuhisee minun ja toisen puoliskon lisäksi pari kappaletta pieniä tyttäriä ja useimmiten vielä koira. Alkujärkytys oli se, ettei sitä ollut. Kyseessä on kuitenkin maailman luonnollisin asia - perhe. Erään lähisukulaiseni eli äitini, joka on kieltänyt itsensä tässä blogissa mainittavan sanoin: "Sinä sait sitte koko pakeitin kerralla."

Hantula kertoi miten muisteli aikoinaan "Tahdon 2013" -kampanja käynnistymistä: "Sosiaalisen median hauskin mikroilmiö viimepäivien aikana oli facebookin "Emme kannata homoliittoja" -yhteisö, joka oli kerassaan riemastuttava tekele Yodamaisine sanajärjestyksineen, perustelemattomine "argumentteineen" ja muutamane fundamentalisteineen, jotka näyttivät parin päivän kriittisen tarkastelun jälkeen olevan ihan toisinaan tämän herttaisen vastustamisensa kanssa. Tällaisen yhteisön olemassaoloa olisi pitäisi vähän kauhistella ja ajatella, että olipas takapajuista, ja että Suomessa vielä vuonna 2013 löytyi tällä tavalla ajattelevia ihmisiä, mutta sitä faktaa ei käynyt sivuuttaman, että olihan

edellämäinitun yhteisön kommenttien lukeminen ihan saatanan hauskaa!”

”Mietin tiesikö Hantula mitä tapahtui Kyynelten kallioksi kutsutulla paikalla vuonna 1666, ja miten paljon suomalaisen homon matka on muuttunut noista ajoista Hantulan päiviin? Luin Suomen ensimmäisestä homokirjasta “Egyptin prinssi ja muita homonovelleja” ääneen Hantulalle viidennen luvun “Kyynelten kallio”:

”Muistan vieläkin kuin eilisen sen päivän, kun tulin tähän taloon uudeksi rengiksi, ja minut esiteltiin talon vanhalle rengille, jonka nimi oli myös Heikki, ihan kuten minunkin nimeni. Minä olin Heikki Pekanpoika. Vanha renki Heikki Mikonpoika. Minä olin nuori. Alle viisitoistavuotias. Tummankomea. Salskea ja lihaksikas. Toinen Heikki oli jo minua paljon vanhempi. Jo kaksikymppinen. Aikuiseksi mieheksi myös varreltaan kasvanut vaalea ja sorja miehenalku. Nätti kuin sika pienenä, tai kuin heiluva kevätheinä kesätuulessa. Eikä minulla ollut mitään sitä vastaan, että me nukuimme samalla patjalla navetan yllisillä, kun tilasta kerran oli puutetta. Siellä vällyjen alla oli kaksin lämpimämpää, kun painautui ihan kiinni toisiinsa, ja syöpäläisiäkin oli helpompi yhdessä kaverin kanssa näppiä pois toisistamme, että saimme nukuttua kunnolla. Ja niin se van meni, että heti ensitapaamisesta meistä tuli kuin paita ja peppu. Liukuimme kaikkialla kahdestaan. Teimme töitä parina, ja jaoimme keskenämme vuoteemme. Se vähäinen vapaa-aika mikä meille suotiin, vietimme kylillä muiden renkien kanssa hauskanpidossa, ja aina meistä sanottiin leikillisen hyväntahtoisesti, että nyt sieltä tulee kylän komein poika-

pariskunta- Heikit:”Kuin kaksi suloista marjaa. Toinen vaalea. Toinen tumma. Kummatkin niin lääpällään toisiinsa, ettei edes heinä pääse niiden väliin, kun ne koko ajan kyhnäävät kiinni toisissaan. Koskettelevat hellästi vaivihkaa toisiaan sormenpäillään. Hipelöivät toistensa hiuksia, ja luovat toisiinsa alituisesti rakastuneita silmäyksiä.” Ensimmäisenä yhteisenä yönämme se vanhempi Heikki otti minut heti lämpimään syleilyynsä, ja painoi minut kovaa kaluaan vasten. Riisui housuni ja makasi päälläni, kunnes kummaltakin tuli, ja sitten teimme sen kerran vielä, ja nukahdimme lopuksi toistemme syleihin. Aamulla ennen kuin kukko lauloi runkkaamme yhdessä ennen töihin menoa. Pappila ei ollut mikään helppo paikka komeille rengeille. Jatkuvasti heidän perässään kulki tuoreelle ja hyvin muodostuneelle lihalle hyvin heikkoja hengenmiehiä muka kyselemässä niitä näitä, ja katselemassa kun he silloisen tavan mukaan ilman rihman kiertämää munasillaan heittivät kesäkuumalla heinää seipäisiin. Pappilan isäntä oli päällisin puolin ankara hengenmies, Claudius Brennerus, joka varoitteli erityisesti pappilassa usein vieraileville nuorille, renkien kanssa iltaisin metsissä ja pelloilla kirmaleville pappiskokelaille, luonnottoman seksin vaaroista Tuomas Akvinolaisen tavoin, jakamalla ne neljään eri luokkaan. Ensimmäinen ja vähäpätöisin oli huoran palvelukseen antautuminen. Seuraavaksi oli aviorikos ja sukurutsa. Neljättä hän piti erityisen vastenmielisenä ja pirun keksintönä: runkkaamista, eläimiin sekaantumista, sekä miesten välistä seksiä. Hän kuljeksi tiluksillaan haukkana seuraamassa palkollistensa vapaa-ajan viet-

toa, eikä katsonut hyvällä silmällä Heikkien viehtymystä olla jatkuvasti tekemisissä keskenään. Saadessaan piispalta valtakirjan tavoiteltuun Taivassalon seurakuntaan, piispa oli kovin sanoin varoitellut Brennerusta seurakunnan hengenmiesten aikaisemmasta huonosta maineesta, ja korostanut kovan moraalisen kurin olevan ainoa lääke pappilassa rehottavaan säädyttömään rappioon. Esimerkit pelottivat. Apupappi Johan Lauren oli tuomittu sukurutsauksesta. Kirkkoherra Nils Bysk kävi Roomassa asti vuonna 1498 katumassa sukupuolista hairahdustaan. Uskonpuhdistuksen jälkeen seurakunnassa vilisi heikkoja herran palvelijoita, jotka aiheuttivat moraalittomilla käytöksillään paljon päänvaivaa piispoille. Kappalainen ja huorimus Zacharias Jacob päätyi pyövelin mestaamaksi. Kappalainen Michael Stigelius tuomittiin oikeudessa vanhemman virkaveljensä vaimon lähentelystä. Ja sitten se tapahtui. Eräänä iltana kirkkoherra tuli tarkastamaan tiluksiaan Koiviston suurtilalle, jonka omistamisesta oli menossa jo riitajuttu oikeudessa, kun hän huomasi renkien makaavan toistensa päällä syrjässä ähkien kovaäänisesti. Hän huusi heille, että vanhassa testamentissa tuomittiin kuolemaan sellaiset miehet, jotka makasivat toistensa kanssa, niin kuin naisten kanssa maataan, ja poistui saman tien nimismiehen luokse, joka tuli heti kahden apurinsa kanssa hevuskärryillään vangitsemaan Heikit, ja vei heidät pahan pohjimmaisiksi nimismiehen taloon säilytettäväksi oikeudenkäyntiä varten. Oikeus tuomitsi heidät kuolemaan eikä tuomio muuttunut Turun hovioikeudessa. Kerrotaan, että Heikit olivat kävelleet tyynesti polttoro-

violle käsi kädessä toisiaan halailen ja syleillen, eivät-kä päästäneet yhtään ääntä, ennen kuin heittivät pätsin kuumuudessa lopullisesti henkensä. Taivassalolaiset pappilanrengit Heikki Pekanpoika ja Heikki Minkonpoika olivat Suomen ensimmäiset nimeltä tunnetut homet, ja tosiaan syvästi rakastava poikapari. Heidät poltettiin roviolla Taivassalon pitäjässä Kyynelten kallioksi sanotulla mestauspaikalla vuonna 1665.”

Hantulaa kunnelllessani mietin miksi Hantula olisikaan valittanut yleensäkään mistään tästä hänen erikoisten tyyppien, komeiden miesten, söpöjen poikien, mahtavien poikkeusyksilöiden, hurjien sekoilijoiden, taiteilijoiden ja taistelijoiden siunauksesi tulleesta rakauden hulluudesta:”Koko mun elämä on yksi anekdootti. Tämä esimerkiksi että päätin tänään (se on selainen naurettava Jack Russelin terrieri, mutta äärimmäisen rakastettava yksilö ja hyvin kasvatettu) (häh) Piti muutens siivota kotona ennen tännetuloa, mutta ajau-duin sohvaa kiertävälle radalla ja sohvan vetovoima suisti minut kiertoradaltani ja jouduin tekemään mahalaskun sohvan länsipäätyyn, mutta selivisi siitä siten sen kummetti fyysisistä tai henkisiä(vaurioitta) terrieri tuijotti minua kuusi minuutti, samassa asennossa täysin liikkumatta ja aneleva katse ja etukäpät kuin orvalla valmiina napamaan käpyn. Tein oikeita miesten töitä. Vaihdoin renkaat meidän ”naurikseen” eli tulite-rään (Toyota Aurikseen.) Monet mun kaverit vieroksuu sitä (renkaiden vaihtamista). Itälappilaisen exä ruukasi vaihtaa ja minä sutturoiden renkaat.”

Nyt selvätkin liiskausta odottavan ötökän näköiseksi

valahtanut ja omista sanoistaan liikkuttunut Hantula veti välillä henkeä minun hämmästellessä vieressä. Oli karaoken aika. Hantula nousi ja valitsi sattumalta jonkun helposti laulettavan renkutuksen. Ääni vain ei enää puhripulin ja jallushottien jälkeen auennut. Ääni oli kuin suoraan suohon hukkuneella peuranpanijalla. Tai vielä pahempi. Mutta se ei menoa haitannut.

Hetken päästä Hantula jatkoi ja kaivoi esiin kännykkänsä. Oliko kultsi soittanut? Oliko kotona kaikki hyvin? Mitens ne pelarguunit? Ai niin miehän kastelin ne itte viime viikolla: ”Silti mä puhun tunteista ainostaan nurkkaan ahdistettuna. Mä vihaan tunteista puhumista. Itälappilainen (Hantulan poikakaveri) haluaa puhua tunteista. Pysin kaikessa viestinnässä äärimmäiseen selkeyteen. Silloinkin kun se ei ole suora, se on äärimmäisen harkittu. On hakusessa vielä kommunikointitapa. Se on yksi arjen elämänsuoja: ”typerä konneveteläinen sanaleikki”- että me hyvässä hengessä riidellään aika paljon. Turhaa merkitysten hakemista. Mä olen niin suora. Ajatuksen tasolla lähden hakkaaman halkoja. Isän isän suku on Etelä-Pohjanmaalta ”sellaista sano renki päissään ja aamulla totes tulipa kännissä raatuttua”. Siinä ne sen vuoden muut lausut sanat. Ensi vuonna uudestaan. Sama paikka ja aika. Hän (itälappilainen) saa paljon anteeksi kun on luonnonlapsi, mutta enemmän on antanut anteeksi minulle.”

Ja kun tuli puhetta rovaniemeläislesboista Hantula kertoi, ettei lähtökohtaisesti arvostanut ketään (eikö ihmistä itsessään eikö lesboa naisena?) kunnes se, ne tai jotkut osoittivat olevansa hänen arvostuksensa arvoi-

sia, eivätkä lesbot olleet Hantulan mukaan osoittaneet mitään sellaista mikä olisi aiheuttanut hänessä muutoksen positiiviseen suuntaan, eli Hantulan mukaan tilanne oli lähtötilanteessa lesbojen suhteen edelleenkin, kuten vuosia sitten, jolloin Hantula kerran yhden ystävänsä kanssa ylioppilasteatterin hallituksen kokouksen jälkeen jatkoi kissanristiäisrumbaansa Rovaniemen Setan 20 -vuotisjuhliin: ”En ole, enkä ole ikinä ollutkaan lafkan jäsen, mutta bileet oli kyllä onnistuneet, ja tunnelma ai-noastaan vähäisesti pönöttävä.”

Samalla lähes tyhjään Sohvaan asteli kaksi komeaa miehennäköistä piilohomoa, jotka tunnistivat Hantulan siitä surullisenkuuluisasta Hantulan homokusetusjutusta Lapin Kansassa. He pyysivät saada istua pöytäamme. Hantula nyökkäsi välinpitämättömän näköisenä hyväksyvästi.

Ja kun oli tutustuttu puolin ja toisin pintapuolisesti, jatkoimme Hantulan kanssa lesbokeskustelua, mihin pojat lisäsivät oman hurjan tarinansa: ”Rovaniemeläislesbot, joita kutsuttiin ”arktista hysteriaa kärsiviksi lepakokko-iitoiksi” olivat usein vihaisia, ja kiusasivat muita erilaisia, ennen kaikkea eri mieltä olevia, sateenkaaren erilaisen seksuaali-identiteetin omaavia”, sanoi toinen homopoika, joka oli värillinen ”Mustan Barbaarin, ”Stadin revityimmän lakun”- mustan sikakiihottavan hyvännäköisen bodariräppärinnäköinen ulkomaalaisvahvistus (jonka hittibiisi ”Salil eka salil vika” sai munan pystyyn paatuneimmalta heteroltakin), jota kukaan ei osannut päällisin puolin arvata homoksi.

Toinen kerran vuosituhannessa onnistuvalta superu-nelmapanolta näyttävän James Nikanderin, sekä ”Vii-

kingin”, ruotsalaisnamujen vaalean viikinkinamun, 26 – vuotiaan, 195 senttisen ja 93 kiloisen, melkein täyttä terästä olevan uhkean ja poikamaisen suloisen jättiläisen, Ruotsin amatöörinyrkkeilyn entisen mestarin, ja nykyisin vapaaottelun vaikeimmasta tittelistä, UFC:n kevyen raskaansarjan mestaruudesta taistelevan Alexander Gustafssonin näköinen meänkielinen namupoika tornionjokilaaksosta sanoi: ”Kaikki mun tuntemat ne muuttamat harvat samanlaiset piilohomopojat häpeävät tunnustaa olevansa homoja, koska nää hysteeriset ”Arktiset Lesbos jyrää ne heti jos homot uskaltaa esittää mielipiteitään.”

Alexander Gustafssonin näköinen meänkielinen namupoika tornionjokilaaksosta komppasi kaveriaan, ja kertoi miten Arktisten Lesbojen hysteriassa ilmeni hyvin tälle narsistisesti häiriintyneelle kylmälle yltiöindividualistiselle ajalle tyypillinen henki - ”zeitgeist”:- ihan kuten 1800-luvun romantikot olisivat kutsuneet näiden Anni Polvan ja Viisikon maailmasta miesinhonsa imeviä pikkutyttöjen tuhmaa uhmaa, ja joiden Alexander Gustafssonin näköisen meänkielisen namupojan tornionjokilaaksosta mielestä olisi pitänyt lukea ranskalaisen eksistenssifilosofi Jean Paul Sartren sodan toivottomuuden järkytysten keskellä vuonna 1945 ilmestynyt draama ”Suljetut ovat”, jotta kaiken sen pahan jälkeen mitä ymmärtämättömydessään nämä lesbos muille tekivät olisivat ehkä ymmärtäneet omassa surkeassa pikkumaisuudessaan sartrelaisen pessimistisen näkemyksen kyvyttömyytensä kommunikoida ajatuksella: ”helvetti olivat toiset ihmiset!”

Alexander Gustafssonin näköinen meänkielinen namupoika tornionjokilaaksosta kertoi miten Priden piti olla koko sateenkarikansan yhteistä juhlaa: ”Sen tärkein teema oli suvaitsevaisuus. Muualla maailmassa Pridet olivat onnistuneet pysymään lähtökohdissaan. Suomessa valitettavasti ei eikä varsinkaan Lapissa, missä Priden olivat kaapanneet äkkijyrkät ja suvaitsemattomat Arktiset lesbot, jotka varjelivat varastamaansa leikkikalua mustasukkaisesti, kuten Rovaniemen esimerkki osoitti.” Lesbot olivat kaapanneet Suomessa oikean homouden ja monopolisoineet leikkikalukseen homouden, tehden siitä ällöttävästi vaaleanpunaisen marsipaniversion, mihin oli ovelasti ulostettu oikea mieshomoisuus ulkoruokintaan, ja homoudesta tehty valheellinen ja vastenmielinen, kaikkien heteroiden hyväksyntää aneleva pridehössötys.”

Mustan Barbaarin näköinen poika oli samaa mieltä, sillä hänen mielestään tällaisesta pridepolitiikasta puuttui ikävällä tavalla kaikki ne jotka eivät sopeutuneet kaksijakoisiin sukupuolen ja seksuaalisuuden malleihin, eli suurin osa piilohomoista eli oikeista homoista, jotka tukimuksen mukaan olivat usein piilossa ja naimisissa, ja joilla ei ollut mahdollisuutta eikä halua olla ylpeästi esillä ja ulkona: ”Meille ylpeys ei ollut ensimmäinen tunne kun huomasimme olevamme erilaisia, ulkopuolisia ja sopeutumattomia. Ylpeys ei ollut myöskään täällä Lapissa hedelmällinen pohja muutosvoimille. Häpeä sen sijaan kasvatti vastarintaa. Missä olivat kaikki ne rovaniemeläishomot jotka eivät sopeutuneet näihin Priden tarjoamiin kaksijakoisiin sukupuolen ja seksuaa-

lisuuden malleihin? Mihin komeroon "Arktiset lesbot" sulkivat ne epänormaalit, joita ei edes kiinnostanut tulla hyväksytyksi?"

Alexander Gustafssonin näköisen meänkielisen namupojan tornionjokilaaksosta mielestä Pride vaatii ylpeyttä ja iloa ja tulemaan ulos, astumaan esiin ja antamaan kasvomme erilaisille, mutta yhtenäiselle sateenkaarikansalle: "Gay Shame"-liike, joka vastusti Priden-tapahtumien ylpeyden politiikkaa kysyi: samaan aikaan meitä kahlitaan häpeällä siitä ettemme kuulu joukkoon, emme koe veljeyttä tai sisaruutta, emmekä toivo normaalia elämää, me emme aio astua kaapista ja paljastaa kasvojamme. Me emme tahdo olla sopivia sopeutuvaisia. Me elämme häpeään varjossa, ja varjoista käsin me murennamme normaaliuden ja sopivaisuuden yhteiskuntaa. Me tavalliset piilossa hiljaa elävät rovaniemeläishomot olemme koko sateenkaaren kääntöpuoli, muistutus kaikista niistä ihmisistä, joilla ei ole mahdollisuutta - eikä edes kenties halua - olla ylpeästi esillä ja ulkona. Gay shame on vastaus (ja vastustusta) Pride-tapahtumien ylpeyden politiikkaan."

Molempia hieman nauratti kun he sanoivat yhteen ääneen, että näin oli kaikkialla muullakin, vaikka muuta yritettiin julkisuudessa väittää. Heidän mielestään tosiaasia pitäisi tunnustaa rehellisyyden nimissä myös Rovaniemellä, ja järjestää lesboille ja homoille omaa toimintaa ja juhlia erikseen suuren maailman malliin, niin asia toimisi eikä kuten nyt kun Arktinen Pride oli Rovaniemellä poikkeuksellisesti ulkoistettu muutaman Rovaniemen Setan Arktisen lesbokaverin yksityisesti jär-

jestämiksi juhliksi:”Nykyohjelma oli haalean vaaleanpunainen, ketään ärsyttämätön, poliittisesti korrekti ja mitätön. Se ei kiinnostanut ketään muuta kuin niitä avarakatseisia ihmisystäviä, jotka halusivat marssimalla osoittaa tukensa, mutta sateenkaaren värejä siinä ei käytännössä näkynyt,” Alexander Gustafssonin näköinen meänkielinen namupoika tornionjokilaaksosta väitti.

”Rovaniemen Seta ei järjestänyt kuin parit bileet vuodessa, ettei mukaan olisi tullut vahingossakaan homvoja. Se ettei homoilla ole mitään tukea, yhteistä koonnutumis- tai tapaamispaikkaa voi olla kohtalokasta Alexander Gustafssonin näköinen meänkielinen namupoika tornionjokilaaksosta väitti, ja kertoi samalla yhden karmaisevan käytännön esimerkin Arktisten Lesbojen murhaavan suvaitsemattomuuden ikävistä sairauksista, siitä miten eräälle onnettomalle heidän tuntemalleen piilohomopojalle kävi kun ei ollut kavereita, eikä kukaan puhunut vaikeista homoasioista, ja mitä sitten tapahtui, kun tämä metsien kätköissä yksin pelkäävä homo soitti Rovaniemen Setaan, ja sai siellä jonkun itseensä kyllästyneen jäätävän lesbon välinpitämättömyyden ja kylmän vastauksen.

”Me tiesimme, että tänään jossain siellä päin Lappia missä valtavat mäntymetsät olivat tuuheita, tykkylumi hallitsi talvia, ja halli haukkui yksinäisyyttään suurella pihalla, oli valtava suru. Kylän menestynein urheilijapoika haudattiin hetki sitten koko hiljaisen kylän saattelemana ikuisen unen lepoon. Se löydettiin viikko sitten vajasta valtava reikä pääsänsä. Oli ampunut lähietäi-

syydellä haulikolla aivonsa pellolle. Ei mitään viestiä. Ei mitään merkkiä mistään ongelmasta. Kaikki olivat ihmetyksestä kuin puulla päähän lyötyjä. Urheilijanuorukainen oli komea, ja suosittu hameväen keskuudessa ja kuuluisa flirttailutaidoistaan. Se kuului siihen junujen valtakunnalliseen valmennusrinkiin, josta nostettiin esiin huomispäivän kirkkaimmat tulevaisuuden toivot tuikkimaan huomisen urheilutähdistöön. Sen uusi tyttöystävä, lupaava urheilijanalku itsekkin, seisoi koko hautajaisten ajan paikoillaan vanhempiansa tukemana katsellen kivettyneenä eteensä. Urheilijanuorukaisen paras ystävä, menestyvä ja komea urheilijanuorukainen hänkin, ei ollut paikalla. Se oli kotona mukakipeänä, ja istui sängyllään pyöritellen kädessään lentolippuja ja pakettia, jonka posti oli tuonut muutama päivä sitten. Siinä olivat liput sille, ja itsensä tappaneelle komealle urheilijanuorukaiselle, niitten kauan haaveilemalle aktiivilomalle Kanariansaarille. Vesihiihtoa, snorklausta, vesibanaanilla ajelua, rannalla löhöämistä, pöytätennistä, pyöräilyä, uimista, ja bodaamista yhdessä saaren parhaimmassa kuntokeskuksessa. Se repi liput, ja otti esiin itsensä tappaneen komean urheilijanuorukaisen kuvan hivellen sitä hetken ennen kuin repi sen, ja heitti rikkirevityt palaset roskiin. Sitten Se kirjoitti päiväkirjaansa viimeiset koskettavat muistosanat kuolleelle ystävälleen: ”Hänen oma maailmansa oli liian valmis, ja muiden päätettävissä ja määräiltävissä, että hänellä olisi ollut siinä mahdollisuus elää täyspainoisesti täysjärkistä elämää, jotta hän olisi omine toiveineen ja haluneen mahtunut sen sisälle. Siksi hän päätti pelin en-

nen kuin se oli edes kunnolla alkanut. Ennen kahdetakymmenettä ikävuottaan, koska ei omien sanojensa mukaan voinut enää hengittää muiden valmiiksi hengittämää ilmaa ympärillään, ajatella toisten ajatuksilla ja puhua toisten suulla. Niin se yhtenä lumisena aamuna hiipi vajaan, kun vanhemmat olivat menneet töihin ja sitä odotettiin kouluun. Se teki kuten oli etukäteen lujalla tahdonvoimallaan päättänyt. Mutta juuri hetkeä ennen haulikon nostamista ohimolleen, se kuuli jostain hiljaista laulua. Se ei saanut sanoista selvää. Sävelmä oli kaunis ja lumoava. Sitten jymähti. Sen paras ystävä hyräili hiljaa kaunista ja lumoavaa laulua itsekseen. Jos se vain olisi ollut uskaltanut edellisenä iltana vastata parhaan ystävänsä kutsuvaan katseeseen, tai ehtinyt vajaan muutamaa minuuttia aiemmin, niin kaikki olisi nyt toisin, se ajatteli syyttäen itseään. Sitten se avasi paketin. Sen sisällä oli Angie Leen ohjaama elokuva. Se laittoi sen pyörimään tietokoneelleen, ja katsoi sen neljä kertaan peräkkäin yhtä soittoa liikahtamatta paikaltaan edes silloin kun sen äiti huusi sitä syömään. Viimeinen se nousi kuin taitottuna ikkunan luo ja avasi sen. Koira haukkui pihalla Tykkylumi peitti vastapäisen talon edessä vajan, jota se jäi ilmeettömänä tuijottamaan. Kun se vihdoin pitkän ajan kuluttua sulki ikkunan, sen poskille oli jäänyt kyyneleistä pienet jäähelmet. Ja tämän kuvan se oli tallentanut takaraivoonsa ottaakseen sen aina esille kun sen oli ikävä. Ja sen oli ikävä koko ajan. Ihan mahdollottoman lohduttomasti.”

Yöllä kotona mietin Hantulaa ja itälappilaista, ja heidän nuorta rakkauttaan ja uusperhettään, ja sitä mitä

mahdollinen muutto yhteiseen asuntoon, ja siitä jossain vaiheessa ehkä todennäköisesti seuraava rekisteröity parisuhde sai heidän rakkaudessaan pahimmillaan aikaan Goethen ajatuksin heteroavioliitosta.

Koko suuri homokeskustelu oli mennyt aikapäiviä päin persettä. Wilden oikeudenkäynnistä 1895 alkanut homoseksuaalisuuden luokittelu dekadentiksi, naismaiseksi, esteettiseksi, moraalittomaksi, jouteliaaksi, turhanpäiväiseksi ja kielteiseksi vahvistui Saksassa Eulenburg-jupakan jälkeen vuosina 1907-1908, jolloin tahallisesti raivattiin joukko vaikutusvaltaisia homoja keisari Wilhelm II:sen ympäriltä syrjään, jotta saataisiin keisarin pää kääntymään tulevaa sotapolitiikkaa kohtaan myönteisemmäksi.

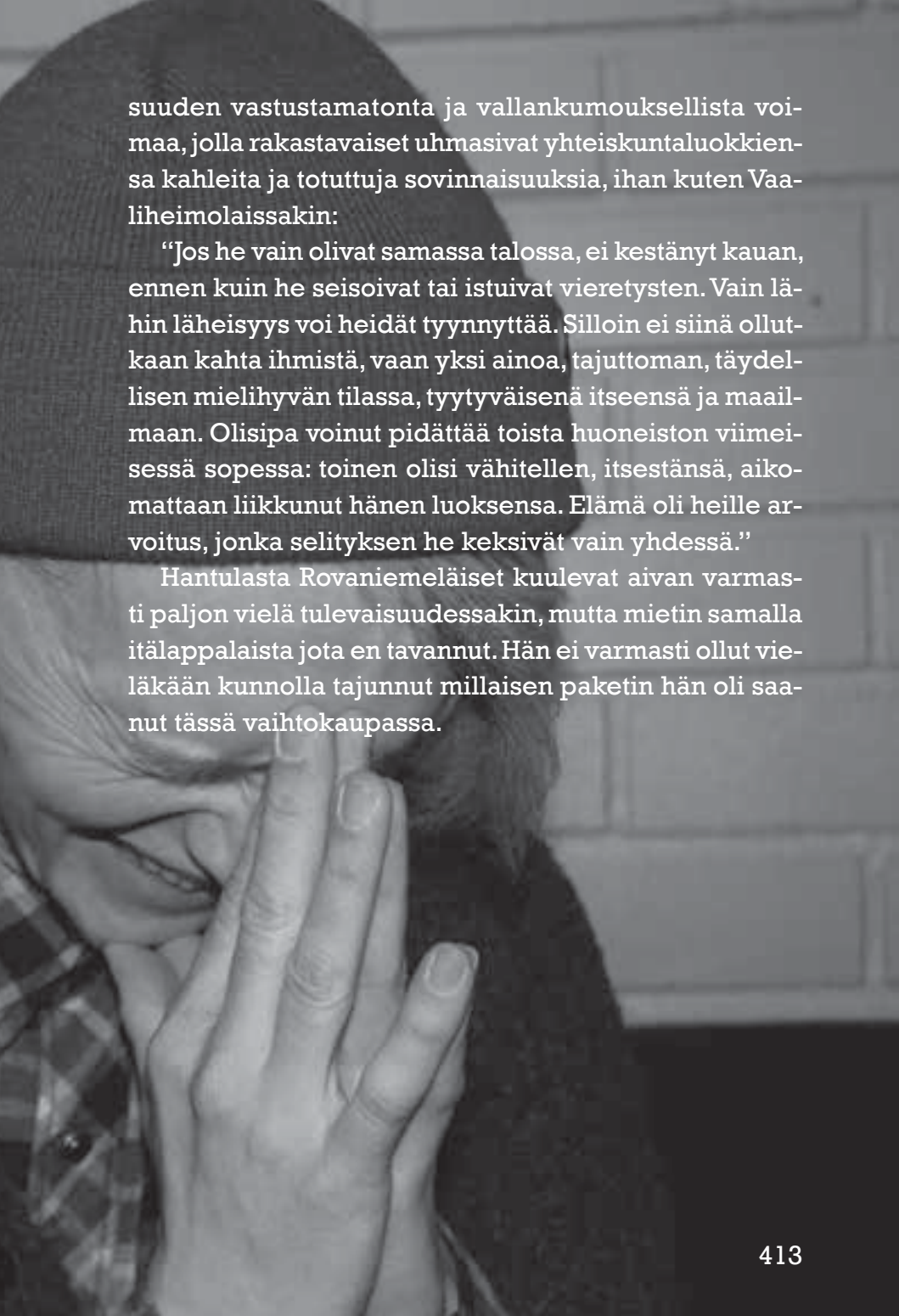
Näin kärytettiin ensin vaikutusvaltaiset prinssi Philipp zu Eulenburg, ja sitten Berliinin sotilaskomentaja kreivi Kuno van Moltke. Juuri tästä oli kysymys. Oikean homouden poliittinen unohdus oli homojen alaviitehistoriaa, eli myös synonyymi kaikille salaisille homobakanaaleille, ja todellisuuden ankaruuden uhmaamisille, kuten Pariisin Rue de Lapelle Bastiljin lähellä 30-luvulla pidetyille ”bals museteille”, missä pojat ja miehet tanssivat keskenään haitarimusiikin säestyksellä ja etsivät toisilleen yökumppaneita samaan aikaan kun Les Hallenin lihaksikkaat pojat tai lomilla olleet miehekkäät merimiehet hankkivat perseensä myymisellä hyvät sivutulot, ja sen ajan homohuijarit houkuttelivat hyväuskoisia keskiluokan piilohomoja ansoihin ryöstämällä ja kiristämällä heitä. Eikä kukaan puhu edelleenkään siitä, että esimerkiksi tuohon aikaan yksin Berliinissä oli

yli 22 000 poikahuoraa. Mitä heille kävi Hitlerin tultua valtaan? Kaikki eivät päätyneet keskitysleireihin vaa-leanpunainen kolmio takissaan, vaan osa jatkoi huoraa- mistaan, ja osa kipusi korkealle natsi-Saksan sisäises- sä hierarkiassa.

Mietin milloin homosuhteessa alkoi se, mitä Goet- he kuvasi heteroilla avioliittoksi mihin tuntui sisältyvän jotain peruuttamattoman ja lopullisen sitovaa kauheaa jäykkyyttä. Ihan kuin rakastavaisten ihastuessa suhteen ensi metreillä kokema räjähtävä ja alkuvoimainen rak- kaus muuttuisi avioliitossa vastakohtakseen, rakkaut- ta kuristavaksi tavaksi ja laiksi, josta poikkeaminen oli molemmille kohtalokasta.

Goethellä Rakastavaisten tragiikka oli yhteiskunnan traagisuutta. Vaaliheimolaisten rakkaus törmäsi porva- rillisen maailman rajoituksiin, joita se oli itse huolella rakentanut esteiksi todellisten tunteiden ja välittämisen piilottamiseksi, jotta avioliitto olisi vain osa tuottavaa yhteiskuntakoneistoa, alistavaa ja uusiutuvaa porvaril- lista yhteiskuntaa ylläpitävä väline, jossa velvollisuuk- sien täyttämälle rakkaudelle ei ollut alkukurmaantumisen jälkeen riittävästi elintilaa, ja jossa se aina väistä- mättä muuttui suhdetta ja elämää tukahduttavaksi kah- leeksi, josta vapauden nimissä molempien olisi pitänyt pyristellä eroon ennen kuin henki, tunne ja aitous lopul- ta näivettyivät ja kuihtuivat pois.

Maailemankirjallisuus sai Goethen Vaaliheimolaisten aatteista ilmauksen sielujen sympatia ja sielunveljeys, vaikka ranskalainen Rousseau oli jo ennättänyt kuului- sassa Heloise- romaanissaan kuvata sielujen sukulai-

suuden vastustamatonta ja vallankumouksellista voimaa, jolla rakastavaiset uhmasivat yhteiskuntaluokkiensa kahleita ja totuttuja sovinnaisuuksia, ihan kuten Vaaliheimolaissakin:

“Jos he vain olivat samassa talossa, ei kestänyt kauan, ennen kuin he seisoivat tai istuivat vieretysten. Vain lähin läheisyys voi heidät tyynnyttää. Silloin ei siinä ollutkaan kahta ihmistä, vaan yksi ainoa, tajuttoman, täydellisen mielihyvän tilassa, tyytyväisenä itseensä ja maailmaan. Olisipa voinut pidättää toista huoneiston viimeisessä sopessa: toinen olisi vähitellen, itsestänsä, aiko-mattaan liikkunut hänen luoksensa. Elämä oli heille arvoitus, jonka selityksen he keksivät vain yhdessä.”

Hantulasta Rovaniemeläiset kuulevat aivan varmas-ti paljon vielä tulevaisuudessakin, mutta mietin samalla itälappalaista jota en tavannut. Hän ei varmasti ollut vielä-kään kunnolla tajunnut millaisen paketin hän oli saanut tässä vaihtokaupassa.

JÄÄVEISTÄJIÄ

Hyvin harvalla rovaniemeläisellä on niin jännittävä ja leikkisä ammatti- jääveistäjä, vaikka jään ja lumen pohjoisessa pääkaupungissa eletäänkin, kuin niillä muutamilla onnekkailta rovaniemeläisillä, jotka saavat talvisin tehdä kaikkea kivaa lumesta ja jäädä muitten iloksi ja hyödyksi.

Monet heistä ovat on suurten taidenerojen tapaan leikkiviä lapsia, ”Homo Ludenseja.” - ihan kuin Michelangelo; räjähtävää alkuvoimaa, periksiantamattomuutta, tutkimusmatkailijaa, sinnikästä selviytyjää, ja jalon villin tavoin viettiensä harhauttamana ainaista eksyjää, jotkamyös opettavat uutta sukupolvea jääveiston suurten salaisuuksien äärelle.

Kyseessä on laji jota harrastavat syvien ahavoituneet metsien miehet iltapuhteinaan suu virneessä ja pilke silmäkulmassa, samaan tapaan kuin aina kansa on taiteen käsittänyt, hurjan hauskana ja rivoina leikkinä, niin että päässä soi Huuhaa- Innasen pakoputkiromantiikkaa tihkuva ”Vasemman puntin salaisuus”-levyn julkeat ja vesanhajuiset irvailulaulut mm ”Neuvosto-onanisti, Kakka-hätä ei ole mikään naurun asia, Turhan seisottaja ja Miesten tango.”

Heitä kuunnellessa tekisi mieleen vetää turpaan koululaitosta, etteivät tällaisia huumorinkukkasia palkanneet aikoinaan tekemään maamme koululaisista neroja, vaan antoivat mitäänsanomattomien ja lahjattomien hiirulaisen opettaa meidät valjulla ja haalistuneilla olemuksillaan inhoamaan tätä oikeaa taidetta, koska siitä räpellyksestä sai sellaisen kuvan että se oli piipertämistä ja kilttiä edustamista tylsissä salongeissa.

JUMPPAKÄRPÄSEN PUREMA MARJA-LEENA KÄY TUNNEILLA HUOLTAMASSA KEHOAAN, JA JAKSAA VIELÄ KOTONAKIN KESSUNPOLTELUN JA MUMMOILUN OHELLA JUMPATA PALLOLLA.

RYHTI ON TÄRKEINTÄ

Heli jakaa jokaiselle halukkaalle sopivia päivittäisiä selkovenettelyohjeita piirrosten kera. Heli opiskeli itsensä kovien väntöjen jälkeen kunto-ohjaajaksi ja opettaa aikuisille kehonhuoltoa. Heli sanoo, että ihmisen ryhdistä näkee paljon: ”ryhti on tärkeintä. Kehoa kannattaa ja pitää huolta säännöllisesti, erityisesti keskivartaloa selkärangan kierto liikkeen avulla.” Helin mielestä kotona kannattaa päivittäin tehdä jotain kroppansa hyvinvoinnin edistämiseksi: ”Vaikka venytellä etureittä!”

KAIKKI LÄHTI YHDESTÄ KARVAHATUSTA

Ella Viertola tahtoi sellaisen:”Joten teimme neulotun version äidin kanssa yhteistyössä. Se oli hitti! Kaveripiirini täyttyi pian kärvapäistä ja siitä se idea sitten lähti.”Näin syntyi Antivaate keväällä 2014:”Bongattuaani, saalistettuani ja lopulta väsyttettyäni rakkaan miekkoseni Harri Puron, lähtivät asiat oikeen tosissaan rullaan! Tahdoin Harrin teoksia helposti ihmisten ulottuville. Siitä syntyi idea t-paidoista Harrin kuvittamina. Laitoimme Rovaniemen Wanhoille Markkinoille yhteisen kojun ja saamamme palaute innosti kehittämään ajatusta vielä pidemmälle.”

HENGÄSTYTTÄVÄÄ KAUNEUTTA

"NÄITÄ HENGÄSTYTTÄVÄN KAUNIITA
MAISEMIA JÄIN KAIPAAMAAN."

SUOJELUPOLIISIN SALAINEN RAPORTTI VAKOOJAN KARKOITTAMISESTA

Tämä raportti vakoojan karkoittamisesta Rovaniemellä on luokiteltu salaiseksi arkaluontoisen sisältönsä takia. Raporttia on jaettu vain Suojelupoliisin, poliisin ja sisäministeriön ylimmälle johdolle sekä eduskunnan puolustus- ja ulkoasianvaliokunnan jäsenille.

Karkotettu vakoilija on venäläinen (nimi pidetään salassa) ilmavoimien kapteeni, joka lensi Su-24M-koneita 20 lentominuutin päässä sijainneessa Venäjän pohjoisen lennon Montsegorskin ilmavoimien tukikohdassa.

Vakooja tekeytyi opiskelijaksi Rovaniemellä samaan aikaan kun kaksi hänen laivastonsa Iljushin-20 tiedustelukonetta, loukkasi kahden tunnin ajan tarkoituksellisesti Suomen ilmatilaa toukokuussa.

Venäläisten ilmaloukkauksen taustalla oli suomalaisreaktioiden testaus, ja se oli jatkoa Venäjän ilmavoimien muutama vuosi sitten suorittamalle röyhkeälle pitkäperjantainen ilmahyökkäysstimuloinnille Tukholmaan, mikä yllätti Ruotsin ilmavoimat housut kintuissa eikä yksikään ruotsalaiskone päässyt ilmaan. Vain Baltiassa päivystäneet Nato-koneet ehtivät ajoissa paikalle.

Sotilaallisesti jatkuvasti voimistuva Venäjä on rakentamassa pohjoisille alueille erityistä sotilaspiiriä vastaavaa arktista erikoisryhmää ”turvaamaan Venäjän kansalliset intressit”.

Valmiina kaiken pitäisi olla ensi vuonna. Lisäkoneita

on jo siirretty valmiusasemiin etelästä Novosibriskin saarelle ja Frans Joosefin maalle. Alakurtissa rajan takana on täydessä valmiudessa moottoroitu 62. jalkaväkiprikaati ja 85. erillinen helikopterirykmentti. Severomorskissa Pohjoisessa laivastossa odottaa 10 strategisen ydinsukellusveneen lisäksi liuta erikokoisia ja tehokkaita taistelulaivoja aina lentotukialuksesta miinaanraivaajiin.

Samaan aikaan kun venäläislentoneet loukkasivat maamme ilmatilaa, karkotettu venäläisvakooja murtautui sisälle Suomen ilmavoimien tietokeskukseen selvittääkseen kuinka kauan komentokeskuksessa kesti ennen kuin suomalaiset havaitsivat venäläislentokoneet, ja miten kaun kesti saada Hornetit ilmaan.

Vakooja kuului Venäjän ilmavoimien elektroniseen tiedusteluun. Hän oli Venäjällä huippukoulutettu verkkovakooja (tohtorintutkinto tietonepelien suunnittelussa), ja ilmavoimien pommikoneiden lentäjä, jonka tehtävänä oli etsiä Suomen ilmapuolustuksen kuolleet pisteet, murtautua sisälle Suomen ilmavoimien komentokeskukseen, ja asentaa venäjäläisiä vakoojalaitteita sinne.

Vakooja onnistuikin tehtävässään soluttautua sisälle suomalaisia Rovaniemellä ystäväystymällä Äcticin, Granden ja M Roomin asiakkaiden kanssa, joiden seasta hän löysi nopeasti tarvittavat yhteyshenkilöt (Hornet lentäjän ja mekaanikon sekä koodarin ja korjausmiehen) saadakseen uitettua Rovaniemen lennoston komennuskeskukseen sammutetun älypuhelimien joka kuunteli, ja peukaloidun usb-johdon, joka lähetti arkaluontoista tietoa suoraan vakoojalle.

Poliisille hänet paljasti eräs tunnettu rovaniemeläinen julkihome, joka oli suivaantunut vakoojan hänestä raporttiinsa kirjoittamaan kuvaukseen.

HENKILÖLUETTELO

A

Akrobaatit Mika Formunen ja Sami Suominen	294-295
Asemaravintolan Jaana	300-301
Arktinen ITE-Lappi	237
Arja Alho	223-224, 226-228
Augustinus	213
Auster	207
Andi-täti	354-355
Aapeli	103
Aatu	82
Aias	102
Akhilleus	102
Amafiaros	102
Alknaion	102
Anna Ahmatova	11 ja 259
Aeroflot	13
Aasia	13
Abel Uosikkinen	109
Abel Uosikkisen rintaperillinen Jussi	3, 15, 35, 51 ja 85
Ateena	125 ja 158
Heikki Annanpalo	279
Armeija	17
Alakurtti	21
Afgaanipakolaiset	24
Althusser	203
Alexander	26
Antonov-Ovsejenko	26
Antti Aho	134
Argo	29
Marjut ja Pekka Aikio	36
Aseveljeys	38
Aleksis Kivi	39, 129 ja 253
Actic	51
The Amazing	57
Altavanti	69
Aristoteles	74 ja 201
H.C. Andersson	75
Eija Ahvo	91
Albert	159

B

The Backstabbers	298-299
Joseph Brodsky	9 ja 283
Johan Bäckman	276
Sir Francis Bacon	265
Harold Bloom	265
William Blake	9
Peter von Bagh	15, 49 ja 271
Baltia	21
Bingo Boysit	290-291
Buddha	29
Charles Baudelaire	31, 32 ja 83
Roland Barthes	32
James Bond	58
Jack Brel	83
Botticelli	119
Banaanijengi	85
Boccaccio	104
Beethooven	88
Balder	99
Bahtin	125
Josef Axel Backberg	165
Brecht	206
Ken Åre Bongo	244
Bussikuski	309

C

Benvenuto Cellini	15
Christian Carpelan	36
Cicero	40, 97, 101, 205 ja 231
Conan barbaari	60
Chaplin	64 ja 271
Camus	65
Kaj Chydenius	91
Winston Churchill	97 ja 229
Cervantes	104
Al Capone	108
Cosimo	119
Civitavecchia	125

City-kirja	129
Michel Chion.....	153
Cato.....	158
Le Corbusier	159
Antonio Cramsci.....	202 ja 257

D

Dietl.....	38
Jack Daniels.....	62
Descartes	65
Dante	98 ja 158
Dostojevski.....	125 ja 159
Demosthene	200

E

Eurooppa.....	11, 13, 15 ja 19
85. erillinen helikopterirykmentti	21
Elsa Topi-koirineen	29
Epälevä Apostoli	55
Ex Niholo Nihil	63
Eutrapelia	74
Efesoalaiskirjeet.....	75
Erifyle.....	102
Espanjan demarit	216-217
Emerson	265
T.S Elliot.....	281
Eetan	302-303

F

Finnair	13 ja 15
Frans Joosefin maa	21
Sigmund Freud.....	29
Michel Foucault	43
Finnvera.....	58
Anatole France	104
Egon Friedell	158
Firenze.....	159
Stigolavtonyfredriksson	306-308

G

Gogol	11
Granden Juice	3, 15, 49, 51 ja 310-329
Maksim Gorki.....	27
Glaukon.....	29
Goethe	32, 40, 119, 181, 207, 267
Cutzeit	37
Geggo	69
Gorgias.....	98
Joseph Gobbels.....	107
Giuliano.....	119
Veli Granö	238
Ailo Gaup	249
Giuseppe Arcimbolde	259
Boris Godunov	276

H

Heli Helenius	284-285 ja 335
Härski Hartikainen .2, 3, 15, 45, 51, 61, 64, 66, 76 ja 77	
Sauli Haapaniemi	2
Veikko Huovinen .11, 121, 127 ja 180-181	
Helsinki-Vantaan lentokenttä	13
Hiekkapoika.....	24
Raili Huopaniainen.....	35
David Hume	35 ja 210
Jari Haavikko	36
Leena Heikkola	36
Jouko Heinonen	36
Hakoköngäs	37
Helvetin vaivat ja taivaan ilot.....	39
Nikita Hrustsov	41
Thomas Hobbes	41
Hunttalan Matti	59
Hallelainen uudistusliike	95
Hamsun	104
Hitler	108
Sir Hampton.....	129
James Herriot	129
August Hjelt.....	195
Hegel.....	195

Viktor Hugo	207
Herakleitos	209
Eero Heinäluoma	225
Jaakko Heikkilä	238
Tuija Hautala	249
Pertti Hyvönen	253
Antti Heikkilä	256-257
Joseph Heller	279

I

Ibsen	15, 42 ja 104
Ihan turmeluksen yöopas	
Eino Hantula ...	3, 15, 47, 51, 82 ja 356-413
Lauri Ingman	17 ja 19
Alfred Emil Ingman	18
Isorakka	36
Isähärski	56
I.K.Inha	142-143
Ikkyuun	173
Per-Josef Idvrouma	244

J

Jenni	272- 273
Jivana Julma	13
Juhannuskallio	36
James Joyce	42 ja 62
Jussi-veli	73
Pertti Jokinen	89
Juice	91,
Maria Jotuni	103 ja 104
Mikael Jungner	107, 221 ja 223
Jasmin	168-169
Jari ja Lena	254-255
Samuel Johnson	265

K

Kuntoilevat Heli ja Marja-Leena .	416-417
Mauno Kenttälä	286-287
Katja Kettu	253
Kafka	181
Immanuel Kant	158, 203 ja 212
Ilmari Kianto	11, 121 ja 215

Uuno Kailas	13
Kylmä sota	13
Kamtsatka	13
Kokoomus	17 ja 18
Kunta-asunnot	23
Korkalovaara	23, 27, 38 ja 39
Korkalovaaran R-kioski	23
Keno	23
Kaupunkipultsarit	27
Jaan Kaplinski	32 ja 233
Kaisa Korpijaakko	36
Kuola	36 ja 45
Kemijoen vesistöalue	37
Kotka	37
Konttinen-yhtiö	37
Korkalon kylä	38
Kemijokivartta	38
Karvoranta	39
Kreikkalaisfilosofit	39
Kurkelan Juho	39
Kursk	45
Kolme Sisarta	63
Konikapina	66
Kyösti Kallio	66
Kettu-kissa	67 ja 77
Kaleeriblogi	67
Kotkalaiset	75
Timo E. Korva	88
Immo Kuutsa	91
Kalevi Kivistö	93
Kallaves	95
Karamazovin veljekset	99
Julia Kristeva	104
Kymi-yhtiö	110
Unto Kupiainen	120
Aleksis Kivi	121
Kekkonen	134-135
Sören Kirkekaard	153
Riitta Kuusikko ...	157, 233, 239, 247 ja 248
Jonna Katajamäki	158
Anniina Koivu	165
Otto-Ville Kuusinen	179
Keynesiläinen kapitalismi	196
Kropotkin	198
Yrjö Kallinen	202, 204 ja 225
Matti Klinge	207
Juha Koivisto	208
Juhani Kuru	288-289

Silvo Kaasalainen.....	210
Kataisen-Urpilaisen hallitus.....	219
Mia-Petra Kumpula.....	221
Johanna Korhonen.....	222-223
Kata.....	230-231
Aatu Olavi Kostiainen ja Tatu.....	282-283
Mauno Kylli.....	335
Kallonkuttistaja.....	340-341
Pekka Kreivi.....	346-347
Raimo Kähkönen.....	348-349
L	
Ludmila-mummo.....	11
Länsimaat.....	13
Lentotukialus.....	21
Late lammas-osastolainen ja vahtikoira Vuh.....	29
Lapin Kansa.....	31, 89, 93 ja 198
Lappilainen.....	31 ja 32
Lapin lääni.....	38
Lapin sota.....	38
Kia Lindroos.....	42
Lotta.....	45
Lappilainen meny.....	47
Lomov.....	61
Spike Lee.....	72
Stanislaw Jerzy Lec.....	76
Joel Lehtonen.....	94, 103, 104, 116 ja 121
Lasse Lehtinen.....	97 ja 106
Loke.....	99
Tuomas Lukasson.....	104
Kauko Liisanantti.....	135
Helena Liikkanen.....	157
Ulla Lempiäinen.....	162
Antti Liikkanen.....	191-229
Jacques Lagan.....	195
Stuart Lansley.....	197
Paavo Lipponen.....	205, 219, 221-222, 225
Erkki Liikkanen.....	208
Ferdinand Lassalle.....	208
Rosa Liksom.....	238
Arto Liitti.....	238
Jan-Erik Lundström.....	244 ja 248
Luontais-Teira.....	275

M

Hanna Mäntylä.....	304-305
Mikaladzet.....	296-297
Vicky Myron.....	281
Veli-Matti Muuri.....	2
Johanna Mattila.....	2
Montsegorsk.....	17 ja 21
Mannerheim.....	18, 39, 108 ja 268
Moottoroitu 62. jalkaväkiprikaati.....	21
Miinanraivaaja.....	21
Hella Murrík.....	25
Eero Maunu.....	36
Meltaus.....	37
Veijo Meri.....	39
Mozart.....	41 ja 73
Modernistien tapa esittää mennyt.....	42
Murmansk.....	45
Mick Mers.....	47
M Room.....	51, 53, 67, 69, 72 ja 76
Mo i Rana.....	61
Mötley Crue.....	62
Thomas Mann.....	73
Philipp Melancton.....	75
Mariza.....	85
Rauni Mollberg.....	103
Michel de Montaigne.....	105 ja 213
Macciavellismi.....	107
Medicit.....	119
Lorenzo Il Magnifico.....	119
Pico della Mirandola.....	119
Mäntyvaara.....	122
Matti Muukkonen.....	165
Esko Mauno.....	165
Mie-kollektiivi.....	189
Marx.....	196, 202 ja 208
Veijo Meri.....	200
Robert Michels.....	203
John Stuart Mill.....	211
Maailmanmestari Häkkisestä Järvilehtoon.....	231
Teemu Mäki.....	235-237
Timo K. Mukka.....	253
Arvo Myllymäki.....	260-271
Montesquieu.....	264

N

Näppärä	338-339
Juhani Niska	251
Noidan kirot	243
Norjalaiset	15
Nato	19 ja 21
Novosibirsk	21
Norja	26, 37 ja 61
Naamansa mustiksi juoneiden harmaiden betoniseinien hiljaiset ja voimattomat miehet	26
Norjalaisvaikutus	36
Neuvostoliitto	38, 79 ja 180
Nummisuutarit	39
NKP:n puoluekokous	41
Heini Nyyssönen	42
Nivala	57 ja 66
Nobel	60
Nikomakhoksen etiikka	74
Napoleon	88
Juhani Nurmela	93
Nietzsche	101, 175, 245 ja 257
Napero	109
Aarne Nikka	134
Marja-Liisa Nurmela	154-155,
Paavo, Riitta ja Jone Nikula	160
New York	243

O

Harald Birger Olausen	2 ja 103
Ounasvaaran siltatyömaa	24
Omnellinen mies	24
Odyssseus	29, 62 ja 102
Olsen	37
Oulun lääni	38
Ounasrinne	38
Oidipus	62
Pierre Otell	89
Asko Oinas	134-135
Georg Orwell	191
Markku Ojanen	204
Vesa Oittinen	208

P

Fernando Pessoa	292
Tapani Pöyry	292-293
Pauli Saapunki	268
Plutharkhos	259
Parsifal	175
Pietari	2, 119 ja 125
Perikles	125 ja 188
Paasilinnan veljekset Arto ja Erno	11, 24 ja 121
Harry Potter	11
Peer Gynt	15
Pohjalainen	18
Puskin	233
Paasilkivi	18
Putin	21
Pohjoisen laivasto	21
Persukansa	23
Pikkupetsamolaisia	26
Pohjalla-näytelmä	27
Paavali	31 ja 75
Samuli Paronen	35
Pöykkölä	39
Platon	41, 159, 201, 202 ja 234,
Pahan Kurjen Jared	47
Parturimaailman Kolumbukset	54
Pilvien Karjala	56
Marcel Proust	70
Matti Pelttari	85
Las Palmas	89
Erkki Palolampi	92
Pestalozzi	102
Polyneikes	102
Pohjolan Työ	103
Paasilkivi	108
Panu	109
Polion 70 vuotis muistopäivä	114
Putkinotko	115
Angelo Poliziano	119
Pirjo	146-147
Aaro Peuru	148-149
Juhani Pallasmaa	160-164
Timo Penttilä	160
Riitta Pyysalo	164

Pamuk.....	207
Olof Palme.....	215
PASOK.....	217
Pentti Puoskari.....	220-221 ja 222
Virpa Puisto (edesmennyt).....	221
Erkki Pirtola.....	238
Liisa Heikkilä-Palo.....	243
Synnöve Persen.....	247
Veronica Pimenoff.....	269
Harri Puro.....	418-419

Q

Don Quijote.....	180
Quintilianus.....	214
Queering Sapmi.....	245

R

Rovaniemi.. 9, 11, 15, 23, 35, 36, 37, 38, 47, 51, 57, 60, 61, 74, 75, 79, 82, 87, 88, 94, 119, 135, 147, 150, 163, 177, 183, 187, 189, 235, 244, 269 ja 283	
Rautaesirippu.....	13
Romanttis-traaginen byronilainen nykysankari.....	15
Ruotsi.....	21 ja 37
Rantavitikan koulu.....	24
Rantavitikka.....	38
Rovaniemeläismediat.....	31
Roomalaiskirjeet.....	31
Rehtoriparka.....	33
Rovaniemen lentokenttä.....	35
Sari Rantanen.....	36
Rovaniemen Totto.....	36
Ruija.....	36
Rendulic.....	38
Rovaniemen kauppala.....	39
Andrei Rublev.....	40
Raja- Jooseppi.....	45
Rovaniemen uimahalli.....	51
Rovaniemi Poems.....	51
Ljubov Ravenskaja.....	63
Riikka.....	67 ja 77
Rimbaud.....	83
Jouni Riipinen.....	91

Olavi Rimpiläinen.....	91
Erasmus Rotterdamilainen.....	96
Rooma.....	125 ja 158
Ahti Risku.....	134
Geoffrey Roberts.....	149
Jukka Ristiluoma.....	157
Riehaantunut Pilvi.....	172-173
Richard Rorty.....	175
Jean-Jaques Rousseau.....	182 ja 216
Antti Rinne.....	195, 198, 206 ja 216
Rancier.....	201
Johann Robertus.....	208
Bo Rochstein.....	211
Rabelais.....	216
ROPS.....	251, 290 -291

S

Satu Sara ja Stella-kissa.....	280-281
Eino Salo.....	269
Shakespeare.....	238
Georg Soros.....	217-218
Lassi Sinkkonen.....	3
Johannes Salminen.....	11, 13 ja 233
Suomen poika.....	13
Swimming Underground.....	15
Suomi.....	15, 17 ja 19
Su-24M-lentokone.....	21
Svinhufvud.....	18
Suomalaiset.....	21 ja 24
Severomorsk.....	21
10 strategista ydinsukellusvenettä.....	21
Suomalaisslummi.....	23
Siwa.....	23
Siltainsinööri Jaatinen.....	24
Spinozalaisesti.....	27
Sokrates.....	29 ja 191
Jukka Suvilehto.....	36
Sinetän Lamminvaara.....	36
Sinettä.....	37 ja 87
Saksalaisotilaita.....	38
Suomalaisjoukot.....	38
Saksalaisjoukot.....	38
Saksalaiset.....	39
Stalin.....	41, 79, 149 ja 224
Suvi Soininen.....	42
Don Siegel.....	49

Sote-uudistus.....	59
Schwartzjtotainkoff.....	61
Nikki Six.....	61
Sofokles.....	62
Stockmannin Hullut Päivät.....	68
Suomalaisuus.....	75
Seneca.....	76
Jorma Savikko.....	103
Aimo Siltari.....	109
Jevgeni Schwarz.....	120
Reidar Suomenrinne.....	134
Gabriel Savez.....	170-171
Eetu Salin.....	194
Robert Skidelsky.....	196
Jean-Paul Sartre.....	199 ja 213
Schopenhauer.....	203
SDP.....	204 ja 205
Stoalaisesti ajateltuna.....	216
Swift.....	216
Anders Summa.....	248
Suohpanterror.....	248
Raimond Sepond.....	283
Schiller.....	283
Suomen nuorin poromies.....	350-351

T

Sakari Trög.....	279
Heikki Tuomi-Nikula.....	250
Tomi Tuominen.....	252-253
Raimo Tuuliainen.....	250-251
Markku Torkko.....	335
Tapsa:Gunde Svanin hihtokaveri.....	336-337
Anni Takala.....	251
Tornion kirjapaino.....	2
Tsaikovski.....	11
Turkemenistan.....	13
Anton Tsehov.....	15, 61, 63, 64 ja 70
Tarzan.....	15
Turku.....	17
Tehokkaista taistelulaivoja.....	21
Tsetseenisissit.....	24
Tomeran näköinen pohjoisen nainen flanellisessa yöpaidassa.....	25
Tambovin kuuluisa	

talonpoikaiskapina.....	26
Leena Toivanen.....	36
Tottorakka.....	36
Andrei Tarkovski.....	40
Tasavallan presidentin vientipalkinto.....	59
Lauri Tanner.....	60
Tasavallan presidentti.....	70
Väinö Tanner.....	60, 194 ja 212
Jari Tervo.....	82
Tomi Teräs.....	87
Thamyras.....	102
Theba.....	102
Henry Troupp.....	115
Esko-Juhani Tennilä.....	178-183
Erkki Tuomioja.....	183, 225
Tapsa kotkanpoika.....	186-187
Törkytoimittaja Tikka.....	221
Esa Tikkala.....	279

U

Ulda-yhtye.....	243
Uusi-Rovaniemi.....	31
Utsjoki.....	89
Martti Uosikkinen.....	91 ja 109
Untamo.....	95
Uffici-galleria.....	119
Jutta Urpilainen.....	195, 219, 223 ja 226

V

Ville Valo.....	253
Eila Viertola.....	418-419
Venäjä.....	9, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 26, 40, 41 ja 45
Venäläiset.....	15 ja 25
Velvet Underground.....	15 ja 63
Mary Voronov.....	15
Vakoilija.....	25
Viime vuotiset porokilpailut Ivalonjoen jäällä.....	26
Venäläispoika.....	26
Välirakka.....	36
Varanki.....	36
Viena.....	36
Vienankarjalaisten vainoretket.....	37

Viirinkangas	39
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri	59
Vladimir Vysotski	83
Viljo Virtanen	87
Pentti Vaarama	93
Solomon Volkov	119
Vitruvius	159
Jari Virta	185
Matti Vanhanen	190-191
Marjatta Vehkaoja	221
Valtiovarainministeriön pojat (Sailas, Virtanen, Åkerholm ja Hetemäki)	222

W

Yrjö Wiherheimo	36
Wittgenstein	40, 196 ja 340-341
Hayden White	42
Cornelis Wreesviik	83
Wipunen	109
Oscar Wilde	125 ja 234
Wagner	175
Von Wright	205
Tom Waits	283
Yan Kong Wu	232-233

Z

Zukov	149
Leo Zimmerman	193-194 ja 199
Slovej Zizek	195

Ä

Ällötin	129
---------------	-----

Y

Yle	31
Ydinsukellusvene Jekaterinburg	45
Ylioppilasteatteri	65
Sisko Ylimartimo	157

"Sisimmissämme on vain se mitä olemme sinne itse sijoittaneet"

Filosofi Richard Rorty

"Vasta nyt täällä "Pohjolan Roomassa" ymmärrän kunnolla miten raikastavaa lepoa yksinäisyys voi tarjota väsyneelle mielelleni, kun kaupunki on yhtä tyhjä ja raikas kuin sitä ympäröivät erämaat, ja miten unohdin vasta täällä minua aina vaivanneen epämääräisen kaipauksen johonkin, ei mihinkään, ei selitettävään eikä tunnistettavaan, kiikuttaessani Korkalovaaran R-kioskin Santerille viimeisetkin roponi Hemmin heppojen puolesta tai kävellessäni kuutamossa yksin iltaisin Vaaranlammen luontopoluilla, eksymällä koko ajan kauemmaksi kiireisestä pietarilaisesta kaupunkiluonteestani lempirunoilijani Anna Ahmatovan sanojen siivittämänä:"Poissaolo on parasta unohduslääkettä, mutta parhaiten unohtaa ainiaaksi kun näkee päivittäin."

Alexander Rovaniemeläinen

ISBN 978-952-6668-03-1

